Morten Korch
Udvalgte Fortællinger.

En Husmand

HUS OG HJEMS FORLAG
CHR. ERICHSEN

MORTEN KORCH: UDVALGTE FORTÆLLINGER

EN HUSMAND

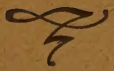

KØBENHAVN
»HUS OG HJEMS« FORLAG
CHR. ERICHSEN
1926

Løvgreens Bogtrykkeri. København.

1. KAPITEL.

En Mil fra Odense, i en af Fyns smukkeste Egne, laa en gammel, hyggelig sammenbygget Landsby med smukke Haver omkring Gaardene og Gadekær i Midten.

Hver Gaard havde sin Stakkeplads i en Krog bag Laden og sin Humlehave langs med en Udkant, hvor Solen kunde modne de fyldige Knopper, sine gamle Abildtræer og utallige Rosenbuske, der laa i Læ mellem de straatækte Længer og høje Hegn af Tjørn og Syrener. Hver Gaard havde sin Toft bag ved Stalden, hvor Føllet og de spæde Kalve boltrede sig, og ikke at forglemme en Mødding, hvor Hønsene kaglede, hvor Hanen stod paa eet Ben og galede sit Ry ud over Byen. Kort sagt, hver Gaard var et Led i en Krans, der næsten i en Cirkel laa om den hvidkalkede Kirke, der fra Bakkens Top hævede sine takkede Gavle højt op over Landsbyens 10 Gaarde og 5 Huse, hver Gaard og hvert Hus var en Juvel i et Smykke, hver Gaard var hyggelig for sig, men tilsammen dannede de en rigtig typisk og idyllisk gammel fynsk Landsby.

Landsbyen hed Nærup, og paa den Tid vor Fortælling begynder, var den beboet af en solid Stab af ægte Højremænd. De fleste af Beboerne var lidt i Familie med hinanden indbyrdes, og alle dannede de et godt, gammelt, fast sammentømret Bylag, hvor

Udviklingen foregik med smaa, men solide Skridt, uden Bølgegang og store Bevægelser.

Midt gennem Nærup By løb en af de mest befærdede af de mange Veje, der som frodige Kanaler bragte Velstand til Fyns Hovedstad. Men ved Kirkebakken delte den sig i to Arme, Hovedvejen fortsatte sin lige Kurs ind i det frodige Land, medens en Amtsvej bøjede af til venstre og forsvandt bag Præstegaardens store Have.

Paa Vejviseren stod »Nærupgaard«, og fulgte man den, kom man gennem en Allé af høje, levende Hegn med Syrener og Hvidtjørn ud til en Lavning, hvor der kun laa faa Boliger. Saa snart man var kommen forbi Præstegaardens Jorder, begyndte de store Marker, der hørte til Nærupgaard; saa gik det nedad gennem en Engstrækning og nogle vidtstrakte Moser med store Grupper af den lysegrønne Pilebusk, man kalder Vejr eller Sejpil, og smaa Elletrunter; derefter gik Vejen atter op, og Skoven med Krat og senere Naaletræer begyndte.

Her var paa en lang Strækning ingen menneskelige Boliger, og først en halv Fjerdingvej fra Landsbyen, naar man havde passeret det Sted, der kaldtes Kilden, og kom op paa den store Bakke bagved, naaede man nogle spredte Huse, hvoraf dog kun det første laa ud til Vejen.

Dette Sted kaldtes Kildebakken, og det første og anseligste af Husene var Kildehuset, rigtig en Type paa et smukt og velholdt fynsk Husmandshjem.

Naar man var kommen over den ensomme Strækning fra Nærup, virkede Kildehuset næsten overvældende paa Beskueren ved sin indtagende Hygge. Huset var bygget af den gamle Povl Knudsen, og han havde ikke let kunnet finde en smukkere Plads at bygge paa. Bygningen laa højt. Skoven gik her længere tilbage fra Vejen, saa man havde den

mest henrivende Udsigt til alle Sider. Til højre saa man neden for Bakken en aflang Sø, der strakte sig helt over til Skoven, hvis Træer rakte deres knudrede Grene langt ud over Vandet og spejlede deres Løv i de klare Bølger, og bag ved Skoven laa Herregaarden »Nærupgaard« med sine to slanke Taarne og røde Mure. Til den anden Side saa man langt ud over et bølgeformet Landskab med Landsbyer, der samlede sig om hvidkalkede Kirker, omgivne af frodige Oaser og flankerede af levende Hegn, og endelig langt borte i det fjerne to høje Spir; det var St. Knuds Kirke og Raadhustaarnet i Odense.

Selve Huset var efter fynsk Skik bygget i T-Form; Stuelængen var helt anselig med seks Fod høje Vinduer, to Skorstene og en smuk Bjælkeindfatning omkring Døren, og paa tværs af denne Længe med nøjagtig lige stort Stykke til begge Sider laa Ladebygningen.

Midt paa den delvis brolagte Gaardsplads foran Huset stod Pumpen, der endte i den nydeligste lille Kugle. Foran den laa et ovalt afrundet Vandtrug af en rødbrun Kampesten, der skinnede med en sær blød Glans, naar den var vaad. Bag ved det hvidmalede Stakit saa man Haven med sine mange Kirsebærtræer og gamle Blomsterbede. Alting var udmærket vedligeholdt, overalt var der Orden, og alt skinnede af Properhed lige fra de hvidkalkede Vægge og smukke, brune Stolper til de to tjærede Harver under Tagskægget. Hvornaar man end kom, kunde man være sikker paa at finde det ubrolagte Stykke Gaardsplads og Vejrabatten revet og Gaarden ryddelig og ren, og det vilde være vanskeligt, selv for et kritisk Øje, at finde noget at udsætte. Og det var ikke alene Hus og Have, der var i Orden, nej, de fem Tønder Land prægtig Muldjord, der laa bag ved Huset, indkilet mellem Herre-

gaardens Jorder, var i lige saa udmærket Tilstand, og de smukke Præmier for ypperlig Dyrkning af Husmandslodder, der prydede den lille Inderstestue, hang der med fuld Ret.

Der var over den lille Husmandslod udbredt dette forunderlige Skær af Hygge, denne Farvetone, der ikke egentlig kan paapeges i noget bestemt, men dog er til Stede i alt, baade i stort og smaat, og som man vel nok tør sige er et Særkende for de fynske Hjem.

Alt er i det enkelte maaske ikke smukkere end andre Steder; men ubevidst forenes det nyttige med noget fint og smagfuldt, og der skabes en fortryllende Harmoni, der vækker den fremmedes Beundring.

I Kildehuset boede dengang Hans Knudsen. Af Landsbyens Folk kaldtes han ofte Kildemanden; gennem sin Fader, den gamle Povl Knudsen, var han, om end langt ude, beslægtet med de store Gaardmænd, der havde de tre bedste Gaarde i Nærup, og hvor Besidderne i ældre Tider skiftevis havde heddet Povlsen og Knudsen. Han var lidt under Middelhøjde med et klogt, skægløst Ansigt. I Selskab med andre var han faamælende og stille, de, der kendte ham nøjere, vidste dog godt, at Hans Knudsen var en klog Mand at tale med, naar man først fik ham slaaet i Gang, og hjemme paa sit eget, omgivet af sine Dyr, kunde han være kvik og livlig. Kildemanden havde i mange Aar været ude som Avlskarl paa en afsides Bondegaard; men siden var hans Liv henrundet meget afsondret fra Omverdenen derude i Kildehuset.

Han var saaledes noget af en Hjemmefødning, hvilket naturligvis for en Del kom af, at hans Hjem laa her saa langt fra Landsbyen, indeklemt mellem Herregaardens Marker ved den ikke meget befær-

dede Bivej, men dog først og fremmest af, at der i Tidens Løb var rejst en Skranke mellem ham og Folkene i Landsbyen.

Oprindelig var han af samme solide og gammeldags konservative Anskuelser som alle Beboerne i Nærup, med hvem han deltog i alt, naturligvis med de Indskrænkninger, hans Stilling som Husmand førte med sig; men med Hustruen, Kirsten, kom der nye Tider til Kildehuset.

Hun havde tjent i mange Aar hos en Præst nede i Sydfyn. Denne Præst var en af Foregangsmændene i den grundtvigske Bevægelse, og hun var blevet fuldstændig besjælet af alt det, hun der mødte.

Som det var Skik i Grundtvigianismens første Tider, blev hun som Tyende fuldstændig indlemmet i Familien og kom med til utallige Møder og Sammenkomster, ja, havde endogsaa Lejlighed til flere Gange at være sammen med Birkedal og andre store Mænd, saa det var intet Under, at hun med Liv og Sjæl erklærede sig for ivrig Grundtvigianer.

Hans Knudsen traf Kirsten paa et Besøg hos en Farbroder, der havde faaet en Rem af Huden. Han havde da allerede gaaet hjemme i mange Aar, og hans officielle Titel som Ungkarl var fastslaaet, da han var kommen over de fyrre; men da han blev kendt med Kirsten, blev han betaget af hendes frimodige, friske Væsen og vel ogsaa af hendes pæne Ydre, og en Maaneds Tid senere tog han derned og friede til hende. Hun var dengang lidt over tredive Aar, men saa yngre ud, og hun stod ene i Verden, saa hun trængte til en god Mand.

Hans Knudsen mærkede jo nok alt dette Væsen med højtravende Talemaader og Syngen; han tog sig imidlertid sindigt en frisk Skraa, smilte lunt indvendig og tænkte ved sig selv, at naar han først fik Kirsten til Nærup, skulde han pertme nok faa

de Nykker pillet ud af hende; men her forregnede han sig nu alligevel en Del.

Vel naaede Kirsten aldrig at faa Hans gjort til fuldblods Grundtvigianer, dertil var han for stiv og havde de gamle Ideer for fast i Hovedet, og det var kun ved meget højtidelige Lejligheder, at Kirsten fik ham til at »flage«, som han kaldte det, det vil sige iføre sig den mægtige bløde Hat, hun havde foræret ham straks efter Brylluppet; og i Ægteskabets første Tid, naar Kirsten i sin Ivrighed vovede sig for langt ud, smilte Hans ofte paa sin lune Maade; thi han havde i Virkeligheden et skarpt Øje for alt, hvad der var naragtigt.

Alligevel viste det sig, da Kirsten kom til Nærup, at hun i aandelig Henseende var den stærkeste, og det lykkedes hende lidt efter lidt at omskabe Hjemmet i sin Aand.

Nogle Dage efter Brylluppet fandt Hans Knudsen det passende at invitere sine tre nærmeste Omgangsfæller ned fra Nærup for at præsentere dem for sin Kone, og med megen Spænding i Blik og Mine mødte Smeden, Hjulmanden og Husmanden fra Mosen med deres Koner.

Hans Knudsens Bryllup var gaaet meget stille af; men lidt var der alligevel sivet ud i Byen om Kirsten og hendes underlige Væsen, og den kritiske Smed havde paa Forhaand lagt sit ironiske Smil i Lave, og han fik saa sandelig mere, end han havde ønsket, Anvendelse for det.

Kirsten havde af sin Mand faaet fornøden Besked om, hvorledes saadan en Aften forløb. Først noget god Mad, saa en Kaffepunch og en hel Del Snak om Folk og Fæ og derefter en rask Scherwenzel, oplivet af et Par Toddyer eller Kaffepunche og endelig til Slutning Kaffe eller, kom det højt, Smørrebrød før Afskeden.

Kirsten, der kom fra et Hjem, hvor en saadan Aften var ganske utænkelig, besluttede i sit stille Sind at slaa et stort Slag. Havde ikke hendes Husbond ved Afskeden formanet hende til at føre alt, hvad hun bar i sit Hjerte, med sig ud i Livet og lade det hele komme frem i Dagens klare Lys?

Hun sørgede for god Mad, thi Kirsten var dygtig til det huslige, og Snaps og Øl som sædvanlig vankede der da ogsaa. Mændene begyndte at falde til Ro, den unge Kone lod jo til at være meget flink. Smeden foruroligedes ganske vist af et Par smukke Potteplanter, der var anbragt paa Bordet, men kunde ellers intet andet finde at bemærke, og Konerne, der ligefrem sad paa Lur, var i Begyndelsen saa søde som Sukker.

Kirsten saa det udmærket godt alt sammen; hun syntes, de var som Insekter, der stak deres lange Følehorn frem for endelig at finde noget at kritisere, og hun fik en uendelig Lyst til rigtig at give dem noget at tale om.

Efter at Maden var taget af Bordet, var der en lille Pause. Piberne skulde stoppes, og den gode Mad synkes; men før Kortene naaede at komme frem paa Bordet, havde Kirsten grebet en Bog, og ved en rask Overrumpling tog hun fat og begyndte at læse højt af Bjørnsons »Synnøve Solbakken«. Hendes gamle Svigerfader rømmede sig uroligt, og hendes Mand rokkede betænkelig paa Bænken; men Kirsten lod sig ikke anfægte.

Konerne sendte hverandre forstaaende Blikke, og i Smedens Ansigt kom alle de ironiske Rynker til Syne; foreløbig forholdt man sig dog roligt afventende i den Tanke, at det hele i ethvert Fald hurtig vilde være forbi.

Kirsten mærkede godt, at man skumlede over hende; men hun var en lille bestemt Kone, der ikke

let lod sig bringe fra en een Gang fattet Beslutning, og hun var noget af en Skælm, og sandt at sige morede hun sig i sit stille Sind ved at se den Forfærdelse, der spejlede sig i de fremmedes Miner.

I Præstegaarden havde de unge skiftevis læst højt om Aftenen, og Kirsten, der havde en køn og klangfuld Stemme, var bleven benyttet meget og læste godt. Denne Aften gjorde hun sig endda ganske særlig Umage; men lige meget hjalp det. Trods al hendes Kunst faldt Mesterens Arbejde til Jorden. De tre Madammer korresponderede over Strikketøjet paa en for Kirsten alt andet end smigrende Maade. Smeden var rasende. Da han mærkede, det trak ud, forstyrrede han alt det, han kunde, ved jævnt væk at rejse sig, stoppe Pibe og støje det mest mulige med Stolen, og Hjulmanden, der var en særlig ivrig Kortspiller og desuden havde 1 Kr. 18 Øre til gode fra sidst, var helt rød i Hovedet af Arrigskab, men pønsede forgæves paa Udveje. Han havde sagt til sin Kone, at i Aften vilde han Krone død have sine Penge igen, og nu røg det hele i Lyset. Husmanden fra Mosen tog for saa vidt det fornuftige Parti, han nikkede med Hovedet og halvsov.

Hendes taknemmeligste Tilhørere var hendes egne. Hans Knudsen sad i Grunden og var helt stolt over sin modige Kone og glædede sig hemmeligt ved at se, hvor godt det klædte hende, naar Udtrykket under Læsningen skiftede i hendes Ansigt, og de to gamle, der ikke brød sig om at se paa Kortspillet, fik hurtigt Interesse for Fortællingen. Den gamle Kone listede sig forsigtigt ud i Køkkenet, lod Døren staa, medens hun syslede med Kaffetøjet, og Kirsten læste, til Kaffen stod paa Bordet.

Nu var Klokken bleven over 10, og al Tale om Kortspil var udelukket for denne Aften. Samtalen ved Kaffen gik kun trevent, og ingen af de fremmede

nævnede et eneste Ord om det læste, skønt Kirsten selv gav Anledning til det ved at tale om, hvor berigende saadan Læsning kunde være. Hendes Ord besvaredes kun med isnende Tavshed.

Kirsten var vred over at møde saa lidt Forstaaelse, og skønt hun vidste, det var at drive Spøgen vel vidt, bragte hendes Vrede hende til at foretage noget endnu mere aparte. Da Kaffen var drukket, greb hun en Sangbog og foreslog rød i Hovedet, at de skulde synge en Sang, før de skiltes. Hun foreslog en Sang af samme Forfatter og spurgte, om nogen kendte Melodien til »Ræven laa under Birkerod«.

»Hvor laa han?« snerrede Smeden arrigt, medens de øvrige uheldsvangert rystede paa Hovedet. Hjulmanden bemærkede tørt, at han ikke var vant til at optræde, men med sit sødeste Smil sagde Kirsten, at saa skulde de virkelig høre den, og med ren og kraftig Stemme sang hun nu Sangen ganske alene. Men saa kunde Hjulmanden heller ikke bære mere; han rejste sig rød i Kammen.

»Ja, nu bliver der vist ikke noget ud af det i Aften, saa vi kan vist godt liste hjem,« sagde han.

»Aah, hvad,« svarede Smeden, »vi har jo dog været paa Teater, og det er pinte længe siden.«

»Ja, det er da vist og sandt,« samstemmede hans Kone med en drilsk Latter.

Et Øjeblik efter forsvandt Selskabet under livlig Drøften af Kirstens Opførsel.

Hans Knudsen var vel ikke ganske fornøjet med sin Kones Optræden, men han var paa den anden Side endnu mindre tilfreds med Gæsternes, og desuden var Kirsten saa indtagende, at den nygifte Hans maatte føle sig besejret. De gamle sagde intet til Kirsten; men gamle Povl Knudsen saa anerkendende paa Sønnekonen og nikkede, og da han kom ind i sin egen lille Stue med sin Kone, ytrede han stil-

færdigt, at der kom nye Tider til Kildehuset, og det slog til.

Nogle Dage senere hørte Hans Knudsen med Harme, hvorledes hans Gæster overalt i Byen under store Overdrivelser fortalte om deres Besøg i Kildehuset og om den unge Kones Optræden. I alle Huse og Gaarde fortalte Smeden og Hjulmanden og da særlig deres Koner om Teaterturen til Kildehuset, og Smeden skildrede Kirsten, der havde spillet Teater for dem; hele Byen beklagede den stakkels Hans Knudsen.

Nu var der ikke noget, der passede Hans Knudsen saa daarligt som at være Genstand for Medlidenhed, og da han havde faaet Vished for, at det forholdt sig rigtigt, blev han meget vred, og denne Harme blev Kirstens bedste Støtte og bragte Manden over paa hendes Parti.

I den nærmeste Tid derefter studerede Hans Knudsen ligefrem sin Kone; han var en grundig Natur og vilde nok til Bunds sætte sig ind i, hvad der fyldte hende.

Kirsten var slet ikke smuk, men tækkelig og pæn, og saa var der udbredt en ubeskrivelig Ynde over hele hendes Person, og der var noget af dette umiddelbare og friske i hendes Væsen, der er et Særkende for mange Grundtvigianere, og Kirsten var klog nok til paa alle Maader at udnytte sin Mands forvandlede Stemning.

Da den faamælte Hans engang efter nogen Tids Forløb ligefrem spurgte hende, hvad det egentlig var at være Grundtvigianer, kom hun ganske vist i stor Forlegenhed; thi herpaa kunde hun umuligt give Besked. Som for saa mange andre menige var det for hende ikke en særlig religiøs Retning, hun kunde ikke forklare Grundtvigianernes Stilling til Nadveren eller andre vigtige Spørgsmaal; for hende

var det hele kun en Stemning. Men al den Poesi, som den grundtvigske Lære udbredte overalt, hvor den fik Fodfæste, havde hun indsuget i hele sit Væsen. Der var over hende en ejendommelig Frejdighed, noget lyst og umiddelbart, der virkede indtagende paa den sindige, gammeldags Hans Knudsen.

Ganske stilfærdigt fik hun den grundtvigske Venstreavis, hun kendte fra Præstegaarden, indført i Kildehuset, og næsten uden at vide hvorledes kom Hans og de alle lidt efter lidt over paa hendes Parti.

Hans Knudsen afbrød al Forbindelse med sine tidligere Venner; naar sandt skal siges, var det ham, der var den mest stejle, han knyttede ingen nye Forbindelser og savnede det heller ikke, thi Kirsten viste sig saa opfindsom og underholdende, at man aldrig kedede sig. Hver Aften den lange Vinter igennem læste hun højt, medens Fingrene rørte sig ved Strikketøjet, og det varede ikke længe, før baade Hans Knudsen og de to gamle blev lige saa glade for denne Maade at tilbringe Aftenen paa som hun selv. Hun læste en Mængde gode Bøger, som hun havde samlet sig i Præstegaarden, og ofte gik hun tappert i Gang med at drøfte Stoffet, og hendes Mand, der havde en udmærket Forstand, reves efterhaanden med af hendes Iver, og en hel ny Verden oplukkedes for Beboerne i Kildehuset.

Hans Knudsen var vel bestandig faamælt, men han havde en Evne til med ganske faa Ord at sætte Prikken over i'et, og det satte ofte selv Kirsten i Forlegenhed; det var hans gammeldags, konservative Tænkemaade, der, saa enkel og knap den end var i Modsætning til Kirstens ordrige grundtvigianske Bredde, dog ofte formaaede at sætte hende til Vægs. Netop denne Forbindelse mellem den gammeldags, knappe Hans Knudsen og den overstrømmende,

stemningsfulde Kirsten, en Forbindelse, der, alt som deres gensidige Hengivenhed voksede sig stærkere, gjorde sig gældende paa alle Omraader, skabte med Tiden en hyggelig Harmoni i Kildehuset og gjorde Beboerne lykkelige.

Kirsten lærte meget af sin Mand; hun lærte at smøge noget af det udvendige Væsen af sig og ikke altid lægge sit Hjerte paa sin Tunge. Hans Knudsens Smil var altid paa Vagt; men det, hun lærte, var dog intet imod, hvad hun i Løbet af de første Aar lærte ham.

Den indesluttede, stille Husmand blev i Virkeligheden fuldstændig forvandlet, og hans Liv blev rigt. Fra lille Dreng havde han lært at elske sit lille Hjem, elske det paa en Maade, som de Mennesker, der ikke ejer en lille Part af Danmarks Jord, slet ikke kan fatte. Han holdt ikke alene af selve Huset, hvert Rum i Stald og Lade og Kreaturerne, Hesten, de tre Køer, Kalvene og Faar og Svin, nej først og fremmest Jorden, hver en Knold kendte han, hver Plet havde for ham sin Historie, det sure Stykke ved Renden, Lerknuden oppe paa Bakken, alt sammen havde han tumlet og stridt med det, ved sit sejge, udholdende Arbejde forvandlet det fra et Stykke kun halvt opdyrket Udmark, fyldt med Træer, store Sten og Ukrudt, til den Mønsterlod, det nu var, og han holdt af det beplantede Hegn langs Yderkanten mod Nord, af Træerne nede ved Stænten, saa meget holdt han af alt dette, at han neppe vidste noget, der var ham kærere.

Underligt dulgt havde dette fra Barn ligget i hans Hjerte; men nu kom Kirsten og pustede Liv i det og bragte alt frem for Dagen, saa han paa en ganske anden Maade fik det med sig i sin daglige Gerning.

Kirsten løste med sit stemningsfulde Sind Fortryllelsen, hun modtog enhver Kalv og hvert lille

Lam med en saa overstrømmende Glæde, at hun rev Manden med sig, hvert Dyr, der kom til Verden, blev ligesom højtideligt indviet ved sin Indtrædelse i Kildehuset og fik Navn.

I Løbet af ganske kort Tid kom Kirsten til at elske sit nye Hjem næsten lige saa varmt som Manden, og hun forstod ganske anderledes at gøre det levende.

Hun fyldte Huset med sin glade Sang. Da Sommeren kom, og de hvide og blaa Syrener udsprungne hang i store, dejlige Klaser i Hegnet omkring Marken, sparsomt isprængt med bly, beskedne Hvidtjørn, da jublede hun, plukkede hele Favnen fuld og indsugede begærligt den friske Duft, og for første Gang saa Hans Knudsen rigtigt, hvor smukt det hele var.

Alle Ting, selv den mindste Blomst, havde hun Øje for, og med en fortryllende Glæde viste hun det hele for sin Mand og hjalp ham til at faa Del i sin Rigdom.

De to gamle kom begge til at holde af Kirsten. Naar de om Aftenen sad inde hos de unge, hver for sig syslende med et eller andet, medens Kirsten læste, følte de sig gennemstrømmede af en sjælden Hygge, og de blev aldrig trætte af at bede hende synge sine jævne danske Sange, der ofte lokkede Taarer frem i deres Øjne.

Saa begyndte de gamle at skrante, Kirsten passede dem troligt og var dem en god Datter, og de velsignede den Stund, hun kom til Kildehuset, og paa deres stilfærdige Maade forstod de at vise hende det.

Efter to Aars Forløb døde de begge, den ene kort efter den anden, og Kirsten sørgede lige saa oprigtigt som hendes Mand. Nogen Tid efter mildnedes Sorgen over de gamle af en stor Glæde. Kirsten fødte en Søn. —

2. KAPITEL.

Det er vist ikke ofte, at et Barn bliver imødeset med en saadan Længsel og Forventning som denne lille Dreng, og da han første Gang slog sine blaa Øjne op i Kildehuset, var Glæden næsten ubeskrivelig, og alligevel blev han omtrent straks Aarsagen til den første større Strid mellem Kildefolkene.

Kirsten ønskede, han skulde have et rigtig grundtvigsk Navn, og som det var Skik i de Kredse, hun kom fra, vilde hun have enten et gammelt dansk Navn eller opkaldt efter en af de mest yndede Boghelte. Hun vaklede mellem Arne og Aage; men her var Faderen ubøjelig. — Det viste sig, at hans Respekt for nedarvet Sæd og Skik endnu havde stærkt Tag i ham, og han førte sin Krig igennem, saa den lille Dreng kom til at hedde Poul Knudsen efter sin Bedstefader.

Maatte Kirsten end give efter i denne Sag, saa tog hun saa meget mere Oprejsning senere, og det blev hende, der hovedsagelig ledede hans Opdragelse.

De grundtvigske Opdragelsesprincipper var noget af det, hun bedst havde forstaaet og af fuldt Hjerte givet sin Tilslutning. — Hendes Dreng skulde opdrages i Kærlighed og Frihed, ingen Tugt af nogen Art skulde hemme hans Vækst, Naturen skulde udfolde sig, som den vilde, naar saa alt groede i Kærlighed, var Kirsten ikke i Tvivl om Resultatet.

Den lille Poul voksede til; men Moderen holdt ham med sine Traade fast til sit Hjerte, hun lærte ham at læse, lærte ham at se Verden gennem hendes Øjne og var altid om ham. Tidlig, allerede da han kun var en lille Purk, voksede Kærligheden til Hjemmet og blev stærk. I den Retning var dog maaske Faderen den virksomste Læremester; der var

en ejendommelig stille Styrke i den Maade, hvorpaa Hans Knudsen elskede Kildehuset og alt, hvad der hørte det til. Om Lørdagen blev den lille Fjedervogn læsset med alt, hvad der kunde gøres i Penge paa Torvet, først og fremmest Skørost og Rygeost, men dernæst alle mulige andre Ting efter Aarstiden. Snart en Bagfjerding af en Kalv og et Par Høns, en anden Gang nogle tidlige Kyllinger og en Kurv Æg og desuden Havesager, de første tidlige Kartofler og andre Urtesager.

Da Poul blev lidt større, kom han med paa disse Torveture, og fra den Dag solgte de Blomster, mest Markblomster fra Grøfter og Hegn. Det var Pouls Fortjeneste, han samlede dem selv og var ivrig og Moderen hjalp ham at binde Buketter til 5 eller 10 Øre, og hver Dag, naar de kom hjem, kunde han putte 50 Øre og ofte lidt mere i sin Bøsse.

Hans Knudsen tog ikke Arbejde hos andre, det var en Slags Stolthed hos Folkene i Kildehuset, at de vilde være selvstændige; men det kneb undertiden at klare sig. Fra gammel Tid stod der 2000 Kroner i Huset, og da den gamle Poul Knudsen byggede det, som det nu stod, forøgedes Gælden med over 1000 Kroner foruden en Del Klatgæld, saa der var nok at gøre, naar Renter og Afdrag skulde skaffes til Tiden.

Men Pouls Fader drev sit Landbrug fortrinligt og forbedrede Bedriften Aar for Aar; men han anstillede ogsaa Forsøg og skaffede sig dyre Maskiner, og der skulde Penge til. Han fik efterhaanden sin Væg fyldt med Præmier for alt muligt; men undertiden maatte han sande, at Præmier koster Penge og at det neppe altid er disse til Yderligheden drevne Landbrug, der betaler sig bedst. Alligevel, selv om det kunde knibe, saa klarede de sig, og

Huset blev mere og mere værd, som Tiden gik, og Lykken trivedes i Kildehuset. Forældrene levede fremdeles deres stille Liv, og det var et godt Liv at se paa for en lille Dreng. Moderen sang og spøgede. Faderen sagde vel kun lidt; men det, han lod høre, var godt, og naar han en Gang imellem lagde sin Haand paa Kirstens Skulder og saa paa hendes blomstrende Ansigt med sine dybe Øjne eller løftede sin Dreng højt op, saa var det tydeligt, at han var lykkelig.

I Skolen gik det Poul godt, han var lærenem og blev navnlig hurtig dygtig til at læse, saa flink, at han kunde overtage Læsningen hjemme om Aftenen, da han var 10 Aar.

Faderen sad saa i Regelen og snittede paa Bænken nærmest Døren, han havde faaet stor Færdighed i at snitte, han lavede River, Svingler, Rammer og alt muligt, og han kunde sidde med det, saa Spaanerne blev lige i Krogen bag ham.

Moderen sad med sit Haandarbejde; men hun fulgte nøje med, og hver Gang Poul udtalte et Ord galt, blev han rettet. Forældrene talte ogsaa ofte om det læste i Drengens Nærværelse; saa sad Poul stille og lyttede. Og naar saa Kaffekedlen snurrede, saa Laaget gav sig til at klapre, naar Kukkeren sprang ud inde i den gamle Bornholmer, saa var det, som Hyggen i den lille, lave Stue lagde sig som et blødt, vidunderlig herligt Solskær over deres Hjerte. Det kunde komme over dem saa underligt, Moderen følte det altid først, hun kunde springe op og jublende trykke sine kære ind til sig. Faderen sagde intet, men den straalende Lykke, der laa i hans Blik, talte mere end Ord. Poul vidste ikke, hvad det var, der rislede gennem ham og varmede i Hjertet, han var saa glad, og dog fik han stundom Taarer i

Øjnene, men han følte, at i den Stue var der godt at være.

I saadanne Øjeblikke voksede den indbyrdes Kærlighed imellem dem sig stærkere, og de følte, at de hørte sammen og holdt sammen og godt kunde undvære næsten alle andre.

Saa snart Poul blev stor nok, lod Faderen ham hjælpe til med alt ude, han lærte at slaa med Leen, at malke og bruge Hesten, og Faderen var som en rigtig god, men blot meget klogere Kammerat, og derude paa Jordlodden kom de to hinanden nærmere og nærmere. Det viste sig snart, at Poul havde arvet noget af sin Faders lidt indesluttede, men dybe Væsen; men samtidig havde han ogsaa en hel Del af Moderens blide, stemningsfulde, han kunde blot saa vanskeligt finde Ord for det.

Mange, mange rige Øjeblikke oplevede Poul som Dreng, Øjeblikke, der som smukke Minder blev levende for altid i hans Hjerte.

Det var herlige Ture, naar de tre kørte til Torvs, saa godt og fornøjeligt de taite sammen, og saa munter Moderen kunde være, og Faderen, hvor kunde han helt mod hans Sædvane blive snaksom, naar de kørte om Sommeren. Hver én Mark, de kom forbi, fik sin Behandling, og de fulgte den, til Høsten kom. Hans Knudsen glædede sig ved hvert eneste godt Stykke Korn og forklarede for Poul, hvad der var galt, naar det stod daarligt; og Folkene, Huse, Gaarde, alt havde sin Historie, og Poul lærte enhver Ting at kende over den hele Mil. Om Vinteren i Regn og Rusk eller Sne og Kulde, da kneb det undertiden, særlig for Moderen, der var kuldskær. Poul klarede sig bedst, han sad i Midten; men Pouls Fader, hvor pakkede han dem ikke ind i Dækkenerne, selv frøs han aldrig, sagde

han; naar kun Moderen sad godt lunt med Forklædet om Hovedet, saa kun Næsen stak frem, og Poul havde faaet Hænderne svøbt godt under Tæppet, saa tænkte Hans Knudsen ikke paa sig selv, om ogsaa han frøs, saa Næsen blev blaa og Fødderne trunede. Naar de saa kom til Bakken uden for Nærup, hvorfra de kunde se Kildehusets hvide Gavl, saa gik der en Følelse af inderlig Glæde over Hjemmet gennem dem alle tre. Naar saa Kildehuset kom helt til Syne over Bakken, saa kunde Moderen tage dem begge to i Haanden og se paa dem med Taarer i sine Øjne, saa gik der en Strømning igennem dem, de følte det samme, noget kønt og varmt, som Kirsten udløste ved et Blik og et Haandtryk, hendes Hjerte blev saa fuldt, at ogsaa hun blev tavs, medens Faderen drejede Hovedet til den anden Side og fik travlt med Tømmerne og Piben, og Poul trykkede sig tættere ind til de to kære og saa mod Hjemmet.

En Gang spurgte Poul Moderen, hvorfor de blev saa underlig glade, naar de saa Huset. — »Det er, fordi vi holder saa meget af vort Hjem alle tre, lille Poul, og saa fordi, at der sidder en her hos os paa Vognen.« — Poul saa om bag Agestolen, men der var ingen.

»Nej, du kan ikke se ham, lille Poul, for det er Vorherre.« — Poul blev betænksom og tav; men Hans Knudsen sendte sin Kone et varmt Blik, og der stod Taarer i hans Øjne.

Efter Konfirmationen blev Poul hjemme og gik Forældrene til Haande. Han var paapasselig og dygtig og forstod navnlig at faa saa meget mere ud af Torvehandelen, at Forældrene mærkede, det var en god Forretning at holde ham hjemme. Og i Løbet af nogle Aar blev Poul ganske uundværlig; thi Forældrene forandrede sig, og Hans Knudsen

kom ligefrem paa Mode. Med Folkene i Nærup havde de næsten ingen Forbindelse; men rundt omkring i det hele Amt blev Hans Knudsen en kendt Mand. Han kom ind i en hel Mængde Foreninger og Komiteer, særlig Husmændene benyttede ham til alle mulige Tillidshverv, hvoraf vel enkelte var lønnede, men de allerfleste ikke. Følgen blev, at Faderen nu var meget borte fra Hjemmet, ja, der gik Uger, hvor han havde hver eneste Dag optaget. Kirsten var stolt over den Ære, der vistes hendes Mand; men hun var dog bedrøvet, naar han var borte og Bedriften led derunder. Poul og hans Moder arbejdede næsten over Evne, og alligevel kneb det at holde Stillingen. Poul var kommen saa vidt, at han kunde foretage alle forefaldende Arbejder, og han gjorde sig megen Umage for, at det kunde blive, som Faderen vilde have det, intet glædede ham, som naar han kunde opnaa Ros for et eller andet. Moderen gik dog meget med i Marken, og de blev ved at bevare det smukke fortrolige Forhold fra Barneaarene.

Det var Pouls bedste Dage, naar Moderen var om ham og de fulgtes ad i Marken, for som hun kunde fortælle, alt gik som en Leg, naar hun var med, og før han vidste af det, var det Aften. Var de ved Hø, Korn eller Roer, blev Moderen altid ivrig og gik haardt paa, ofte vilde hun kappes med Poul, og som hun kunde bruge sine Hænder! Poul havde dog let ved at klare sig; men han havde længe mærket, at Moderen ikke var stærk, alt for ofte maatte hun staa stille og hoste, og tit skrantede hun i flere Dage, derfor lod han næsten bestandig sin Moder vinde, saa lo hun overgivent og drillede ham. Hans Knudsen brugte ikke saa faa Penge ved dette Liv, og hvad Moderen syntes var det værste, han købte en Mængde nye Redskaber og Maskiner, naar

han kom rundt paa Udstillinger og Landbrugsskuer. Vel var det alt sammen nyttigt nok; men det skulde betales, og det kneb undertiden at skaffe de mange Afdrag. Baade Moderen og Poul tænkte det samme; men de sagde ingenting. Faderen var ved at blive en stor Mand i deres Øjne, de sled endnu mere og sparede og kneb det, de kunde, naar de var alene.

Først da Soldatertiden kom, forlod Poul sit Hjem. Det kneb med at komme af Sted fra Forældrene og ikke mindst fra Huset. Faderen havde lovet at blive noget mere hjemme, og en af Naboerne skulde hjælpe, naar han var borte.

Poul længtes meget, og hans forkælede Karakter havde ondt ved at finde sig i den strenge Disciplin. Han led ogsaa under den Raahed, han var Vidne til, det var som en hel anden Race Mennesker, og han forstod dem ikke, han holdt sig meget for sig selv, han havde Grundtvigianerens forunderlige Evne til at isolere sig, drage en hemmelig Skranke mellem sig og andre, det virkede ofte stødende, og Poul blev ikke godt lidt paa Kasernen. Kammeraterne fandt ham indbildsk og mente, han vilde være bedre end de. Det var navnlig galt med de lavere Befalingsmænd, de gjorde ham Tjenesten saa streng som muligt, og han var ofte i den første Tid Genstand for haard og uvenlig Behandling. Poul havde dog en god Del af Faderens indeklemte Energi, og der var noget af den ægte fynske Sejghed i ham, og da en lille Tid var gaaet, gjorde han sine Sager saa godt, at man fik Respekt for ham; men han kom til at hade det hele Tvangsregimente.

Efter Tjenesten var det Meningen, at Poul skulde et Aar paa Højskole. Det var en yderliggaaende grundtvigsk Venstrehøjskole, og her var Poul i sit Es. Han fulgte Undervisningen med den største In-

teresse og tog Del i alt med Liv og Sjæl, adskillige af Lærerne var udmærkede Mænd, og Poul modtog Indtryk, der aldrig udslettedes af hans Erindring.

Da Poul havde været paa Skolen den halve Tid, kom der Brev, at han straks maatte komme hjem, hans Fader var kommen til Skade ved ulykkelig Kørsel.

3. KAPITEL.

Hans Knudsen var kommen særligt galt af Sted. Hoften havde taget saa alvorlig Skade, at han først efter lang Tids Sygeleje kunde gaa lidt ved en Krykke, og hvad der var det værste, Ryggen havde faaet et Knæk, saa han for Fremtiden var ganske Invalid og intet som helst kunde udrette og desuden ofte led mange Smerter.

Det var en stor Sorg for det lille Hjem og navnlig Moderen havde meget svært ved at forsone sig med Skæbnen, men da det gjaldt, kunde hendes Frejdighed ikke bære saa meget som Mandens stille, indesluttede Væsen.

Poul, der straks blev lammet, tog sig hurtig sammen, han saa straks, at meget var blevet forsømt, medens han havde været borte, og der var lavet Gæld baade hos Købmand og Møller. Faderen havde trods sine gode Forsætter været meget paa Rejse, og den Mand, der havde hjulpet Moderen, havde ikke været særlig bevendt. Poul saa nu sin Opgave for sig og tog fat med frejdigt Mod.

Der gik nu seks Aar, og Poul kom i den Tid til at se sin Fader i en ganske ny Belysning. Det var da ogsaa helt enestaaende, som Hans Knudsen bar sit Kors. Stilfærdigt, uden at klage fandt han sig i sine Smerter i Ryggen, aldrig blev han vranten

eller urimelig, tværtimod var det nu nærmest ham, der bevarede Ligevægten i Hjemmet, bestandig var han mild og venlig som før, og aldrig lod den virksomme Mand sig mærke med, hvad han led ved sin Afmagt. Naar Moderen undertiden tabte Modet og klagede, kunde Hans Knudsen paa sin knappe Maade stille hende tilfreds og med en uendelig Taalmodighed stille alt i Guds Haand.

Det var nu Faderen, der havde overtaget Læsningen om Aftenen; naar han var bleven sat til Rette der inderst paa Bænken med en Pude bag Ryggen og Bogen foran sig, havde han det bedst. Hans Stemme var tør, og han læste noget langsomt; men efterhaanden som hans to Tilhørere blev vante til at høre paa ham, indrømmede de i deres stille Sind, at ingen af dem alligevel kunde maale sig med ham; han virkede kun ved smaa og stilfærdige Midler; men han fik meget ud af det og havde en underlig Evne til at komme i Forstaaelse med Forfatteren. Og skulde det læste drøftes, var Faderen nu saa rent overlegen, det var de mange søvnløse Nætter. Under hans Kampe og Lidelse og under Stilheden i de mørke Nætter var der vokset en Overlegenhed frem, han havde faaet en mærkelig Evne til at se og høre finere end før.

Ogsaa Bibelen læste han, og Poul havde aldrig opfattet den hellige Skrift før nu, Faderen læste den for ham. Ogsaa paa Moderen havde det en forunderlig afdæmpende Virkning. Hendes Lyst til under mange Ord at udbrede sig om alt, ogsaa det religiøse, tabte sig mærkværdigt i denne Tid.

Fra Sovekammerdøren førte en Dør ud til Foderloen, og trods Smerterne ved at bevæge sig maatte Faderen dog mange Gange daglig ud og se til Kreaturerne, hans Øjne kunde endnu straale, naar han færdedes mellem sine Dyr.

Poul holdt sig i disse Aar næsten fuldstændig hjemme, hans Ophold paa Højskolen havde bevirket, at han saa Nærupperne endnu mere over Hovedet end før, han havde ikke Lag med de andre unge og fik Ord for at være mere aparte end Forældrene, han sled imidlertid ihærdigt derhjemme hos de gamle og lod Folk snakke. Lørdagen var den eneste Dag, da han talte med andre end Naboerne; naar han stod dernede paa Torvet, kunde han godt snakke op, og han blev vel lidt af sine Kunder.

Da der var gaaet omtrent seks Aar, var det kendeligt, hvor Faderen faldt af. Han havde hidtil kunnet følge med i Bedriften og sige sin Mening; men nu kneb det. Poul havde passet det hele saa godt, at der skulde et godt Øje til at opdage nogen Forskel fra Faderens bedste Tid. Forskel var der dog trods alt; thi Jorden er et følsomt Element. Poul var saa helt optaget af alt dette, at hans Ungdoms Længsler var holdt nede af Bedriften, der var hans Hjertesag. Faderen dadlede aldrig, men Poul vidste godt, at der var mange Omraader, hvor han endnu stod langt tilbage, og hans Ærgerrighed gik ud paa at naa ham i Dygtighed.

En smuk Foraarsdag i Slutningen af Maj vilde Faderen med Poul en Tur ind over Marken.

Det var længe siden, han havde været saa langt; men Foraarssolen varmede, og Dampen stod over den grødesvangre Jord. Lyset gnistrede og bølgede i bløde, vandrette Straaler ned over Bakken. Hans Knudsen var bleven gammel, han fik næsten ondt i sine Øjne af denne tindrende Glans. Langsomt fulgtes han med Poul ned langs Rugstykket.

»Se bare, hvor godt den staar, Poul,« sagde den gamle, »kan du se, i Aar har du ramt Maaden, du har ellers altid saaet for tykt, det kan ikke blive tyndt nok her paa denne Side af Bakken; men i Aar bliver den saa god som i de bedste Aar.«

Saa kom de til Byggen, den var lige kommen op og stod med sine grønne Spirer som et blødt Tæppe. Den gamle nikkede .— »Ja, den ser godt ud, gør den.« — Men Poul var utilfreds, Faderen var vidt berømt som Saamand, og Poul havde endnu ikke rigtig faaet hans Tag. — »Jeg er ked af, at jeg kan se alle Kastene,« sagde han lidt mismodigt, »først paa Kastet ligger det for tykt, jeg kan ikke faa det helt ens.« — »Det retter sig, naar den kommer rigtig i Grøde,« sagde Faderen.

Til sidst kom de ned til det lille, sure Stykke ved Renden, her var Jorden sen; men her blev gerne glimrende Korn. Poul havde en Pose staaende, han skulde saa Havre her i Dag. Han tog Posen over den venstre Skulder, lod den skille ad i to Bylter og gik den første Omgang, medens Faderen opmærksomt fulgte ham med Øjnene og ligesom tog Maal af hvert eneste Kast. Da Poul kom tilbage, sagde han lidt mismodig: »Jeg kan ikke forstaa, hvori det ligger, men jeg kan ikke faa det lagt ud saadan som du, Fader.«

»Lad mig probere en Gang endnu,« sagde Faderen ivrig. »Du kan vist ikke taale det, Fader.« »Jo vist, giv du mig blot lidt her i Kasketten.« — Poul fyldte Faderens Kasket. — »Se nu her, Poul, du lukker Haanden lovlig rask op. Saadan skal du.« — Hans Knudsen traadte frem med Krykken og gjorde et Kast, medens han nøje søgte at vise Poul sine Bevægelser med Haanden. Poul fulgte med og saa nøje til. Den gamle tog det ene Tag efter det andet, han gjorde sig ligesom friere og forsøgte at tvinge Legemet til at lystre ham under Bevægelsen som i tidligere Tid; han rettede sig, gjorde endnu et Kast og lagde hele sin overlegne Færdighed deri.

Poul sendte sin Fader et ængsteligt Blik, det var,

ligesom han havde en Anelse om noget ondt, og i samme Nu Kastet naaede Jorden og lagde sig i en fri Runding, sank den syge sammen og faldt ned paa den bløde Jord. Han sagde intet, men Poul kunde se, at han led store Smerter. Forsigtigt løftede Poul sin Fader op og bar ham op mod Huset.

Paa Bakken ved den sidste Ager bad den gamle om at hvile. Poul satte ham forsigtigt ned paa Jorden og støttede ham, saa godt han kunde. Han stønnede lidt, indtil han fandt Hvile; Poul saa, at han var bleven bleg, men der var en højtidsfuld Ro over ham.

Saa saa han med et langt, forunderlig varmt Blik over sine fem Tønder Land helt ovre fra Grøften ved det levende Hegn og ned til Renden, hvorfra de kom.

Poul saa ængsteligt paa sin Fader. »Far!« sagde han, »skal jeg ikke bære dig ind?« men Faderen rystede paa Hovedet. — »Her er saa rart at sidde, og nu faar jeg det vist ikke at se mere.« Hans Stemme var bleven helt anderledes, end den plejede at være, syntes Poul, saa underlig rystende. — »Hvorfor siger du saadan noget, Far, det gaar nok snart over igen,« sagde Poul; men han fik Taarer i Øjnene og troede ikke selv sine Ord.

»Kan du se dernede i Bygstykket, Poul, det langagtige Stykke, hvor Jorden ligesom er lysere, du kan bestemt se det; der kan du tro, jeg har slidt, ja, det har jeg jo fortalt dig før; men nu kommer jeg i Tanker om det alt sammen, der var saa fyldt med Følfod; hvor meget jeg end sled, lige meget hjalp det. Jeg har kulegravet det hele engang, men til sidst maatte det alligevel heran, og nu er der ikke en eneste tilbage, og dernede for Enden af Rugen, du kan se den lille Knotte, der stod i Bedstefaders Tid en stor Eg med en Stendysse omkring,

der maa have været et eller andet fra gammel Tid, for Stenene laa dybt nede i Jorden, og hvor mange jeg kørte væk, blev der ved at være lige mange tilbage. Hele Kildehuset staar paa Sten derfra, og Vandtruget har jeg hentet der dybt nede i Jorden, og alle de sære Ting, der var.« — Det var sjældent, den syge talte saa meget, og Poul saa uroligt paa ham; men Faderen fortsatte, medens hans Blik drømmende hvilede paa Markerne foran dem. »Ak ja, Poul, det er lige godt saa løjerligt, du. Se, dernede under Elletræet ved Hegnet, der sad din Moder og jeg den første Sommer; jeg kan huske, hvor hun sang og plukkede af de hvide Syrener, og hvor kønt jeg syntes det hele blev. Nu maa du være god ved hende, Poul, hører du det. Og saa ved Jorden, aldrig maa du skille dig ved Huset, hvis du kan slippe.«

»Det ved du da nok, Fader.«

»Ja, det ved jeg jo godt, du har været en god Søn, Poul. Vorherre ske Tak for det! Du har gaaet her saa trolig hos vi gamle; men din Ungdom, Dreng, det har ligget mig paa Sinde nu i denne Tid.«

»Aa, Fader dog, jeg har jo bare haft det alt for godt,« sagde Poul.

»Snak om en Ting, Poul; men det kan nu ikke blive anderledes; men pas nu paa, naar du skal have dig en Kone. Huset her kan nemt føde dig, du skal bare tage en, du holder af, det er det, der duer, og saa hold dig til Vorherre, min Dreng, og pas paa Jorden, hører du! Ja, lad mig saa komme ind da.« —

Nu bar det mod Døden med Kildemanden, han laa derinde i Sengen med saa mange Puder under Hovedet, at han kunde se ud paa Marken og følge Poul, naar han gik derude.

Han blev svagere og svagere for hver Dag, det var, som Livet ebbede ud, han havde kun Kræfter

til at hviske; men Øjnene var klare som altid, og en Aften, just som Aftensolen sendte sine Straaler ned over Hegnet, mærkede Kirsten og Poul, at det var Alvor.

De sad ved Sengen med tunge Hjerter. Moderen kunde ikke holde Graaden tilbage. Hans Knudsen gjorde en Bevægelse, og da de greb hver sin af hans Hænder, smilte han, fordi de havde forstaaet ham, og saa saa han paa dem begge, først paa Moderen og saa paa Poul.

Aldrig havde Kirsten set et saadant Blik; hun kunde ikke holde det ud, hun faldt ned foran Sengen og hulkede. Hans Knudsen vilde trykke hendes Haand, men kunde ikke, saa vendte han Hovedet mod Poul, og deres Øjne mødtes.

Der var et Væld af Kærlighed i Faderens Blik, det varede kun et kort Øjeblik, men alle de Tanker, det dog gav Udtryk, og Poul forstod det. Han følte, hvorledes Faderen i dette sidste Blik tog Afsked med ham, takkede ham, formanede ham og nedbad Guds Velsignelse over ham. Aldrig, aldrig vilde Poul glemme det, saa længe han levede, han vilde ikke lade sig overvælde af Smerten, men holde ud; men saa kom der et ydmygt Udtryk i Faderens Blik, som han vilde bede om Tilgivelse, saa kunde Poul ikke bære det mere og brast i Graad. Han slap dog ikke derfor Forbindelsen med Faderens Øjne og forstod den Bøn, der straks efter laa i dem; varsomt løftede Poul sin Fader op og holdt ham, saa han endnu en Gang kunde se ned over Marken, saa nikkede den døende svagt derud, drejede Hovedet og nikkede i Retning af Moderen, der laa paa Gulvet ved Sengen, og Poul forstod ham. — »Vær god ved Jorden, Poul, og ved Moder.«

Det mærkedes først rigtig, hvad Faderen havde været for Hjemmet i Kildehuset, nu da han var

borte. Poul sørgede saa stærkt og oprigtigt som nogen Søn; men han var ung og havde Ungdommens Evne til at glemme.

Anderledes med Kirsten, hun forvandt aldrig Tabet af Manden. Hendes Helbred blev fra det Øjeblik ringere og ringere, og hendes lyse Mod havde faaet et Knæk, som aldrig forvandtes. Hun blev greben af en dybere religiøs Trang, læste meget i Bibelen, gik meget hyppigt i Kirke og til Møder.

Hun vilde have Poul med sig i dette, men det lykkedes kun halvt. Han var tilbageholdende som Faderen, og Moderens Tilbøjelighed til at overdrive skræmmede ham, og han fik Undskyldning nok i Bedriften, som han nu var ene om at passe. Saaledes kom de til at gaa hver sine Veje paa adskillige Omraader. Naar Poul var ene og gik i sin Gerning, gjorde Arbejdet ham glad; han havde Faderens stærke, dybe Følelse og ogsaa noget af sin Moders aandelige Smidighed.

Over for andre Mennesker var han endnu mere kold og tilbageholdende, end den gamle havde været. Paa Højskolen var han bleven mere yderliggaaende, og det var ikke frit for, han saa ned paa andre, han blev derfor ikke særlig godt lidt nede i Byen.

Poul kørte nu næsten altid ene til Torvs, ved Siden af hans Vogn holdt Vognen fra Nærupgaard, og der kom hver Dag den kønne Else, der tjente hos Møllerens paa Gaarden. Hun var i Regelen med Gartnervognen, og der opstod efterhaanden en Slags Fortrolighed mellem de to.

Else var en nydelig, men lidt rask Herregaardspige, hvis Rygte havde været paa Tale. Hun koketterede paa Afstand en Del med Poul, og skønt han næsten hadede Herregaarden og aldrig havde haft mindste Forbindelse med nogen deroppefra, varede det dog ikke længe, før han tog den faste Beslut-

ning, at hende vilde han have, hvad det saa skulde koste.

Han nævnede dog intet om dette til sin Moder, han vidste godt, hun vilde blive bedrøvet over dette Parti.

Saaledes gik der atter et Par Aar. Pouls Moder blev mere og mere skrøbelig, og en mørk Efteraarsdag døde hun af en heftig Lungebetændelse. De sidste Dage hun levede, var det, som alle de smukke Blomster, hun havde opelsket i sit Hjerte, rigtig kom igen og atter bredte deres milde Duft over hendes Sind.

Nu var Poul ganske ene. I Begyndelsen sank han fuldstændig sammen, men lidt efter lidt rettede han sig; der var saa meget, der kaldte paa ham, saa meget, der skulde sørges for; han huskede sin Faders Ord og hans sidste Blik. — »Pas paa Jorden, Poul,« og saa lagde han sig i Selen og arbejdede med mægtig Energi. Det var ogsaa nødvendigt; thi han var kommen langt tilbage under den megen Sygdom. Han undte sig neppe Hvile, arbejdede, saa Folk talte om det. Sent om Aftenen kunde man se ham, og om Morgenen havde han malket Køerne og gik dog i Marken samtidig med andre.

Da der var gaaet ni Maaneder, var han atter kommen i Orden med Bedriften og rettede Ryggen lidt og tog Vejret. Arbejdet havde været hans bedste Støtte i Sorgens første Tid, nu var den bitre Sorg gaaet over til stille Vemod; men nu begyndte han ogsaa at se sig om og føle sig alene.

Vejmandens gamle Karen kom en Gang imellem og hjalp ham lidt en halv Dags Tid, ellers var han ganske ene. Og han kunde gøre alt, han lavede Rygeosten, og aldrig kunde den have været bedre, end den var nu. Han passede Køer og Grise, kørte til Torvs, holdt Jorden i Skik og havde Huset saa

pillent og fint som nogen Sinde baade ude og inde; men sad han alene over sine Bøger, længtes han.

Der var kommen Glød i hans Blik, det var, som hans Liv var fuldt af Sang og Musik, det var Ungdommen, der nu rigtig meldte sig og krævede sin Ret.

4. KAPITEL.

Det var Grundlovsdag. Poul havde allerede for længe siden bestemt, at denne skulde blive en Mærkedag i hans Liv.

Solen var lige staaet op, Klokken var vel neppe mere end halv fire, da han sprang ud af Sengen inde i det lille Fremmers, hvor han havde sit Kammer.

Han gik hen til det aabne Vindue og inddrak begærlig den friske Morgenduft. En mild Vind strømmede imod ham, da han bøjede sig ud, der laa endnu en let Taage over Marken, det var, som den var levende, som et langt Tog af Ryttere, der trak hen over Agrene, og bag ved Taagen nede ved Hegnet lyste det af Purpur og Guld. Udenfor i Haven sang Solsorterne, og ovre fra Skoven lød et mangetonet Kor af glade Fuglestemmer.

Hvor var det dog smukt, og hvor var Morgenen frisk! Han havde ligget den foregaaende Aften og været ængstelig, ligget og grundet paa, hvad han skulde sige og gøre, uden at han kunde faa Samling paa noget af det. Nu til Morgen syntes han, det maatte gaa som en Leg.

Men han maatte skynde sig, han havde jo de hundrede Ting, der skulde gøres, før han blev færdig.

Fra Soldatertiden var han vant til at komme i Klæderne i en Fart, og paa et Par Minutter var han i Tøjet, de stribede Bomuldsstrømper med Lær-

redsbunden, som Moderen havde syet i, blaa Lærredsbukser og stribet Bluse.

Ude ved Køkkenvasken tog han sig en ordentlig Douche, det kolde Vand gjorde godt og skyllede den sidste Søvn af Øjnene. Han saa sig i det lille Spejl, da han var tørret, og smilte; han var ikke forfængelig, men i Dag var han glad ved at se sit Billede derinde og fandt, han saa helt godt ud. Han redte det bløde, brune Skæg en Smule med det halve af en Kam og mønstrede saa sit Ansigt. De mørke Øjne med det faste Blik og den høje Pande var Faderens; men nu smilte han igen og viste sine pæne Tænder frem, og der kom nogle bløde Trækninger omkring Munden. Det var Moderen op ad Dage, og det svære, krusede Haar var nok ogsaa en Arv fra hende.

Et Øjeblik efter sad han ude under Grete i Kostalden. Grete var hans Yndlingsko, og i store fede Straaler strømmede Morgenmælken ned i Spanden. Hvor var der hyggeligt i Stalden saadan en Sommermorgen. Døren ud til Gaarden havde han lukket op paa vid Gab, saa Morgenlyset og den friske Luft strømmede ind.

Der var tre brede Baase foruden den lille til Kvien og et ganske lille Rum, spærret med Lægter, til Kalvene. Der var pæne Cementkrybber og Væggene var nykalkede. I Krogen stod Skovlen, Greben og de to Koste, en til fint og en til groft. Striglen og Kardæsken hang paa Krogen i Vinduet. Rent var der overalt og ordentligt, hver eneste Ting var paa sin Plads. Køerne var alle tre paa Benene og stod sindigt og gumlede paa den friske Halm, der var lagt for dem. Kun Kalven laa endnu, saa lang den var, i sin Baas og strakte sig i Strøelsen, den løftede hvert Øjeblik Hovedet, saa paa Poul og vippede med Ørene, den længtes efter sin Morgenmælk.

Køerne gav godt den Morgen. Træspanden blev tre Gange næsten fuld, kun den gamle Musse var begyndt at sætte en Smule; der var maaske 50 Pund, tænkte Poul, da han fik det siet og ned i Mejerispanden. Han var i et storartet Humør, helt ovenud lystig, han havde bestandig Lyst til at synge, hundrede Melodier tumlede rundt i hans Hoved, alle Moderens Sange. Men synge kunde han nu engang ikke, saa hjalp han sig med en stille Fløjten. Han stod og betænkte sig et Øjeblik, saa hen til Kalven, den hed Bitten, fordi den var saa lille, den saa igen paa Poul og gjorde en rent utrolig Gymnastik med Ørene. Den var ikke ret stor, men hvor var den fin i Skindet, og det var Gretes Kalv; saa min Sandten om den ikke skulde have sød Mælk til Morgen, den skulde nok blive til noget.

Han tog Blikfadet og hældte den sidste Rest fra Spanden derned og gav Kalven, den rejste sig straks og drak begærligt, medens Poul kløede den paa Halsen. »Bøsse, Bøsse,« sagde han, medens Kalven slog med Ørene og drak. Saa tog han fat i Kardæsken, og een, to tre fik hver af Køerne en Omgang, de skulde være rene og blanke, det var nu Pouls Stolthed. Inde bag Kostalden længst tilbage var Svinehuset, to gode, rummelige Stier. I den ene gik fire Slagterisvin, de var allerede godt oppe i Vægten, den største var nok ved de halvandet Hundrede Pund, og de saa udmærket ud. De skreg af Ædelyst og kastede sig over Masken, der blev hældt i Truget til dem. I det andet Rum laa Præmiesoen dvask og døsig, det var knap, den gad glippe med Øjnene. Den havde allerede mere end een Gang hjulpet Kildefolkene ud af slemme Forlegenheder, naar det saa værst ud, og der var daarlige Udsigter til Renter, eller dengang Doktoren kom med sin store Regning og Begravelsen havde taget alle Kontan-

terne, da var det nok den, der mødte med sine Grise, som om den vilde sige: »Hvad ængster I jer for, har I ikke mig endnu?« — Sidste Gang var der ni dejlige Grise; vel sandt, den ene døde, men de fem solgte Poul til en høj Pris, og de fire, det var just dem, der hug' saa drabeligt løs paa Masken.

Endelig fik Graamand sin Behandling, først Vand, saa et godt Foder, ekstra godt var det i Dag, Graamand var nu slet ikke som en anden Hest. Poul syntes, den var næsten lige saa klog som et Menneske, og alting kunde han snakke om til den. Han kunde formelig blive veltalende, naar han puslede om denne sin bedste Ven i Kildehuset.

»Ja, du kiger, Graamand; tag du bare til dig af Havren. I Dag skal vi forloves, ser du; ja, det er min Mening, saa skal du køre med en ung, køn Kone.« — Poul lo skælmsk og klappede Hesten paa Halsen. — »Og saa skal du slaa op og krumme Hals, Graamand; kan du det, gamle Dreng, og vise, hvad vi er for Folk her i Kildehuset.«

Hesten saa paa Poul med sine kloge Øjne og snøftede velbehageligt i Valsehavren.

Nu gik det til Duer og Høns; de flokkede sig om ham og fik deres Forsyning.

»Saa, nu tror jeg, jeg blev færdig med alle Børnene,« lo Poul ved sig selv. Børn! han var nær ved at blive ganske rød ved den blotte Tanke.

Der lød Vognrummel og høje Raab paa Poul, det var Mælkemanden Mikkel. Mikkel var Pouls nærmeste Nabo. Han saa i eet og alt op til Kildefolkene og fulgte Poul gennem tykt og tyndt, men han var en lidt besværlig Nabo; thi der var ingen Redelighed hjemme i hans Hus. Hans kæmpesvære Kone, Mette, var fornøjelig og flink, men bunduordentlig og doven, hvad der dog ikke forhindrede Mikkel i at elske hende og se op til hende med

næsten overnaturlig Beundring, og hverken Mikkel eller deres Børn gav hende i Uorden noget efter.

Meget ofte, naar Poul kom derned, løb hele Familien, undtagen Mette, der var alt for tyk, rundt og ledte som gale efter Ting, der var borte. Saa maatte Poul hjælpe med Laan. Mikkel havde brækket sit ene Ben, det var galt sat sammen, krumt og bøjet og meget kortere end det andet, derfor havde han Træben. Men Træbenet var for langt, og naar han hævede sig op paa det, kunde han gaa højt til Vejrs og svinge det andet Ben rundt som en Kæp. Poul gik ud i Døren. Mikkel stod og holdt sin halvgamle, magre Hest ved Mulen. »Du kommer, Drolen spille mig, til at hjælpe mig, Poul, for denne her er rivendes gal.« — »Hvad er der ved det, Mikkel?« — »Hvad der er? Ja, det er saagu hele min Velfærd, der staar paa Spil, ja det er. De Fandens Unger er rendt med min Tømme, og nu er der ikke Tanke til, at den kan findes.« — »Saa maa jeg vel laane dig en,« sagde Poul og hentede en Rebtømme. — »Saa nu kan en, Drolen spille mig, da køre igen. Ja, det er rædsomt med de Unger, men jeg har nu ogsaa givet dem et Livfuld Hug alle fem og drevet dem i Seng, men lige meget hjælper det. Mor er jo dygtig, ved du nok, det er vist og sandt, men i denne Varme sidder hun jo mest paa eet Sted og kan daarlig overse det hele. Det er ellers svært, som du ser mildt i Dag, Poul. Du har da vel ette vundet i Lotteriet?«

»Nej, ikke det, jeg ved,« sagde Poul smilende.

»Nej, saamænd! Ja, man skulde have det som dig, du har det som nogen Konge, ja, du har.«

»Aa, ja, jeg klager ikke, Mikkel.«

»Nej, klage! Nej, det er da vist og sandt, men en kommer nok til at passe paa dig, din Gavtyv. Du begynder vist at kige efter Pigebørnene, gør du.«

»Sikke noget Snak, Mikkel; jeg gaar jo her og passer mig selv.«

»Ja, Pokker tro dig, din Skælm. Du har ventet længe, men den Slags bliver gerne de værste. Hør, du skulde tage over til Præstegaarden og fri til hans gamle Søster; der er Grunker, lille Poul.«

»Fy for en Ulykke, Mikkel; hun er jo over tyve Aar ældre end jeg og saa saa tyk.

»Ja, ja; fordi hun er tyk, kan hun vel være en udmærket Kone, det kan du bare se med min Mette, hun vejer sine 300 Pund, men Mage til Kone er der s'gu ikke i Nærup Sogn, særlig til siddende Arbejde, og saa Pengene, Poul, det er Drolen spille mig en fornøjelig Ting. — Du maa lige godt være kommen bagud med al den Sygdom og Elendighed?« — Mikkel saa nysgerrigt paa Poul; at vide Besked med andre Folks Pengeforhold var hans største Glæde.

»Aa nej, Mikkel. Det er gaaet helt godt, vi havde en svær Avl i Fjor. Grisene har været gode, og Mælken kender du jo.«

»Ja, det er Droleme godt leveret, Poul, det er det s'gu. Du er s'gu en hel Svend, selv om Folk siger ....« Mikkel tav.

»Hvad siger Folk, Mikkel?«

»Naa, hvad, de siger saamænd da ellers ikke andet end godt. Du er en hel Karl til at passe dit Kram, siger de. Du bliver nok Nummer eet paa Mejeriet i Aar igen, og du har været honnet mod de gamle, det skal jeg bekende, som har set det hver Dag, og de faar Skam, de, der kommer med Snak til mig. Præsten sagde da ogsaa selv forleden Dag, at du var den første Husmand, han kendte. Ja, det sagde han, og det er nu heller ingen Løgn; jeg ved bare een, der var din Mester.«

»Saa, aa, naa, det ved du. Hvem var det, Mikkel.«

»Det var din Fader, bitte Poul. Du kan sagtens, som det hele nu er i Skik; men skabe saadan et Sted ud af et Stykke Herregaardsudmark med de bare Næver, se, det var godt gjort.

Da jeg var Dreng, stod der endnu store Træer rundt omkring Marken, men de fik min Sandten Tærne trukken til sig, enten de saa var gamle eller graa.«

»Ja, det er sandt,« sagde Poul og saa med et lyst Blik ned over Marken, hvor Kornet bølgede for Vinden.

»Men hør, Poul. Du skulde lade mig tjene en Snes Kroner ved dig.«

»Hvordan det, Mikkel?«

»Jo, ser du; jeg kommer rundt over hele Sognet og er med paa alting. Jeg kunde, Drolen spille mig, skaffe dig en Kone.«

»Saa—aa, saa det tror du.«

»Ja, nu ler du, din Gavtyv; men du skal da ellers vide, at det var mig, der skaffede Sidsel over til Niels Madsen, og jeg har da ogsaa selv kunnet finde mig en, der er ekstra.«

»Men du fortalte ikke, hvad Folk siger om mig, Mikkel.«

»Nej, og det er jo ogsaa bare, fordi de tovlige Højremænd ikke kender dig. De siger, du er en sær Fyr, og at du ser dem over Hovedet.«

»Saa—aa,« sagde Poul eftertænksomt.

»Ja, det kommer nu af det, du har gaaet herhjemme bag din Moders Skørter altid. Du skulde blande dig lidt mere med andre Folk, bitte Poul, og een Ting er da baade vist og sandt ...«

»Og hvad er det, Mikkel?«

»En Kone ved egen Hjælp, det faar du, Herren hjælpe mig, aldrig. Hvis ikke en tager ud og frier til dig, saa bliver du gaaende her alene al din Tid, din Kryster.«

»Lad mig om det, Mikkel,« sagde Poul lidt kort.

»Ja, der skal vi have det; men du kan ikke, bitte Poul. Du kan, Drolen spille mig, ikke, tro mig nu, og Synd og Skam er det. Hvad ligner det for et stort voksent Mandfolk at gaa her og lave Rygeost og pudse Vinduer, ja, netop pudse Vinduer, det gjorde du i Lørdags, og Pigerne nede fra Byen saa det, og de har grinet af dig over hele Byen.«

»Saa lad dem grine,« sagde Poul, »hvad bryder jeg mig om det.«

Han hev med et vældigt Tag sin Mælkespand op paa Vognen.

»Hov, hov! se nu blev han min Sæl galhovedet.« Mikkel saa polisk op paa Poul. — »Sig mig nu bitte Poul, hvordan vil du have, hun skal være, stor eller lille, tyk eller tynd, jeg har en hel Snes gaaende, min Far.«

Poul var lige ved at give et uvenligt Svar; men saa huskede han, hvad det var han skulde i Dag. »Det skal jeg sige dig, Mikkel. Hun skal være køn, fin og skær, den kønneste Pige i Sognet, ellers tager jeg hende ikke.«

»Naa, du er ikke billig, en Masse Penge skal hun vel ogsaa have og en stor Gaard; nej, du er ikke til at komme til Rette med.« — Mikkel satte Hesten i Gang og rumlede ud af Gaarden; men nede paa Vejen holdt han stille og raabte paa Poul. Poul gik nølende hen til Vognen.

»Lad mig lige se paa dig en bitte. Hør du skulde da alligevel ikke gaa i Giftetanker paa egen Haand, bitte Poul, kan du se mig stift i Øjnene?«

»Aa, din Tosse,« sagde Poul og løb ind igen.

Poul gik ind og kogte sig en Potte Øllebrød, kom Mælk paa og spiste, bagefter lavede han Kaffe. — Naa, saa han skulde aldrig faa sig en Kone ved egen Hjælp, det skulde han dog vise den gode Mikkel.

— Han smilte tillidsfuldt. Inden Aften skulde det være bestemt.

Det var Pouls Fødselsdag, og det var i Grunden lidt fattigt; det var første Gang, ikke et eneste Menneske havde ønsket ham til Lykke paa denne Højtidsdag; men de vemodige Tanker kunde nu alligevel ikke faa Rum i hans Sind, han havde jo den herligste Gave i Udsigt.

Efter Maaltidet maatte han tage en halv Time ved Hakkelsemaskinen. Det var svært Arbejde, for han lagde godt i, og det gik stærkt. Naa da, hvor Sveden kom ud. Saa trak han Køerne ud paa Græs, de stod kun ude nogle Timer om Dagen; han havde kun eet Stykke med Græs, og det halve skulde spares til Hø.

Det var nu langt hen paa Morgenstunden, og Solen havde faaet rigtig Magt. Hvor var det dog et herligt Vejr. Poul tøjrede Køerne og flyttede Faaret, der stod bagefter, han saa paa de to Lam, der allerede var store og løb omkring og gjorde de særeste Spring. Nu stod det ene stille næsten midt i et Spring og stirrede dumt ud for sig. Det var en stor, hvid Sommerfugl, der fløj op lige foran det. Hvor var der dog dejligt derude i Marken. Poul saa ned til Skoven, Løvet stod i sin herligste Pragt med sine mange vekslende Nuancer, og Syrenerne og Tjørnene i Hegnet stod med store Knopper; ja, det blev vist en dejlig Sommer. Pouls Hjerte var fyldt med Sang, han vidste ikke selv, hvordan det var fat med ham, han kendte ikke til at digte; men der gik en Stemning gennem ham saa fin og blød, han blev fyldt af noget rigt og skønt; det greb ham saa stærkt, at han maatte overgive sig; det var, som han følte et Pust af Livets fineste Poesi. Han huskede saa mange smukke Ting, han havde læst, og huskede saa mange kærlige Træk fra hans Fader og Moder,

fra de mange Fødselsdage, helt fra dengang han var Barn, kunde han mindes, hvorledes de havde kappedes om at glæde ham. Mindet om alt dette blev saa levende, saa han fik Taarer i Øjnene.

Han gik helt ned til Hegnet og sprang op paa Volden og saa med et varmt Blik ud over sin lille Mark. Hvor tegnede det dog godt alt sammen, selv Roerne, der havde været saa sene til at komme op, at han næsten var bleven urolig, stod nu godt og voksede for hver Dag. Marken her, det var hans Kongerige og deroppe i Solskinnet laa hans Slot, hvem var vel rigere og stoltere end han, ingen, ingen paa den hele Jord. Og nu i Dag, netop i Dag vilde han hente sig en Prinsesse, en herlig Dronning skulde det være, med dejligt kruset Haar og mørkeblaa Øjne.

Fuld af Forventning og brændende Iver gik han hjem og tog sit bedste Tøj frem. Da han var kommen i Pudsen og vilde til at gaa, faldt hans Øjne paa Bibelen, der laa oven paa Boghylden. Han huskede, hvorledes hans Moder havde slaaet op og taget Varsel, naar hun skulde begynde noget vigtigt, og skønt han ikke var overtroisk, fik han dog Lyst til at prøve. Maaske han kunde faa et godt Ord med paa Vejen. Han slog op uden at se paa Bogen og kastede Øjet ned paa Siden.

»Men søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges eder.«

Ja, det maatte han ikke glemme, det var sandt, det var jo netop det, hans Moder altid havde formanet ham i sine sidste Aar. Poul vilde ogsaa saa gerne huske det; men uvilkaarligt lagde han dog størst Vægt paa Slutningen: »Saa skulle og alle disse Ting tillægges eder.«

Alle disse Ting, det var nu først og fremmest Else, men han syntes, det var et godt Varsel, han havde faaet, og gav sig trøstig paa Vej.

5. KAPITEL.

Et lille Stykke bag Herregaarden, et Par Hundrede Alen fra Vejen, hvortil en lille Markvej førte op, laa et langt seks Fags Hus, der i Almindelighed gik under Navnet Kuskehuset, fordi Herskabskusken engang i tidligere Tid havde boet der. Nu beboedes Huset af to Familier oppe fra Gaarden, Jens Forkarl og Anders Vægter. Jens, der i en lang Aarrække havde været Forkarl paa Gaarden, havde vel maattet ombytte disse Vilkaar med en Husmands, da han giftede sig og flyttede ind i Kuskehuset; men han var bleven ved at være Nummer eet af Husmændene og var egentlig den, der bestandig gik foran i Arbejdet.

Han var en kæmpestor, knoklet Skikkelse paa omkring det halve Hundrede, et svært kruset Fuldskæg indrammede et stort, grovskaaret Ansigt med et Par godmodige Øjne, altid i godt Humør og en ufortrøden Arbejder. I sin Fritid saa man ham bestandig arbejde som en Hest med sine egne Sager. Haven, der hørte til Huset, var imidlertid ikke meget stor og desuden delt i to Stykker, et til hver Familie; men Jens, der var vel lidt af Baronen, havde een Gang for alle faaet Lov at dyrke saa meget, han kunde overkomme, af Marken udenfor, og det var ikke saa lille et Stykke, han havde under Kultur. Desuden havde han bestandig Brænde at tumle med, han paatog sig Rydning omkring, hvor det kunde byde sig, gravede Træerne op og fik dem slæbt hjem i Haven; i Reglen var det Stubbe og gamle Trunter, det var sjældent, der var stort andet end Rødderne til Jens. Jens Forkarl var ikke synderlig begavet, og han holdt af et Par Kaffepunche Søndag Eftermiddag; men der var dog neppe bedre Mand end han med Kone og Børn, og han var vel lidt af alle.

Børn var det, Jens var rigest paa, han havde ikke mindre end 11; men baade han og Konen Bertha Marie var inderlig glade for dem alle 11, og det var Jens en oprigtig Sorg, at han ikke naaede at faa Dusinet fuldt. Drengene havde lyst Haar og lidt flade Næser ligesom Faderen og lignede hverandre som Vanddraaber. Pigerne derimod var nøddebrune med blide, mørke Øjne og fine Træk; de lignede deres Moder, der havde været smuk i sin Ungdom.

Jens elskede alle Børnene, dog i særlig Grad var dette Tilfældet med den sidste lille Pige paa tre Aar. Den lille Jette var i Modsætning til alle sine store og kraftige Søskende en ren Lilliput, men rask og kvik, og hun veg ikke fra sin Fader, naar han var hjemme.

Jens var kommen hjem fra Herregaarden til Middag, havde faaet sin Mad, faaet Piben tændt og vilde nu i Gang med en Del Rødder og Stubbe, han skulde have gjort i Brænde. Solen skinnede velsignet derude i Forhaven, nede ved Gærdet tumlede Drengene sig i munter Leg.

Før han begyndte, bandt han et Sjal om den lille Jette og tog hende ved Haanden, det var næsten komisk at se Kæmpen behandle den lille, fine Pige, hans store Hænder tog saa rørende varsomt paa de spæde Lemmer, men Øjnene straalede af Henrykkelse, naar han saa paa hende.

»Skal vi save eller kløve, Far,« spurgte Jette interesseret. — »Vi skal kløve, lille Jette, og se nu skal du sidde her og se paa Far.« — Jens satte varsomt den lille ned paa en Bænk, han selv havde lavet til hende, og begyndte sit Arbejde. »Far!« raabte Jette, da der blev en Pause mellem et Par Brændeknuder. »Ja, hvad er der, Jette?« — »Du kommer til at lave mig et lille Hus, Far, og saa noget Brænde, der kan være Stole.« — »Se til det lille Skidt, vil hun nu have Hus. Ja, ja, Tøs, nu skal du Katten-

kuk faa Hus, skal du.« — Jens tog Jernstangen og trak en kraftig Rundkreds omkring Bænken, hvor den lille sad.

»Møje større, Far, og saa skal der være en Port.« »Naa, du ved Kattenkuk, hvor du vil have det, Tøs, vil du ette ha' Kvist og Veranda? hvad, du lille Skidt, vil du ette?« — Jens lavede dog en udmærket Antydning til en Port, medens han med hemmelig Stolthed saa paa den lille, der med et kritisk Blik i sit kønne Ansigt stod og saa paa ham. Saa tog han et Brændestykke, der passede til Sæde.

»Se her er der Bohave til dig.« — »Du skal gaa gennem Porten, Far.« — »Nej, ved du nu hvad, Jette, nu bliver du mig snart for kunstig,« sagde Jens og kløede sig bag Øret, men han gik dog udenom og ind ad Porten.

»Saa skulde Far vel ogsaa ha' et lille Kys?«

Jens bøjede med stort Besvær sine stive Ben, og Jette stormede hen i hans Favn, slog sine smaa Arme om hans Hals og kyssede ham. Jens rejste sig op og kvistede den lille højt til Vejrs og satte hende ganske forsigtigt ned i hendes lille Hus. Hvor var det et varmt og lykkeligt Blik, han saa paa hende med, og samtidig fyldt med en vis Undren; naar Jens saa paa sine store mægtige Hænder og derefter paa den lille Jette, han holdt paa, saa blev han underlig. Naa, han skulde have fat. Jette fik en Stok, saa hun kunde lave Stuer, og hun gik ivrigt i Gang. Jens nød Synet af hende endnu et Øjeblik, medens han fik en frisk Skraa funden frem.

Noget mere henrivende end den lille Jette kunde man nu heller neppe tænke sig, hun var barbenet og meget fattigt klædt; men det var, som Snavset ikke vilde hænge ved hende, hun bevægede de smaa, bare Ben saa sirligt og yndefuldt, at Jens blev ganske rørt. Ja, det var en Guds Gave, og det var da ogsaa

rent ud et Mirakel med saadan en lille Prinsesse. Gud ved, om de kongelige havde dem flottere. Jette satte de smaa Ben ud paa ny og mønstrede Arrangementet med Stolene.

»Herre Jøsses, sikke Ben,« sagde han til sig selv og saa fortabt paa den lille, saa kigede han ned til Gærdet, hvor Drengene tumlede under Støj og Latter, og Solen — som den da ogsaa skinnede i Dag. Der kom noget blødt op i Jens, han blev helt løjerlig, det var nok bedst at faa fat og ikke staa der og pjanke. Nu skulde det være Alvor, han trak den uldne Strikketrøje af. Det gjorde han kun, naar det skulde gaa haardt til, og saa begyndte han at kløve Brænde, saa Sveden snart i store Draaber løb ham ned i det røde Skæg.

Lidt efter kom Konen hjem fra Herregaarden, hvor hun hver Dag var nogle Timer i Køkkenet. Hun var høj og kraftig som Manden, det saas tydeligt endnu, at hun havde været køn i sin Ungdom. For øvrigt var hun frisk og munter som Manden og en hel Del klogere. Jens vidste ikke bedre, end at han var Enevoldshersker i Huset, og undertiden kunde han næsten gaa og faa Samvittighedsskrupler; fordi han mente, han var lovlig streng mod Bit Marie, som han dog forgudede. Sandheden, at hun regerede det hele, anede han ikke.

Skønt Ægtefolkene levede godt sammen, holdt Jens dog af at tiltale Konen i en halvvejs barsk, lidt overlegen Tone.

»Naa, Jens, du slider nok ordentlig i det,« sagde Konen, »og der sidder lille Jette.«

»Ja, det lille Spøgelse, hun skal jo altid hænge over mig, og sinke gør hun da ogsaa, forstaas.«

»Jeg kan da ellers godt tage hende med mig ind nu, Jens.« — Bit Marie blinkede med Øjnene.

»Naa, det tror du, Bit Marie, nej! der er Katten-

kuk ingen andre end mig, der kan passe hende.«

»Ved du ellers, hvem vi kan vente i Dag,« sagde Bit Marie.

»Nej, alvidendes er jeg ette, Bit Marie.«

»Vi kan vist vente ham, du ved, Poul fra Kildehuset.«

»Saa—aa, den storsnudede Vigtigper. Gud ved, hvad han vil her hos Smaafolk som os.«

»Ja, der har vi det, Jens. I store, dumme Mandfolk ser jo ingenting, men jeg tænker da ogsaa ligesom dig, at vi giver ham en lang Næse.«

»Ja, men hvad vil han? Du kan Kattenkuk da give Besked, skal jeg tro.«

Bit Marie gik nærmere hen til Manden. »Ja, ser du Jens; han og Else er vist ved at blive gode Venner; jeg tror nu ikke, det betyder meget for hende. Naar jeg skal sige, som sandt er, saa er der jo flere end ham, hun har set mildt til, og jeg synes, vi hellere skulde lade hende faa Mejeristen deroppe eller Gartneren, ham løb hun meget med; han var rigtignok en Løjser, men det var alligevel et svært fint Parti. Ham, Poul, skøtter jeg ikke meget om, han skal være fælt stor paa det, og tilmed siger de, han er Grundtvigianer.«

Jens stod lidt, før han rigtig fik denne Tidende til Livs.

»Hvor har de truffet sammen, han ser jo hverken til højre eller venstre?« spurgte han.

»Aa, du ved jo nok, at Møllerens kører Gartnervognen, og siden i Foraaret har Else gerne været med, og deres Vogn holder lige ved Siden af Pouls; jeg kan forstaa paa Else, at han har spurgt, om vi var hjemme i Dag.« — Bit Maries kloge Øjne hvilede forskende paa Jens, hun vidste, at satte han sig noget fast i Hovedet, var han ikke til at faa derfra, bedst var det, naar hun trættede ham imod, saa fik hun lettest sin Villie.

Endelig tog Jens det kendte Tag i Bukselinningen. Det var Tegn paa, at han havde taget sin Bestemmelse.

»Ja, ser du Mutter. I Kvindfolk, I snakker; men Redelighed og saadan, hvad vi kalder Politik, se det er der Kattenkuk ikke meget af, nej, det er Himlens Styrelse, at en anden en ser sig bedre for.«

Bit Marie smilte. »Ja, ja, naar bare vi er enige, Jens.«

»Ja, men du maa ikke blive fornærmet, Bit Marie, for det er vi nemlig ikke, nej, vi er ikke. Nej, ser du, hvis han, Poul fra Kildehuset, han kommer og spø'r paa Pigen, og hun da ellers vil have ham, forstaas, saa bliver det nu ikke anderledes.«

»Ja men Jens dog!«

»Hold Mund, Mutter, naar jeg taler. Ham, Poul, han er en honnet og en klog Mand, er han, der er ikke skrappere Husmand i hele Odense Amt. Og saa er han en solid Karl, der kan gifte sig, hvilken Dag han vil, Mejeristen og Gartneren og de andre Løjsere, du snakker om, ja, det er nogle kønne Fyre.«

»Som du tager fat, Jens.«

»Ja, det nytter ikke, hvad du siger, Bit Marie, for det bliver nu, lige som jeg har sagt.« — Jens saa strengt paa sin Kone, hævede Stemmen og talte med Myndighed. — »Og ser du, mens vi er ved det, saa er der een Ting til, Bit Marie. Se Else hun skal Kattenkuk giftes, dette hersens Kæresterier med baade den ene og den anden Laps, det gaar ikke. Ja, det nytter ikke, du ser galt, for sandt er det. Hvordan tror du det var gaaet med dig, hvis jeg ikke havde faaet fat i dig i Tide? Naa, og Else, se hun er den ældste, og jeg vil have hende af Vejen, før hun kommer i Fortræd, vil jeg.«

Bit Marie kunde neppe lade være med at smile; thi det var alle hendes lønligste Tanker, Jens ud-

talte. Hun havde imidlertid ængstet sig for Mandens Stilling, hun vidste, at han ikke kunde lide Poul. »Ja, ja, Jens; jeg tror næsten ogsaa, vi skal lade det blive, som du siger, du er dog lige godt den klogeste.«

»Det er rimeligt, Mutter; men det maa du ikke tage fortrydeligt. Se nu er der bare een Ting at bemærke, Bit Marie.« — Jens saa betænkelig paa sin Kone. — »Ser du, Else hun er jo baade en net og en dygtig Pige, og et Skarn er hun da heller ikke, det ved jeg, men der er Gavtyvestreger i hende. Du ved Besked, Bit Marie, hun er dig lige op ad Dage, Tøsen, og selv om han nu ogsaa er Grundtvigianer, ham, Tosken derude, saa skulde vi jo ikke bringe ham i Fortræd. Bare Else er at stole paa, Mutter.«

»Aa, du er en Pjank, Jens.«

»Pjank; ja der har vi det igen med I Fruentømmer; der er Herren hjælpe mig ingen Oversigt; havde jeg ikke taget dig saadan med en Trumf fra Begyndelsen, saa havde det aldrig gaaet, Bit Marie, og det er ikke at vente, at han, Grundtvigianeren, har Gaver til det! Bare den gaar.«

Men nu slog Bit Marie med Nakken. — »Jeg tror nu eilers nok, jeg har været dig en honnet Kone, siden den Dag, du fik mig. Har du noget at fortryde paa, Jens?«

»Nej, Mutter, Ret skal være Ret. Du har været en kontant Kone helt igennem, det har du, der er ikke andet at sige dig paa, end at du ikke kunde levere mig Dusinet fuldt.«

»Aa, din Tovli.« — Bit Marie smilte og viste sine stærke, hvide Tænder, saa gik hun hen mod Døren, men Jens kaldte paa hende.

»Vil du se noget net, Bit Marie, kom herhen lidt.«

»Hvad Kunster har du nu for?«

Jens gik med listende Skridt hen for Enden af

Brændestablen, hvor den lille Jette legede helt fordybet i sine egne Tanker. Hun havde faaet fat i Resterne af en gammel Kost og havde fejet sin Stue saa fin, saa fin. Nu lagde hun smaa Pinde derinde; hun talte med dem og var umaadelig ivrig. Jens saa ganske betaget paa Barnet, saa vendte han sig mod Bit Marie. »Det er nu lige meget, Bit Marie, han har saa mange Præmier, ham Grundtvigianeren, dernede; men det der, det er Kattenkuk første Klasses, det er nu min Mening.«

»Din Tovli,« sagde Bit Marie og løb ind, medens Jens tog fat paa Brændet med fornyet Kraft. Nogen Tid efter opdagede han Poul, der i fineste Puds bøjede ned ad Gyden. Jens skelede efter ham og lo i Skægget. »Se, hvor han kopper sig, som om han ejede hele Nærup, se bare. Ja, du kan Kattenkuk bare tøve, min Far, her skal du lige godt træffe din Mester i Politiken.« Han kløvede med et mægtigt Hug et stort Rodstykke. Itsch sagde det, hver Gang den store Økse faldt ned paa Blokken, og et sejgt Stykke skulde det være, der ikke gav sig med det samme.

Som Jens stod der med sin Skovøkse og flækkede de store Stykker, var han en udmærket Type paa en kraftig, malmstærk Arbejder. Hans Lemmer, der i Frihed var stive og klodsede, fik en Smidighed, naar han var i Arbejde, hver en Fiber i den store Krop lystrede, og der var noget helstøbt og formfuldt over alle hans Bevægelser.

Han var slem til at tage Mon af alle Ting, naar han arbejdede, og han gjorde nu lige godt svært ud af Else, og han havde sandt at sige været bange for hende. »De ni Stykker, der ligger der, skal flækkes, før han kommer, saa bliver det godt,« sagde han til sig selv og tog paa med voldsom Kraft.

Nu opdagede han, at de to nederste Stykker var et Par Rodstykker, men færdig vilde han være.

Poul, der fulgte ham med Øjnene, saa derfor til sin store Forbavselse, hvorledes hans tilkommende Svigerfader kastede sig over Brændet med ligefremt Raseri.

»Jeg vil Kattenkuk være færdig.« — Itsch sagde det, og medens Poul nærmede sig mere og mere, skiltes det ene Favnestykke efter det andet.

Nu stod Poul lige ved Siden; men Jens ænsede ham ikke. Han vendte Ryggen til, og det sidste Stykke blev ekspederet, lidt maatte han snyde, men han beroligede sig med, at Poul dog ikke fik hilst, før han var færdig.

Poul hilste noget forlegent, men Jens hjalp ham hurtigt over det. Han lod, som det var den naturligste Ting af Verden, at Poul kom i Besøg, og snakkede rask op, ethvert Spor af Uvillie var som blæst bort. Han tog Poul en Vending med ned i Baghaven, hvor Kartoflerne tegnede svært godt efter en grundig Hypning.

»Sikke raske Drenge,« sagde Poul og saa over til Drengene, der legede Hest ved Gærdet, Næserne vilde bestandig løbe paa de smaa.

»Tør Næsen, Jens Peter,« kommanderede Jens med tordnende Stemme. »Aa ja, og der er nok af dem; men nogle umaadelig kloge Asener er de alle sammen, det er da vist og sandt.«

Til sidst kom de hen til Jette. Poul syntes, aldrig kan havde set saa pæn en lille Pige, og var fuld af Beundring; han gik hen og strøg hende over Krøllerne, og Jens nød hans Hyldest.

»Aa ja, hende der, det er bare et lille Skidt, der er kommen bagefter ligesom det tynde Øl. Du kan ellers godt tage paa hende, men du skal Kattenkuk tage stille, for det er fine Sager, du, det er akku-

rat ligesom at lette paa en Klatning Enghø. Det bliver borte mellem Hænderne paa en. Saadan du, gelinde.«

Poul havde taget den lille Pige under Armen og løftede hende.

»Se, hun ser jo helt mildt til dig allerede; ja, hun er glad ved alle Folk, den.«

Lidt efter sad Mændene sammen ved Fyrretræsbordet inde i Stuen. Bit Marie havde gjort ryddeligt, saa der var helt pænt, skønt det kun var en fattig Stue. Rundt om Bordet langs Væggen var der en fast Bænk, der endnu viste svage Spor af rød Maling, og foran stod et Par Træstole. Væggene var kalkede og behængt med nogle billige Billeder i brune Rammer. Ved den ene Væg stod der en malet Kommode, der gav Plads for et gammeldags Ur i sort Trækasse. Paa den modsatte Side inden for Døren stod en bred, hjemmelavet Bænk, hvor der om Aftenen redtes til fire af Drengene, to i hver Ende. Stort mere fandtes der ikke i Stuen, og tarveligt saa det unægteligt ud alt sammen; men naar Jens var bleven placeret for Enden af Bordet, syntes han nu alligevel, der var saa meget hyggeligt.

Der var ogsaa en ejendommelig Værdighed over Jens, naar han var kommen til Sæde for Bordenden, helst naar Børnene sad rundt om Bordet; der kom et selvbevidst faderligt Udtryk over ham, og han bredte sig paa Bænken.

Bit Marie kom med Kaffe. Hun havde faaet Tid til at trække i en pæn Bomuldskjole. For Bordets anden Ende havde en 13—14 Aars Pige taget Plads, hun havde travlt med at bøde Strømper. Poul saa undertiden paa hende, hun lignede sin Moder og Else, men Else var finere. Naar hun mødte Pouls Blik, var det, ligesom hun fniste, og Poul blev forlegen. — Mon hun skulde vide noget, tænkte han

og kunde ikke faa begyndt paa sit Ærinde. Jens og Konen vekslede Blikke, Poul sagde intet, det var de to, der maatte holde Samtalen i Gang.

Jens følte sig i den nye Situation. Svigerfader til den kloge Poul fra Kildehuset, det var da endelig en Ting, han vilde gerne hjælpe den unge i Gang, men vidste ingen Udvej og saa paa Bit Marie, der havde sat sig hos dem. Og Bit Marie tog praktisk fat.

»Hvordan har du det med dine Høns, Poul. Vil de gøre?«

»Aa ja, det gaar an,« sagde Poul.

»Men Kyllingerne er det vel simpelt med, nu du gaar og tosker om alene, kan jeg vide.«

»Ja, jeg har ingen Held haft med Kyllinger i Aar,« sagde Poul.

»Nej, det forstaas, men det er ogsaa en skidt Redelighed for dig at gaa der alene.«

Bit Marie tav, og Jens saa beundrende paa sin Kone. — Mage til Geni, som det Fruentimmer havde; men nu var det dog vist bedst, han greb ind, og det skulde være fint. — »Ja, ser du, Poul, omendskønt Kvindfolk Kattenkuk mestendels er noget Tyvetøj, saa er de minsæl ikke gode at være foruden, det er da vist og sandt. Jeg siger nu bare med Mutter der, se, vel har hun kanske ikke det Omløb i Hovedet som en anden en, men du kan esen lige tro, at hun ellers er en hel Kone saadan baade til det ene og det andet.«

»Aa, den Plotmikkel,« sagde Bit Marie og slog efter Manden.

»Ja, ja, Poul, hør du bare paa mig. Du kan forlade dig paa, at en god Kone, det er lige godt et nyttigt Stykke Bohave, ja det er. Mutter er s'gu rigtig nok, og Pigebørnene de slægter hende paa, der er saadan noget kurassigt ved dem, men det er den Slags, der er værd at køre med.«

»Det tror jeg ogsaa, Jens, og det er derfor, jeg er kommen herned til jer i Dag.«

»Saa—aa, det var da ellers kunstigt nok,« sagde Jens højtideligt og blinkede til Konen; men Pigebarnet nede ved Stoppegarnet saa op og fniste, og Poul tav forlegen.

»Gaa ud og se efter lille Jette,« sagde Moderen myndig.

»Ja, se du kan blive lettet og komme herudaf; du skal altid sidde og høre efter,« gav Faderen hende med, idet hun gik. »Det er ellers en ren Ilder til at arbejde, du kan tro, hun kan den. Hija, Mage til Pigebarn har jeg aldrig kendt, og som hun kan i Skolen. Ja, det vil da sige, Else, den ældste, hun var s'gu endda hendes Mester.«

Poul blev rød ved at høre Navnet.

»Lad nu Poul snakke færdig, Fatter,« sagde Bit Marie.

»Ja, jeg bider s'gu ikke, Mutter.«

Poul rømmede sig, nu skulde det være; men før han fik begyndt, gik Døren op, og Smeden paa Gaarden traadte ind.

»God Dag, Folkens, og glædelig Fest skulde jeg vel næsten sige.« — Smeden gik frem og hilste.

Bit Marie søgte at skjule sin Misfornøjelse, men Smeden, der altid var overbevist om sin egen Betydning, lagde ikke mindste Mærke til noget. Husvant satte han sig om paa Bænken ved Siden af Poul, hvem han nysgerrigt mønstrede. Bit Marie kom med en Kop til, hun var dygtig ærgerlig; men da i næste Øjeblik Døren atter gik op, og deres Nabo og Husfælle, den gamle Anders Vægter kom ind, forstod hun, at det havde lange Udsigter med Pouls Frieri, og hengav sig til sin Skæbne.

Anders Vægter boede, som nævnt, i Husets an-

den Halvdel. Han var et enestaaende Fænomen blandt Herregaardens Folk; han havde engang været meget velhavende og ejet en af Sognets største Gaarde; men det hele var svundet bort mellem Hænderne paa ham. Han havde vel nok været uordentlig og passet sine Ting daarligt; men det meste var gaaet bort ved hans alt for vidtdrevne Godhed og Hjælpsomhed mod alle. Da han maatte rejse fra den dejlige Gaard, hvor hans Kone var født, tumlede han om nogle Aar og fik derefter Pladsen som Vægter paa Gaarden. Anders havde lidt meget i den lange Tid, i Særdeleshed af Sorg over sin Hustru, hvis Arv han havde forødt og bragt hende i Nød. Han var ogsaa stolt og led meget ved at være paa sin gamle Egn, han gik saaledes aldrig til Landsbyen. Men hans Hustru, Ane, var meget svag, hun var nu senere bleven lam i Benene, og hendes eneste Ønske var at maatte leve her saa nær ved sit Barndomshjem som muligt, og for at føje hende tog han mod Pladsen og førte med Hustruen et stille Fattigmandsliv, han bødede alt, hvad han kunde, paa sin Uret mod Ane ved at være saa omsorgsfuld og hjælpsom, som han formaaede.

Baade Anders og hans Kone var under Modgangen bleven sande troende Kristne, de satte, alt som de blev ældre, Ønsket om at tjene Gud over alt andet, og derfor blev deres Liv alligevel rigt, og de blev til Velsignelse der paa Gaarden. I Begyndelsen var Anders vel ofte Genstand for sine Medtjeneres Spot; men der var alligevel noget hos ham, der bragte Spotten til at forstumme, og i Aarenes Løb kom de til at agte og respektere ham.

Han var en velbegavet Mand, der i de stille Nattetimer paa sit Vægterkammer deroppe havde læst meget, og ingen gik forgæves til Anders om et godt Raad. Nu havde han snart været 25 Aar paa Gaar-

den og var bleven en gammel Mand, og nu holdt man af ham lige fra den gamle Baron og til den mindste Stalddreng.

»Naa, Mutter, nu kommer du Kattenkuk til at komme med Flasken og gi—e os en lille Dryp i, for nu vil vi minsæl have en Knægt.«

Bit Marie kom med Brændevinsflasken og et meget lille Glas, som hun stiltiende satte hen foran Manden.

»Det er rigtigt, Mutter, jeg skal have mit maalt ud, det er en gammel Vise. Naa Chresten Smed, lad os nu klinke. Synes du saa ette, vi har det godt?« sagde Jens oprømt og smagte paa Punchen.

»Godt!« — Smeden, der havde et lille energisk Ansigt, tog et Sug af Piben og saa sig foragteligt omkring. »Du er med Ære og Respekt en Stakkel, Jens.«

»Stakkel! nej hør, ved du hvad, det maa du s'gu gaa længere ud paa Landet med.«

»Med al Ære og Respekt, du kan ikke se det Slaveri, du gaar i. Se derned paa Vejen, Jens.«

Jens saa ud gennem de smaa Ruder. Nede paa Vejen kørte en lukket Vogn forbi. —»Naa ja, hvad saa, det er jo bare Baroni.«

»Ja, ser du, Jens, nu ligger han der bag i Puderne, og Niels Kusk driver Hestene svedige; naar han saa kommer hjem, se saa er der dækket op for ham, og det er lige Sager, du. Bestille noget gør han ikke, og hvem tror du, der føder saadan en Karl? Og saa dig, Jens, med Ære og Respekt, du har rimeligvis slidt i Brændet hele Dagen, omendskønt det er Højtid, og saa stjæler du dig en fattig Time, ja- det er en dejlig Verden. Hvad siger du, Vægter?«

»Det lemper sig, Chresten, det lemper sig, skal du se.«

»Ja, I er bandje nogle nette Socialister, er I.

I ved ikke engang, hvor elendigt I har det, I Stoddere.«

»Aa hvad,« sagde Jens, »jeg vilde Kattenkuk nødig bytte med Baroni, saa fyldt med Gigt og Skidt han er, og jeg synes nu ogsaa, vi har det saadan helt godt efter Omstændighederne. Baroni er da heller ingen Skarn, ved jeg.«

Smeden blev ivrig. »Ja, det er rigtigt, du er ligesom de store Lænkehunde, der slikker, naar vi slaar dem. Her har du gaaet og slæbt for ham i over tyve Aar, Jens, og hvad har du faaet, siger jeg, 1 Kr. 50 Øre om Dagen og saa denne hersens Hule med Ære og Respekt, som du bor i, mens han selv mæsker sig og puger Penge sammen Aar for Aar.«

»Nu skal du Kattenkuk tage din Samling til Hjælp, Chresten. Baroni skal du lade være, saa længe jeg hører paa det, han er s'gu den reeleste Mand, der kan gaa under Solen, og en kontant Mand at have med at gøre, det er nu min Mening. Du ved nok, dengang Forvalteren solgte den gamle brune, som jeg havde kørt med i 10 Aar, se da blev jeg jo saadan omtrent helt ude af mig selv; men hvad gjorde Baroni, hvad gjorde Baroni, siger jeg?«

»Det har du fortalt mig saa tit, Jens.«

»Ja, men du har pinte godt af at høre det igen, Chresten. Jeg skal sige dig, hvad han gjorde, han sendte den skabede Forvalter helt over til Strib, og han maatte Kattenkuk betale over 100 Kr. for at faa hende tilbage igen; men tilbage det kom hun, og Baroni, han var s'gu næsten lige saa glad som jeg selv, da hun kom igen. Hun var nu ogsaa et rædsomt Bæst til at gaa, det var akkurat, ligesom jeg kunde kyle en Kasket.«

»Ja, jeg forstaar dig s'gu ikke, Jens, det kan da være lige fedt, hvad for Krikker du driver med, naar du skal ud at køre, det er jo alligevel ham,

Kapitalisten, der har Hestene, det er jo ikke dine, ved jeg.«

»Hvad er det ikke, Chresten, hvad er nu det for noget Plot, Smed. De to gamle røde har Kattenkuk været mine i de sidste 10 Aar, det er da en viis Vej.«

»Sikke noget Sludder, Jens, hvor kan du komme med saadan noget; du ved da nok, det er Baronens Heste.«

»Ja vel, det ved jeg nok, saadan paa en Maade, Chresten; men ser du om Morgenen, naar jeg kommer ned i Stalden, saa springer de to tovli Krikker op ligesom et Par Katte og skrønner, og hvis de kunde snakke, saa kan du stole paa, at du skulde nok faa at vide, hvem de hørte til. De er Kattenkuk kloge, er de, og hvis det træffer, der er lidt, der slæber paa, saa behøver jeg bare at gaa op i Stadet og klappe den gamle røde paa Halstøjet; hvad siger du, Poul?«

»Jeg siger, det er rigtigt, Jens, og jeg kan saa godt forstaa dig.«

»Ja, det kunde jeg s'gu nok vide,« blev Smeden ved. »Men se, du er nu ogsaa saadan halv Proprietær, omendskønt de siger, du er Venstremand; men det er umuligt at faa lavet Socialister ud af saadanne Folk som Jens, og se nu bare til Anders, der gaar deroppe hver evige Nat fra Klokken 10 til Klokken 6 ligesom en anden Pladshund for at passe paa Baroni og alle hans Penge, og saa faar du kun 1 Kr. 25 Øre for hver Nat. Ja, det er s'gu ikke til at forstaa, og du vil gaa for at være en klog Mand, Anders.«

»Husly og Have, Chresten, det maa du tage med; jeg klager ikke, og Kosten faar jeg da ogsaa.«

»Nej, klager; nej I er et Par Kvægpander, er I,

og derfor kommer I aldrig længer en Dag som en anden, at I ikke kan se, at det er Socialismen, der er det eneste, der kan hjælpe. Bare vi var enige, siger jeg, med al Ære og Respekt, saa kunde vi vende op og ned paa hele Butikken. Baroni, han er saamænd en meget flink Mand, det er ette for det; men hvad skal han med alt det, spørger jeg, hvad skal han med 'et, der kunde blive over 100 Huslodder ud af Nærupgaard. Har I nogen Sinde tænkt over det, over 100 siger jeg, og naar saa det endte det, men se, saa har han to Gaarde til, der er næsten lige saa store. Og saa sidder du herhjemme, Jens, en reel Arbejder, for det er du pinte, hvad du saa skal til.«

»Aa, saadan jævnt hen,« sagde Jens undselig.

»Det nytter ikke, du er den første paa Gaarden, al Ære og Respekt for det, det ved du osse saa godt, men saa sidder du her med dine 11 Børn og halvsulter, ja er det ikke sandt.«

»Du skulde have været Præst, Smed, Gud ved, om du ette ku' naa at blive til noget endnu. Du er rigtignok kejthaandet, men Mage til Kævetøj har jeg Kattenkuk aldrig truffen paa. Men lad os nu klinke.« — Jens hævede Koppen; der var brygget en ny Punch. Poul kom kun en Antydning af Brændevin i Koppen, og Anders slet intet. Jens maalte med Glasset, men Smeden tog sit paa Slump.

»Ja, jeg nægter ikke, at jeg har gode Gaver, og se derfor har Partiet vel ogsaa betroet mig Posten som Formand for Foreningen her i Kommunen; men Gud bedre mig for de Folk, her er at tumle med. Du er en flink Arbejder, Jens, og der kan ingen sige dig noget paa, men ellers er du et stort Fjols, der ikke kan se fra Næse til Mund, og i Politikken rækker du ikke langt. Jeg kan ikke engang faa dig til at læse Demokraten, du følger jo ikke med, du er en Slave, Jens, med Ære og Respekt, en hel

Slave. Ved du, hvad en Arbejdskøber er, ved du? Kender du et Skadedyr og en Kapitalist, kender du Menneskeretten, spør' jeg?«

»Nu skal du Kattenkuk til at se dig for en Bitte, Smed, det vil jeg bare sige dig. Nu har jeg gaaet foran mellem Husmændene paa Gaarden i over femten Aar, forstaar du, og jeg vil Kattenkuk se den, der kan gaa mig af, naar jeg er rask, saa er det lige meget, enten det er i Marken eller paa Loen, og saa længe jeg kan faa nogenlunde den Kærne, jeg vil ha' til mine Heste, og saa Føden til mig selv, forstaas, saa følger jeg min Fure, forstaar du, og saa giver jeg ikke en død Sild for al den Snak.«

»Se, det er fordi du er et Fjols, Jens.«

»Fjols! ja, det sagde han rigtignok osse, Chresten Sællænder, den første Dag han var her, han vilde gøre sig klog; men da vi havde staaet i Drænrørsrenden i to Dage, og jeg havde kørt ham saadan af, at vi næsten maatte bære ham hjem, saa sagde han Kattenkuk ette Fjols mer. Du kan gerne træffe at komme med ud at slaa i Morgen, hvis du ette har noget i Smedien, saa skal jeg ellers lære dig, hvad for Fjols jeg er, det kan du stole paa.« — Jens var bleven varm i Kasketten og tog et svært Drag af Punchen. — »Og se med mine Børn, enten jeg har 11, eller jeg har 12, saa har jeg Kattenkuk aldrig bedt dig eller nogen anden om et Stykke Brød endnu, og det skal knibe, før jeg gør det.«

»Tag det bare med Ro, Jens; jeg mener dig det jo bare godt,« sagde Smeden.

»Ja men saa skal du ette true mig, men Pokker heller, om jeg vil sidde og blive gal i Dav i saadan et godt Vejr. Og jeg synes Kattenkuk, naar vi sidder saadan en hellig Eftermiddag og faar en lille Punch, saa har vi det s'gu godt. Se, det er nu min Politik.«

Jens saa sig om med et tilfreds Smil. Smeden

opgav ham med en let Rysten paa Hovedet og henvendte sig til Poul.

»De siger, du har læst saa rent urimelig, Poul, — kan du ette se, at det er rivende galt, saadan som det er indrettet.«

»Aa, jeg har vist ikke saa megen Forstand paa det, Smed,« sagde Poul stille; »men jeg synes jo ellers ...«

»Ja, hvad synes du, lad os høre?«

»Jeg synes, I saar for meget Skidt, Smed, selv om Meningen saa ogsaa er god.«

»Ja, det er det sædvanlige Grundtvigianervrøvl. Nej, det skal pinte være galt, før det skal blive godt, siger jeg, og ser vi ikke Elendigheden, faar vi den aldrig rettet. Saa gaar vi i den gamle Donner, som vi har gjort nu i 100 Aar. Vi Smaafolk, vi har s'gu ikke noget og faar heller ikke, uden vi selv tager det, se det er min Mening.«

»Se, der er dog lige godt tre Dele, som de rige ikke kan tage fra os, Smed,« sagde pludselig den gamle Vægter.

»Det kunde jeg dog lide at vide, hvad det var for tre Ting, jeg synes ikke, de levner Fattigfolk ret meget, Anders Vægter.«

»Ja, men det værste er: jeg tror ette, du kender nogen af dem, men se, jeg kender dem nu alle tre. Det første har jeg kendt godt, og jeg glemmer det aldrig, Smed, det andet har jeg lært at forstaa med Tiden, og det tredie ser du, det lærer jeg paa hver Dag; men der bliver jeg nok aldrig færdig.«

»Hvad er saa det første, din gamle Spekulant?«

»Ja, nu griner du vel sagtens, for det er saadan noget aparte noget, og du, der er Ungkarl, kender det da slet ikke; men det er da ellers det, som de fine Folk kalder Kærlighed.«

»Hvad Pokker, nu bliver du s'gu højtidelig, Anders.«

»Ja, ja, Smed; du kan tro, det er nu ette at kimse ad, det er kanske det største, der er her paa Jorden, og saa Børnene, Chresten, dem er vi lige saa glade ved i Hytten som paa Slottet; spørg du bare Jens, hvad han siger om Bit Marie og Børnene.«

»Ja, er det ikke forfærdeligt, Mutter, som den gamle han kan lægge det ud. Du er minsæl en klog Mand, Anders, og det er sandt hvert evige Ord. Vi har lige godt haft vore Fornøjelser, Bit Marie.«

»Aa, din Tovli,« sagde Bit Marie og slog efter ham.

»Ja, holde af hinanden, det kan vi Smaafolk lige saa vel som de store,« føjede Vægteren til og saa paa Jens og Bit Marie, som han holdt af næsten som Børn.

»Ja, der var maaske lidt i det der, Anders.« sagde Smeden eftertænksomt, »men det er da ellers noget, vi ette skal takke andre for, men saa det andet, du.«

»Takke er nu ellers ingen Skade til, Smed, jeg har jo før saadan paa en Maade haft det bedre, ved du nok; dengang takkede jeg aldrig for noget. Nu takker jeg hver Dag, og det har jeg Glæde af. Det andet er nu ikke saa let at forstaa, og det kan jeg vel ogsaa daarlig forklare. Ser du, det er noget, vi ette saadan kan føle paa. Hvad siger du om Naturen, du, naar det saadan er bleven rigtig Foraar, naar Skoven er grøn, og Solen skinner, og alting staar i sin fulde Storhed, saa er jeg færdig at tro, at det snakker til os Smaafolk ogsaa. Vi kan jo ikke spadsere saadan som Baronen; men naar vi er ude, skinner Solen jo dog paa os ogsaa og maaske fuldt saa meget som paa Herskavet.«

»Ja, det er Kattenkuk sandt, Anders, det kan gøre sært, naar vi kommer ud i Marken saadan en Foraarsdav,« sagde Jens.

»Lad os saa faa det tredie, hvis du har mer, for det er vel ette Stjernerne, du vil give os nu til sidst,« sagde Chresten ironisk.

»Det sidste og det bedste, vi Fattigfolk har nok saa meget som de rige, det er dette her, Smed.« — Anders pegede paa Bibelen, der laa paa Hylden under Loftet.

»Ja, det er rigtigt, du vil smøre os om Næsen med Himlen, det er saa nemt, og saa snyde os for alting her paa Jorden, og jeg mener da for Resten, de rige har mere Tid til at synge Salmer end de fattige.«

»Nej, Chresten, der tager du fejl,« sagde Anders stille og saa paa Smeden med sine milde Øjne, »det er ikke nemt for de rige at gaa bag efter Vorherre, jeg tror nu, han holder mere af vi smaa, og havde jeg ikke haft min Kristendom, saa havde jeg ikke holdt det ud; men se, nu er det hele jo bare Plasér.«

Der kom et ejendommeligt værdigt Udtryk over den gamle, der gjorde Indtryk paa Forsamlingen. Smeden havde Lyst til at opponere igen, men han tav, han vidste af Erfaring, han skulde tage varsomt paa den gamle Anders, han var nu engang Jens's og Bit Maries Afgud.

Der blev en Pause, saa rejste Poul sig, han mærkede, det trak ud. Jens hilste Farvel.

»Ja, jeg kommer nok en anden Dag,« sagde Poul. Han var skuffet og nedtrykt.

»Ja, værsgo, kom du kun, Poul, vi kommer Kattenkuk nok til ens.«

Bit Marie trak ham med sig ud gennem det lille Køkken. »Vi ved jo godt, hvor du vil hen, Poul; men Else maa du jo selv snakke med.«

»Bare jeg kunde træffe hende, Bit Marie.«

»Hvis du gaar ud ad Gangstien gennem Sko-

ven, saa møder du hende; hun kommer hjem i Eftermiddag, og hun gaar nok den Vej.« — Bit Marie hviskede med et polisk Smil.

»Tror du, tror du, hun bryder sig om mig, Bit Marie?«

Bit Marie saa op, hun havde i Grunden ondt af det for Staklen, der stod saa hjerteklemt foran hende, og hun vilde inderlig gerne have ham til Svigersøn; men sikker paa Else var hun ikke. »Gaa du nu kun, Poul og snak til hende, det gaar nok, skal du se.«

Poul gik ud gennem Baghaven og fulgte den lille Sti, der gennem Skoven skød Genvej til Herregaarden.

6. KAPITEL.

Pouls Hjerte bankede, om et Øjeblik skulde hans Skæbne afgøres, det vidste han. Han havde aldrig talt fortroligt med Else; men længe, længe havde han holdt af hende, lige fra den Dag da hun for første Gang stod ved Siden af ham paa Torvet i Odense. Aldrig havde han vel set noget saa smukt, saa vidunderligt som Else, og det var ikke underligt, at hun havde mange Tilbedere. Poul vidste jo godt, man sagde, hun var koket og havde haft adskillige Eventyr; men han troede alligevel paa hende. Saadanne Øjne kunde ikke lyve, det var helt umuligt, men hendes Sindelag kendte han ikke. Hun havde talt med ham, koketteret og gjort den forelskede Poul fuldstændig konfus; men et eneste Ord, et Haandtryk eller Blik, hvoraf han med Sikkerhed kunde tage Varsel, havde han aldrig modtaget, det maatte han indrømme.

Hans Mod sank uvilkaarligt, alt som Skoven lukkede sig tættere og tættere om ham, men een Ting

var sikker og vis. Vished, det vilde han have, det var for længst besluttet, at i Dag skulde hans Skæbne afgøres.

Da han var naaet halvvejs til Herregaarden, hørte han Stemmer forude. Først skelnede han en lav Mandsstemme og derefter en frisk, klingende Pigelatter; det var Else, det var der ingen Tvivl om, han kunde kende den Latter fra tusinde andre. Det lod til, at det var svært morsomt, Latteren lød med korte Mellemrum, snart lystig og snart med en forceret uægte Bilyd, der ikke var til at blive klog paa.

Poul tænkte sig om og stod stille, den Omstændighed, at Else kom med Kavaler, havde han ikke taget med i Beregning, det var ham meget ubehageligt; men det maatte overvindes. En Afgørelse vilde han have.

Et Øjeblik efter kom de frem et godt Stykke nede. Poul holdt sig mellem Træerne, saa han uset kunde iagttage de kommende. Else gik i Midten med en Kavaler paa hver Side, hun havde en blaa Sommerkjole paa og brune Støvler, hun var nydelig, hun hoppede en Gang imellem overgivent og lo ad sine Kavalerer. Poul kendte dem begge, den ene var Gaardens nye Mejerist, Hansen hed han. Han havde hvide Gymnastiksko og røg af en kort Pibe. Poul vidste godt, at Mejeristen gjorde Haneben til Else, og skønt han ikke var meget kyndig i erotiske Forhold, behøvede han kun at kaste et Blik paa Hansen for at faa dette bekræftet.

Mejeristen var fra Jylland og holdt meget af baade i sin Tale, Klædedragt og Væsen at markere sit Standpunkt som fremmed, han bøjede sig langt frem ved hvert Skridt og vuggede lidt paa Taaspidsen, medens han saa paa den leende Else. Ved hendes anden Side gik Andenkusken, han var klar

over, at Jyden distancerede ham; men han var udholdende og sindig og lod sig ikke mærke med noget. Hans Kurmageri bestod mest i at lægge de med snævre gule Benklæder og blanke Støvler prydede Ben tilbage i et Hjul og se saa overlegen ud som muligt.

Næsten paa een Gang fik de Øje paa Poul, der nu gik frem paa Stien. Elses Væsen undergik i samme Øjeblik en paafaldende Forandring, hun ligesom fjernede sig milevidt fra Mejeristen, denne saa derimod affejende paa Poul, hvem han ikke kendte. Poul standsede og hilste. »Jeg har været hjemme hos dine Forældre, Else,« sagde han rolig. »Din Moder viste mig denne Vej, for at jeg kunde møde dig.«

»Du vil maaske snakke med Else, min gode Mand,« sagde Hansen og løftede sig højt op paa Gymnastikskoene, medens Kusken faldt tilbage i sin Yndlingsstilling, slog Hjul med Benene og saa paa de blanke Perlemorsknapper. Han undte rigtig af Hjertet Mejeristen den Tort, at Poul skulde nappe Pigen bort for Næsen af ham.

»Ja, det var mit Ærinde,« svarede Poul.

Hansen lo. »Naa, det maa jeg sige, du snakker rent ud af Posen, min gode Ven; men jeg tænker for Resten itt, bitte Else har megen Tid til at snakke med dig, hun skal hjem og pyntes, og saa skal vi til Bal, skal jeg sige dig.«

Else var imidlertid øjeblikkelig klar over Situationen, hun havde jo ventet Poul i Dag. »Aa, Snak, det er jo først i Aften, ved jeg.«

»Naa ja, saa kan vi jo dingle derned ad Vejen, det varer vel ikke saa længe, — sagde Hansen overlegent og begyndte at gaa. — »Jeg vil helst snakke med Else alene,« sagde Poul bestemt. Han havde ingen Begreb om de faste Regler for Omgangen med

det smukke Køn, der hersker paa en Herregaard; men netop hans Uvidenhed gjorde ham stærk, thi Hansen blev helt forvirret.

»Saa mener du altsaa, vi andre skal skrubbe af.« Hansen sendte først Poul et uhyggeligt Blik og saa derefter paa Else, som vilde han søge Hjælp.

»Jeg maa virkelig snakke med Poul, han er jo gaaet herud for det samme,« sagde Else og sendte Poul et opmuntrende Blik uden dog helt at miste Forbindelsen med Hansen. Der var ikke mange, der havde Elses Færdighed i at manøvrere mellem flere Herrer paa een Gang.

Hansen gik et Skridt frem mod Poul. »Der er nu ellers mange foruden dig, der vilde snakke alene med Else,« sagde han truende.

Poul lod sig imidlertid ikke bringe ud af Fatning. »Hvis jeg kommer til Ulejlighed, kan jeg jo gaa igen,« sagde han.

»Naa, det kan du dog skønne paa.« Hansens Mine var mere og mere haanlig.

»Snak, Hansen, jeg har vel Lov at tage mod Besøg af hvem, jeg vil.« — Else rynkede Brynene.

»Gud bevare os, vi to kan godt gaa, ikke sandt, Jesper?«

»Selvfølgelig,« sagde Kusken, han gottede sig i al Hemmelighed over Hansens Nederlag.

»Men du kommer da i Aften, Else, det har du lovet mig.« — Mejeristen saa halvt bønlig paa Else.

»Det tænker jeg nok; men ellers er der jo Piger nok.« —

Else var utaalmodig. Det ærgrede hende, at Poul saa hende i denne Situation, og Hansen hørte paa Stemmen, at Slaget var tabt, han nikkede Farvel til hende og vendte sig endnu en Gang mod Poul.

»Nu skulde du ikke sinke Else for meget, forstaar du, hvis du er af Familien, kan du jo tage med.« —

Poul var nær ved at falde i Latter. Han opdagede først nu, hvor indædt arrig Jyden var.

»Jeg kan ikke danse,« sagde han.

»Naa ikke; men det kunde jo ellers være, der var andre Ting, man kunde byde dig.« — Hansen knyttede Haanden paa en Maade, der ikke var til at misforstaa. Saa vendte han sig endelig og gik bag efter Kusken, der allerede havde tiltraadt Tilbagetoget.

Poul og Else blev staaende, saa længe de kunde se dem, saa kigede Else op paa Poul.

»Skal vi gaa denne Vej?« sagde Poul og slog ind paa en Sti, der førte mod Kildehuset.

Else gik tavs ved Siden.

»Han er nok skudt i dig, Mejeristen.«

»Aa, den Tosse,« sagde Else, »han løber efter mig altid.«

»Bryder du dig da om ham, Else,« spurgte Poul lidt tungt.

»Bryder mig om ham! Nej, men jeg skal jo snakke, ellers kan jeg ikke være imellem dem, det er ikke saa let paa saadan en Herregaard.«

Poul gik og saa paa Else fra Siden, det var egentlig første Gang, han havde hende saadan ganske for sig selv. Han havde et skarpt Øje for alle de smaa Ting og fine Nuancer, og der var saa meget nyt hos hende i Dag, der gav hende forøget Tiltrækning. Han var bleven lidt forstemt ved de to Tilbedere; men nu, han gik med hende helt alene, svandt det bort som Dug for Solen, og han blev helt betaget af det Trylleri, der udgik fra hende. Den bløde Rytme, der var over hendes Bevægelser under Gangen, hendes kønne, friske Ansigt med de skælmske Øjne, der forvirrede ham, naar han mødte deres Blik; alt dette var nær ved at tage Magten fra ham. Han var ikke i Stand til at for-

klare sig Enkelthederne, men det hele Indtryk var saa overvældende, at han maatte tage sig sammen for at faa Herredømme over sine Tanker. Saa gik han og kom til at huske paa sin Faders Formaninger, og lidt efter lidt gav det Ro i Sindet, det var jo en alvorlig Sag, der forestod, maaske den vigtigste i hans Liv. Medens han gik optaget af dette, var han tavs. Else sagde heller intet, men gik stille og ventede.

Endelig naaede de ned til Udkanten af Skoven. Der var en høj Grøftevold; Poul vidste, at de derfra kunde se hans Hjem et Stykke borte, og sprang derop.

»Kom herop, saa skal du bare se,« sagde han.

»Nej, nu gaar jeg virkelig igen. Du trækker mig jo bare hele Skoven rundt.«

»Ja, men jeg har jo ogsaa et vigtigt Ærinde, maa du tro.«

»Aa, vist har du?« sagde Else leende.

»Jo, det har jeg, men det er svært at faa det sagt; men hvis du vil komme herop, saa skal du faa det pæneste at se i hele Verden, og saa skal jeg fortælle dig det alt sammen.«

»Men hvis jeg nu ikke vil.« — Else saa paa ham med en mut Mine.

»Ja, men du vil nok, naar jeg beder dig om det.«

»Ja, saa maa jeg vel; men du hørte jo nok, at jeg havde travlt.«

»Aa Snak!« — Poul rakte Else Haanden og trak hende op til sig. Græsset stod tæt og blødt, og de satte sig.

»Kan du se dernede, Else?« — Poul pegede.

Else skyggede for Øjnene og saa ned til Huset. »Men det er jo Kildehuset, jeg vidste slet ikke, det laa saa nær ved Skoven, og se bare, hvor pænt det ligger.«

»Ja, er det ikke sandt; men jeg sagde jo ogsaa,

du skulde se det pæneste i hele Verden. Kan du se de tre Køer og Hesten?«

»Ja, den graa Hest.«

»Det er Graamand, du kan tro, det er en rigtig Hest, den er lige saa klog som et Menneske, tror jeg.«

»Nej, er det sandt?«

»Nu kan du ogsaa se Marken, den gaar helt ned til Hegnet ved det store Træ.«

»Det er jo et stort Stykke,« sagde Else med Vægt.

»Der er kun fem Tønder Land; men det er godt det, der er. Og saa Haven, du kan se, den gaar helt bag om Huset, den er ikke saa lille.«

»Det er saa underligt at se det herfra,« sagde Else, »det ser slet ikke saadan ud som fra Vejen.«

»Kunde du have Lyst til at se det rigtig, Else?«

»Aa, jeg ved ikke.«

»Bare du havde.«

»Hvorfor det?«

»Jo, jeg vilde nu saa gerne, du skulde synes om det.«

»Det kan jo være lige meget, hvad jeg synes.«

»Nej, nu kommer vi til mit Ærinde.«

»Saa—aa.« Else rykkede i Græsset, men Poul bøjede sig forover og saa hende ind i Ansigtet. Det var underligt, hvor han fik alt det Mod fra, han var bleven veltalende, og hans Beklemthed var borte, det maatte være Hjemmet.

»Nu skal jeg fortælle dig en Historie. Kender du ham, Poul Knudsen, der bor dernede i Huset?«

»Nej, ikke stort,« sagde Else og smilte skælmsk.

»Nej, det gør jeg saamænd heller ikke, da ikke saadan rigtig til Bunds.«

»Hvad gør du ikke?«

»Nej, saamænd gør jeg ej; men han er da ellers min gode Ven, og jeg har lovet at besørge et Ærinde for ham.«

Else saa forbavset paa Poul, der smilte muntert.

»Du maa tænke dig, at jeg er en helt anden og bare snakker for ham, Poul Knudsen dernede, det er nemlig hans Fødselsdag i Dag, og han har læst i et Eventyr, at den Dag har man Lov til at gaa ud og sige alt, hvad der ligger en paa Hjertet, akkurat som det var en helt anden Person, og nu vil han prøve det hos dig.«

Else gik ind paa Spøgen og lo. »Herre Gud, saa gaar Poul Knudsen vel og roder dernede, som han plejer.«

»Det kan saamænd godt være.«

»Ja, det ligner ham.« Else lo.

»Saa kender du ham alligevel,« sagde Poul.

»Aa, ikke meget; men Folk siger da ellers, han er en sær Fyr. Men han har jo ogsaa gaaet og rodet derhjemme altid, ja, det gør jo ikke noget, fordi jeg siger det til dig, naar du er en fremmed.« — Else lo igen.

»Naa, saa han er sær,« sagde Poul og lo med. »Men han er min gode Ven, saa jeg vil alligevel forsvare ham lidt. Synes du ikke, det ser svært pænt ud alt sammen, han er vist sikker til at passe sit Kram.«

»Ja, aa ja, det kan du tro; men saa er han ogsaa saa vigtig, saa ingen kan være i Nærheden af ham.«

»Saa, han er ogsaa vigtig.«

»Væmmelig.«

»Saa kan du vel ikke lide ham?«

»Nej,« sagde Else og rystede paa Hovedet, men samtidig sendte hun Poul et varmt Blik.

»Det er dog kedeligt, for jeg havde et vigtigt Ærinde til dig fra ham.«

Denne Gang svarede Else ikke, og Poul rykkede sig ganske tæt hen til hende.

»Ser du, ham Poul i Kildehuset, han er sær, siger du og stor paa det, men du kender ham allige-

vel ikke rigtig. Han har gaaet dernede altid, lille Else. Han maatte blive der for sin Faders Skyld, der kom galt af Sted, og for sin Moder, der blev gammel og syg, og saa for Huset. Du kan tro, han er hverken sur eller sær, naar han gaar derhjemme, saa er han lige saa glad og lystig som nogen. Han har lovet sin Fader og Moder, at han altid skal holde fast ved sit Hjem og passe det godt, og naar han gaar dernede, saa er det, ligesom de gik ved Siden af ham hver Dag, og fra Kildehuset skilles han aldrig. Men nu er han da kommen i saadan en slem Forlegenhed.«

»Er han det?«

»Ja, for ser du, nu er han nødsaget til at tage sig en Kone.«

»Det var da slemt for ham,« sagde Else.

»Ja tænk dig, han gaar dernede helt alene, og baade Haven, Hønsene, Hesten, alle Dyrene, ja hele Kildehuset længes saadan efter at faa en Kone, der kan regere over dem.«

»Det er nok mest for Huset og Kreaturerne, du har Ærinde,« sagde Else lidt mut.

»Nej, du kan tro nej; for nu kommer det vigtigste, den stakkels Mand dernede er bleven helt elendig.«

»Virkelig, hvad fejler han?«

»Han er da kommen til at holde saa forfærdeligt af en ung Pige; men han tør ikke sige det til hende.«

»Sikken en Kryster.«

»Naa, det skal du ikke sige, for det er den kønneste Pige i hele Sognet, og de unge Karle vil have hende alle sammen.«

»Er det saa galt?«

Poul dristede sig til at tage Elses Haand. »Men ser du, nu har han bestemt sig, og han har raadført sig med baade sin Fader og sin Moder, skønt de er døde, og saa har han narret mig til at gaa

herop til dig, for det er dig, det gælder. Og jeg skulde sige til dig fra ham, den sære dernede, at han holdt saa meget af dig, og han vilde være saa god imod dig og saa lykkelig, hvis du vilde blive hans Kone. Alt det dernede, det skulde være dit, sagde han. Du skulde raade over det, og det trængte saadan til dig alt sammen, saa du maatte endelig sige ja.«

Else tav endnu.

»Maa jeg love ham, du vil komme, lille Else.«

»Han er jo meget klogere end jeg,« sagde Else.

»Snak, og han holder saa meget af dig.« Poul bøjede sig helt frem og saa Else ind i det blussende Ansigt. Else mødte hans Blik, hun havde længe vidst, at han var en pæn Karl; men som hun saa ham nu, var han dog en helt anden end den Poul, hun kendte. Der var et Udtryk i hans Ansigt saa varmt, og der laa noget saa straalende i hans Blik, der paa een Gang tiltrak og ængstede hende; det var en hel ny Verden, der lukkede sig op for hende, langt finere og renere end den, hun kendte. Hun havde mange erotiske Erfaringer, men saadan som Poul havde ingen set paa hende, og saaledes havde aldrig nogen talt til hende før. Hun saa i et Nu saa mange Ting for sin Erindring, som hun ønskede, hun kunde slette ud. Hun havde fra det første Øjeblik, da hun mærkede Pouls Følelser, været klar over, at hun vilde have ham, og Svaret havde været saa lige til, og nu var det dog bleven hende svært. Hun saa drømmende ud for sig.

»Hvad maa jeg sige til den Stakkel dernede, lille Else?«

Poul var bleven bleg af Spænding.

Else sad og sled i sit Lommetørklæde, hun havde trukket det sammen i haarde Knuder, nu bed hun i dem for at løse dem. Hun saa for første Gang ind i en ren ung Mands Hjerte, og hun blev næsten

skamfuld. Medens hun ivrigt sled i Knuderne, listede den ene Taare efter den anden sig ned ad hendes Kinder, bløde og varme faldt de paa hendes Haand, hun vidste det ikke, der var saa meget, der arbejdede i hende. Hvor var der dog Forskel paa ham, der sad der og talte saa varme Ord, Ord, der kom fra hans Hjerte, det hørte hun, og saa den Flok Tilbedere, hun hidtil havde haft. Hun havde før været forlovet, i alt Fald hemmeligt; men aldrig haft den Følelse af, at det var Alvor, som hun havde nu. Poul her, han vilde ikke svigte, det var hun sikker paa.

Hun havde hidtil kørt sine Tilbedere i sine vekslende Luners Tøjler, og hun kendte sin Magt over Herrerne. Hun vidste godt, Poul var af en anden Kaliber, og var forberedt paa, at han skulde behandles anderledes; men hun havde dog tænkt, han skulde føle hendes Overlegenhed, og nu faldt det hele til Jorden. Nu sad hun i Stedet og var ligefrem beklemt om Hjertet. Hun saa hurtigt paa Poul og læste den Spænding og Hjerteangst, der laa i hans Blik; hun vidste, hun havde ham i sin Magt. Der vaagnede en Trang i hende til at lade den kunstige Latter, hun altid havde til sin Raadighed for saadanne Situationer, runge ind gennem Skoven, slynge ham et Par raske Herregaardsvittigheder i Ansigtet, tage ham flot som alle de andre og blæse alt, hvad der hed Alvor, en lystig March, men hun kunde ikke, de Øjne bandt, og saa forunderlig kønt og fint han havde talt; hun følte, hun holdt meget mere af ham, end hun vidste.

Nu havde hun løst Knuden, Poul trykkede hendes Haand, som han beholdt, og Else saa op paa ham gennem de taareblanke Øjne.

»Tror du nu ogsaa, han dernede kender mig rigtig?« sagde hun med lidt skælvende Stemme.

»Det gør han maaske ikke, men jeg ved, at han holder af dig, og hans Moder og Fader ...«

»Hvad er der med dem?«

»De har sagt, at han først og fremmest skulde tage den, han holdt af.«

Nu smilte Else, et lyst, varmt Smil. »Jeg er bange for, at jeg ikke er god nok til ham, jeg er jo bare en Herregaardspige.«

»Du er den, han vil have, Else,« sagde Poul fast.

»Og der er saa meget paa saadan en Herregaard, ved du nok, saa meget, som ikke er godt. Tror du, han har tænkt paa det.«

»Lidt ved han nok om det; men hvis du vil holde trofast af ham, vil han aldrig skænke det en eneste Tanke; saa vil han hjælpe dig, saa det kan blive glemt alt sammen, og Vorherre vil hjælpe til.«

Der kom et bestemt Glimt i Elses Øjne. Hun gav Pouls Haand et fast Tryk, svare kunde hun ikke, for Graaden stod hende i Halsen.

»Du siger ja, lille Else,« sagde Poul glad.

Else nikkede, og Poul, der paa een Gang følte sig saa fri, drog hende ind til sig og vilde kysse hendes blussende Ansigt. Han var besjælet af en Lyksalighed, der overgik alt, hvad han hidtil havde følt, det var første Gang, han skulde kysse en ung Piges Mund. Else undveg ham med et skælmsk Smil. — »Stop nu lidt, det er jo slet ikke dig, der har Lov til at kysse mig.«

»Aa Snak, nu kan du tro, det er mig selv, lille Else.« — Poul bøjede sig over Else og fik det første Kys, og eftersom han var uvant, gjorde han det godt. »Gud ske Lov, Else, nu har du givet mig dit Svar, og jeg lover dig, at jeg skal blive dig en god og trofast Mand, og med Guds Hjælp skal du aldrig komme til at fortryde det,« sagde han og trykkede hendes Hænder.

Else besvarede hans Haandtryk. Hun sagde in-

genting, men i dette Øjeblik lovede hun sig selv, at fra denne Stund vilde hun begynde et nyt Liv, det var jo, som hun var bleven indført i en ny og dejlig Verden.

Saa rejste Poul sig og saa ud over det solfyldte Landskab. »Vil du med hjem, Else.« — Der var Jubel i Stemmen, og der gik et lykkeligt Smil over hans Ansigt ved Ordet hjem, og da han lidt efter vandrede langs med det blomstrende Hegn ned mod sit Barndomshjem, var han gladere end nogen Sinde før. Med hurtige, lette Skridt gik han foran langs den ujævne græsgroede Kant ved Hegnet. Hans Øjne lyste, nu var han jo rig, ja rigere end alle andre. Der foran ham, saa nær, at han tydeligt kunde se Kreaturerne paa Marken og hver eneste Genstand dernede, laa hans Hjem. Og bagved med lette Skridt kom hun, hans Dronning, hans elskede.

Vel var han kun en Husmand, og lille var den Plet, der var ham betroet af Danmarks Jord, men for ham var det et Kongerige. Nu havde han noget nyt, noget stort og herligt at kæmpe for, hidtil var det Hjemmet, som Fader og Moder havde bygget; men nu skulde han selv bygge sin egen Arne, sit eget Slot, nu havde han vundet hende, han vilde bygge for. Hans Hjerte svulmede, han følte en Længsel ud mod Fremtiden, han ikke forstod, og han var saa glad og saa taknemmelig mod Gud, der havde gjort alt dette for ham. Han huskede Verset, han slog op: »Søger først Guds Rige ...« — og en Takkebøn gik gennem ham.

Da de naaede den sidste Grøft, vendte han sig om mod Else, der havde undret sig over hans lange Tavshed. Han bøjede sig ned og drog hende op til sig, og der laa en saadan Rigdom af Kærlighed i hans Blik og tillige noget højtidsfuldt og alvorligt, saa Else blev forundret og forstod, at han var fyldt med Tanker, som hun ikke kunde fatte. Else

smilte og saa sig nysgerrigt om, nu var hun inde paa Pouls Mark, uvilkaarligt gik hun forsigtigt, ængstelig for at træde paa et eneste Straa, noget af Besiddelsens Glæde kom over hende, nu gik hun jo paa det, der snart skulde blive hendes eget.

Men Poul var munter, fra det Øjeblik han stod paa sin egen Mark, hvor ingen saa ham udefra, var alt det generte som blæst bort, han blev kaad, næsten som en Dreng. »Skal vi løbe?« spurgte han, da de naaede Kløverstykket, og før Else vidste af det, havde han hende i Haanden, og i Løb gik det ned til de tre Køer.

Grete skrævede ud paa Forbenene og standsede maabende midt i et paabegyndt Brøl, og Graamand slog op i Tøjret, Lammene strøg i Galop ned over Marken, det var, som de alle var grebne af Parrets Lystighed.

»Her skal du ellers se en Ko, Else.« — Poul kløede Grete paa Halsen, medens Else forpustet blev staaende foran den. Grete saa paa Pigen med sine blide Øjne og glippede mod Solen.

»Se bare, sikken Krop og sikke Mælketegn, 40 Pund om Dagen, du. Halløj, Gretemor, nu skal du faa Kløver, Tøs. Ja, kig du bare, ja, du nikker, det er Else, din nye Madmoder.«

Grete slog med Halen og saa sindigt paa Parret, snøftede velbehageligt og nikkede hen til den nye Kløver, Poul gav den for. Saa kom Turen til de to andre Køer og sidst til Graamand. Poul var helt overgiven, og det passede ham godt, at Graamand slog op og løb rundt i Tøjret.

Else reves med af Pouls Iver og smittedes af hans barnlige Glæde, hun klappede Dyrene og kælede for dem. Alt hendes tilvante Koketteri og beregnende Væsen over for Mandfolk var helt borte, hun var frisk og naturlig og straalende glad ligesom Poul. Det var næsten, som de havde kendt hinanden i

lang Tid, og hun fattede neppe, at hun i Grunden aldrig havde talt rigtig med Poul før i Dag.

Poul gik ned gennem Marken og fortalte om enhver Ting som til en gammel fortrolig. Hver Ager fik en Forklaring, hvad der var gjort, og hvad der endnu kunde mangle, og Kornet blev grundigt eftersét. Else saa i Beundring op paa ham, hun forbavsedes ved at høre paa ham, han var nok slet ikke den Tørvetriller, der blev sagt nede i Landsbyen. Nede ved den store El maatte Else op paa Grøftekanten.

»Her stod Moder, da hun kom hertil,« sagde Poul. »Det har hun fortalt saa tit, Else, og da hun stod heroppe og saa ned over det hele, følte hun, hvordan hun kom til at holde af det alt sammen. Er her ikke kønt, synes du?«

»Nej se, en hvid Syren,« raabte Else og bøjede en Gren ned, »den er næsten udsprungen, den tager jeg, Poul, maa jeg?«

»Ja, det ved Gud, du maa, Else, og det var et godt Varsel, for saadan bar Moder sig netop ad, dengang.«

»Gjorde hun virkelig,« sagde Else og blev rød. Nu havde hun den halvt udsprungne Syren i Haanden og indsugede den friske Duft.

»Din Moder var vist en sjælden en, Poul; er det ikke hende, der har lært dig at blive saadan?«

»Hvis det er noget godt, saa har hun,« sagde Poul, »men jeg ved jo ikke, hvad du mener.«

»Jeg mener dette med at tale saa pænt om alting.«

»Saa skulde du have kendt Moder, Else, hun forstod saa meget fint og kønt, og hun kunde sige det. Jeg kan huske den Dag, jeg fyldte 19 Aar, det var, lige før jeg rejste i Tjenesten, da var det ogsaa saadan et herligt Vejr som nu i Dag, og vi var hernede i Marken og sad her paa Hegnet, Fader og Moder og jeg, og Moder lagde sig ned i det

bløde Græs, og jeg tror næsten, hun sov, og da hun vaagnede, var hun saa glad som et Barn. Nu vidste hun, hvad Sommeren var, sagde hun, det var en Drøm, hun havde drømt den, og den var saa køn.«

»Saa fortalte hun vel Drømmen for jer, gjorde hun ikke?«

»Jo, det gjorde hun.«

»Kan du ikke fortælle mig den?«

»Jeg er bange for, du ler ad mig, Else. Og jeg kan heller ikke fortælle den saadan som Moder.«

»Prøv bare.«

»Ja, da hun laa og halvsov og saa op mod Solen gennem Straaet paa sin Hat, saa drømte hun om alt det kønneste, der var til. De tusinde dejlige Farver funkledè for hendes Øjne, og nede fra Græsset ved hendes Hoved, fra Renden nede ved Fødderne og inde fra Agerens skjulte Bund hørte hun en herlig Musik. Det var de tusinde Lyde fra alle de smaa levende Skabninger, der smeltede sammen i en forunderlig blød Melodi, for at prise den lyse Skærsommer, og Tonerne faldt sammen og blev til et Orkester, der spillede hende i Søvn, og alle Farverne, der jublede deroppe i Lyset, blev levende, fik Form og blev til Mennesker, alle dem, hun holdt af, var der; men de var bare alle sammen Børn og dansede til Tonerne af Musikken, der lød i det skjulte, og alt det, hun ønskede, blev til Virkelighed, og det fik Form alt sammen og blev baaret frem af en hel Hær af smaa skinnende Engle, der kom flagrende med Solskin paa de hvide Vinger. Og inde midt i det straalende Billede laa Kildehuset, og udenfor sad Fader og jeg, og hen til os dansede de alle sammen med Favnen fuld og lagde deres Gaver foran os. Der var baade Blomster og Frugter, Korn og Græs, og om det var levende Dyr, saa var de med. Kalve, smaa muntre Lam og Kyllinger, der lige var kommen ud af Ægget, og Solen skinnede

paa det og gav det et Farvespil, saa det lignede Diamanter og Ædelstene.

Saa sprang hun op mod Lyset og Solen, som hun vilde favne det hele, og var lige ved at kysse baade Fader og mig. Sommeren er en Drøm om Gaver, sagde hun, og Solen skinner, og Drømmen bliver til Virkelighed, og saa fortalte hun os det hele.«

»Hvad sagde saa din Fader?«

»Aa, han klappede Moder paa Haanden og sagde, hun var kun en Husmandskone; men Moder lo og sagde, Kildehuset var en Herregaard.«

Else var bleven stille. »Ja, her er ogsaa kønt,« sagde hun, »men bare, bare jeg er god nok til dig, Poul.«

»God nok,« — Poul lo overgivent. »Ja, nu hører du os til her i Kildehuset.«

Saa vandrede de ned til Huset. Først saa de Haven, der var hyggelig og velholdt. Saa maatte Else ind i Stalden. »Ja, nu maa du ikke se for nøje paa det i Dag, for jeg havde jo travlt i Morges,« sagde Poul.

Alt blev efterset, om det saa var den lille Fjedervogn, der om Lørdagen gik til Odense med Sidefjæle paa og Faddingen fyldt med Handelsvarer; men til Stadsbrug havde Poul to polstrede Agestole, som han viste frem.

Endelig, som Kronen paa det hele, kom Stuehuset. Først den lille Dagligstue, hvor Poul havde tilbragt saa mange glade Timer, naar han lyttende sad og hørte paa sin Fader og Moder. Her var et malet Bord med Voksdugsovertræk omkranset af en Bænk med højt, brunmalet Panel. I Krogen dikkede en meget gammel Bornholmer, en stor, blank Fugl med udspilede Vinger rokkede langsomt frem og tilbage paa den blanke Skive.

Begge stod de et Øjeblik stille, grebne af hver

sin Stemning. Else vovede neppe at trække Vejret, medens hun lyttede til Bornholmerens dybe Tik-Tak.

Saadan saa der altsaa ud hos Kildefolkene, der var hyggeligt, det maatte hun indrømme. To gamle Armstole stod ved den brede Kogekakkelovn, og Hylden over Kommoden, hvor var den dog pakket af Bøger. I Vindueskarmen stod der Pelargonier og blomstrende Gyldenlak, og Solen sendte sit gyldne Lys ind gennem de to smaa Vinduer og dannede to lysende Broer helt gennem Stuen. Alt var saa venligt, og dog følte Else sig underlig beklemt, det var næsten, som de to gamles Aand endnu rugede over Stuen og manede til Alvor, hun følte ligesom et Ansvar, der lagde sig om hendes Skuldre. Her kunde vist ingen forfløjen Lystighed trives.

Poul var ogsaa alvorlig, han var betaget af det store, der i Dag var kommen ind i hans Liv, det var næsten, som de to kære endnu sad paa deres Stole derhenne ved Væggen, — som om han førte Else ind for dem. Han saa dem saa tydeligt for sig, det var, som deres Blikke hvilede paa ham; men der laa Ængstelse i deres Øjne.

Han var gennemstrømmet af en forunderlig højtidsfuld Stemning, han saa op paa Elses Ansigt, der var alvorligt, og han troede, det var Forældrene, der ligesom tog imod hende. Han tog hende i Haanden og førte hende et Par Skridt frem i Stuen helt ind i Solstøtten, der lagde som en Glans om hendes Ansigt. Saa lød der en sitrende Snurren, der næsten virkede overvældende i Stilheden, og straks efter faldt en Klap ned i Urskiven, og den nydeligste lille Gøg viste sig i Aabningen og fem klare Kuk-kuk lød ud fra det gamle Sejrværk, og begge de unge lo, Fortryllelsen var hævet.

Inde i Inderstuen stod den store Egetræskiste og en Kommode med broderet Tæppe. Her var rundt Bord og lakerede Træstole, og paa Væggen hang

en Del Billeder, mest Præmier i brede udskaarne Rammer, der var ogsaa et lille lavt Skab med udskaarne Figurer paa Forsiden, det havde Faderen selv lavet, og det var Familiens Stolthed. Oven paa Skabet stod en kunstfærdigt udskaaret Syæske, den var Pouls Værk og en Gave til Moderen, og desuden nogle Familiebilleder. Der var først og fremmest Forældrene, Poul tog det varsomt i Haanden og viste Else det.

De stod sammen i Brudedragt, Moderen i sort Kjole med struttende Nederdel. Ansigtet var lyst og frejdigt, hun aabnede Munden let, og der var et drømmende Udtryk over hende, midt mellem sprudlende Munterhed og vemodig Længsel. Hun saa ud, som hun i næste Øjeblik vilde begynde paa en af sine Folkeviser. Faderen stod lidt tilbage, med fast og alvorligt Blik saa han frem for sig. Der var netop denne stilfærdige Myndighed over hans hele Skikkelse, der havde præget ham lige til hans Død. Det var et herligt Billede, der netop viste Forældrene, saadan som de var i deres Velmagt, det var det eneste, han ejede, men det var ogsaa i Stand til at kalde de to kære lyslevende frem for hans Erindring. Han kunde neppe se paa det endnu, uden at Taarerne stod ham i Øjnene, der var næsten Ærefrygt i hans Bevægelse, naar han tog Billedet i Haanden.

Ved Siden af var Sovekammeret. Her stod de to opredte Senge, dækket af det stribede Sengetæppe med Frynserne.

Ude i Køkkenet blev de først rigtig sig selv igen. Her var lysere og ligesom mere Spor af det daglige Liv, og bag Køkkenet laa det lille Kammer, hvor Poul nu laa, der maatte Else ogsaa ind. Else saa sig beundrende rundt i det lille, venlige Rum, hvor alt var saa ordentligt, som om en Kvinde der havde sin daglige Gang. I Køkkenet blev de atter unge

forelskede Børn. Else skulde lave Kaffe, hun var henrykt for den lille Pumpe og postede selv Vand i Kedlen, medens Poul gjorde Ild, og da de sad tæt sammen og nød Resultatet af Elses første Arbejde i Kildehuset, snakkede de lystigt op som før. Ganske tæt sad de sammen, Poul lagde sin Arm om Else og kyssede hende, men Else blev vagtsom, hun havde saa mange mindre gode Erfaringer og var i Begyndelsen lidt tilbageholdende, hun var jo ganske i Pouls Vold; men da hun saa ind i hans Øjne og læste det dybe, lykkelige, men rene Udtryk, der laa i hans Blik, blev hun tryg og gav Poul hans Favntag og Kys tilbage. Hun følte, at Kærligheden viste sig for hende i en ny og ukendt, men vidunderlig dejlig Skikkelse. Det var som et Eventyrland, hvor intet ondt truede med at bryde den stille Fred.

Else havde alligevel nok Lyst til at vise sig paa Ballet; men Poul skulde med. Han skulde glæde sig ved hendes Triumf, men saa kom hun i Tanker om, at det jo var hans Fødselsdag, og uden at Poul var forberedt paa det, slog hun sine Arme om ham og gav ham af egen fri Drift det første varme Kys. »Jeg har jo helt glemt, at det er din Fødselsdag; hvad skal jeg gøre, jeg har slet ikke noget til dig.«

»Vil du forære mig noget rigtig godt,« sagde Poul.

»Ja, det vil jeg, det bedste jeg kan skaffe!«

»Saa lad være at gaa paa Bal, Else, saa følger jeg dig hjem, naar jeg har faaet Køerne ind. Jeg har købt Chokolade, den kan vi drikke hjemme hos jer.«

Else blev i første Øjeblik skuffet. Hun havde glædet sig saa meget til det Bal, hun vidste, at ikke alene Mejeristen, men maaske ogsaa Gartneren Herman, hendes tidligere gode Ven, vilde komme for hendes Skyld, og hendes hvide Kjole var strøget og i Orden. Men da hun saa paa Pouls bedende Ansigt, gav hun straks efter. Hun hjalp ham med Køerne,

og Poul saa beundrende paa hende, medens hun med yndefulde Bevægelser allerede tumlede husvant om hans Dyr.

Lidt senere vandrede de ned til Kuskehuset. Jens sad i Skjorteærmer paa Bænken uden for Huset. Her maatte Else føre Ordet under Stammen, og med et forlegent Smil fortalte hun sin Fader, at hun nu havde forlovet sig med Poul.

Jens rejste sig i sin fulde Højde og lod meget forbavset.

»Nu har jeg Kattenkuk aldrig i mit Liv kendt saa tovli! Saa I er bleven Kærester! Nej, sikken da et Par. Naa ja, min Velsignelse skal det ikke mankere paa; men Grunker, Poul, det maa du s'gu ikke vente.«

»Jeg er ogsaa tilfreds med Else,« sagde Poul.

»Ja, ja, der har du min Haand, saa er den Handel sluttet. Det kan gerne være, Bit Marie vil gøre sig lidt ud til Bens, men det faar ikke hjælpe, hun maa s'gu agte.«

»Tror du, din Kone har noget imod mig?« spurgte Poul lidt forundret.

»Imod og imod; Bit Marie er Kattenkuk en kontant Kone til alle Dele, men hun er jo et Fruentømmer, forstaas, og har ikke det Omløb i Hovedet; men hun kommer til at give sig.«

Nu kom Bit Marie frem.

»Ja, ser du, Mutter, nu har vi ordnet Paragrafferne, og du kommer til at give Køb, Bit Marie, det bliver nu ikke anderledes.«

Bit Marie saa imidlertid saa fornøjet ud, og Poul sporede ikke nogen Misfornøjelse, tværtimod var der Varme og moderlig Kærlighed i hendes Lykønskning, og da hun omfavnede Else, fik hun Taarer i Øjnene. Else saa nu ogsaa saa sød ud, hun lignede ikke rigtig sig selv i Dag, som hun stod der

lidt forlegen og undselig, der var ingen Koketteri, men en stilfærdig Ynde, der gjorde hende dobbelt tiltrækkende.

Bit Marie saa sin Datter ind i de kønne Øjne og mindedes den fagre Tid fra sin egen Ungdom, saa kyssede hun hende igen, og Moder og Datter smilte til hinanden gennem Taarer.

»Bare du nu vil være god ved ham, lille Else, det maa du love mig,« hviskede Bit Marie, »og husk saa paa, han er ikke saadan som de andre, Else.«

»Nej, han er vist meget bedre, Mor,« sagde Else, og det var hendes Hjertes Mening.

»Naa Mutter, det er net, du føjer dig, og du skal nok faa at se, at denne Gang var jeg lige godt den klogeste. Jeg sagde straks, da jeg hørte det, at du skulde Kattenkuk have Tøsen, Poul, men Mutter var lidt kontra.«

»Aa Snak, Jens. Da du havde sagt din Mening, gav jeg mig jo lige med det samme.«

»Det var ogsaa klogt, Mutter, det er vist, det var.«

Nu samledes hele Familien, og Bit Marie kogte Chokolade. Der gik Bud til Vægterens ved Siden af, de blev sjældent holdt udenfor, enten det saa drejede sig om godt eller ondt. Konen, Ane, med det daarlige Ben, var meget daarlig til Gangs og kom næsten aldrig uden for Stuen, hun vilde dog gøre en Undtagelse i Dag for Elses Skyld. Jens og Vægteren halvvejs bar hende ind, hvor der var blevet lavet et blødt Sæde til hende.

Else havde fra lille Pige været de to gamles specielle Yndling. Hun var kommen til Verden, kort efter at de gamle flyttede ind i Kuskehuset, og de havde altid holdt af hende, som var hun deres eget Barn. Det var derfor intet Under, at de tog Del i den almindelige Glæde, og helt bevægede kyssede

de begge Else. Og Poul følte, hvor ærligt og godt de mente det, da de trykkede hans Haand.

De to gamle havde længe været bange for Else. Vægteren hørte undertiden Ting deroppe om Natten, der blev skjult for Forældrene. De havde bedt til Gud for hende, nu syntes de, dette var Guds Svar, og de var mindst lige saa lykkelige og glade som de andre.

I Aftenens Løb talte Poul sindigt og forstandigt om sine Forhold, forklarede sin Stilling og bad om Samtykke til, at Brylluppet kunde holdes til Høsten. Else gjorde vel nogle Indvendinger, men da hendes Moder holdt med Poul og forstod, hvor meget han savnede en Kone, blev det slaaet fast, at Jens skulde tale med Mølleren paa Gaarden, saa hun kunde faa Lov til at rejse saa snart som muligt.

Poul fulgte Else hjem til Gaarden, og da han havde faaet det sidste Kys og havde taget Afsked, stod hun og faldt i Tanker ved Møllerens Havehæk.

Langt borte kunde hun høre en svag Støj og Tonerne af et Horn, det var der, Dansen gik. Hun tænkte paa den krøllede Herman med de brune Øjne, hendes gamle Kæreste og farligste Tilbeder; men saa vendte hun sig med et Ryk og gik ind.

7. KAPITEL

I Kildehuset kom der nu en lykkelig Tid for Poul. Han gik omkring med straalende Øjne og tænkte paa Else. Han kunde gribe sig selv i en ørkesløs Stirren ud i det fjerne; men saa tog han sig sammen og kastede sig voldsomt over sit Arbejde. Han havde Køerne paa Stald, og om Morgenen tidlig hørtes den muntre Klang, naar han strøg sin Le.

Det første Hug blev lagt for Graamand, der maatte slæbe det hele hjem, den stak Snuden dybt ned i den vaade Valsehavre og snøftede. Saa lagde Poul sig frem, og i raske Hug gled Staalet gennem de saftige Straa. Hitsch sagde det. Havren, der netop havde faaet Bugt med Vikkerne, rystede de unge, bløde Vipper, den gjorde et Hop, og saa laa den ved Yderkanten af Skaaret.

Poul stod i et eget Forhold til sit Arbejde, der var ingen, der saa ham, og alligevel arbejdede han med sig selv for at faa det bedre og bedre; mislykkedes en Bevægelse, kunde han blive heftig og slaa i Jorden med sit Redskab. Han holdt af alt Arbejde, og naar det angik hans kære Jord, blev det Leg, saa var det Sport, og hans unge Legeme nød det og udvikledes.

Der kunde dog ogsaa ligge et Glimt af Vildskab i hans Blik som en glødende Funke fra Forfædrenes Stridslyst, naar han saaledes spændte sin Krop som en Staalfjeder, kastede Overkroppen frem og i en prægtig Bue fulgte Leen. Stubben skulde være kort, jævn og glat som et Gulv, helst maatte der heller intet spildes paa Vejen, det hele skulde flyve med, saa det laa i en jævn Vold, naar han var færdig.

To Gange gik han Ageren over, saa havde han Læs, støttede sig til Lestagen og pustede, saa var han bleven varm. Det var som en Indvielse til Dagens Gerning, nu havde han først sin fulde Smidighed og Styrke. Medens han pustede, saa han ned over Roestykket, hvor Taagen kæmpede med Solskinnet, saa vendte han sig rask om og begyndte at læsse. De lange Støvler og det nederste af Lærredsbukserne blev pølvaade af Dug, men Skjorteærmerne værgede han, det bedste han kunde, han var kun midt i Ugen, og de skulde holde ud til Søndag.

Paa Stubben lidt tilbage stod en lille Skov, hvor Havren stod halvhøj. Poul kigede derned, da han

kom forbi, der lød en Piben og en Skrigen, og fire smaa Lærkenæb gabede op imod ham. Poul huskede den Dag, da han opdagede Reden, lige netop i sidste Sekund fik han Leen til at lystre, saa den gled over den lille Familie. — Totterne saa nu ikke godt ud der midt paa Ageren; men hvad, han havde jo Raad til det, det var jo hans eget, han var en fri Mand, der kunde gøre, hvad han vilde.

Han saa op til Lærken, der viste sig som en lille Prik og slog sine Triller der højt oppe. Naar Poul nærmede sig og saa ned til Familien, som han mente han havde Part i, skød den nedad i store Kredse. Den Rede bragte ham altid til at tænke paa Else og Brylluppet, og det var vist derfor, det ikke var rigtig godt, naar han ikke fik set til den hver Morgen.

Poul havde i denne Tid to Arbejder, der gav ham nok at bestille. For det første var han i Lag med Roerne; de stod godt, men det var et stort Arbejde at faa dem rene. Han havde sin lille Radrenser, og naar han havde faaet Graamand til at falde til Ro, saa den støt og sikkert gik gennem Rækkerne, og Kiddeke og Ugræs faldt for det skarpe Jern, der vendte op og ned paa det hele, var det morsomt nok; men Turen bagefter med Roejernet var mindre behagelig, og han var øm i Ryggen, naar han i flere Dage havde gaaet i den bøjede Stilling.

Dog han lo, naar han tænkte paa sin Fader, der havde ligget paa sine Knæ og omhyggeligt tyndet med Haanden. Han kælede for hver eneste Plante og rettede den op, naar den faldt paa Næsen ved Naboernes Oprykning; men det var dog længe siden, Poul opdagede, at denne Metode var helt fejl. Han stod op og pillede de overflødige Planter bort med Jernets Trekant, og de, der skulde blive staaende, laa hen ad Jorden med en lang, halvt opreven Rodtrævl. Hvor vilde hans Fader have ængstet sig,

hvis han havde set en saadan Række af næsten livløse Planter, men Poul vidste det bedre. Om en Dag eller to saa knejsede de rankere og stærkere, end' hvis de var hæget med Haanden.

Men saa var der Huset, det skulde kalkes, det var hans værste Arbejde, og lidt uvillig trak han de gamle Kalkebukser paa og tog fat. Det var et af de Arbejder, den gamle Fader lige til det sidste havde taget sig af. Nu maatte Poul til det, og godt og fint skulde det gøres. Saa gik der da nogle Timer hver Eftermiddag, thi at kalke var kun det mindste af det, bagefter skulde Stolperne males med Dodenkop, saa de fik den kønne, brune Farve, der stod saa godt til det hvide.

Hvor kom der Fart over ham om Aftenen, det var som han havde Ild i sit Blod, og alle hans Længsler drog og kaldte mod Else. Hvor kunde han smile i næsten barnlig Glæde, medens han fik Søndagstøjet paa; men naar han med tændt Pibe vandrede ned ad Landevejen mod Kuskehuset, gik han saa støt og adstadig som nogen, og ingen, ikke engang Else mærkede, hvor fuld af Uro han var.

Else var hjemme nu, og Moderen gjorde sig al Umage for at være hyggelig imod hende. Hun søgte i denne Tid at vinde Datterens Fortrolighed, hun mente, at Else maatte være i en uendelig lykkelig Stemning, og Bit Marie, der saa gerne vilde have Lov at nyde lidt af dette Solskin, bragte bestandig Talen hen paa Poul, Kildehuset og det forestaaende Bryllup og al den Lykke, der ventede hende. Vel var Else ogsaa glad og hørte paa Moderen; men da dette Tema var blevet drøftet grundigt en Uges Tid, begyndte hun at kede sig. Der var saa ensomt i Hjemmet, Moderen var borte flere Timer hver Dag, og ingen kom der, hun kunde tale med, Huset laa alt for langt fra Vejen.

Saa sad hun og faldt i Tanker og stirrede læng-

selsfuldt ud gennem det lille Vindue over til Herregaarden. Hun lyttede efter alt. Naar de slog med Spandene dernede paa Mejeriet, gjaldede det helt op til Kuskehuset, og hun kunde se det hele for sig. Nu hældte Hansen Mælken i Centrifugen, den tykke Emma hjalp til at hente Spandene hen. Hansen fløjtede sine lystige Melodier og svingede den tykke Emma rundt, saa hun hvinede. Underkusken gik og tumlede med Seletøjet nede i Staldgaarden; hvor mange Gange havde hun ikke moret sig over ham, naar han fik Øje paa hende og slog Benene tilbage og saa dum ud.

Hun vidste, hvorledes han lavede de tusinde Ærinder for at komme ned i Nærheden af Møllen, der laa lige bag ved Haven. Ogsaa til Herman fløj hendes Tanker, han var borte nu, og det var godt; men hvor var han dog alligevel en lystig Fyr. Hun kunde gribe sig selv i, at hun i Tankerne gennemlevede alle de Eventyr, hun havde haft, baade de uskyldige og de alvorlige, hun dvælede ved dem med en Fryd, hun ikke før havde kendt, og der kom et saligt Smil paa hendes Ansigt.

»Nu tænker du nok paa Kildehuset, lille Else,« sagde Moderen mildt; men Else slog Øjnene ned og blev rød.

Om Aftenen, naar Poul kom, glemte Else dog alle saadanne Tanker og var fuldt optaget af ham.

Else var stolt af Poul, der var saa meget hos ham, som hun beundrede, han var saa klog, saa ligevægtig og saa rolig, ja rolig; men det var netop denne Ro, der trods alt irriterede hende. Hun var fintmærkende nok til at føle, at Pouls Blod bruste lige saa varmt som andres, hun saa undertiden en Glød i hans Øjne, der talte om stærke Følelser, men alligevel kom han aldrig ud over et vist Punkt.

Hun forsøgte alle mulige smaa Midler for at bringe ham bort fra denne rolige Sikkerhed, der

var udbredt over ham; men det lykkedes ikke, i ethvert Tilfælde ikke, som hun havde tænkt sig det. Hun var overstrømmende lystig og kaad, lod sine Øjne spille og begyndte at kokettere af al Evne, men det lykkedes hende kun til en vis Grad at rive Poul med, han sad og saa lykkelig ud, tog hende om Livet og kyssede hendes Øjne og Mund, men den stormende Favnen, de feberglødende Kys, hun kendte saa godt og nu længtes efter, kunde hun ikke bringe ham i Affekt til.

Hun elskede denne paa een Gang afværgende og vedligeholdende erotiske Leg, den udøvede et Trylleri over hendes Sanser; men Poul blev aldrig varm nok eller rettere, han beherskede sig for meget.

Poul elskede Else, og hendes Koketteri og hele Væsen, der vilde have stødt ham hos enhver anden, gjorde ingen Skaar i hans Følelser, han var ikke blind, han saa det; men netop det, at der var noget at besejre, noget, han skulde overvinde ved sin Indflydelse, gjorde hende næsten endnu mere attraaet. Fra lille Dreng havde han lært at afsky og foragte det Liv, der førtes paa Herregaarden, han saa, hvor stærkt det havde Tag i Else, og han længtes efter at prøve Kræfter med det.

Det var den Kamp i det smaa, som han i Hjemmet og paa Højskolen havde lært med Tiden skulde føres i det store. Alt, hvad godt der var i Pouls Hjerte, alt, hvad Forældrene havde skabt, skulde kaldes frem til Kamp, og Poul tvivlede ikke paa, at Aanden fra Kildehuset vilde sejre. Men netop dette gjorde Poul endnu mere behersket, han forstod, at skulde han sejre i den Kamp, maatte han ikke give sig en eneste Blottelse, og derfor var han vagtsom, naar hans Blod var ved at komme i for stærk Bevægelse.

Naar Else saaledes ligesom friere og friere gav

sig til Pris, og Poul ikke vilde forstaa det, kunde hun pludselig trække sig tilbage, hendes Øjne blev mørke, og Munden trak sig sammen til et bittert Smil, og Poul havde al sin Taalmodighed behov for atter at faa hende god. Hun irriteredes af Pouls Ro og pønsede paa Udveje til at overvinde den.

Efter nogle Dages Overvejelser besluttede Else, at hun vilde sy hos sin Veninde, Sypigen Sine, der boede et Stykke paa den anden Side af Skoven.

Sine var Gartneren Hermans Kusine, og hun havde gjort sit yderste for at bringe ham og Else sammen. Hun havde tjent en hel Aarrække paa Herregaarden og var bekendt for sine mange Eventyr. Nu havde hun trukket sig tilbage med en rødhaaret Dreng, men holdt bestandig den mest intime Forbindelse ved lige med Folkene paa Herregaarden. Sine var pukkelrygget, og i Særdeleshed nu, da hun var bleven ældre, var hun alt andet end egnet til at vække erotiske Følelser. Men saa søgte hun at tilfredsstille sin Trang ved at leve i andres Kærlighed, og hun var inde i de fleste af den Slags Forhold paa Herregaarden, og det var ikke sjældent, at unge Par mødtes i hendes lille Stue. Poul, der kendte Sines Rygte, syntes ikke om Planen; men Else satte sin Villie igennem, og Poul maatte saa hver Aften hente sin Kæreste paa den anden Side Skoven.

De første Dage Else var hos Sine, forsøgte Sypigen at bringe Samtalen hen paa Herman; men her blev hun meget energisk afvist af Else, saa holdt hun klogeligt inde og fandt sig i at acceptere Poul. At sidde sammen med en saadan forlovet Pige, der stod foran sit Bryllup, var netop noget, der passede Sine. Hun forstod at belægge sine Ord saaledes, at de bestandig pegede hen til alt det interessante, der forestod. Hun havde en sjælden Evne til at bevæge sig helt ude paa Grænsen af det tilladelige,

og naar Sine var sammen med en af sine Veninder og gamle fortrolige, var Grænsen langt ude.

Hun havde ligesom Else tjent paa Herregaarden i mange Aar, og hun havde stor Indflydelse paa hende, den Indflydelse, som den kynisk slette Karakter saa let tilegner sig over den, der vel er renere, men svag.

Sine kunde ikke udstaa Poul, og med velberaad Hu gjorde hun alt, hvad hun evnede, for at modarbejde hans Indvirkning paa Else. Hun læste i Elses Hjerte som i en aaben Bog, og paa en fin Maade ironiserede hun over Pouls selvgode Dygtighed og forstod ikke uden Held at gøre ham latterlig samtidig med, at Elses Trang til at forandre Poul efter sit Ønske blev stærkere.

Naar Else saaledes havde siddet og sunget Elskovsviser og hørt paa Kærlighedshistorier, rullede Blodet raskere gennem hendes Aarer, og hun længtes efter Skumringstimen og Turen gennem Skoven.

Saa kom Poul, kølig og tilbageholden stod han i Stuen, og naar de paa Hjemturen talte sammen, følte de begge, at der var et stort Svælg imellem dem.

Else hængte sig kælent ved Pouls Arm, hun var saa udfordrende, som hun turde; thi trods alt var der noget i Pouls Væsen, der manede til Forsigtighed, hun forstod dog altid at faa Samtalen ind paa det erotiske; men saa gled Poul fra hende.

Poul var ganske paa det rene med den Fortræd, Sine gjorde; men han havde foresat sig, at Kampen om Else skulde føres i Frihed og nøjedes derfor med selv at være endnu mere paa sin Post. I sit Hjerte troede Poul fuldt og fast paa Else, og jo flere Vanskeligheder der taarnede sig op, jo ivrigere blev han for at vinde hende.

Poul var ikke bange for at vise Else, hvor meget han holdt af hende. Hans Kærtegn kunde blive baade

varme og inderlige, men hos ham udløste det sig i Længsel, han kunde trykke hende ind til sig og lade hende føle, hvor han talte Dagene, til hun blev hans; men det var ikke Else nok.

For det meste var det hende, der talte, indtil Poul kom ind paa sin Kæphest, Hjemmet; saa kunde han tale, og Else maatte indrømme, han talte med en Varme og kunde fylde hende med en Stemning, saa hun maatte lytte i Beundring. Saa talte Poul om Kildehuset og det Liv, de to skulde føre derude, og nu var det Poul, der vandt Terrain.

Undertiden magede Else det saaledes, at de kom sent hjem, længe efter Forældrene var i Seng, saa vilde Else ikke ind, men trak Poul med til den lille Bænk ved Skovkanten og lænede sig kælent ind til ham, og Pouls Kærtegn blev varmere og mere glødende i den stille Nat. Else snoede sig omkring ham. Maanen gav hendes Hud et aandeagtigt, mat Skær, hendes Bevægelser var altid graciøse; men her i Nattens Tysthed og Maanens blide Lys blev hun saa dragende og lokkende, at Poul næsten mistede Besindelsen. Men saa knirkede Døren, og Bit Marie viste sig i blomstret Nattrøje. Bit Marie var klar over, at Poul skulde tages med Forsigtighed.

»Naa, kommer I nu, bitte Børn; ja jeg synes jo nok, det puslede.«

Else gav et vredt Svar og slog med Nakken; men Poul var atter fuldstændig rolig.

Paa Hjemvejen tænkte Poul nøje over Elses Opførsel. Han havde ingen praktisk Erfaring om Kvinder, men han havde en hel god Forstand, og han var omtrent i Stand til at bedømme Else rigtigt. Han vidste godt, at det var en Slags Sport, en Leg, hun var vant til og nu vilde have i Gang; men han maatte være paa sin Post, han var jo foreløbig ganske ene om at modarbejde de mange forskellige Magter, der kæmpede for Herregaardens

Sag. Men eet var sikkert og vist: han elskede hende højere og højere, jo mere han lærte hende at kende, og selv hendes Fejl udøvede et mærkeligt, dragende Trylleri over ham.

En anden Aften havde Else forandret Taktik, nu vilde hun prøve Poul med Skinsyge, det var, som hun absolut maatte have ham forandret efter sin Villie, hendes Æresfølelse drev hende. Pouls Tilbageholdenhed stod for hende som Stolthed, han haanede paa mange Maader alt, hvad der henhørte til hendes Liv paa Herregaarden, og det skulde straffes. Else var trodsig, i sit Hjerte følte hun dog godt, at Poul havde Ret, og hun var overbevist om hans store Kærlighed til hende; men det var, som de gode Følelser ikke rigtig kunde faa Luft.

Sine fik beredvilligt lavet et Arrangement i Stand, og da Poul kom ud til Sypigens Hus om Aftenen, hørte han højrøstet Latter og fandt to Karle fra Herregaarden derinde, det var atter Mejeristen og Kusken. Det hele saa ud som tilfældigt Besøg, og de to Karle gjorde sig Umage for at tage med al mulig Anstand paa Poul og var indladende som over for en gammel Ven.

Poul ærgrede sig, men han maatte foreløbig finde sig i det uundgaaelige og bænkede sig i det glade Selskab, der drak Chokolade.

Else havde taget en af sine nye Kjoler paa, hun havde en god Smag og var fiks. Kjolen var ganske simpel, af lyst, let Stof, men den klædte hende fortrinligt; det snævre Halværme fremhævede de kønne runde Arme. Under den udskaarne Krave saa man hendes smukke Hals og lidt af det fine jomfruelige Bryst. Else tog sig ud, hun var ligefrem besnærende, og hun vidste det.

Og hvor kunde hun snakke, naar hun saaledes var forceret livlig, kaste med Øjnene, smile og vise sine hvide Tænder. Mejeristen sad og slugte hende

med Øjnene, medens Kusken søgte at fængsle hende ved en morsom Historie. Samtalen drejede sig udelukkende om Emner, der vedrørte Herregaarden, og Poul var tilovers. De to Karle havde kun Else for Øje og havde Møje med af Hensyn til Poul at dæmpe deres Kurmageri. Sine forstod dog at bringe sig i Erindring. Hun var bekendt for sit skarpe, dristige Vid, hendes Stemme var haard og skurrende, hendes Bemærkninger var rammende, og man var sikker paa, at der var dobbelt Bund i dem; som oftest tog de Kegler, og Karlene fra Gaarden lo. Der faldt en Mængde Hentydninger til Elses og Pouls Bryllup, og Poul sad og blev i daarligt Humør.

Elses Hensigt at gøre ham skinsyg lykkedes over al Forventning, han passede paa hende, sad og vaagede over hvert koket Blik og Smil. Else var henrivende, saa kvik og sprudlende, og dog følte han, hvor underlig fremmed ogsaa hun var ham. Her sad disse fire Mennesker og talte sammen, hver eneste Bemærkning blev forstaaet, den var ganske forbløffende, den Rutine, hvormed i alt Fald de to Mandfolk og Sine forstod at tangere det utilladelige paa en saadan Maade, at det netop kunde passere. Else var vel langt mere tilbageholdende; men Poul forstod, hvilken Indflydelse det havde haft paa hende at færdes i den Atmosfære i saa mange Aar. Han begyndte at forstaa, at Kampen vilde blive haard; men derfor blev hun ham blot kærere. Vinde vilde han, hvad det saa end skulde koste. Aldrig havde han nogen Sinde følt saa tydeligt, at der var et stort Svælg mellem dem, men det Svælg skulde fyldes. Han rynkede Brynene og saa paa Else.

Samtalen var aandløs og tarvelig; men der var dog bestandig noget ligesom Naalestik i Ordene, der forøgede Pouls Skinsyge, og Else koketterede saa aabenlyst med Hansen, at Poul blev mere og mere

forstemt. Endelig førte Sine Samtalen direkte hen paa det forestaaende Bryllup, og den tog en saadan Vending, at Poul syntes, det blev ham for meget. Det, der var hans dybeste Glæde og lønlige Længsel og Haab, skulde han finde sig i blev gjort til Genstand for raa og nærgaaende Bemærkninger.

»Vil du med hjem?« sagde han haardt og satte Stolen mod Gulvet med et Stød.

Else følte, hun ikke kunde stramme Buen stærkere, der var noget i Pouls Ansigt, der gjorde hende bange, hun rejste sig nølende.

»Vil du hjem allerede, Poul?« lød Sines skarpe Stemme. »Du kan maaske ikke lide, vi snakker om Bryllup.«

»Nej, ikke synderlig.«

»Nej, nu om Stunder er det jo heller ikke som i gamle Dage,« sagde Sine med en egen Betoning og et hurtigt Blik til Hansen.

»Nej, nu er Kuløren s'gu gaaet af Sankt Gertrud,« bemærkede Hansen.

Poul svarede ikke, han trak Munden fast sammen og vendte sig mod Døren.

»Ja, ja; vent da og tag os med. Ja, du kan s'gu sagtens være glad, nu faar du hende snart for dig selv,« sagde Kusken.

»Saadan paa en Maade,« indskød Sine.

»Hvis det var mig, jeg gik helt i Luften, tror jeg. Naa da, uh-ha!« — Hansen saa næsten glubsk paa Else.

»Ja, det kunde du lide, Hansen. Nej, du kommer til at hjælpe dig med tykke Emma; men i de Dage der er tilbage, vil vi have Lov at snakke med Else, alt det vi vil, uden at du skal være aparte,« sagde Sine og sendte Poul et hvast Blik.

Hele Selskabet gik med ned gennem Skoven.

Else, der ikke paa nogen Maade vilde lade sig

mærke med, at hun var paavirket af Pouls Misstemning, var overgiven og kaad.

»Kom, Hansen, endnu er jeg da min egen,« sagde hun og snurrede Hansen rundt med et rask Blik paa Poul.

Kusken fulgtes med Sine, og Poul gik nærmest mellem begge Parrene, og det lykkedes ikke nogen af dem at drage ham ind i Samtalen.

Hvor Vejen drejede af til Herregaarden, blev Poul staaende, de andre vilde fortsætte, men Poul gav uden videre Haanden og sagde Farvel.

»Vil du gaa?« sagde Hansen overlegent og løftede sig paa Tærne. »Jeg troede, du fulgte din Kæreste helt hjem.«

»Det tænker jeg ogsaa, jeg gør; men I skal jo af her.« Pouls Tone taalte ingen Modsigelse.

Else rynkede Brynene. Hun fik dog en vis Respekt for Pouls bestemte Maade at ryste de andre af sig paa.

Et Øjeblik efter gik de to alene, endnu hørtes Sines Stemme og Karlenes støjende Latter i det fjerne. Poul vidste godt, at det var ham, der var Genstand for Samtalen; men det gjorde intet Indtryk paa ham. Han gik og grundede paa en Udvej til at jævne noget af den Kløft, der var mellem Else og ham.

Naar han her gik ved Siden af hende, kunde han næsten ikke forstaa, at hendes Tanker og Følelser var saa langt anderledes end hans egne. Han gik længe uden at tale, og lidt efter lidt forandrede hans Vrede sig og blev til en Slags Medlidenhed.

Det maatte blive ham, der skulde løfte hende op til et nyt Liv. Ham var det, der skulde bringe dette Hjerte til at vaagne og vække alle de gode Følelser til Live, der sikkert slumrede derinde. Det var en stor og smuk Opgave; han vilde ikke slippe, ikke give tabt; Aanden fra Kildehuset skulde sejre,

Naar hun nu helt blev hans, naar han selv skabte den Sjæl, der skulde fylde hans Hjem med Lykke, saa kom han til at eje hende med noget af samme Ret som Jorden og alt levende derhjemme.

Men han maatte arbejde; han vilde saa gerne lade Else se ind i sit Hjerte, der var fyldt med saa mange gode Tanker om Forholdet mellem to elskende, Tanker, der var saa langt borte fra dem, der nylig kom frem hos Sypigen. Han havde blot saa svært ved at finde Udtryk for dem, bare han dog kunde forstaa at finde de rette Midler, den rette Vej til hendes Hjerte; havde dog hans Moder blot levet, hun kunde.

»Er du bleven gal?« spurgte Else lidt ængstelig ved den lange Tavshed.

»Nej, jeg kan vist ikke blive rigtig vred paa dig, Else.«

»Da var det svært, som du saa surt,« sagde Else.

»Lad os gaa lidt herned.« Poul drejede ud af Skoven til den aabne Mark. Her var en Engstrækning, hvor Høet stod i Stakke, det duftede i den milde Aftenluft. Over Engbunden ned mod Skoven stod en tæt Taage, Toppen af de mange Høstakke viste sig som smaa, runde Hatte, der svævede frit i Luften, ikke en Vind rørte sig. Inde fra Skoven lød dæmpet Fuglekvidder, blandet med et Par Skovduers blide Kurren.

»Lad os sætte os lidt her,« sagde Poul og satte sig ved en Høstak, der stod ved Bredden af en sivkranset Dam. Vandfladen var ganske skjult af en sølvhvid Taage, langs Bredden stak Sivene deres grønne Spidser gennem Uldtæppet, helt nede fra lød Frøers sagte Kvækken. Poul saa paa Else, der halvt surmulende sad ved Siden. Der kom en underlig vemodig og dog lykkelig Stemning over ham. Hvor var det i Grunden herligt at sidde her og vide, at hun var hans, det gjorde ham glad; men

naar han saa betænkte, at hun sad der saa nær, at han kunde tage hende om det fine Hoved, og dog var ham fjern, næsten som hun kunde leve langt borte i en anden Verden, blandede der sig Vemod i hans Lykke.

»Jeg er vist ikke god ved dig, lille Else,« sagde han.

Else saa op, hun havde ventet Bebrejdelser, og nu denne blide Stemme og det varme milde Blik; hun blev forvirret og slog Øjnene ned. »Jo, vist er du god, hvad er det for Snak.« Hun gjorde Stemmen let og smilede, hun holdt ikke af Pouls Øjne, de talte saa underligt til hendes Samvittighed.

Poul trak hende helt hen til sig og kyssede hende, hun mærkede, at han var bevæget, da han tog hendes Hænder i sine og beholdt dem.

»Du maa bære over med mig, Else, jeg kan jo ikke snakke og more mig saadan som de andre, jeg er en Tørvetriller, ved du nok.«

»Ja, det er du,« sagde Else.

»Det er saadan, at jeg aldrig har lært at tage paa Tingene paa den Maade, Else; for mig er Kærligheden helt anderledes.«

»Hvordan er det da for dig?« spurgte Else.

Poul tav et Øjeblik og saa frem for sig. Kunde han dog blot forklare Else, hvad der rørte sig i ham.

»Min Moder sagde engang, at naar to unge giftede sig og skulde danne et Hjem, saa var det, som naar vi anlægger en Have. Fra begge Sider skulde de komme med alle de Spirer og Skud, de ejede; alt, hvad der groede i deres Hjerter, alt det gode vel at mærke, det skulde de plante ud og i Fællesskab skulde de frede om det, saa det kunde vokse og bære Blomster og Frugter og give Læ og Ly til dem selv og de smaa, der skulde vokse op under dem.

Saadan omtrent synes jeg ogsaa, det maa være, jeg ved jo kun, hvad Fader og Moder har lært mig; men du ved ikke, hvor gode de var. Saadan som de holdt af hinanden, den ene vidste ikke, hvor godt det skulde gøres for den anden. Aldrig hørte jeg andet end gode Ord, altid talte de mildt og godt til mig, og som de holdt af Hjemmet, det var som en Have, de plantede i. Der var Tider, hvor vi stred haardt, og hvor vi døjede; men altid holdt vi sammen baade i ondt og i godt, og Huset dernede, det var det, vi holdt sammen om. Alt det gode, vi vilde hinanden, al vor Kærlighed, Taknemmelighed, Offervillighed og Troskab, det lagde vi der. Vi Mandfolk lagde det ude og Moder inde; men Dyrene var vi fælles om, og du ved ikke, hvordan det hele groede fast til vore Hjerter, og hvor rige og lykkelige vi blev.

Nu, siden de er borte, ser jeg først, hvor stort det er, det, som Fader og Moder har bygget, og saa skal du vide, at lige fra jeg var lille, mærkede jeg, at det var for min Skyld alt sammen. Det, der blev dyrket paa Marken og virket med i Stald og Lade, og alt, hvad der blev lavet inde i Stuen, naar Moder sad mellem os, det hele blev alt sammen gjort for min Skyld, Else, for at jeg kunde have noget godt at bo og bygge i.

Se, derfor maa du vide, Else, at det er noget stort for mig, det vi nu skal begynde. Fader og Moder har givet mig meget godt, og du har ogsaa mange, mange kønne Blomster i dit Hjerte, nu er det om at faa dem plantet og passet. Hvis du kunde se ind i mit Hjerte, saa skulde du se, hvor jeg længes efter dig, efter den Dag, du helt skal høre mig til, og du skulde vide, hvor jeg tænker paa dig hver eneste Time paa Dagen, tænker paa, hvordan jeg skal være god ved dig og dele alt det, jeg har, med dig. Du har vist tit været misfornøjet med mig;

men om du vidste, hvor meget jeg holder af dig, lille Else! Nu er der kun fjorten Dage til vort Brylup, saa bliver vi eet, vi to, saa bliver det os, der skal bygge ligesom Fader og Moder.

Jeg forstaar maaske ikke rigtig at forklare det, men du kan tro: i Hjertet holder jeg tusinde Gange mere af dig end nogen anden, og nu vil jeg ønske, du vilde søge at forstaa mig, lille Else. Du holder jo af mig og vil hjælpe mig. Du skal vide, at det er noget stort, vi gaar ind til; naar vi nu flytter til Kildehuset, saa maa du love mig, at du vil glemme noget af det, du har levet i hidtil, og blive min ene og alene.«

Poul havde talt sig varm og ivrig, en Gang imellem trykkede han Elses Hænder, og undertiden søgte han at fange hendes Blik; men Else drejede Hovedet om paa Siden og saa ned i Sivene. Hun hørte Ordene og opfattede dem, og alligevel var det, som hun var langt borte. Den stille Aften, Pouls Stemme og først og fremmest den Verden, hun saa ind i, betog hende. Hun forstod for første Gang rigtig, hvor stor en Kløft der var mellem Poul og hende, og følte Længsel efter at komme over den. Hun havde været forberedt paa Skænd, og nu talte Poul saadan. Hvor blev det dog simpelt alt sammen, alle hendes Kunstgreb og hendes Koketteri. Det var, som der var to Naturer i hende, og nu var det den bedste, der havde Overtaget. Hun følte sig saa skamfuld og ydmyget, hun vilde betro sig til Poul, rigtig aabne sit Hjerte for ham, saa han kunde se, hvor meget Ukrudt der stod om hendes fattige Blomster, saa han kunde se hende, som hun var, og hjælpe hende.

Hun saa op paa Poul; der stod Glans i hendes Øjne, det var et langt, langt Blik, der afspejlede hele hendes Hjerte. Mon han kunde forstaa, hvad der rørte sig i hende? Mon han kunde forstaa, hvad

hun vilde sige, men ikke fik sagt for Graaden, der tog hende?

Noget af det forstod han, det læste hun i hans Blik, da han bøjede hendes Hoved ned til sig og kyssede hendes Øjne.

»Det skal nok gaa, lille Else,« sagde han. »Vorherre vil hjælpe os.«

Else hulkede. Hun knugede sine smaa Hænder fast om Pouls, trykkede sig tæt ind til ham og græd.

Poul klappede hende, legede med de smaa, brune Krøller, der laa om den hvide Nakke og snakkede godt for hende. Kun nogle Minutter laa Else saadan. Men hvor meget lovede hun ikke sig selv i den Tid, og alle de Skranker, der var rejst imod Poul, faldt. Hun vidste, at det var Poul, der var den bedste, og det var ham, hun hørte til.

Ord ejede hun ikke, hun nøjedes med at trykke sig tæt, tæt ind til Poul; men han forstod hende.

8. KAPITEL

Den 25. August oprandt med straalende Solskin. Det havde regnet hele den foregaaende Dag, en stille og mild Regn, der havde vasket Løvet rent, saa alt skinnede grønt og frisk efter Badet.

Landskabet kan være indtagende paa enhver Tid; men dog aldrig bliver det smukkere end i de Dage, Kornet er opsat og staar i lange Aanesteder, naar Jorden har været gavmild og som Afslutning paa Sæsonen holder Udstilling og viser alt frem i sin hele Fylde.

Det havde været et godt Aar. Mellem Kildehuset og Skoven stod Herregaardens Hvedemark, snorlige stod de lange Rækker med Rivelse foran, og Høsten var saa frodig, at Aanerne næsten naaede

sammen og dannede en eneste lang Række fra den ene Ende af Marken til den anden.

Luften var saa vidunderlig efter Regnen, det var næsten, som Landsbyerne, der laa saa malerisk og gemte sig rundt mellem Bakkerne, i Dag var rykket nærmere og laa lige for Øjet; ja selv de to Odensetaarne, der ellers tegnede sig dunkelt ude i det ubestemmelige fjerne, stod i Dag som klare, skarpe Silhouetter. Solen var netop kommen frem og sendte sine første gyldne Straaler ned over Kildehuset. Hvor var det dog pudset og fint; Poul havde til denne Højtidsdag næsten overgaaet sig selv. Gaarden var fejet, Pladsen og det halve af Landevejen nyreven, og ikke en Ukrudtsplante var at finde. Hele Huset var nymalet; om det saa var den lille Pumpe, stod den og koketterede i Solskinnet i skinnende, blanke Farver, og Kuglen sad saa vigtig der oven paa Postetræet, som om den udmærket vidste, hvad der skulde ske i Dag.

Nu kom Katten frem inde fra Ladeloftet. Værdigt vandrede den paa sine hvide Sokker først over Gaarden, derefter ned gennem Haven; den løftede sine Ben højt op over hver Blomst, den mødte, saa ikke den mindste Dugdraabe fugtede dens fine Skind. Ved Udkanten til Marken stod den stille og tog ligesom et Overblik over det hele; men da alt øjensynligt var, som det skulde være, gik den videre ned i Marken for at finde sig en Markmus til Frokost.

Vanskeligt kunde man tænke sig et smukkere Syn end Pouls de smaa Agre, der hver for sig stod fyldt af den rigeste Grøde. Ikke en Alen Jord var spildt, hver eneste Tomme havde bidraget til Resultatet, der nu stod med de høje ranke Neg stillet sammen. Kun den lille Ager ved Renden, der altid var sen, stod endnu paa Roden, langsomt viftede de store Havrevipper for Vinden.

Der hvilede et forunderligt Trylleri over det hele

Kildehus denne Morgen, det var som alle Ting, baade store og smaa, godt vidste, at i Dag skulde der være Højtid og Stads. Lidt senere gik Gangdøren, og Poul kom frem og kigede op mod Morgensolen, han havde allerede de fine nye, sorte Benklæder paa og Vesten og var saaledes halvvejs i Pudsen. I Dag skulde han ikke tage sig af nogen Verdens Ting. Der var en Mand nede fra Nærup til at passe det hele, han havde haft saa travlt i mange Dage, men i Dag var der falden en sær Stilhed over ham. Alle de mange Pligter, der havde kaldt paa ham, hans Arbejde og Travlhed havde i de sidste Dage helt taget hans Tanker; men nu var det paa een Gang rykket langt bort alt sammen, og der var falden Fred over hans Sind.

Tusinde kære Minder fra hans Barndom kom over ham, medens han langsomt gik rundt i Have og Gaard. Endelig kom han ind i Stuen; der var ogsaa malet og pyntet op alle Vegne, nye, rene Gardiner hang for Vinduerne, og store Skaale med Roser stod paa Bordet.

I Krogen tikkede Bornholmeren lystigt og muntert som sædvanlig, saa snurrede den, Klappen faldt ud, og Gøgen hoppede og rystede sine Vinger og kukkede 7 Gange. Poul stod og lyttede: »El-se, El-se,« sagde Kukkeren hver Gang. Poul maatte le, han var nok ikke rigtig vaagen. Fra Stue til Stue gik han; han rykkede de to gamle Stole ind til Væggen, det var, som han skulde have det alt sammen i Haanden eller dog røre ved det, og Minderne talte til ham fra hver eneste Ting. Saa saa han paa Billedet af Forældrene derinde i den lille Stue, der stod de to kære i deres Brudedragt. Den Dag var de to draget ind til et Liv i Kamp; men et Liv i Rigdom og Lykke var det dog blevet, lyst og venligt var det, det Hjem, de to havde bygget. Nu i Dag var det hans Tur, nu skulde han prøve. Gud

give, det maatte lykkes ogsaa for ham. Saa mange Træk for lynsnart gennem ham, medens han saa paa det kære Billede. Han saa sin Fader, naar han kom ind og mild og stille strøg Moderen over Kinden; han saa, hvor hans Øjne lyste af Glæde, naar han tog Poul, hans Øjesten, og satte ham paa sit Knæ; han huskede sin Moders milde Smil, hendes glade Latter og muntre Sang.

Han tørrede omhyggeligt et Støvgran af Glasset, saa endnu paa de to kære og faldt i Tanker. I Dag laa hans Opgave for ham som noget stort og mægtigt, og han syntes ikke, han var nær god nok til at løse den; dog eet vidste han: de to kære der, deres Aand hvilede jo over Hjemmet; de havde banet Vejen for ham og vist ham, hvor han skulde gaa, og de vilde sikkert ikke slippe ham, selv om Døden skilte dem fra ham; de vilde staa ved hans Side og hjælpe ham over alle Farer.

Saa lød den kendte, vekslende Lyd paa Stentrappen, en Træsko og et Træben. Poul gik ud, det var Mikkel.

Han saa fuldstændig fortvivlet ud og standsede forpustet foran Poul.

»God Morgen, Mikkel; hvad er der dog løs?« spurgte Poul.

»Hvad der er løs. Jo, nu strander saa hele Kommersen og det bare for et Par Bovser.«

»Hvad er det for Snak, Mikkel.«

»Snak! det er Drolen brodere mig den bitreste Alvor. Hvis jeg ette lagde mine Bovser inde paa Bænken forgangen Dag, og nu er der ikke Tanker til, at jeg kan opdage dem et eneste Sted. Det er, Herren hjælpe mig, den værste Billion, jeg har været ude for, det er det saa. Staa her som Næstemand i Nærup Kirke og saa ikke have det, Gud lader skabe, og stikke Benene i.«

»Ja, men de maa dog kunne findes, Mikkel,«

sagde Poul. »Har Børnene ikke haft fat i dem, tror du?«

»Findes! Jeg har været alle vide Vegne, og Børnene har faaet Tæsk alle sammen; men Bovserne, de er Drolen spille mig rent ud sagt sunken i Jorden, og naar jeg saa kunde laane mig frem; men du ved jo godt, at det infame Ben, jeg løber med til nærmer, er ikke uden halvt saa langt som det andet. Her skal jeg nu for det elendige Bens Skyld gaa frem i Guds Hus i mine Mellembovser. Du kommer til at løbe med hjem, Poul, for findes skal de, om saa hele Fløjtehuset skal ryddes.«

»Gaa du bare, Mikkel, du skal se, det giver sig nok.«

»Giver sig! Jeg forstaar min Salighed ikke, at du kan staa der og lade, som det var noget, der ikke ragede dig. Ser du da ikke, at hele dit Ægteskav rent ud sagt hænger i de Bovser. Ved du ikke, at det er en kolossal Historie, der staar for; og ser du: Formaliteterne, det er Drolen spille mig det vigtigste, det er dem, det hele hænger paa. Det er mig, der er Næstemand og Forlover; det er mig, der skal føre dig frem for Alteret, lige rent ud aflevere dig til Else, og nu ryger hele Ceremonien ad Hekkenfeldt til. Baade Mutter og Børnene har mistet hele Kondenancen, og hvis du ette kan hjælpe mig, ser jeg ingen anden Udvej, end at vi lyser hele Historien af; se, det er nu min Mening.«

»Ja, ja, da; lad os saa skynde os, Mikkel,« sagde Poul og løb med Mikkel, der som en Raket for ned ad Markvejen. Han hoppede over det lange Ben som en Springstok, og Poul havde Møje med at følge ham.

Nede ved Huset, der gik under Navnet »Fløjtehuset«, var alt paa den anden Ende. Alt laa i Forvirring og Uro undtagen Konen Mette, der som et mægtigt, fast Hvilepunkt sad paa en høj Stol inde

midt i Stuen. Hun havde blomstret Natkappe paa Hovedet og sad i stort, rødt Underskørt, der kun til Nød omsluttede hendes trinde Fylde. Som sædvanlig smilede hun dog fornøjet, medens hun opmuntrede to Børn, der liggende paa Gulvet med hver sin Stok halede en Mængde Genstande frem fra Skjulet under den store Ægteseng.

»Har du fundet dem, Mette?« raabte Mikkel spændt.

»Bare rolig, Mikkel, de kommer nok,« sagde Mette.

»Bare rolig, Mette! ja, du snakker,« raabte Mikkel fortvivlet. »Men Bovserne, Bovserne; Tiden løber!«

»Ja, men se dog, alt dette her, Mikkel; her er din Skraadaase, der har været væk saa længe; her er den røde Tobakspung, og her Lommebogen med Mælkeregnskabet, er det ikke godt?«

»Jo, min Sandten er det godt, Mette,« sagde Mikkel og saa anerkendende paa de nævnte Genstande. »Men hvad hjælper det. Nu maa du Drolen brodere mig ette forivre dig, Mutter.« Mikkel, der var Ømheden selv, naar det gjaldt hans tykke Kone, saa halvt ængstelig paa Mette, der pustende lagde sig tilbage i Stolen. »Hvor er Drengene?« blev han ved efter forgæves at have søgt i den Mangfoldighed af Genstande, der laa paa Gulvet.

»De leder paa Slyen og i Svinehuset, Mikkel.«

Mikkel fløj ud som en Raket og begyndte at raabe i Øst og Vest. Et Par rødhaarede Drenge kom farende; begge havde de grædt.

»Hvis I nu ette snart finder dem, saa skal jeg Drolen spille mig gennemhøvle jer een Gang til, I Skarnsunger. I maa jo have rendt med dem, det ejler ette.«

»Tag den nu bare med Ro, Mikkel, og lad os se os om,« sagde Poul sindigt.

»I Ravneunger,« raabte Mikkel og sprang op paa det høje Ben og slog om sig med det korte.

»Je har hitte dem,« raabte pludselig en lille Stemme.

»Hvad siger du, Dreng?« Mikkel fløj af Sted.

Ud mod Haven var en Rude itu ind til Grisehuset. Den Dag, da Soen skulde fare, havde Mikkel selv stoppet Hullet til med en gammel Regnfrakke, og mellem Folderne af den gamle, luvslidte Frakke saa man noget sort titte frem. I en Fart blev det hele halet ned, og de saa haardt savnede Beklædningsgenstande kom for Dagen.

Mikkel rystede dem i stille Glæde.

»Der ser du,« sagde Poul, »og det er rimeligvis dig selv, der har lavet det hele.«

»Det nægter jeg ikke, Poul, for det var mørkt den Aften, Soen skulde fare, og hvem kunde tænke, at Mette hun havde lagt mine Hævsbovser lige under min gamle Frakke; men det siger jeg, Poul, at der er Drolen spille mig alligevel meget, der staar i Løndom for os endnu, ja der er; dette her er jo næsten et helt Mirakel, men nu er Dagen reddet. Nu tror jeg da, jeg har mit sanket. Fælt krøllede er de jo, disse her, og Kravetøjet, jeg har, er minsæl heller ette første Klasses, og Støvlerne klemmer; men nu skal det gaa. Naar jeg nu bare havde haft Mette i Pudsen.«

»Aa, det gaar vel nok.«

»Ja, da gruer jeg pinte for 'et, for i Dag skal Mette s'gu være ekstra, og vi har regnet den ud og spekuleret for at finde noget, der kan dupere lidt. I Dag skal hun min Salighed skinne, saa det skal ryste i de gamle Gaardkoner dernede i Nærup, de skal Drolen spille mig se, at der er Politik i os herude paa Marken ogsaa. Men svært bliver det min Tro, for helt nem at smykke det er hun ikke.«

Medens Mikkel gik ind med sit Bytte, gik Poul

hjem efter indtrængende at have formanet Mikkel og Mette til at møde til Tiden. — De to Sæt Husfolk, der boede herude, Mikkel og Vejmanden, skulde med til Bryllup. Ja, Mikkel skulde endogsaa være Næstemand og føre Poul op; sammen med Sognefogden, Niels Madsen, skulde de spise Frokost hos Poul og derefter sammen med ham, som Skik var, køre til Kirke.

Elses Søster var kommen tillige med en Kogekone og havde taget Kommandoen i Huset. Poul gik og saa til Klokken og kunde ikke finde sig til Rette noget Steds.

Endelig lød der Vognrummel, og Sognefogdens Vogn kom til Syne bag Skovhjørnet, tykke og værdige sad de to gamle Bønderfolk paa Bagsædet. Manden var meget langt ude af Familien og havde sammen med Mikkel været Forlover. Det var gamle konservative Folk; men Baandet, der bandt dem til Kildehuset, var aldrig helt bristet, og Poul maatte indrømme, at Æren herfor nærmest tilfaldt de gamle, de havde, saa længe han kunde huske, altid vist ham Venlighed og ogsaa nu i Dag til denne hans Højtid.

Poul skyndte sig op til Huset og hjalp de gamle af Vognen. De blanke, brune Heste skinnede om Kap med den nymalede Vogn og det sølvpletterede Seletøj. Poul sendte et Øjekast til sin lille grønne Fjedervogn; men Misundelse var nu engang ikke en Blomst, der groede i hans Have.

Sognefogdens Kone blev vist ind og modtaget af Kvindfolkene, medens Niels Madsen og Poul gik en Vending for at se paa Sagerne. Den gamle havde ikke Lovord nok for alt, hvad han saa, og Poul gik og blev glad; thi den gamle Sognefoged var ellers knap med sin Ros.

Da Tiden gik, og der bestandig ingen kom, be-

gyndte Poul at blive urolig og fik Sognefogden med nedefter mod Vejmandens Hus.

Den gamle tunghørige Jørgen Vejmand var en besk og lunefuld, gammel Knark, der var bekendt for, at han sagde sin Mening uden Spor af Hensyn til andre Mennesker, og paa Grund af det haabløse i at raabe ham op havde han Frisprog mellem dem, der kendte ham. Han kunde imidlertid være aparte, og Poul var ikke sikker paa ham, før han saa ham. Vejmanden var en gammel, arbejdsom og flittig Mand. Der havde tidligere været en Kappestrid mellem ham og Kildehuset, men nu var han bleven for gammel til at følge med.

Lidt før de naaede Huset, kom Vejmanden og hans Kone ud i deres fulde Puds.

Vejmanden gav ondt af sig, kunde man høre, medens Konen tyssede paa ham.

»Naa, kommer I nu?« sagde Poul og vendte om.

»Ja, det kneb at faa Jørgen af Sted, han vil jo ikke ud,« sagde Konen.

Jørgen sluttede nu op. Han lugtede overgemt og stramt. Støvlerne gnavede, og han var foreløbig i daarligt Humør.

»I tænker jarnemej kun paa Tant og Gøgl alle sammen,« sagde han og saa sig galt omkring. »Jeg siger, I tænker kun paa Tant og Gøgl.«

Jørgen Vejmand havde, som sagt, Frisprog, men Konen ligtede i Reglen paa det. »Kom du nu kun, din gamle Gnavpose. Du ser jo saa galt, som du vilde æde os,« sagde hun og lo til Poul. Karen var næsten 20 Aar yngre end Manden og tog hans Gnaveri fra den gemytlige Side. I Virkeligheden holdt hun dog meget af sin gamle Mand og passede ham godt, skønt han i Reglen bed svært efter hende.

Vejmanden var kommen foran. Paa den venstre Side af Vejen havde han sine egne Roer og paa den højre Mikkels, og dette Syn satte ham efter-

haanden i godt Humør. Han vendte sig pludselig om mod Poul og Sognefogden og raabte:

»Det er gode Roer!«

De to Mænd nikkede af al Kraft.

Lidt efter vendte han sig igen, pegede med noget af et Smil paa Mikkels Roer og fortsatte: »Men Mikkels, de er jarnemej noget Skidt.«

Da de naaede op paa Vejen, kom Mikkel og Mette til Syne nede paa deres Markvej. Mikkel var bestandig nogle Skridt forud; men hvert Øjeblik stod han stille og kommanderede til Mette, der pustende arbejdede sig frem.

Poul og hans fremmede stod stille og afventede Mikkels Komme. — Mikkel var nervøs, han følte sig til Mode som en usselig lille Damper, der slæber en kostbar Ladning frem. Han gjorde Svinkeærinder fra den ene Side af Vejen til den anden, vendte sig om og opmuntrede Mette, der støt og roligt arbejdede sig fremad. Endelig kom Mikkel Selskabet paa Prajehold. »Nu kommer vi,« raabte han, »giv nu bare Stunder et Øjeblik, saa er vi der; men Mutter er Drolen spille mig ette saadan at fløje om med. Hold an! Mette, og var dig lidt der ved Grøften; falder du, faar vi dig minsæl aldrig rejst. Nu bare durk paa, saa er du over det værste.«

Mikkel havde i sin Iver fjernet sig lidt for langt fra Skatten, der nu, idet hun stønnende af Varme arbejdede sig over Vejen, aabenbarede sig i hele sin Pragt.

Det var sjældent, Poul saa hende uden for Stuen derhjemme, og aldrig havde han nogen Sinde set hende saa tyk. Hun havde en blomstret Silkekjole paa, der sikkert i mange Aar havde været i Slægtens Eje. Forbredden bestod af et mørkerødt Stof, der kunstfærdigt var indsat og foldede sig i et Utal af Læg og Garneringer. Den gamle Kjole havde kun halvvejs været i Stand til at svare til sit Be-

hov, og nu havde Mette snildt grebet til denne Udvej. At Kjolen var lovlig kort, lader sig heller ikke nægte. Den aabenbarede et godt Kvarter af et Par blaa Ben, hvortil man neppe vilde finde Mage. Over Kjolen, der sikkert var varm nok, bar hun en stor, svær Klædeskaabe, der hang opknappet og under Gangen svingede langt bagud. Mikkel havde i sin Tid med stor Bekostning anskaffet denne Kaabe, saa det manglede jo blot, at den ikke skulde med i Dag ved denne højtidelige Lejlighed. — Mette smilede og lod de smaa, lystige Griseøjne fare omkring. Sige noget kunde hun ikke, dertil var Arbejdet hende foreløbig for anstrengende.

»God Dag, Folkens; ja, her har I os, hvad siger du ellers til Mor, Niels Madsen. 295 Pund, du; saadanne Fruentømmer har I pinte ikke nede i Nærup.« Mikkel stod op paa det høje Ben og lod med Stolthed Blikket hvile paa Mette, der ganske forpustet var standset ved Indgangen.

»Ja, tøv nu bare lidt, til hun faar Vejret en Bitte, dette her er jo fanneme akkurat, ligesom da jeg kørte med Damptromlen, der skal min Tro passes paa, ja, der skal.«

Mikkel var i Aarenes Løb, alt som hans Kone tog til i Vægt, bestandig bleven tyndere, hvilket yderligere fremhævede hans Længde. I Dag havde han sin mægtige Silkehat paa, den struttede som et ungt Pindsvin og var rød i Kanten, og naar Mikkel kom op paa det høje Ben i Dag, var han næsten overnaturlig.

»Vær saa god,« sagde Poul og bød Selskabet ind til Frokosten.

Herinde blev Samtalen livlig, og da først Mette var bleven sat ned og var falden lidt til Ro, var hun ikke den mindst ivrige, hun var gemytlig og kunde ofte være vittig. Sognefogden var vel noget

forbeholden; men Mikkel, der sad ved Siden, fik ham snart indviklet i en ivrig politisk Disput, hvorunder han hævdede som sin faste Overbevisning, at Højremændene snart blev sat fast. — Mikkel fremkom ofte med den roligste Mine med de mest haarrejsende Ting; men ingen tog det ilde op, og alle kom de i den ypperligste Stemning, alt som Maaltidet skred frem. Selv Vejmanden begyndte at se lysere paa Tilværelsen.

»Det gaar jarnemej ad Hekkenfeldt til,« sagde han, men det gamle, tvære Ansigt var næsten muntert.

Poul talte kun lidt, men var omhyggelig for, at enhver blev forsynet. Endelig var Kaffen sat til Livs. Gøgen sprang ud og kukkede tolv. Poul blev urolig og lettede paa sig; om en Time skulde de være i Kirken, og der var ikke saa kort at køre, og han brød op.

»Kom nu her, Mor, nu skal du pinede have dit franske Sjal paa, og hør nu her, dine Handsker. Du skal vise dem dernede i Nærup, at vi ved, hvordan det skal være, herude paa Marken,« sagde Mikkel og tog galant Sagerne op.

Mette tog Sjalet om sig, snurrede sig rundt trods sin Tykkelse og gjorde nogle Bevægelser som en ung Pige.

Ansigtet straalede af Lyksalighed. »Naa, er jeg nu net, gamle?«

Mikkel traadte et Skridt tilbage. »Staa nu et Korn, Mor, og lad mig lige tage et Overblik over dig nu paa Sidekastet. Du skal vide, dette her er ingen Spøg. Vrid dig saa en Omgang.« — Mette fløj rundt igen med en Fart, saa et godt Stykke af de blaa Stolper, der bar hende, kom til Syne.

»Staa saa, Mutter, og giv dig Stunder, mens jeg retter lidt paa Blommerne paa Kappen.« Mikkel

svang sig op og satte med ferm Haand Kappen til Rette, den var bleven skæv i den ene Side.

»Træk nu Handskerne paa, Mutter, saa er du pinede klædt paa baade til yderst og inderst, saa vi kan være dig bekendt, det er nu min Mening. Nu er det bare om at faa dig læsset.«

Mette lo, tog Sognefogdens Kone under den ene Arm og Karen Vejmand under den anden og gik ud i Gaarden, hvor Graamand og Sognefogdens Vogn holdt for Døren.

»Ja, det er nu det samme, Per, selv om vi er uens i Politikken, saa har vi s'gu da begge to haft Begavelse til at tage os et Par nette Koner. Mette, hun var pinede ligefrem smuk, da hun var ung,« sagde Mikkel og saa paa Sognefogden. »Se, nu er hun jo mere saadan anselig; men naar hun kommer i Stadsen, er hun med endnu.«

Niels Madsen havde egentlig tænkt, at Brudgommen skulde køre med ham, men det var der ikke Tale om, den Ære skulde Graamand og Mikkel have, det var en gammel Bestemmelse.

»I Dag kommer du, Drolen spille mig, til at holde dig omme Siden, Sognefoged. I Dag er det vi Husmænd, der kører først,« sagde Mikkel. »Men kom nu alle sammen og giv en Haand med, for nu skal Mutter s'gu paa Vognen.«

Denne Opfordring viste sig at være i høj Grad paa sin Plads, og Mændene fik Arbejde nok med at faa Mette stablet op. Hun lo, saa hun neppe kunde holde sig oprejst, og tog fat, saa de sank i Knæ ved det. Poul havde ingen Vognstige, saa der maatte hentes en Stol ud. Da hun endelig fik Benet over paa Vognkanten, sank den saadan sammen, at det saa ganske farligt ud.

»Hold imod, Sognefoged, og lad være med alt det Abespil, dette her er s'gu en alvorlig Historie,«

raabte Mikkel. »Oh høj! nu bare et Tav, saa er vi der.«

»Puh! det var drøjt,« sagde Mette og pustede. Men nu sad hun ogsaa som en mægtig Pragtblomst i den lille Agestol; men Plads til flere kunde der heller ikke blive. Agestolen var saa besat, som en lille Husmandsagestol kan være.

»Men hvor skal vi nu gøre af dig, Poul?« sagde Mikkel betænkelig. »Paa Forsædet kan du ikke være, saa griner de ad os.«

»Kom du herop paa mit Skød, Poul,« raabte Mette. »Her er Plads til dig og flere til.«

»Jeg er bange, de holder Kommers med os,« sagde Poul. Hele denne Affære var bleven ham betænkelig, og han fortrød, at han ikke alligevel havde bestemt sig til at køre med Sognefogden; men det var nu atter hans Selvbevidsthed.

Til sidst kom Poul dog op og fandt et lille Sæde, dels paa Stolen og dels paa Mettes Knæ. Mikkel knaldede med Pisken, og Graamand gjorde et Spring frem; den blev forbavset over den uvante Byrde, men da den rimeligvis havde en Fornemmelse af, at det var en vigtig Dag, fandt den sig i sin Skæbne, lagde sig frem i Selen og tog Fart i et flot Trav.

Paa Turen ned gennem Nærup By vakte det lille Bryllupstog Opsigt. Man havde kun sjælden Lejlighed til at se Mette, om hvis Førhed der gik fantastiske Rygter.

Nu sad hun der, bred og straalende, i sit franske Sjal. Sveden randt ned ad de fede Kinder; men hun nikkede og smilede til alle Sider. Poul gjorde en mindre statelig Figur, som han sad der paa Sædets yderste Kant. Men han tænkte ikke over det, for nu var Klokkerne begyndt at kime. Vinden bar Tonerne langt ned over Vejen, og de fangede

Poul. Hans Tanker gled bort fra det, der var omkring ham, han førtes langt ind i den straalende, gyldne Fremtid. Han gav ikke Agt paa noget af det, der foregik oppe ved Kirkedøren. Han saa ikke Mikkels Fortvivlelse for at faa Mette af Vognen; han saa ikke engang den overlegne Ligegyldighed, hvormed Mette oppe fra sit høje Stade overskuede de forskellige Anstalter, der gjordes til hendes Nedfart; ja, han var ikke engang klar over, hvad der skete, da Mette resolut rejste sig i hele sin Vælde, og som et mægtigt Luftskib fløj ned paa Græsrabatten med Skørterne susende om Ørene.

Mikkel sank som himmelfalden ned paa det lave Ben, slog Hænderne sammen og udbrød i nogle kraftige Fyndord, der udløste hans Stemning, men ikke rigtig passede til Stedet; men Mette saa sig stolt omkring mellem de nysgerrige, der lo af Begejstring.

Før Poul vidste noget af det, havde Mette taget ham under Armen og ført ham ind i Vaabenhuset, hvor Skolelæreren med højtidelig Mine tog imod dem.

Saa satte Pouls lille Procession sig i Bevægelse op ad Kirkegulvet. Poul gik, som Aftalen var, ved Siden af Mikkel; men i sidste Øjeblik sluttede Mette op paa hans anden Side, og saaledes garderet kom han op til de Pladser, der var bestemt. Mikkel satte Træbenet blødt i Fliserne og svævede yndefuldt op og ned, og Mette vakte berettiget Opsigt. Desværre var hendes Kappe igen gleden ned i den ene Side, og da Mikkel opdagede det, blev han fortvivlet, og hver Gang han kom op i Højden, langede han ud for at rette Fejlen; men Mette, der var optaget af Publikum i Kirken, undveg ham, og den sidste Del af Spadsereturen blev man saaledes Vidne til en energisk, men forgæves Jagt over Pouls Hoved.

Et Øjeblik efter gik Kirkedøren igen, og nu kom Else ved Siden af sin Fader. Jens var i lang Skøde-

frakke med en Silkehat i Haanden, der ikke gav Mikkels noget efter, hverken i Størrelse eller Uldenhed; men han saa godt ud, der var et værdigt Udtryk over hans Ansigt, og det klædte ham.

Poul saa paa Else, og hendes Skikkelse kaldte Tanker tilbage fra den lange Rejse, som Klokkernes Kimen havde ført dem ud paa. Else havde før Baronessens Død tjent flere Aar paa Slottet, og Baronen havde derfor givet hende hendes Brudekjole, det var Skik med alle de unge Piger, der havde tjent paa Slottet. Men medens de fleste fik en sort Kjole, var Elses bleven hvid. Hendes Skønhed havde paa dette som paa saa mange andre Omraader givet hende en Særstilling, og Baronen, der altid havde syntes godt om hende, bestemte, hun skulde være hvid. Aldrig havde Poul set hende saa smuk som i Dag med Myrtekransen paa Hovedet. Hun saa bleg og undselig ud og saa lille ved Siden af sin store Fader.

Kirken var næsten fuld af nysgerrige. Nu sang de dernede: »Jert Hus skal I bygge«; men Pouls Tanker var langt borte igen. Som i en Taage saa han op paa Altertavlen, hvor Kristus stod omgivet af en Mængde Skikkelser, der ligesom lyttede til hans Ord. Helt i Baggrunden stod to, en Mand og en Kvinde, der holdt hinanden i Haanden og saa frem for sig. Pouls Øjne bed sig stærkere og stærkere fast i de to, og til sidst saa han kun dem alene. Det var, som de blev større og traadte tydeligere frem, og lidt efter antog de helt hans Forældres Træk; Moderen smilte, men Faderen var alvorlig.

»Vogt dig vel!« sagde Faderens Øjne. »Husk paa, hvad du gør, det er en vigtig Sag, og du maa være trofast.«

Præsten talte; men Poul hørte det kun som en fjern Summen, hvoraf han blot opfattede enkelte Ord. Else hørte heller ikke meget. Hun var ogsaa

hensunken i sine egne Tanker. Det var, ligesom hun først i dette Øjeblik til fulde blev klar over, hvad der forestod. Hvor havde hun dog hidtil været grænseløs letsindig. Hun havde jo nok længtes efter denne Stund; men det havde været Nysgerrighed, Lysten til at blive gift og vel ogsaa Kildehuset, der havde draget hende; at hun nu om faa Minutter for bestandig skulde tilhøre den stille, rolige Mand, der sad der lige ved Siden, det blev hende først nu ret bevidst.

Hun spurgte sig selv, om hun nu ogsaa holdt af ham, holdt nok af ham til at kunne gaa Fremtiden i Møde. Hun saa stjaalent over paa Poul. Han saa saa inderlig god ud, og hun havde jo set saa mange Beviser paa, hvor fint og kønt han tænkte; hvor ofte havde han ikke revet hende med, naar Begejstringen fyldte ham. Bare hun dog var god nok til ham? det var nok der, det kom til at knibe.

Saa vinkede Præsten. Poul efterkom ikke straks Budet; men da Mikkel rejste sig i sin fulde Højde og løftede det korte Ben med en truende Bevægelse, kom han paa Plads i en Fart. Nu stod han der foran Guds hellige Alter med Elses Haand i sin. Han mærkede, Else ogsaa var bevæget, hendes Haand rystede, og hun var bleg.

Poul svarede klart paa Præstens Spørgsmaal og lyttede efter Else. Som Sølvklokker lød de smaa bævende »Ja« fra hendes Læber. Han saa, hvor Brystet bølgede under det bløde, hvide Stof; der var i Dag noget helt nyt udbredt over Else, noget frygtsomt, som om hun trængte til Støtte. Følelsen af Ansvar og Pligt skød sig som en mægtig Bølge op i hans Sind. Nu var Else ikke længere et skønt og herligt Maal; nu var hun hans. Han tog hende i dette Øjeblik ligesom i sin Varetægt, og han gav hendes Haand et fast og langt Tryk og nikkede.

Nu hørte Else med til Kildehuset. En stille Bøn til Gud gled gennem hans Sind; alt for lidt havde han husket paa at takke Gud for den Gave, han i Dag havde faaet. Men god imod hende det vilde han være, saa hun aldrig skulde komme til at fortryde det.

Vielsen var nu forbi. Noget af det, der rørte sig i Pouls Hjerte, afspejlede sig i hans Træk. Der var en alvorlig Højtid og noget mandigt over ham, der forskønnede ham.

Else saa paa ham og blev slaaet af Udtrykket i hans Ansigt; det var næsten, som det var en hel ny Mand, som han var bleven ældre og saa værdig og bestemt. Hun lænede sig fastere ind til ham, besvarede hans Haandtryk og følte sig tryg.

Uden for Kirken blev det unge Par overvældet med Lykønskninger. Mikkel pudsede højtideligt Næsen i et umaadeligt Tørklæde og rystede Pouls Haand; men hos Mette slap han ikke for saa godt Køb; baade han og Else maatte finde sig i et tæt Favntag helt ind til det franske Sjal. Saa kom Jens og Bit Marie; der var ægte faderlig Varme i Jens's Haandtryk, og Bit Marie græd af Glæde og tog Else om Halsen.

Men saa kom der en hel Skare af Veninder fra Herregaarden. Else blev reven ud af den Stemning, der havde fyldt hende inde i Kirken, hun vilde dog nok imponere og gøre Indtryk paa Vennerne.

Hvor Poul afskyede hele det Slæng; men de fleste af dem hilste ogsaa paa ham, og han maatte trykke deres Hænder og være elskværdig. Der var et Par Piger fra Køkkenet, Stuepigerne samt en Dame, der gik under Navnet Jomfru og nærmest havde Opsyn med Linned og Dækketøj. Poul kendte hende som en meget intrigant Person af et alt andet end godt Rygte. Han vidste ogsaa, at der bestandig havde været Jalousi mellem hende og Else, nu

stod hun dog og var uhyre elskværdig imod Bruden; men Poul læste den pure Misundelse ud af hver en Mine. Den tykke Emma var ogsaa mødt og nogle enkelte Mandfolk.

Uden for Kirkeporten, lidt afsides, stod en Mand lænet op til en Cykle. Huen var trukket ned over Øjnene, og han saa ud, som han ikke ønskede at kendes. Poul bemærkede ham ikke, men med Else vekslede han et Øjekast. Der laa paa een Gang Kærlighed og Hævn i hans Blik, det var Herman, hendes gamle Kærlighed.

Paa Vejen hjem kørte Mikkel for Brudeparret, og rask gik det gennem Nærup By, saa de andre Vogne havde ondt ved at følge. Nede ved Kuskehuset var der pyntet svært op med Blomster og Grønt. Gamle Anders Vægter og hans Kone samt Smeden, der ikke havde været med i Kirke, tog mod Bryllupsfolkene.

Poul længtes efter at være et Øjeblik i Enrum med Else; men Else havde travlt, hun var optaget af Gaver og Lykønskninger, der var kommen under Fraværelsen.

Jens gik omkring med en egen Værdighed i Adfærd og Miner. Det var første Gang, han skulde bespise en Sognefoged og Storbonde, men det gik udmærket. Mikkel var bleven placeret ved Siden af Vejmanden og snakkede med ham paa det ivrigste, skønt han godt vidste, at hans Nabo ikke kunde høre et eneste Ord.

»Nu tager vi to os en Taar ekstra, Vejmand, og se saa og faa Næsen lidt i Vejret. Du sidder, Drolen spille mig, ligesom du vilde æde os alle sammen.«

»Det er jarnemej en ringe Redelighed, Mikkel, jeg siger, det er en ringe Redelighed,« sagde Vejmanden; men han drak dog Snapsen og saa helt fornøjet ud.

»Det er Kattenkuk lige godt en stor Historie, dette her,« sagde Jens. »Nu vil vi s'gu klinke med jer, Børn, og saa tænker vi, at I reder jer ud af det. Bare I vil se lige ud ad Landevejen og følge Furen, saa gaar det hele Kattenkuk nok.« Det var Jens's Bryllupstale; den var kun kort, men den var vel ment, og det er Hovedsagen.

Ved Ellevetiden spændte Poul Graamand for. Selskabet gik omkring i Haven og paa Marken og nød den milde Høstaften. Smeden og Sognefogden var kommen ind paa Politik, og Smeden var som sædvanlig ivrig; men Sognefogden lod sig ikke saa let bringe ud af Ligevægt, og han havde en egen tør Maade at sætte Smeden til Vægs paa.

»Jeg tror s'gu, I bliver sat fast alle sammen, I Højremænd, nu efter Valget,« sagde Smeden, da det kneb for ham.

»Det har ingen Nød, Smed. I skal nok løse os ud, naar I skal betale Skat, for se ellers kommer I paa Sognet, skal jeg sige dig.«

Mikkel gik rundt og balancerede paa sit Træben og svingede Stumpen rundt i Luften paa en højst besynderlig Maade; men han holdt dog Balancen. Inde fra Stuen lød Mettes glade Latter, hun sad med den ottende eller niende Kop Kaffe og morede sig kongeligt.

Den gamle Vægter var saa glad og lykkelig ved at se paa de to unge og ved nu at vide sin lille Yndling i sikker Havn; thi han stolede fuldt og fast paa Poul, det havde han altid gjort; men i Dag var hans gode Indtryk yderligere bestyrket. Han var kommen til at følges med den døve Vejmand, og det passede ham bedst, for Vægteren havde nok i sine egne Tanker; men Vejmanden var ikke fornøjet, for selv om han ikke kunde høre, kunde han godt lide at se Folk bruge Munden.

»Det er jarnemej en sær Tid,« sagde han, »jeg

siger, det er en sær Tid.« Han spyttede med en arrig Mine i Græsset, hvilket imidlertid ikke forhindrede ham i at være i godt Humør.

Saa var Else endelig pakket ind. Bit Marie puslede selv om hende, hun talte til hende som til et lille Barn.

»Se saa, lille Else, nu kører du fra Mor. Sidder du nu godt, min Pige. Ja, kom saa pænt af Sted, hører du, og husk, hvad du har lovet mig.«

Hun kyssede Else og tog derefter Afsked med Poul. Hun holdt af ham, men vidste ikke, om hun turde kysse ham, skønt hun gerne vilde. Men Poul, der i dette Øjeblik stod saa ensom helt uden Slægt og virkelig var glad ved sin Svigermoder, gav hende et godt ærligt Kys til Afsked og hviskede hende i Øret, at han nok skulde være god ved Else.

Bit Marie blev bevæget og holdt fast om hans Skuldre.

»Nu fik jeg lige godt den tolvte, Jens,« sagde hun og tørrede en Taare af Øjet.

»Ja, og ham kom du Kattenkuk nemt til, Mutter,« sagde Jens. Han gik troligt rundt med lille Jette og løftede hende op, saa hun kunde kysse store Søster.

Men nu slog Poul Knald, og Graamand satte i Trav. Den mærkede straks, at Poul var Kusk, krummede Halsen og slog op.

Det var en stille, mild Aften, næsten klart Maaneskin, og der stod Damp over Engene. Poul listede den ene Arm om Else; nu først havde han hende alene for sig selv.

Hjemme ved Kildehuset var der strøet Blomster og pyntet, men der var tomt og øde.

Else stod i Døren og lyttede, medens Poul spændte Hesten fra; hun havde en Følelse af Ensomhed og kunde ikke rigtig komme i Stemning.

Han saa i Hast til Kreaturerne og gik skynd-

somt hen til Else. Han saa godt, at der var noget forknyt over hende, som hun stod der saa fremmed i Døren. Han trak hende kærligt ind til sig og førte hende ind i Stuen, og herinde, hvor de nu for Fremtiden skulde bo, hvor Poul havde tilbragt saa mange lykkelige Timer, hvor Fader og Moder ligesom kom ham nærmere, hvor Hjemmets Aand ligesom var levende, fik han Ord for noget af det, der fyldte ham.

Da der var tændt Lys, gik han ind til det udskaarne Skab og hentede en skinnende blank Sølvkaraffel, det var den første Præmie, der var vundet i Kildehuset. Den var halvfuld af gammel, fin Portvin. Poul skænkede i et Sølvbæger, der hørte til. »Nu drikker jeg dig til, Else, og byder dig velkommen her til Kildehuset. Nu hører du til her, og nu vil vi to holde sammen i godt og ondt, saa hjælper Vorherre os nok, skal du se.«

Saa drak han og gav Bægeret til Else. Vinen bragte Blodet til at strømme raskere igennem deres Aarer.

Poul trykkede Else tæt ind i sin Favn. Det var, som den lille Stue var fyldt med Klang af jublende Klokker, der sang om en ubeskrivelig Lykke. Hans Hjerte svulmede, som han havde Kræfter til det rent umulige. Al hans Ungdoms Længsel og Attraa bruste ind over ham og fangede hans Sanser. Nu havde han hende, og nu hørte hun ham til med Rette. Hun var hans, og han vidste det saa sikkert og vist, at han elskede hende over alt i Verden.

Else mærkede, hvor Poul sitrede og skælvede af Bevægelse, hun kunde ikke i dette Øjeblik føle saa rigt og stærkt som han; men hun lagde sig trygt ind i hans Favn.

9. KAPITEL

Der laa en glitrende Sol over Agrene, Dugdraaberne perlede paa hvert et Straa, og langs Hegnet hang Millioner af florlette Spind. Der var de utroligste Former, Hækletøjer med kunstige Masker, der gik fra Buskene helt ned til Grøftekanten, og der var smaa, fine Kniplinger fra Blad til Blad. Solen skinnede over det, fyldte det alt sammen med sit Trylleri, saa det blev til funklende Sølvperler og den klareste Silke. Poul støttede sig til sin Le; aldrig havde han set noget saa herligt, hans Blik søgte drømmende helt ned over Skellet.

Der var tændt et Lys i Pouls Øjne, den Glans, der stammer fra den rigeste jordiske Lyksalighed.

Han havde nu været gift i otte Dage. Otto Dage! han maatte smile, naar han tænkte paa det lille Spand af Tid, det var jo en Evighed, saa rig havde den Tid været.

Poul var gaaet ind i Ægteskabet fyldt med en stærk, ung Mands brændende Længsel og Forventning. Hans Ungdom havde været ren, men hans Følelser var stærke. Han vidste, at denne Lykke, den store, den gavmilde Kærlighed, det var det største, Gud havde givet Menneskene. Han, der var vant til at tage med Kærlighed imod hvert lille Dyr, der fødtes i hans Hus, men som stod saa ene iblandt Mennesker, han havde ventet sig meget af en saa herlig Gave som en ung, smuk og inderlig elsket Hustru; men at han skulde blive saa uendelig lykkelig, det havde overtruffet hans dristigste Forventninger.

Hele hans Væsen havde modtaget en Berigelse, der havde forvandlet ham. Før var han en ung og varmhjertet Ungersvend, fyldt med gærende Længsler og gyldne Drømme, nu var han bleven en Mand; Lykken havde modnet ham og bragt ham til helt

at udfolde sig. Og de rige Følelser og Stemninger, der som Arv fra hans Moder laa i hans Hjerte, var bleven helt anderledes levende, nu havde han faaet Nøglen til det alt sammen og kunde tolke det.

Det var, som Else havde ført ham ind i en uendelig dejlig Verden, han var kommen ind i et Eventyrland, hvis utallige Skatte han endnu ikke var bleven færdig med at beundre.

Han smilte og strakte sine unge Lemmer, han syntes Luften var dobbelt klar og let, som Stoffet og Bevægelsen ingen Modstand bød ham, som alt bar ham oppe.

Det havde været Regnvejr nogle Dage; nu var det atter blevet højt, klart Vejr med frisk Vind, og Kornet var tørt. Køerne stod paa Staldfodring, han havde netop faaet dem sat ud, nu glædede han sig ved at se, hvor de viftede med Halen og tog ind paa den friske, dugvaade Boghvede.

Da han kom tilbage til Huset, skottede han til Vinduerne og fik et muntert Nik fra Else, der tumlede lystigt i Køkkenet. Han havde Lyst til straks at gaa ind og kysse hende, men han maatte betvinge sig, han var jo kun en Husmand og skulde passe sit Arbejde til Spisetid.

Saa fik han Langvognen ud, smurte den og gik ind og gav Graamand et ekstra Foder. I Dag fik den det jo strengt, i Dag skulde de have deres sidste Korn i Hus. Hvis Vejret holdt til Aften, som det saa ud til, saa fik de indhøstet, og Else og han havde klaret det hele ganske ene. Poul syntes, det havde været herlige Dage, og aldrig var Arbejdet gaaet saadan fra Haanden.

Nu sang Kukkeren derinde, saa var Klokken ni, og det var Tid til Mellemmad.

Inde i Køkkenet stod Frokosten parat. Smørrebrød med Rygeost og Pølse og nytappet Øl af den gamle Tønde. Hvor saa det indbydende og lækkert

ud, og i Krogen ved Komfuret stod Else. Ærmerne paa herdes Bomuldskjole var kiltret op, frisk og straalende vendte hun sig mod Poul og rakte ham sine runde Arme. Poul greb dem, trak hende ind til sig og kyssede hendes Pande og Mund.

Saa fik han hende ned paa en Stol ved Siden af sig og begyndte at spise; han saa hele Tiden paa hende og snakkede. Hvor kunde han dog fortælle.

Else forstod knap nok, hvorledes det var gaaet til; men skønt hun neppe havde talt med andre end Poul, havde disse otte Dage dog været dejlige. Vel levede hun ikke i et Ferige som han; men ogsaa hun var dog lykkelig, hans Varme og Begejstring rev hende med. Vel elskede hun ham ikke paa samme Maade, som han hende; men hun kom dog uvilkaarligt til at holde mere og mere af ham næsten for hver Dag, der gik.

»Hvad har du saa oplevet i Dag, Poul?« spurgte Else og strøg ham gennem Haaret. Han havde altid saa meget at fortælle, og hun vidste ikke noget bedre end at sidde og lytte til ham, alting blev saa levende under hans Beskrivelse.

»Ja, skænk nu Kaffe og kom herhen, saa skal jeg fortælle dig det hele.« Poul slog paa sit Knæ.

»Jeg sidder saa godt her, og du bliver bare træt.«

»Snak om en Ting, hvor kunde jeg dog blive træt af dig. Ser du, først da jeg vaagnede i Morges og saa Solen skinne ind til os, saa blev jeg saa glad, saa glad, det var nu, fordi at jeg har faaet saadan en dejlig ...«

»Vil du tie stille,« sagde Else og holdt sin Haand for hans Mund.

»Naa, ja, ja, da; saa kan du tro, jeg maatte hænge i, da jeg først var kommen ud, jeg havde jo sovet for længe. Se, det er nu ogsaa, fordi jeg har faaet ...«

»Vil du nu tie stille, siger jeg.«

»Naa, saa malkede jeg alene, som jeg havde lovet, fordi du skal hjælpe mig i Dag, og Spids gav en svingende Spand fuld, og Grisene — som de dog vokser, du! Og du kan tro, der var livligt i Stalden. Svalerne har store Unger, og de gamle har saa travlt, saa travlt, de farer ud og ind med Føde til dem; de er næsten helt tamme, somme Tider sætter de sig paa en af Køerne og ser paa mig.

Bitten var sprungen over Stangen og gik nysgerrigt rundt over hele Stalden, det var første Gang, den var uden for Buret, og du skulde se, hvor den gik omkring og snuste til alting, indtil den kom hen i Krogen, hvor Mis ligger med sine Killinger, saa fik den sig en Forskrækkelse, saa den safte sig baglæns i Grebningen, for Mis forstod ikke Spøg.«

»Og hvad saa mere?« spurgte Else.

»Da jeg saa havde været ude med Køerne, kan du saa tænke dig, hvad jeg saa? et Egern med en vældig Hale, det var løbet helt op i vort Hegn; jeg kom saa nær, at jeg kunde se, hvor det lille Hjerte bankede.«

»Og hvad saa, Poul?«

»Ja, hvad saa; saa gik jeg ned for Enden af Hegnet ved Elletræet, og jeg har aldrig set saadan en Mængde flyvende Sommer. Du kan ikke tænke dig, hvor det var kønt. Først lagde jeg knap Mærke til det, men da jeg saa vendte mig, skinnede Solen paa alle de blanke Perler, og jeg kunde se dem hele Vejen langs med Hegnet. Jeg syntes, det lignede mig selv.«

»Hvordan det?«

»Jo, for jeg havde ogsaa saa mange fine Spind i mit Hjerte, som min Fader og min Moder har spundet; men jeg har ikke rigtig kunnet se dem. Men saa kom Lykken og kastede sin Glans ind over det alt sammen, og saa skinnede og funklede det som det herligste Sølvbroderi. Saa begyndte Klok-

kerne at ringe nede fra Nærup, og lidt efter tog de fat i Kullerup, den ene hurtigere end den anden, som om de kappedes. Der er jo omtrent lige langt til begge Kirker, og det var saa stille, at jeg kunde høre dem lige godt til begge Sider, men vore egne fra Nærup er nu de pæneste.

Og mens jeg hørte paa Klokkerne, blev jeg rigtig klar over, hvor godt jeg synes vi har det, og hvor meget jeg holder af dig, min egen Elsemor.« Poul trykkede Else ind til sig, og hun strøg ham gennem Haaret og legede med hans rødbrune Skæg.

Men saa saa Poul paa Klokken og sprang op.

»Nej, hør; nu har vi igen siddet en halv Time for længe, og vi skal endda have indavlet i Dag, nu springer jeg ud og sætter Graamand for, saa kommer du, og saa skal det gaa i en flyvende Fart.«

Et Øjeblik efter var Else ved Siden af Poul. Hun havde hvidt Ærmeforklæde paa, han sad i Skjorteærmer med bart Hoved, og rask gik det ned til Havrestykket.

Else stak op med Forken, og Poul læssede, det var ikke saa let Arbejde, for Negene var vægtige; men Poul lod hende jævnlig puste og lettede hende Arbejdet ved at bøje sig det længst mulige frem og tage imod.

Poul var en Mester til at læsse; naar han var færdig, laa Læsset, som det skulde, lige langt til begge Sider af Vognen, og medens de arbejdede, var han utrættelig til at fortælle, og Else maatte indrømme, det var morsomt at hjælpe ham. Naturligvis var hun ogsaa stolt af at mærke, hvor forelsket han var i hende.

»Nu er du rigtignok ikke god, Else,« sagde Poul.

»Hvad har jeg dog nu gjort?« spurgte Else og lod Forken hvile.

»Ved du det virkelig ikke?«

»Nej, det ved jeg ikke, Poul.«

»Ja, nu har du givet mig Forken mindst tyve Gange uden at se paa mig en eneste Gang.«

Else sendte ham et Blik fra sine kønne Øjne.

»Ja, det var ret; jeg ser paa dig næsten hver Gang.«

»Ja Tak; men jeg tæller, og nu ved jeg ikke, hvor mange vi har faaet.«

»Ja, men jeg har talt dem, lille Else.«

»Ja, men jeg kan ikke finde ud af dine Traver; jeg tæller Negene, men nu har du forstyrret mig, nu ved jeg ikke, om det var 67 eller 77, jeg kom til.«

»Det gør ikke noget; jeg ved, hvor mange jeg har paa, naar jeg er færdig, kan du tro. Nu tager vi blot den Rivning, saa har vi nok.«

Else kørte frem, hun og Graamand var for længst Venner.

Saa kom Hjemturen. Else maatte naturligvis op paa Læsset, skønt det var saa besværligt, at de næsten kunde have kørt hjem i den Tid, og hendes glade Latter lød langt ud over Markerne. Else laa, saa lang hun var, i Læsset og saa paa Poul, der stod for bedre at passe paa Graamand, der godt kunde faa Luner og sætte i Trav paa de mest ujævne Steder. Men hjemme ved Laden, hvor det gjaldt at holde Tungen lige i Munden, gik han støt og elegant som en Beriderhest, og i et flot Sving drejede han op for den lille graamalede Luge.

Poul sprang ind paa Loftet, og Else maatte række ind. Der manglede en Mand til at tage fra, men Poul forstod at hjælpe sig; han satte alt, hvad han kunde naa, i Nærheden af Lemmen, og Resten kastede han tilbage. Saa maatte Else op og lange til bagefter, medens Graamand fik sit Foder.

Det var næsten det allerbedste; thi herude, hvor ingen kunde se dem, stjal Poul hver Gang et Kys eller to, og de fik sig et lille velfortjent Hvil.

Else gjorde Nar af Poul, fordi hans Arbejde var det letteste; at læsse det var da ingenting, det kunde ethvert Fæ, men række op, det tog anderledes paa Kræfterne.

»Saa skal du virkelig læsse,« sagde Poul og sprang ned.

Else var lidt usikker, men give sig vilde hun ikke, og det hele saa jo da egentlig nemt nok ud, hun kom op paa Vognen og tog fat. Hun havde set paa Poul, hvorledes han bar sig ad, og hun skiftede korrekt med Rod og Top og lagde Lagene, som hun skulde; men Poul var overlegen og kørte saa rask paa, at hun umuligt kunde følge med, og hver Gang Graamand gik frem, trillede hun om, og de lo om Kap.

Else hængte tappert i og vilde ikke give sig; men der kom Uorden i Lagene, der blev store Bukler, her kom der for meget og her for lidt; da hun kom lidt til Vejrs, blev det nu rent galt. Poul nænnede dog ikke at være alt for haard og tog lidt sindigere paa Vej, men nu var det for sent. »Det gaar ikke, Else,« sagde han.

»Aa Snak, kom du bare op,« sagde Else, da de var færdige. »Jeg skal nok køre dig hjem.«

Poul rystede paa Hovedet og lo. »Det er det værste Læs, vi har kørt hjem til Kildehuset, Else. Du skulde bare se, hvor det hænger, jeg tænker, vi vælter, og saa er det endda det sidste Læs.«

»Snak om en Ting, kom du bare,« og Poul maatte op.

Else begyndte at køre. Graamand gik ganske langsomt op over Ageren, og Poul lagde sig helt ude i den lette Side; men hvad hjalp det alt sammen, nede ved Renden gav det et Hop i Vognen, og før de fik set sig om, skiltes hele Historien ad.

Poul kom til at ligge i Bunden af den næsten tomme Vogn; men helt nede paa Jorden dækket af

Korn, saa kun lidt af Hovedet stak frem, laa Else.

Poul blev ængstelig og sprang ned, men da han hørte Elses klare Latter, var han beroliget og nærmede sig. »Naa, tror du saa, det er let at læsse?«

»Nej, men hjælp mig bare op, saa skal jeg aldrig læsse mere,« lo Else.

Poul hjalp hende, og nu vilde de have Læsset op i en Fart, før nogen saa Skandalen.

Men de havde ikke gjort Regning paa Mikkel, der pludselig, som skudt op af Jorden, stod ved Siden af dem.

»Naa, det maa jeg Drolen spille mig nok sige. Er I væltet, bitte Børn. Hør, skal jeg ikke tage ned til Nærup og lade Hornet gaa, saa kan du faa Hjælp,« sagde han og gik op paa det høje Ben.

»Kom du hellere her og hjælp os i Stedet for at gøre Nar,« sagde Poul.

»Ja, det kan jeg pinte godt, for jeg er s'gu færdig alligevel, og jeg vil ette ha'e mere med 'et at gøre, jeg er ved at løve min Vej.«

»Hvad er der da i Vejen, Mikkel?«

»Hvad der er i Vejen.« Mikkel lo ironisk. »Hesten jeg har, den tovli Kule, han er rendt ad Hekkenfeldt til, hvor den er, er der ingen, der ved; jeg og Drengene løb efter ham helt ned i Kratskoven, og nu er Drengene s'gu ogsaa bleven væk.«

»Ja, men Mette, hvor har du hende? hun er da vel ikke løbet med?« spurgte Poul.

»Nej, Gud ske Lov, Mutter er da til Stede; hun sidder hjemme og passer Huset.«

»Ja, giv du os nu en Haand, saa skal vi nok hjælpe dig til Rette bagefter.« Mikkel hjalp saa med og løste Else af med Forken, og det sidste Læs kom i Hus.

Hver Fredag lavede de Rygeost, og her gik Else i Lære hos Poul, og det tog Tid, før hun kunde lave dem paa egen Haand, og saa dygtig som han

blev hun aldrig. Poul havde et sjældent Tag paa at presse Vallen, saa den netop blev tilpas fugtig, og han kendte Hemmeligheden ved Røgningen. Han samlede selv Brændselet, Nælder, Faarestrøelse, lidt halvvaadt Ris og Langhalm med Grønt i, han forstod at holde op netop i det rette Øjeblik, saa Osten fik denne vidunderlige, krydrede Røgsmag, uden at det friske gik fra den. Else kunde intet se, skønt hun anstrengte sig; men Røgen sved i Øjnene og lagde sig tæt om Ostene. »Nu er det nok,« sagde Poul og skuffede Ilden fra.

»Men Poul dog, hvor kan du vide det, du kan jo ikke se.«

»Nej, men jeg kan lugte, lille Else, det er der, man skal have det, maa du vide.«

Lørdag Morgen tidlig sad Else pænt pyntet ved Pouls Side, og Turen gik til Staden. Det havde ikke skadet Handelen, at der var kommen en smuk, ung Kone til at staa ved Vognen; tværtimod, og Poul havde udvidet Forretningen, han havde nu hver Gang 50 Oste foruden andre Smaating, og han fik hurtig udsolgt. Han tog saaledes hver Torvedag en Snes Kroner hjem, og da der var Held med baade Grise og Køer, saa det svært godt ud for ham.

---

10. KAPITEL

Som Tiden gik, skiftede Forholdene i Kildehuset. For Poul stod Else i den samme festlige Glans; han levede stadig i det Eventyrland, Else havde ført ham ind i, han var endnu lige beruset af hende, og dette, det største af alt her paa Jorden, der kan forædle et Sind, der kan ødelægge og sønderrive, gjorde Poul bedre, han blev mindre afvisende og overlegen end før og dømte mildere og mere skaan-

somt. Han følte sit Ansvar over for Else stærkere, efterhaanden som der faldt Stilhed over ham; naar hans Tanker gled bort til hans Fader og Moder, var det, som de kaldte ham til Arbejde. Else var en herlig Skat, hendes Legeme var en Gave uden Lige; men hendes Aand og Hjerte maatte vindes, han maatte gøre noget for at faa hende rigtig med i alt det, der fyldte ham, saa de kunde bygge paa Hjemmet.

Poul saa frem for sig med lysende Øjne. Et Hjem skulde det være med gyldne Søjler og tindrende Sol. Han gjorde sig endnu mere Umage for at tale med Else om alt det, der rørte sig i ham, Tanker og Stemninger, som han neppe vilde have ladet sin Moder se, lod han Else faa Del i, hun skulde helt leve med i det alt sammen.

Else lyttede og var glad, naar Poul fortalte; men for Alvor kom hun ikke ind i noget af det, det fløj hende forbi. Naar hun sad paa hans Skød og kælede for ham, i det hele taget, naar det angik det erotiske, saa var hun livlig og kvik, der var hun Pouls Mester, og der var paa dette Omraade en Friskhed og Ynde over hende, saa hun bestandig holdt sig ny og tillokkende; men saa snart det drejede sig om alvorlige Spørgsmaal, var hun ikke i Stand til at følge ham.

Ganske umærkeligt havde hun forandret sig en Del. Hun var stolt over at være Genstand for Pouls varme Kærlighed og Ømhed; men det kunde ikke nægtes, at hun begyndte at kede sig, hun beundrede Poul og saa op til ham, men Kærlighed som Poul nærede hun ikke.

Og saa var Poul altid ene, det var Selskab, hun manglede; hun saa sine Forældre en Gang imellem, sine smaa Søskende og Mikkel, men det tilfredsstillede ikke. Hun savnede den Charme, der havde været

over Livet paa Herregaarden, hvor altid en hel Del forskellige Kavalerer bejlede til hendes Gunst.

Naar hun var ene, sad hun ofte med drømmende Øjne og saa ud over Søen til Herregaardens slanke Taarne. Hun længtes derover efter dens Liv og stærke erotiske Spænding.

Saa begyndte hun under alle mulige Paaskud at gøre smaa hemmelige Besøg paa Gaarden, alene dette dulgte var en Tilfredsstillelse og harmonerende med hendes tidligere Liv, hvor saa meget var foregaaet i det skjulte. Hun var snild til at finde paa alle Haande Udflugter for at faa Ærinder hjem til sin Moder, saa hun kunde lægge Vejen om ad Herregaarden og faa Tid til et hurtigt Besøg hos en af sine gamle Forbindelser. Naar hun saa kom tilbage, var hun i Reglen i glimrende Lune og optaget af alt det nye, hun havde hørt.

Skønt hun ikke fortalte Poul om disse Besøg, fik han det dog at vide, og det gjorde ham meget ondt, han forstod, at Kampen med Herregaarden endnu langtfra var kæmpet til Ende. Lidt efter lidt vovede Elses gamle Venner sig ogsaa ned paa Besøg. Sypigen var den første, sammen med den tykke Emma; men efterhaanden kom der flere, og en Aften kom et helt Selskab med baade Mejeristen og Kusken, og Else maatte give Chokolade. Det hed sig, det var et Væddemaal, Elsè havde tabt, og hun var overordentlig gæstfri og saa munter som nogen Sinde.

Poul var bedrøvet; han vilde ikke med Magt gøre noget for at afskære Else fra hendes gamle Forbindelser; men da han mærkede, hvorledes det tog til, saa der hyppigere og hyppigere kom Folk fra Gaarden derned paa smaa Visitter, blev han i Begyndelsen forknyt og modløs, men snart tog han sig sammen, og Modstanden æggede ham til det yderste.

Han bestræbte sig for at lade som ingenting over for Else, han vilde ikke slippe det mindste af det Herredømme, han havde over hendes Hjerte.

Det skete, at Else fangede et vemodigt Blik fra Pouls Øjne og blev betænkelig. Var det dog ikke Synd, hun gjorde. Poul var jo god, og hun vidste godt, hvor han afskyede alt, hvad der kom fra Herregaarden, men saa slog hun det hen. Hun gav sig mere og mere tilfreds med den Bevidsthed, at det var til Pouls Gavn, han havde altid gaaet afsondret og ene, nu maatte hun arbejde paa at faa ham til at blive som andre. Og hendes Veninder deroppe, det var jo endelig rare Mennesker, der intet ondt gjorde, og til disse Overvejelser kom Herregaardsfolkenes Indflydelse, særlig Sines. Ingen forstod at behandle Else som Sypigen. Sine, hun var saa snedig og klog, at hun undertiden ogsaa kunde blænde Poul; Sine kom ofte, og hun forstod Draabe for Draabe at dryppe Gift i Elses Sind.

Naar Poul kom ind, var hun slesk og indsmigrende, skønt hun i sit inderste afskyede ham og gjorde alt muligt for at modarbejde hans Indflydelse paa Else.

»Gui! hvor her dog er nyeligt og saa smafuldt, det maa jeg renok sige, at det er et Hjem,« sagde hun med sin skarpe, skrattende Stemme, som hun forsøgte at gøre indsmigrende. »Og hvor er Else dog lykkelig; aa, Gui, ja, det er helt sært for en anden en, og saadan noget ser man jo sjælden, men det gør godt.« Sine var ikke langt fra en Krokodilletaare, og Poul var foreløbig afvæbnet.

Han satte sig og tog Del i Samtalen, og det forekom ham, at Sine var mindre ubehagelig, naar hun var ene. Hun var fiffig nok til bestandig at føre Samtalen hen paa Else, fremhævede, hvor meget hun holdt af hende, og hvor glad hun var ved at se hende saa lykkelig. Naar hun tog Afsked, ka-

stede hun sig om Halsen paa Else og kaldte hende sin bedste Veninde.

Saa snart Else var ene, gik Samtalen paa en anden Maade, saa tog Sine sit mest interessante Ansigt paa, vred med Næsen og fniste, saa udfoldede hun sit sande Væsen, og Else lyttede. Det morede hende nu som før at følge med i alle Herregaardens Intriger, og ingen kunde skildre alle den Slags Ting som Sine, og hun vidste godt, at hun netop paa den Maade bevarede sit Herredømme over Else. Lidt efter lidt drejede hun hyppigere og hyppigere Talen hen paa Herman. I Begyndelsen forsigtigt og prøvende, men senere mere bevidst og udførligt. Hun fortalte, hvorledes han led og martredes af ulykkelig Kærlighed, viste en Gang imellem Else Breve fra ham, der i den frygteligste Ortografi var fyldt med Forsikringer om glødende Kærlighed til Else, den eneste, han brød sig om. Men Brevene var holdt i den rette Stil og Jargon, det var netop den Tone, der gjorde Indtryk paa den let bevægelige Else.

Else var i Begyndelsen kølig; men lidt efter lidt lod hun sig rive med. Herre Gud! hun brød sig jo ikke mere om Herman, men det var dejligt at høre, hvorledes han nu fortrød, at han selv havde været Skyld i Brudet med hende, og det smigrede hende, at Hjerteknuseren Herman, alle Pigernes Ven, nu var saa ydmyget og kuet. Og saa kunde hun nu engang ikke lade være at lytte til Sine, det var jo den Billedbog, hun havde bladet i saa mange Aar.

Det skete nu flere Gange, at der var smaa Selskaber i Kildehuset for Elses Venner, det var gerne en eller anden, der gav Chokolade, et Væddemaal, der var tabt, eller lignende Aarsager, der gav Anledning.

Poul havde forandret Taktik, han forsøgte at tage Kampen op paa Fjendens Grund og deltog ivrigt i Samtalen. Else var oprømt og livlig, hun tro-

ede først, Poul var ved at finde sig tilpas i de uvante Omgivelser; men hun mærkede dog snart, at dette ingenlunde var Tilfældet, hun kunde godt se, at Poul led ved disse Besøg. Poul søgte at studere Gæsterne, han opdagede, at enkeltvis kunde han godt finde sig i dem; men samlede blev de ham modbydelige, det var, som de i Fællesskab søgte at holde alt godt nede og kun lod de daarlige Instinkter komme til Orde, som om det var en Mode at være mere eller mindre ufin og halvsjofel i sin Optræden.

I Begyndelsen lagde Pouls Nærværelse en Dæmper paa dem, men snart lod de fuldstændig, som de var hjemme.

Poul maatte nu som før beundre den Rutine, hvormed en Mand som Mejeristen forstod at give hurtige, rappe Svar, og Sines Evne til paa en let, tilsløret Maade at fremkomme med smaa sjofle Hentydninger.

Poul forsøgte ofte at give Samtalen en mere lødig Retning; men det var som en Røst fra en anden Verden, der prellede fuldstændigt af paa Selskabet, og det skete ikke saa sjældent, at Hansen eller en af de andre fik anbragt en god Vittighed, saa Poul blev gjort latterlig. Han blev dog ikke træt, men uden Hensyn til Risikoen talte han igen. Der var Varme og Inderlighed i hans Stemme, det var, som det gjaldt om at faa det frem, noget af det gode, der laa ham paa Hjerte, og Else hørte godt, det var hende, han talte til, og undertiden gjorde det ogsaa Indtryk, og der var Kamp i Elses Sind.

Undertiden følte Poul en mægtig Lyst til med Vold at ende denne Kamp, lukke sit Hus for de ubehagelige Gæster; men han kunde ikke, han var selv opdraget i Frihed, og i fuld Frihed vilde han kæmpe om Elses Hjerte. Han havde trods sit bløde Sind en sejg Villie og blev mere og mere besjælet af det

ene: at vinde hende helt, det kunde jo dog ikke fejle, Aanden i Kildehuset maatte sejre.

Han mærkede paa saa mange Smaating, at der i Elses Hjerte gemtes meget ædelt Metal, at hun vel var en Kamp værd, og det kom til at staa for ham som noget stort og herligt, denne Kamp for sin Arnes Lykke.

Og han vidste godt, at han skulde sejre med sine egne Vaaben, han maatte anstrenge sig, arbejde endnu mere for at knytte Else fastere til sig og til Kildehuset.

Han gjorde sig Umage for at skjule sin Misstemning og var ihærdig for at drage Else ind i den Tryllering, som dannedes af alle de smaa Ting i Kildehuset.

Spids fik i de Dage den pæneste lille, røde Kalv. Det var det første større Dyr, der var født i Elses Tid, hun gav den Navn og kaldte den Smut. Poul sagde, det var hendes Kalv, og fik hende til at passe den, og Else gik op i det, kvik og bevægelig, som hun var, gik hun let ind paa alle Pouls Forslag.

Det var et smukt Syn, naar Else laa paa Knæ med Mælkefadet, og Kalven stod foran hende med skrævende Ben, det gav et Sæt i hele Kroppen, hver Gang den drak.

Naar Else saaledes var alene med Poul, var det, som den stille Hygge, der var overalt og ikke mindst over Poul selv og hele hans Væsen, greb hende. Naar Poul saa stod der tæt bag hende og saa paa hende med glade, milde Øjne, kunde hun i et Anfald af Anger trykke hans Haand. Poul tog hende ofte med i Marken; han kaldte aldrig forgæves, og derude, naar de gik sammen i Arbejdet, indtog Poul mere og mere af hendes Hjerte, og hun mærkede, hvorledes hun kom til at holde mere og mere af ham.

Det var bleven Efteraar, de var kommen saa vidt, at Roerne laa i pæne smaa Pyramider dækkede

med Blade. Poul spændte Graamand for Arbejdsvognen, han havde sit allerdaarligste Arbejdstøj paa, et gammelt, lappet Lærredssæt og store Træskostøvler. Else kom i sine højklampede Fransktræsko med stort Sækkelærredsforklæde for sig og Hovedet næsten skjult af et uldent Tørklæde; men hun var munter og sang fornøjet.

Saa gik det i Trav ned til Roestykket.

Else fik en Greb, hun skulde afdække de smaa Kuler, saa kom Poul bagefter med Vognen og læssede op.

Hvor var Roerne store, og hvor lystigt det gik.

»Her skal du bare se,« raabte Else et Stykke nede paa Ageren. »Det er alligevel den største, jeg har set endnu.«

»Ja, der ligger nogle store Tampe, ved jeg nok; men vent du kun, til du kommer ned til Renden, saa skal du bare se.«

Det var tidlig Morgen, Duggen var endnu ikke svunden, og Spindet laa over Hegnet. En sildig Røn skinnede med sine røde Bær mellem Hyld og Slaaenbusk, der stod fyldt med Bær og Blommer. Det var først i Oktober, men mildt og stille og dejligt klart Solskin.

Nu gik hun dernede lidt fra ham, hvor graciøst hun drejede sig, og hvor det klædte hende med de smaa nye Træsko, han havde købt. Hvor han dog holdt af hende, der gik en stille Bøn igennem hans Hjerte; naar han nu helt havde vundet Sejr over hende, saa var han den lykkeligste Mand i det hele Land.

En Gang imellem vendte hun sig og raabte ned til ham, og han holdt stadig Øje med hende; uvilkaarlig valgte han sin Stilling saadan, at han hele Tiden kunde se hende, hvert et Skridt hun gjorde, hver en Drejning var ham en Fryd.

Nu var der Læs. Graamand satte Hovene haardt

i, bøjede Halsen og gik frem i Tøjet, Poul maatte lægge Skulderen til op over Bakken.

Nynnende gik Else foran med Greben over Nakken. Luften var klar, aa, saa vidunderlig klar, og hvor kunde dog Poul se langt i Dag der paa Bakken. Skoven havde begyndt at gulne, nede mod Nord skinnede det allerede i Purpur og de fineste rødlige Nuancer. Næsten aldrig kunde han huske, han havde set saa klart. Munkebo Bakke laa ganske tydeligt der langt borte, og det lille Sølvbaand, der tegnede sig ganske svagt, det var en lille Gren af Odense Aa, der tittede frem bag de fjerne Skove.

»Pruh!« sagde han og holdt stille paa Bakkens Top. Graamand skulde have sig et lille Hvil.

»Else, kom lidt herhen,« raabte han.

Else vendte sig syngende og kom tilbage. Poul saa sig omkring; nej, der var ingen, saa tog han hendes Haand og saa hende ind i hendes Øjne. »Se dog engang, Else.«

Else lod Blikket glide rundt først over Skoven og til Søen, der laa blank som et Spejl, til Herregaardens Taarne, der funklede i Solskinnet; saa drejede hun sig og lod Blikket glide rundt over det bølgende Landskab til den anden Side. Poul viste hende Munkebo Bakke og Aaen og til sidst Nærup By med dens venlige Huse og Gaarde.

Poul stod med Elses Haand i sin og gav Agt paa Udtrykket i hendes Ansigt. Ja, det var smukt, det maatte Else indrømme, og smuk var hun selv, som hun stod der og saa paa Poul med lysende Blik, der var ved at tændes en ny, ædlere Glød i hendes Øjne. Der lød en Summen i Luften, en Flok Vildgæs trak tæt hen over dem i Svinefylking og under højrøstet Gækken; de fulgte dem med Øjnene, til de forsvandt bag Skoven.

Nede paa Herregaardens Mark gik en Jæger med en broget Hund, den blev synlig, naar den i

lange Hop satte over Roerækkerne, og forsvandt derefter igen. Nu stod han stille, som en livløs Silhouet stod han i Sollyset. Poul og Else syntes, der gik en evig Tid, før Skuddet endelig knaldede, langsomt kom Ekkoet rullende derovre fra Skovene.

Poul og Else vaagnede op; ja, selv Graamand spidsede Øren.

»Hvor er her dog kønt,« sagde Else og saa igen varmt paa Poul.

»Ved du, hvad min Moder sagde om Efteraaret, Else?«

»Nej! hvad sagde hun, Poul?«

»Hun sagde, at Efteraaret var et Ekko. Luften blev saa høj og Lyden saa let, det var, som alting fik Stemme og hviskede til hende. Skoven, der stod med sine hundrede Farver, Morgenduggen med sit funklende Spind, de bløde Toner, der dirrer i Luften, alt sammen fik det Mæle, og alt sammen sagde det ene Ord: Tak! — Hvorhen hun end vendte sit Øje, og hvad hun end spurgte om, sagde det Tak fra alle Sider.

Og der er noget i det, Else; naar vi er naaet til Efteraaret og alt er bjærget, og vi har faaet Lønnen for vort Slid, saa er det ikke underligt, at Hjertet fyldes med Tak.«

Else stod endnu tavs en lille Stund og saa frem for sig, der var falden en højtidelig Alvor over hende. Det lille Billede havde gjort et stærkt Indtryk, det begyndte at dæmre for hende, hvad Pouls Moder havde været for Hjemmet i Kildehuset. Om hun kun kunde blive saadan! Hun følte en Trang, hun ikke før havde kendt, til at tage Poul i Haanden og gaa den Vej, han førte hende.

Det maatte jo kunne gaa, ogsaa hun havde jo dog haft en Moder, der havde saaet meget godt i hendes Hjerte, ogsaa hun havde Minder at tære paa, hun kunde ligesom se sin Moder for sig, føle

hendes agtpaagivende, lidt ængstelige Blik hvile paa sig, og Taarerne kom frem i hendes Øjne. Hun vendte sig, Poul skulde ikke se hendes Taarer. Men nu skulde Forbindelsen med Sine og Herregaarden afbrydes. Hvor forekom de hende tarvelige og smaa ved Siden af Poul, og hvor var det underligt, som hun kom til at holde af ham mere og mere for hver Dag. Kildehuset, hvad rummede det ikke af Solskin og Lykke, naar kun hun vilde gribe det, og hun vilde prøve, gøre et ærligt Forsøg af hele sit Hjerte.

Fra den Dag gik det fremad for Else. Hun lod sig mere og mere drage ind under Kildehusets Indflydelse. Det var nu ikke mere nok for hende at lytte til Poul og staa som Tilskuer, hun begyndte selv at yde sit Bidrag til Trylleriet og mærkede hurtig, hvorledes hun netop derved kom til at holde mere af det alt sammen.

Hun havde meget Lune og kunde være vittig, og saa havde hun i Reglen et glimrende Humør, og hun kunde gaa derinde i Stalden og smaasnakke saa morsomt med Køer og Grise, saa Poul hvert Øjeblik kom til at le; og alt som hun aabnede sit Hjerte mere og mere for Kildehuset og dets Skatte, groede Kærligheden til Poul sin sikre, stille Vækst. Paa en forunderlig Maade kom ogsaa de døde Genstande hende nærmere; hun strøg over det fine udskaarne Skab, hvert Stykke Porcelæn, og hver en Genstand, stor eller lille, begyndte hun nu rigtig at tilegne sig som sin Ejendom, og Husets gode Aander sluttede Kreds om hende og beredte Vejen til hendes Hjerte, og hun begyndte at blive rigtig lykkelig og tilfreds.

Længslen efter Herregaarden og Savnet af det brogede Liv deroppe traadte mere og mere i Baggrunden. Naar hendes Venner kom, var hun høflig og gæstfri som før, men hun var en anden; de mærkede det godt alle sammen, at Else var ved at glide fra dem, og Sine saa utilfreds paa hende gennem

sine smaa, lurende Øjne, - hun forstod ikke, hvad Grunden var til dette Omslag, og grundede paa Midler til at vinde sit Herredømme tilbage.

Men Poul, hvor var han glad, og hvor arbejdede han og var omhyggelig for at staa hende bi, være hendes Fører og Leder; han saa, hvorledes hun friskere og gladere færdedes i Hjemmet; han følte, at Kærligheden til ham blev renere og stærkere i Elses Hjerte, og hvorledes det begyndte at rejse sig smukt og herligt, Hjemmet med de gyldne Søjler.

11. KAPITEL

Der var lige efter Pouls Bryllup kommen nyt Herskab paa Nærupgaard. Den gamle, gigtsvage Baron med det brøsige Væsen og varme Hjerte var gaaet til sine Fædre, og Godset med alle dets Herligheder var overgaaet til en Brodersøn.

Man havde vel hørt en Del om den unge Arving, men der var dog ingen paa Gaarden, der rigtig kendte ham. Der havde ikke været muntert paa Nærupgaard i den gamles Tid, og da den personlige Sympati mellem den gamle og unge Baron nok havde været alt andet end stærk, havde han kun aflagt faa og meget korte Besøg. De indviede vilde dog vide, at han var en stejl Natur med mange aparte Meninger.

I denne Henseende gjorde den unge Baron nu heller ikke Beboernes Forventninger til Skamme. Han begyndte straks at gennemføre store Reformer; det udprægede, underdanige Forhold, der trods Baronens Venlighed altid havde været mellem ham og hans undergivne, skulde erstattes af et helt nyt System, et demokratisk Tillidsforhold paa lige Fod; der skulde grundlægges en hel ny Ære.

Da Høsten var bjærget, foranstaltede han en stor Skovfest for Folkene, og ved denne Lejlighed holdt han Taler og udviklede sit Program.

Resultatet svarede imidlertid ikke til Forventningerne. Folkene blev ikke bedre, de daarligste af dem misbrugte Baronens Godhed paa alle mulige Omraader, og adskillige af de faste og solide Folk og de gode Husmænd gjorde Nar af ham og følte sig utrygge under de nye Forhold. Om Skylden var Baronens eller Folkenes, maa man lade være usagt; Baronen begik i ethvert Tilfælde den Fejl, at han eksperimenterede paa ukendt Grund og uden Kendskab til Forholdene. Han undervurderede Folkene og troede sig selv saa uendelig meget klogere end de, og han kunde til enkelte Tider være hovmodig og herskesyg paa en ganske anderledes saarende Maade end den gamle Baron, samtidig med at han paa andre Omraader helt søgte at slette alle Skel og Skranker og blandede sig mellem dem paa en Maade, der var ganske ukendt.

Jens i Kuskehuset var en af de første, der saa skeptisk paa det nye Regimente. »Han vender s'gu galt,« sagde han, »og en skønne Dav skal I Kattenkuk se, han skyder Livet ud, saa faar vi en anden Side at se.«

Og Jens fik Ret. Der gik en Maaneds Tid, og da den nye Herre ikke i den Tid havde opnaaet andet end helt at ødelægge Disciplinen, saa de daarlige Folk aabenlyst gjorde Vanskeligheder, og han desuden kom i en skarp Strid med Kommunen, slog han helt om og blev fra dette Øjeblik en meget ubehagelig Herre, der ikke var god at gøre til Maade.

Folkene fik tydeligt at vide, at da man ikke havde paaskønnet hans Forsøg paa at skabe paradisiske Tilstande, saa maatte de nu ikke vente mere, end de kunde tilkomme, og han forstod at føre dette ud i Praksis, saa det havde Klem. Og pludselig en

skønne Dag forpagtede han Gaarden ud og rejste tilbage til den Gaard, hvor han før havde boet; det hele gik saa hurtigt, at man neppe vidste det, før det var sket. Striden med Kommunen var tilspidset, og mange mente, det hele var sket for at fortrædige Kommunen, der mistede betydelige Indtægter.

Dette havde til Følge, at adskillige, der havde været knyttet til Slottet, nu mistede deres Levebrød, iblandt disse var den gamle Anders Vægter.

For gamle Anders kom Slaget uventet, han havde levet sig saadan ind i sin Gerning og faaet den saa kær, at han slet ikke kunde tænke sig, at han nu skulde høre op. Nu havde han i næsten 25 Aar fristet et tarveligt Udkomme ved dette beskedne Liv og i Aarenes Løb lært at føle sig tilfreds; naar han nu mistede det og blev nødsaget til at forlade sit Hus, stod han fattig og skrøbelig uden Tag over Hovedet.

Gamle Anders havde engang været en pæn Storbonde med helt gode Kundskaber, ganske vist havde hans økonomiske Sammenbrud og det stille, afsondrede Liv gjort sin Virkning og i Aarenes Løb indsnævret hans Synskreds; men til Gengæld havde han læst meget, og naar han vandrede paa sin natlige Runde, tænkte han mere end de fleste. Hvis gamle Anders vilde prale med det, kunde han fortælle om mangen en Nat, hvor den gamle Baron, naar Smerterne jog ham ud af Sengen, havde siddet i Timevis paa Bænken dernede i det lille Kammer. Ved en stiltiende Overenskomst var disse natlige Møder forbleven skjult for alle, og ingen anede, hvad de to havde talt om; men den gamle tænkte ofte i disse tunge Dage paa sin' afdøde Herre, og hvor bedrøvet han vilde være. hvis han kunde se, hvorledes man handlede mod hans trofaste Tjener.

Lidt Hjælp i Form af Alderdomsunderstøttelse

kunde han vel vente, men hvor meget, og hvor skulde han bo?

Dog det tungeste for ham, det allertungeste, var det, at han skulde bringe sin gamle, syge Hustru dette tunge Budskab; det hvilede paa ham saa tungt, saa tungt, at han nu vel sagtens skulde føre den fordums rige Gaardmandsdatter ind under Kommunens Forsorg.

Da Forvalteren meddelte ham hans Opsigelse, havde han endnu en Maaned tilbage; han vandrede endnu deroppe i de mørke Oktobernætter, og det var tungt for hans gamle Hjerte at falde til Ro.

Men saa kastede han sig med Iver over Læsningen i den storstilede Bibel, og som saa ofte før hentede han her Styrke og Kraft. Det gik mere og mere op for ham, at hans Prøvelser kun var en ringe Straf for de Fejl, han havde begaaet, og derfor bøjede han sig ydmygt under Guds Villie, og der kom efterhaanden en Stilhed og Ro i hans Sind. Vorherre vilde nok hjælpe ham, tænkte han, og Tilliden til Guds Hjælp voksede sig stærkere og stærkere og mildnede den Vemod, der fyldte hans Hjerte. Blot han havde faaet talt med sin Hustru! Det var det, der nagede ham mest. Han vidste, hvor inderligt hun hang ved den fattige Stue derude i Huset, og hvor det vilde være svært for hende at flytte ind til Landsbyen, som hun ikke havde besøgt, siden den Dag hun drog fra Gaarden.

Hver eneste Aften, før han gik, vilde han sige det, men hver Gang gik han i Staa, han kunde ikke.

Saa vandrede han da endelig en mørk Novembernat rundt paa sin Rute for sidste Gang.

Nede paa Broen stod han stille og saa sig om, herfra kunde han overse hele det store Kompleks, det lignede en spøgelseagtig, dunkel By, de store Længer tegnede deres skarpe Konturer mod Nathimlen, men underlig mystisk gled det over i hin-

anden. Vinden ruskede i Vejrfløjen, der peb og sang sit vemodige: Hui, hui hui, som den havde gjort i alle de mange Aar, naar det blæste.

Længere tilbage laa Slottet, de stærke, røde Mure blev saa sorte i Natten, det mægtige Fletværk af Vildvin saa ud som underlige Skygger. Men hvor var der dog stille for alt andet end Naturens Lyde, hvor var der Fred, og hvor holdt han af det! Nu skulde han altsaa aldrig mere staa her og synge sit Midnatsvers, i Nat var det sidste Gang. Det faldt af sig selv, at han sang det Vers, han brugte, naar Hjertet var beklemt:

Nu Midnatsstund er inde.
O, Gud vend bort hver Sorg,
hvor end du den maa finde
i Hytte som i Borg.

Da han havde sunget de to første Linjer, svigtede Stemmen ham, det var Graaden, der vilde frem. Saa viskede han en Taare bort, satte Lygten ned paa Broen, foldede Hænderne og begyndte saa forfra. Det skulde dog ingen kunne sige ham paa, at han ikke gjorde sin Skyldighed den sidste Nat, han gik.

Saa stavrede han videre i de tunge Træskostøvler ned gennem Ladegaarden, lukkede som sædvanlig op og lyttede ind i Stalden, lyttede til de hundrede tunge Aandedrag, der lød som et Dyrs Stønnen. Alt var roligt og stille, han strøg over Haandtagene, det var, som han maatte sige Farvel og tage Afsked med det alt sammen.

Videre gik han paa sin Runde rundt om Slottet ned over Kanalen; hvor ofte havde han ikke staaet og lyttet til den hule Lyd af Vandet, der pressedes ind under Broen, staaet og lyttet efter Nattens under-

lige Lyde derinde fra Skoven. Saa hentede han sin Mad inde fra Borgerkøkkenet, den stod altid i Ovnen, der aldrig blev kold, og gik ned i sit lille Kammer. I Nat vilde Maden dog ikke glide, han lagde Skeen fra sig, hans Haand gled ned paa Bordet foran ham, og før han rigtig vidste det, græd han.

En Tid sad han saaledes, men saa rejste han sig, skruede Lampen op og satte sig til Rette i sin gamle Kavaj med Brillerne paa Næsen. I Nat vilde han læse i Salmebogen, det gjorde han gerne paa alle Højtidsnætter, og i Nat var det Højtid, syntes han.

Næsten hele Salmebogen fik han gaaet igennem, men han læste kun dem, han kendte og holdt af. Han bevægede Læberne og nynnede ganske sagte; naar der kom en Salme, han rigtig holdt af, smilte han og maatte have den to Gange. En Gang imellem reiste han sig og gik udenfor med Lygten. Naar han kom ind igen, hyggede han sig i det lille Rum, der nu var bleven ham saa kært.

Han blev saa varm om Hjertet af at læse de mange gamle Salmer, tusinde Minder dukkede op for ham, gode Minder fra de 25 Aar, og han syntes, det var næsten bar Glæde alt sammen, og blev saa taknemmelig mod Gud. Det var helt galt, han havde ikke husket bedre paa det, alt, alt for lidt havde han sagt Tak for alt godt i den lange Tid; men Vorherre vilde tilgive ham og høre hans Bøn, selv om det var i den yderste Time, og han foldede sine Hænder og en varm og inderlig Takkebøn gled over hans Læber.

Om Morgenen tidlig, det var nu første November og Lørdag, gik gamle Anders fra Gaarden. Han havde en Sæk over Nakken med sin Salmebog og Bibel og lidt andre Bøger og Smaating; han saa sig ikke tilbage, hans Blik søgte fremad mod det fattige Hus dernede, hvor hans gamle, trofaste Hustru ventede ham. Nu kunde han ikke vente, nu maatte det siges, men der var kommen Tro og Tillid i hans

Hjerte, Vorherre vilde hjælpe ham ogsaa i dette Det gik nok alt sammen.

Hjemme i Stuen var gamle Ane vaagen, hun havde tændt Lampen derhenne ved Sengen og sad op i sin blomstrede Nattrøje. Anders havde endda tænkt, han kunde skjule Sækken for hende, til hun blev rigtig forberedt, men nu saa hun den.

»Er du bleven ringere, Mor?« spurgte han lidt modfalden.

»Nej, jeg har det godt, Anders, men kom herhen til Sengen.«

»Hvad vil du?« spurgte Anders lidt usikkert og satte sig paa Stolen.

Ane tog hans Haand og saa paa ham. »Jeg ved det hele, Anders, jeg har jo godt mærket, der var noget, der trykkede dig, og nu har jeg faaet Redelighed paa det. Jeg fik det at vide af Bit Marie i Aftes.«

»Saa er du vel ked af det, Mor?«

»Nej, Anders, kun for dig, og jeg har bedt til Vorherre, og jeg tror ogsaa, han vil hjælpe os, bare du ikke tager dig det for nær.«

»Det er jo værst med, hvor vi skal komme hen, Ane, Fattighuset var jo strengt nok. Poul dernede i Kildehuset, han har da ellers lovet, han vilde gøre Udvej paa en eller anden Maade.«

»Vi vil bære, hvad Vorherre vil lægge paa os, Anders, og nu kan vi jo faa det godt.«

»Ja, men bliver det nu ikke svært, Mor?«

»Nej, Anders, ikke for mig, jeg er saa glad.«

»Det er jo det, Mor, jeg tænker, vi kan faa til Føden, men hvis vi nu saadan paa en Maade kommer til at bo paa Sognet, det kan jeg næsten ikke taale for din Skyld, Ane. Husk paa, du er Datter fra Møllegaarden.«

Nu kom Taarerne Anders frem i Øjnene igen.

Men hvor var der Højhed i den gamle Anes Blik

og Kærlighed, Kærlighed, der var gaaet stærk og kraftig gennem et Livs Kampe og Modgang.

»Du maa ette græde for mig, Anders, hører du det; hvis jeg var stolt, saa var jeg ette for god at prøve, men Gud ske Lov, jeg takker Vorherre for det alt sammen.«

»Takker du Vorherre, Mor, aa Gud.« Anders rystede paa Hovedet.

»Ja, men det er nu sandt, Anders; jeg takker Vorherre for, at jeg lige godt fik min Villie dengang og tog dig. Du har været en god Mand. Har du haft noget at fortryde paa, saa er det betalt nu.«

»Aa janne dog, Ane.«

»Jeg har haft det godt her, Anders. Du har været saa god ved mig i de 25 Aar, saa jeg kunde ikke ønske mig det bedre, og jeg takker Vorherre, det var netop godt saadan. Og saa godt som vi to har haft det, Anders.«

Ane, der havde det skrøbeligste Legeme, havde den kraftigste Aand, og da hun havde siddet og snakket lidt, var de begge bleven rolige. Anders hjalp sin Kone op og satte Krykken hen, og Ane stod op og redte Sengen til Manden, der skulde sove nogle Timer.

Bit-Marie og en af Døtrene kom ind og hjalp den gamle med Indpakningen, og snart var den lille Smule Bohave samlet sammen. Ane listede sig hvert Øjeblik hen til Sengen og saa bag Omhænget, hun glædede sig ved at se, at Manden sov roligt og trygt.

De to gamle gik en Tur rundt om Huset og i den lille Have. Anders støttede Ane, der havde ondt ved at klare sig med Krykken alene; underlig dvælende lod de Blikket hvile paa enhver Ting, og der kom af og til Taarer i Øjnene, men naar de saa paa hinanden, smilte de, den ene vilde skjule sin Smerte for den anden.

Lidt efter kom Poul og Jens. Poul havde gjort

sig store Anstrengelser for at hjælpe de gamle. Han havde forsøgt at faa fat i Baronen; thi han tvivlede, trods alt, ikke om, at Baronen vilde give Kontraordre, hvis han kendte Sagernes rette Sammenhæng; men Baronen var paa Rejse i Udlandet, saa der kunde intet udrettes ad den Vej foreløbig.

Poul var dog alligevel glad; thi han havde faaet det ordnet helt godt for de to gamle, men det beholdt han for sig selv.

»Nu har jeg faaet en pæn Stue til jer,« sagde han.

»Hvor er det ellers, vi skal bo?« spurgte Anders.

Poul bøjede Hovedet uden Svar.

»Det er i det lille Hus paa Bakken.«

»Fattighuset?« sagde Anders.

Men Ane gav ham Haanden. »Tak, Poul, selv om det er Fattighuset, saa takker vi Vorherre, at vi faar Tag over Hovedet.« Stemmen var fast og rolig.

Anders rettede sig og gav ogsaa Poul Haanden med et lyst Smil. »Ja, saa faar du Tak da, naar Mor er tilfreds, saa kan jeg sagtens være det.«

Den smukke Maade, hvorpaa de to gamle fandt sig i deres Skæbne, gjorde et dybt Indtryk paa Poul. Han tænkte med Undren paa, om det virkelig var deres Kristendom, der gav dem den sjældne Kraft.

Jens var vred. »Det er Kattenkuk en værre Redelighed, det skulde den gamle Baron bare vide; vi ved jo alle sammen, hvor meget han gjorde ud af dig, Anders.«

Omme fra Forhaven kom Smeden; han var rasende og vilde have alle Folkene til at gøre Oprør mod Forvalteren, hvem man særlig tillagde Skylden.

»Ingen Spektakler for min Skyld,« sagde Anders, »jeg er da ogsaa bleven for gammel og skrøbelig og kan ingenting.«

»Og saa skulde du smides ud, nej, med al Ære

og Respekt for dig, Anders, saa er det s'gu en hel Skandale, siger jeg.«

Men nu kom Sognefogden selv kørende med sin Fjedervogn, bag efter ham kom Karlen med en Arbejdsvogn til Bohavet.

»Det er s'gu lige godt pænt, Poul,« sagde Smeden. »Han er nok Højremand, men der er s'gu Ræson i ham, al Ære og Respekt, det er en hel Mand, den Sognefoged.«

Niels Madsen og Anders var jævnaldrende og havde kendt hinanden godt, dengang Vægteren sad i Gaarden; siden havde de ikke set meget til hinanden, men det var en Fornøjelse at se den Takt, den gamle Bonde viste i sin Maade at behandle de fattige Vægterfolk paa.

Bit Marie og Datteren kørte med Flyttelæsset, der hurtigt kom paa Vognen, de vilde faa alt paa Plads i det nye Hjem. Sognefogden gik med Jens ind tillige med Poul og Smeden for at faa Mad; de to gamle vilde ikke med, de kunde ikke tænke paa Mad i Dag, og da Jens godt forstod, de ønskede at være ene, fik de deres Villie.

De sad og krøb sammen i Søndagstøjet hver paa sin Træstol med hinanden i Haanden. En lang Tid sad de hver i sine Tanker; men da de hørte Mændene komme ud, lettede Anders sig, som han vilde sige noget, men Konen tog Ordet. »Jeg ved nok, hvad du vil sige, Anders, men lad mig nu denne Gang.« — Hun foldede Hænderne. — »Vi vil takke dig for din Godhed imod os i dette Hus, kære Gud, og vi beder dig saa mindelig, om du vil følge med os, hvor vi nu rejser hen.«

»Var det ikke det, du mente, Anders?«

Anders nikkede. »Jo, vist saa, Ane.« Han vilde have sagt mere, men standsede brat, for at Ane ikke skulde mærke, at han græd.

Men nu græd ogsaa Ane og maatte have Tørklædet op.

For sidste Gang gled deres Øjne rundt i den lille kalkede Stue, hvor de holdt af hvert eneste lille Søm, nu var der kun de nøgne Vægge.

Ane tørrede sine Øjne.

»Du maa ette græde, Mor,« sagde Anders; men han græd selv.

»Det er jo bare, fordi jeg er glad, Anders, det skal,« hun kunde knap faa det frem for Graaden, — »det skal jo være saadan en pæn Stue, vi faar, der er to Fag Vinduer, siger Poul.«

»Ja, og saa er der Forhøjning, Mor.«

»Det skal rigtignok blive rart, Anders,« sagde Ane, men græd stærkere.

Saa var Niels Madsen der, han snakkede stilfærdigt, men paa en velgørende Maade til dem; han lod, som han ikke saa deres Sorg, skønt den pinte ham. Han talte om Vejret og Føret og alle mulige Ting, blot ikke om Flytningen, og saa fik han dem med ud til Vognen. Poul stod ved Hestene; men han maatte vende sig bort, han kunde ikke godt taale at se paa de to gamle, forskræmte Stakler, han var kommen til at holde saa meget af dem begge to.

Smeden stod lidt afsides, han var rød i Hovedet. »Med Ære og Respekt,« sagde han og saa fulgte der en saadan Syndflod af Eder og Forbandelser over Forvalteren og den nye Forpagter, at det var godt, at hverken de eller de to gamle hørte det.

»Jeg har min gamle Kappe med til dig, Anders, og vor Mors Kaabe, for det er lige godt koldt, og Ane er jo ette van til at være ude.«

De to gamle blev pakket ind og kom til Vogns. Poul satte sig op ved Siden af Niels Madsen, medens Smeden tog Afsked med nogle mystiske Hentydninger til, at det dog ikke var alle Mennesker, der var saadanne Banditter som den forbandede For-

pagter, og saa gik det rask ned til Byen, hvor Vægterfolkenes Forhaabninger engang var bristet. Baade Anders og Ane vendte sig og saa paa det gamle Hus, saa længe de kunde.

Oppe paa den lille Bakke laa Kommunehuset, og her var den lille Stue i Orden. Hjælpsomme Hænder havde allerede stillet alt paa Plads, der var rent og pænt og helt hyggeligt. Jens var løbet i Forvejen for at give en Haand med, og Bit Marie og hendes Datter tillige med Else, der havde været der hele Dagen, havde faaet alting i Stand.

De to gamle blev bragt til Sæde hver paa sin Stol ligesom et Par fremmede Folk, og Kvindfolkene havde travlt i Køkkenet.

Anders og Ane forstod ikke en Smule af det hele, de undrede sig over al den Travlhed, der var; da Ane var kommen til Ro i Halmstolen og hun havde set Anders vel anbragt ved hendes Side, begyndte hun at se sig om. Mændene var gaaet udenfor, og de gamle var alene. Stuen var jo venlig og pæn, meget bedre, end hun havde troet. Bare det nu maatte gaa med Anders, at han ogsaa kunde finde sig tilfreds og blive glad igen; hun sad og vogtede ængsteligt paa hans Ansigt. Hun var træt, men hun smilte, hver Gang han saa paa hende.

Anders rykkede sin Stol lidt nærmere hen til hende.

»Vilde du sige noget, Anders?«

»Aa! det var bare det, om vi ette skulde begynde med at takke Vorherre og give os i hans Vold her i vort nye Hjem, Ane; her er jo rart, synes jeg.«

»Det vil vi, Anders. Det er jo helt sært, saa godt han føjer det for os.« Saa foldede de i Stilhed deres Hænder og begyndte deres Liv i Fattighuset med en Takkebøn til Gud.

Else kom ind med friske, røde Kinder, hun havde

stort Forklæde paa, men saa underlig skælmsk ud. Hun gik lige hen til dem og kyssede dem, og gamle Ane strøg hende om Haaret. Else var jo nu engang deres Pige, og de kunde ikke rigtig gøre sig fortrolige med, at hun var en gift Kone.

Saa kom et Par Piger fra Byen og smuttede med Else ud i Køkkenet, de havde Forklæderne fulde af Kopper, nu kom Smeden ind med Niels Madsen. Smeden havde sin lange Skødefrakke paa og gik vigtig op og ned ad Gulvet i ivrig Samtale med Sognefogden; men de talte saa sagte, at de to gamle ikke kunde høre, hvad det var.

Og nu duftede det af Chokolade. Nej, det var dog virkelig for galt. Ane skottede spændt til Anders; men Anders saa helt fortumlet ud i Stuen. »Hvad er det dog for en Redelighed, Smed?« spurgte hun endelig.

»Ja, hvad er her dog paa Færde?« kom Manden hende til Hjælp.

»Du skal være rolig, Anders,« sagde Smeden. »Al Ære og Respekt for dig, men du kommer med saa meget Vrøvl, du skal bare give Stunder.«

»Ja, men hvad gaar du og snakker med Niels Madsen om, og hvorfor kommer der saa mange Folk derude paa Vejen?« spurgte Anders igen.

»Du skal bare give Stunder, siger jeg, jeg har vel ogsaa Lov til at snakke med Niels Madsen, han er s'gu rigtig nok, selv om han ogsaa er Højremand, al Ære og Respekt for det; men se nu gaar jeg udenfor en Bitte, for jeg er i Komiteen, skal du vide.«

»Hvad er du?« spurgte Anders.

»Jeg er s'gu i Komiteen; men se, det kender du sagtens ette, Anders, det er da ellers den, der skal styre for det hele.«

Saa gik Smeden og trak Niels Madsen med sig, og de gamle var atter ene. Ilden skinnede saa hyg-

geligt ind gennem Laagen i Kakkelovnen, og der var varmt og dejligt derinde. Det havde været Graavejr hele Formiddagen, men nu skinnede Novembersolen og sendte sine gyldne Straaler ned over Byen, der laa foran dem. Ane saa ud gennem Vinduet; der laa hendes Fødehjem nede bag Kirken, hun havde ikke set det saa nær i mange Aar og blev blød om Hjertet, men saa glad. Nu kunde hun altsaa sidde her hver Dag og se de hvide Gavle og Haven dernede og Kirkens takkede Taarne, og Minderne vilde komme flyvende og fylde hendes lille Stue. »Nej, se dog, hvor pænt her er,« sagde hun til Anders.

Anders maatte se ud. »Men hvad tror du dog, der er paa Færde, Mor?«

»Du skal se, de vil saamænd gøre Stads af os og give Chokolade, Anders. Jeg har jo nok været lidt ked af det i Dag, men nu synes jeg, jeg er saa glad, og det skal du ogsaa være.«

»Ja, det vil jeg, Mor, det vil jeg,« sagde Anders.

Men saa fik de andet at tænke paa. Døren gik op, og Folk myldrede ind; det var gamle kendte Ansigter en hel Del af dem, alle de gamle, der havde boet der dengang. Niels Madsens Kone, der havde været Anes Legekammerat, kom straks hen og hilste og satte sig paa en Stol ved Siden af Ane og snakkede, akkurat som om de endnu havde været Nabokoner. Og der var ogsaa unge, som de aldrig havde set, og en hel Del Husmænd og Folk fra Herregaarden; men alle saa de saa fornøjede ud.

Flere og flere kom der, der var Mølleren og Kusken og en hel Del unge fra Gaarden, og selv Mikkel skød pludselig til Vejrs paa sit Træben, og Smeden, der jo var i Komiteen, bestræbte sig for at holde Orden paa det hele. Saa gik han med en højtidelig Mine frem til de to gamle og begyndte at tale. »Ja, al Ære og Respekt for dig, Niels Madsen,

omendskønt du er Højremand; men vi skal begynde ved en Ende, og hvis du synes, omendskønt du jo rigtignok er den ældste, saa vil jeg paa Komiteens Vegne ...«

Niels Madsen nikkede, og Smeden blev ved, det vil sige, først rømmede han sig dygtigt og skilte sig ved Skraaen.

»Ja, ser I, Ane og Anders, omendskønt I sidder der og ved ingenting, se saa er det dog for med Ære og Respekt at fejre en Fest, vi er kommen her alle sammen. Men for at begynde ved en Ende, Anders, se saa har du nu været Vægter i 25 Aar, og ganske vist er det jo mest om Natten, du har gaaet og støjset om, men alligevel er der aldrig en af os deroppe, der ette er kommen til at gøre ud af dig, Anders, og nu i Dag, da I maatte rejse fra det gamle Hjem, se saa vilde vi gerne gøre jer en Fornøjelse.

Se der var jo meget, jeg havde Lyst til at sige, men man har jo saadan paa en Maade lovet at holde sin Kæft med det; men een Ting vil jeg dog, at hvis jeg skulde raade, saa skulde den forbandede, med Ære og Respekt, naa, jeg har lovet at gaa udenom. Men se, alle vi, der gør ud af jer, se vi vilde gerne give jer en lille Gave til saadan en Slags Erindring.

Kom saa med den!« raabte Smeden hen til Døren, og en Husmand kom med to store Armstole med polstrede Sæder.

»Se her, I to gamle, med Ære og Respekt, saa er det s'gu et Par regederlige Stole.«

Anders sagde ingenting, hans Tommelfingre kørte rundt om hinanden, men han var for bevæget til at sige noget; men saa tog Ane Ordet.

»Det er dog rent for galt,« sagde hun. »Saadan et Par Stole, det har altid været mit højeste Ønske, og jeg har det vove Ben, men jeg tænkte aldrig, vi skulde komme saa vidt, og saa kommer I gode

Folk og giver os dem. Anders, han kan vist ette faa noget sagt lige nu, men han vil aldrig glemme det, det kan I tro.«

»Ja, men det er s'gu ogsaa et Par rigtige Stole, Ane, omendskønt de er købt hos en Marskandiser, det er ham, den rødhaarede, paa Sorte Brødre Torv; men de er s'gu lige saa gode som ny, og nye Fjedre er der sat i dem, saa det er, med al Ære og Respekt, godt Kram, Ane, de er baade magelige og saadan, men nu skal I s'gu selv probere dem.«

De to gamle blev anbragt hver i sin Stol; Smeden var Ane behjælpelig, hans Øjne lyste af Tilfredshed.

»Det er den gladeste Dag i mit Liv, Smed,« sagde Anders.

»Stund dig kun lidt, dette her er bare Børneværk, Anders.« Smeden saa paa Sognefogden, der nærmede sig og tog Anders i Haanden. Alle vidste, at Niels Madsen var en god Mand; men han var ogsaa en klog og en hjertedannet Mand, det viste han ved den Maade, han talte paa nu; der var en ægte Varme i Ordene, og alle de, der stod der, og som kendte de to gamle og deres Forhold, blev grebne.

»Ser du, Anders, det er nu over 25 Aar siden, I rejste fra Byen, og nu kommer I tilbage og vil bo hos os, og alle vi gamle er mødt for at byde jer velkommen, og nogle af de unge med, skal jeg tro. For I skal vide, at vi kan nok huske jer endnu alle sammen. I var gode Folk, og det var nok ikke mindst imod Smaafolk. I har holdt jer ved jer selv i de mange Aar, og vi har tit været kede af, at I aldrig vilde have med os at gøre; men nu vi har faaet jer herned igen, saa skal I vide begge to, at der er ingen i hele vor By, der ikke byder jer velkommen, og paa hele Byens Vegne vil jeg ønske, at I maa faa nogle gode og lykkelige Aar her i eders gamle Fødeby.«

»Tak, Niels Madsen,« sagde Anders og stod op fra Stolen, det var, ligesom han rettede sin Ryg.

Sognefogden rystede hans Haand, og efter ham trængte de sig paa alle de andre, først de gamle, som de havde kendt fra de gode Dage, og derefter Ungdommen. Der kom Glans i Vægterens Øjne, saa glad, havde han ikke drømt om, han skulde blive; men saa kom Niels Madsen igen.

»Se, der var nu et Par Dele endnu, jeg skulde ordne. I ved jo nok, at dengang Gaarden blev solgt, var der jo Engstykket dernede ved Skoven, der ikke kunde sælges med, fordi det laa inde imellem vi andres, saa overtog vi det i Samling for 1200 Kroner, husker I nok, men nu da vi fik afvandet, saa er eders Eng meget den bedste, og vi avler saa meget Hø hvert Aar, der bliver solgt fra Stakkene, at Engen er over de dobbelte Penge værd, og det var alt for lidt, I fik for den. Nu har vi ment, vi kunde ordne det saadan, at I kunde bo her husfrit, saa længe I lever, saa har vi endda gjort en god Handel. Vi har ordnet det hele med Sogneraadet, jeg har Papirerne her.« — Niels Madsen tog et Dokument op af Lommen, men Anders tog Ane i Haanden.

»Hører du det, Mor, saa sidder vi som frie Folk i Byen igen.« Stemmen havde en glad og frejdig Klang.

»Med Ære og Respekt,« sagde Smeden.

»Men saa var der denne lille Skaal. Se, vi skulde jo have købt en Ting ligesom Smeden, men det er jo ikke alle, der er lige snilde til saadan Dele, og se, derfor kommer I til at nøjes med Pengene, der ligger her i Skaalen; der skal være 110 Kroner, som jeg vil bede jer om at modtage som en Gave fra os her i Nærup.« — Niels Madsen satte Skaalen i Anes Skød.

»Han er fanneme en hel Mand, den Niels Mad-

sen, selv om osse han er Højremand,« raabte Smeden og saa paa Jens og Poul, der stod ved Siden.

De to gamle kunde med Møje fremstamme deres Taksigelser; det havde næsten været for meget for dem, og de sad stille med blanke Øjne og tog Del i det Maaltid, der rettedes an med Chokolade og fine Kager.

Først da de var bleven helt alene, da Else, der var den sidste, der gik, havde kysset dem til Farvel, kom de rigtig til sig selv igen.

»Nu har Vorherre rigtignok gjort det godt for os to gamle,« sagde Anders, »og vi har jo slet ikke fortjent det, Ane; jeg har da ikke.«

»Men vi vil takke ham for det, Anders, hver Dag, saa længe vi lever.«

»Det vil vi, Mor, det vil vi,« sagde Anders og trykkede hendes Haand.

»Hvordan kan det dog være, Poul, at der er saadan noget ved de to gamle, saa alle Mennesker holder af dem?« spurgte Else, da Poul og hun fulgtes ad paa Vejen hjem.

Poul havde netop gaaet og tænkt paa det samme. »Det er vist, fordi at Vorherre har tændt et Lys i deres Hjerter, Else. Jeg tror, vi skulde se, om vi kunde lære lidt af dem, jeg har tænkt saa meget paa det i Dag.«

»Ja, bare vi kunde, Poul,« sagde Else og saa op paa sin Mand.

12. KAPITEL

En Lørdag i November, da Poul og Else som sædvanlig var paa Torvet i Odense, opdagede de Herman ved Herregaardens Vogn.

De havde begge hørt, at han kom tilbage til Gaarden til November, men fortiet det for hinanden. Nu blev de ubehageligt berørt ved at se ham. Else havde en Anelse om noget ondt, da hun saa hans friserede Hoved dukke frem mellem Potteplanterne.

Herman hilste og gjorde sig al mulig Umage for at komme til at tale med Else. Da Poul maatte gaa i Byen for at besørge nogle nødvendige Indkøb, forsøgte han at trænge ind paa hende med noget af den gamle Fortrolighed. Else var meget tilbageholdende og besvarede ikke hans fyrige Blikke; men netop dette gjorde Herman endnu ivrigere, og da han mærkede, hvorledes Else uvilligt trak sig tilbage, kom han med nogle forblommede Trusler, og der var noget i hans Væsen, der gjorde Else bange.

Paa Vejen hjem var der for første Gang i lang Tid en trykket Stemning imellem Poul og Else. Else vidste godt, hvad der var i Vejen med Poul; men hun kunde ikke finde de rette Ord til at berolige ham.

I de Dage, der kom, gjorde Else sig megen Umage for at bortvende Pouls Uro, og det lykkedes ogsaa, især da hun næste Lørdag undslog sig ved at tage med til Torvet. Poul vilde ellers altid have hende med, men var nu glad for hendes Afslag. Det undrede ham dog lidt, at Else slet ikke talte med ham om Herman, han vidste jo godt, at de havde været Kærester engang; men naar Else tav, vilde han ikke tale, og saa blev der da ikke talt et eneste Ord om dette, der dog for en stor Del fyldte deres Hjerter.

De lange, hyggelige Aftener var kommen, og Poul havde begyndt at læse højt. Han valgte nogle

af de Bøger, han selv satte mest Pris paa uden at bryde sig om, at han kendte dem ud og ind, han læste udelukkende for Elses Skyld. Der lurede en hemmelig Angst i Elses Hjerte; men netop derfor sluttede hun sig endnu nærmere til Poul og lukkede sit Sind op som aldrig før. Hun syntes, det gav Beskyttelse, naar hun helt kom ind under Kildehusets Vinger.

Og det styrkede Poul at se, hvor interesseret Else fulgte med. Naar hun saaledes sad med store undrende Øjne i det spændt lyttende Ansigt, medens Hænderne mekanisk drejede rundt med Hæklepindene, vidste Poul, at han nu var paa den rette Vej til helt at vinde det Herredømme over hendes Hjerte, han længtes efter.

Der var Aftener, hvor han syntes, den gode Aand fra hans Faders og Moders Tid helt var kaldt til Live, naar Else sad der ganske tæt ved ham, naar hun hvilede sit Hoved paa hans Skulder og søgte hans Øjne, naar hun ivrigt optaget spurgte og snakkede op for at faa udløst den Begejstring, Fortællingen fyldte hende med.

Efterhaanden som hendes aandelige Liv blev vakt til Bevidsthed, kom der ogsaa ligesom en ny Ynde over hende. Han kunde ikke blive træt af at se i hendes Øjne, der nu tolkede saa mange Stemninger. Hvor var hendes Øjenbryn dog fint buede, hvor var hendes krusede Haar kønt, og hvor han elskede hendes hvide Nakke med de smaa drilske Krøller.

Naar det saa rystede og dirrede i den gamle Bornholmer, naar Kukkeren hoppede ud og sendte sine ti Kuk-kuk ud over Stuen, forstod de ikke, hvor Aftenen var bleven af, og naar deres Øjne saa mødtes i et ømt Blik, et Blik, der tolkede en Verden af Kærlighed, syntes Poul, hans Lykke var fuldkommen.

Saa en Dag kom Sine. Hun vred med Næsen og var usædvanlig slesk. Else kunde godt mærke, hun havde noget vigtigt paa Hjerte, og da Sypigen fik at vide, at Poul var i Landsbyen og ikke kom hjem foreløbig, kom hun frem med det.

Herman havde sendt hende. Han var bleven helt ulykkelig, fordi Else ikke mere kom med til Torvet, han var alene kommen tilbage for hendes Skyld for at se hende og en Gang imellem faa Lov til at tale med hende. Else maatte jo vide, hvor meget Herman holdt af hende, og de to havde jo da ogsaa haft saa meget sammen, at det vel ikke saadan kunde glemmes.

Sine sendte et hurtigt undersøgende Blik.

Else var imidlertid absolut afvisende, hun bad Sine hilse Herman, at hun ikke vilde have det mindste med ham at gøre, hun vilde leve i Fred hos sin Mand.

Sine vred med Næsen og stammede lidt, men endelig kom det frem. Else maatte jo da huske, hvordan Herman var, hun kendte ham jo godt; naar han ikke fik sin Villie, saa blev han ond. Nu havde han sat sig i Hovedet, at han i det mindste vilde have Lov at træffe Else en Gang imellem, selv om det skulde være i Hemmelighed.

»Nej, aldrig,« sagde Else.

»Jeg synes, du skulde føje ham for din egen Skyld, og hvad er der ved det? Kan du ikke huske, hvordan Marie har fortalt os om sine Stævnemøder med Skytten, og det gaar udmærket, skønt hun jo da har været gift med Tømmeren i mange Aar.«

»Synes du virkelig, jeg skulde være utro mod min Mand, mod Poul, der er saa god,« spurgte Else indigneret.

»Utro! hvem siger det. Der er vel ikke noget ondt i, at du snakker med Herman, og du har da ellers ikke været bange af dig, ved jeg.«

»Men nu er det forbi, nu holder jeg mig til Poul, og jeg vil ikke høre et Ord om Herman i mit Hus, ved du det.«

»Naa, han har nok ordentlig faaet dig sat op. Du er nok snart lige saa skinhellig som han.«

»Jeg vil have Fred her i mit eget Hus,« sagde Else vredt.

»Ja, saa maa du selv tage Følgerne, min Pige. Du kender jo Herman.«

»Aa, du mener, han vil true med at gøre en Ulykke paa sig selv. Det har han truet med før; men han holder for meget af sit Liv.«

»Du skulde ikke være for stor paa det, Else. Det kunde gerne hænde, han gjorde Ulykke for dig i Stedet.«

»For mig! Hvad mener du?« — Else studsede, hun følte en mærkelig Angst.

»Hvad tror du, han vil sige, din heldørede Mand, naar han faar de Breve at læse, du har skrevet til Herman? Det skal være nogle rare, efter hvad han siger.«

Else blev bleg; men Vreden havde Overtaget over Angsten. »Saa det truer han med; ja, lad ham bare, lad ham bare gøre mig Fortræd, hvis han tror, han kan; men nu bliver du herfra, at du ved det.«

Else rejste sig myndigt.

»Gui! jeg skal ikke formørke din Dør. Jeg mærker nok, du er bleven stor paa det, men pas paa, det ikke tager en gal Vending, bitte Else, og hvis du ikke kommer paa andre Tanker, saa kan du lide paa, Poul faar Brevene, det har Herman baade bandet og svoret paa. Det hjælper ikke, du vil spille hellig. Vi kender jo nok den kønne Else.«

»Gaa bare!« sagde Else, medens Sine skyndsomst kom ud af Døren.

Da Else var bleven ene, satte hun sig og tænkte over sin Stilling. — Hvor var det dog Synd, at hun

ikke kunde faa Lov at leve i Fred her i Kildehuset, faa Lov at blive en god og trofast Kone, som hun vilde. — Hun anstrengte sig for at huske, hvad der stod i de Breve, og hun blev mere og mere ængstelig. Hun erindrede efterhaanden, hvorledes det forholdt sig, og hun mindedes, at de virkelig var slemme. De var skrevet, straks efter at de var bleven gode Venner, dengang Herman var paa Manøvre. Hun huskede godt, hvorledes han helt havde hende i sin Magt. Herman havde haft en egen Maade at forherlige selv det mest intime paa i sine Breve; han kunde faa det til at se ud som noget stort, selv det, som hun nu bluedes ved; og hun havde dengang slet ikke været sig selv, og i sine Breve gav hun igen med samme Mønt.

Bare hun turde tale med Poul og selv fortælle ham det hele; men nej, det gik ikke, aldrig i Verden; han kunde ikke forstaa hende, og aldrig turde hun se ham frit i Øjnene mere, hvis han fik de Breve at læse.

Poul kom ind glad og munter som sædvanlig. Da de havde spist, begyndte han at læse; men Else hørte ikke efter. Det var hende umuligt at samle sine Tanker; naar Poul talte til hende, gav hun de mærkeligste Svar, og han opdagede snart, hvor adspredt og forvirret hun var. Han trængte ind paa hende og vilde vide, hvad der var i Vejen; men Else slog det hen og foregav Hovedpine.

Det brændte hende helt ind i Sjælen at se Pouls Øjne, der saa deltagende og kærlige hvilede paa hende. Aldrig havde hun følt det stærkere, hvor meget hun holdt af ham, og hvor kær den hyggelige lille Stue var bleven; men betro sig til ham turde hun ikke. Han med sit rene Hjerte, han vilde jo foragte hende, hvis han vidste alt, og alt andet kunde hun bære, men miste Pouls Kærlighed det kunde hun ikke. For første Gang gik det op for

hende, at hun burde have betroet sig til Poul før, saa han kunde have overvejet, før han valgte. Nu var det jo næsten Bedrageri imod ham, derfor var det vel ogsaa, at Straffen kom over hende.

Da hun endelig var kommen i Seng, græd hun og kastede sig søvnløs paa Lejet. Saa foldede hun Hænderne i Bøn og tryglede Gud om Hjælp. Hun syntes, naar hun vilde gaa de gode Veje, saa maatte Vorherre hjælpe hende. Men Herman, hvor turde hun vente, at han vilde skaane hende, hun kendte hans Hævngerrighed. Hver Gang hun tænkte Tanken til Ende, forestillede hun sig Poul med Brevene, hvorledes han vilde se paa hende, hvad han vilde sige, og da strømmede alt Blodet hende til Hjertet. Mange Planer og Muligheder tumlede rundt i hendes Hoved, uden at hun noget Sted kunde øjne Frelse; hun saa kun een Udvej: hun maatte flygte, rejse langt bort fra Poul, og nu holdt hun dog saadan af ham og havde intet andet Ønske end at høre ham til!

Hun blev ved at græde dæmpet i lang Tid; men saa vaagnede Poul, tog hendes Haand og talte saa varmt og godt til hende. Han vidste ikke, hvad der tyngede hende, spurgte heller ikke. Han talte kun jævnt og stille om sin Kærlighed, hvor meget han holdt af hende, og hvor trygt hun kunde stole paa, at han altid trofast vilde staa ved hendes Side. Hvor hans Stemme var varm, og hvor gjorde det Else godt; turde hun blot betro sig til ham, aabne sit Hjerte og bede ham om Raad.

Næste Dag gjorde Else sig Umage for at være som sædvanlig, men det lykkedes ikke at skuffe Poul; med Kærlighedens skarpe Blik saa han godt den Uro, der var i hendes Sind. Fra sine Forældre havde han arvet en vis Finfølelse og Respekt for andres Frihed i aandelige Spørgsmaal. Han vidste godt, at et Menneske kunde have Kampe og An-

fægtelser, der skulde overvindes i Enrum; men han ventede med Længsel paa at møde Elses Fortrolighed.

Samme Dag kom der en kendt Ejendomskommissionær sammen med en Amerikaner; de vilde absolut købe Kildehuset og bød Poul en usædvanlig høj Pris for Ejendommen. Poul vilde ikke høre Tale om Salg; men den store Sum gjorde alligevel en vis Virkning paa ham, og Else fik Øje paa en Udvej, der aabnede sig for hende, hvis det kneb.

Ængstelsen for Brevene lod hende ikke Ro et eneste Øjeblik. Hvert Minut ventede hun, at der skulde ske noget, som kunde bringe Brevene i Pouls Hænder, og hen under Aften steg hendes Ængstelse til en saadan Højde, at hun ikke kunde beherske sig, hun maatte foretage sig noget. Hun maatte ned til Sine og forsøge, om hun kunde indvirke paa hende; hun maatte ydmyge sig og bede, skønt hun godt vidste, det vilde blive svært.

Hun foregav et Ærinde til sin Moder og gav sig paa Vej. Det var haardt for hende at lyve for Poul i Dag, men det var desværre nødvendigt.

Sine havde forudset, at Else vilde komme; hun var meget fortørnet og indrettede sin Opførsel derefter. Hun var ubehagelig og lod i højeste Grad fornærmet, nejede spydigt for Else og titulerede hende Frue.

Else stammede og hakkede svært i det. Den kolde Modtagelse gjorde Vanskeligheden større, og Sine forekom hende i Dag saa modbydelig og ondskabsfuld, at hun næsten ikke kunde overvinde sig til at bede. Hun tvang sig dog til at tage Sine i Haanden og bede hende forsøge at tale Herman til Fornuft, og hvis det var muligt faa Brevene fra ham, han havde jo dog ingen Glæde af at gøre hende Fortræd.

Sine var imidlertid meget afvisende; hun havde allerede givet Herman Besked, sagde hun, og hun

vilde ikke blande sig mere i den Ting; men hun tvivlede ikke om, at han en af de første Dage vilde gøre Alvor af sin Trusel. Else, der dog havde ventet lidt Imødekommenhed, naar hun bad, blev helt ulykkelig ved at føle Sines Hævnlyst. Angsten kom over hende med fornyet Styrke og tog helt Overhaand over hendes Stolthed. Hun syntes nu, slet ingen Udveje hun saa, og gav sig til at græde; det var saa tungt, at hun ikke kunde faa Lov i Fred at leve hos Poul. Hendes tidligere Liv, som hun ønskede glemt og udslettet af sit Hjerte, hvorfor skulde det nu have Lov at kaste Skygge over hendes Fremtid. »Hvorfor vil I dog gøre mig Fortræd?« klagede hun og holdt sine Hænder for Øjnene.

Sine blev trods sin Vrede ilde til Mode ved at se Elses Sorg, hun trippede uroligt foran hende; men saa fik hun en Idé, der vilde trøste Else og dog samtidig var til Fordel for hendes Forbundsfælle. Hun lovede at tale med Herman samme Aften; men hun forlangte bestemt, at Else selv maatte underhandle med ham, det vilde hun dog have for sin Bistand, at Else skulde tvinges til et Stævnemøde.

Else var meget imod et saadant Møde; hun vidste, hvor farligt det var, hvis det kom Poul for Øre; men Sine forstod at lægge alt til Rette. Næstkommende Lørdag skulde der afholdes et stort Møde i Mejeriet. Der skulde behandles et vigtigt Spørgsmaal for Husmændene paa Marken, et Spørgsmaal, som Poul havde fremført, og det var afgjort, at han vilde møde med alle sine Tilhængere. Det vilde derfor, mente Sine, være den letteste Sag af Verden at faa et Møde arrangeret med Herman om Aftenen.

Else saa ingen anden Udvej og gav efter. Hun var saa angst for de Breve, at hun for enhver Pris maatte tale med Herman. Og Sine var Fyr og Flamme, at tilrettelægge et Stævnemøde var netop hendes særlige Specialitet, og hun vidste, at Herman

vilde være hende taknemmelig. Hun kendte ham, han brød sig i Virkeligheden ikke synderligt om Else; men han kunde ikke finde sig i, at han var bleven hende ganske ligegyldig. Det var som sædvanligt hans Lyst til pikante Eventyr, der drev ham, og det var netop en saadan Sammenkomst, han ønskede sig. Sine aftalte alt paa det nøjeste; der skulde være et Tegn, og det blev bestemt, at Else skulde aabne den lille grønne Luge i Gaarden, naar Poul var taget bort og alt var i Orden.

Else var nedtrykt, da hun gik; men Sine smilte triumferende. Var Herman først kommen derned, skulde han nok forstaa at tæmme Else, det havde han kunnet før. For øvrigt var hun slet ikke sikker paa, at Herman virkelig endnu gemte de gamle Breve; hun vidste, at han i al Hemmelighed stod i Begreb med at rejse til Amerika og ogsaa, at han havde et intimt Forhold nede fra den Egn, hvor han sidst havde haft Plads. Men alt dette vidste Else heldigvis ikke, hun havde saamænd godt af den lille Forskrækkelse, og særlig undte hun Poul at blive taget ved Næsen.

Else skyndte sig gennem Skoven til Forældrenes Hus. Hun var nødsaget til at gaa derned; thi det var bestemt, at Poul skulde gaa hende i Møde. Paa Vejen tænkte hun hele Tiden paa Poul; det var, som alt andet i Verden var bleven ganske ubetydeligt ved Siden af det ene at bevare hans Kærlighed ubeskaaren. Hun syntes, Livet blev uden Værd for hende, hvis Poul kom til at foragte hende, og det maatte han jo komme til, hvis han læste de Breve. Kunde hun ikke faa Brevene godvilligt, saa maatte hun forsøge at faa Poul til at sælge. Hun var klog nok til at forstaa, at Herman vilde bruge Brevene for at faa hende i sin Vold. Det gjaldt blot at vinde Tid.

Poul elskede hende, det vidste hun saa godt. Hun kendte godt den Kamp, han havde kæmpet for at

vinde hende, og hun haabede, han kunde bringe hende det Offer, hvis det blev nødvendigt. Og hvor vilde hun helt lægge sin Haand i Pouls og høre ham til med Liv og Sjæl, hvis hun kom bort fra denne Egn, hvor alt blev hende saa svært; hun var nu helt paa det rene med sine Følelser. Hun elskede Poul over alt i Verden.

Hjemme hos Moderen var hun usædvanlig mild og rar, kælede for sine smaa Søskende og forsøgte at være munter. Men Bit Marie saa godt, der var noget i Vejen; baade hun og Jens havde været urolige, da de hørte, Herman kom tilbage. De havde ogsaa talt om, at Herregaardsfolkene kom lidt vel hyppigt til Kildehuset; de vidste meget godt, at det var Poul haardt imod, og Bit Marie havde længe tænkt paa, at hun ved Lejlighed vilde advare sin Datter. Da Kaffen var drukket, trak hun Else ned ved Siden af sig paa Bænken og lagde sin Arm omkring hende.

Bit Marie var saa hjerteangst for den Datter, der var ingen af de andre, der havde bragt hende saa megen Sorg og heller ikke saa megen Glæde som Else. Nu saa hun, der var noget, der tyngede hende, og troede straks, at det paa en eller anden Maade hang sammen med Herregaarden og Herman.

»Hvordan har du det, lille Else? Fortæl nu din Moder lidt om, hvordan det gaar med Poul og dig. Er du rigtig lykkelig og glad, min Pige.«

»Som i Paradiset, Mor,« svarede Else og lo. Hun vilde ikke gerne ind paa en alvorlig Samtale med Moderen; men Bit Marie gav sig ikke saa let. Hun havde bestemt, at hun vilde tale ud, og hurtig drejede hun Samtalen hen paa Sine og Herregaardsfolkene.

»Du ved jo nok, hvor meget jeg holder af dig, Barn, og jeg vil jo kun dit Vel; men du maa huske

paa, at du har lovet Poul at være ham tro og give Slip paa alt det gamle.«

Else vaandede sig; det var jo netop det gamle, der ikke vilde slippe hende, og nu skulde hun oven i Købet holde Stævnemøder bag Pouls Ryg.

»Synes du da, der er saa meget ondt paa saadan en Herregaard?« spurgte hun.

»Godt alt sammen er det ikke, lille Else.«

»Du har da selv levet i det hele dit Liv, Mor.«

»Ja, Gud bedre det, det har jeg. Jeg har selv prøvet, hvad det gier, i mine unge Dage; men saa kom Jens, og vel er han ogsaa en Herregaardskarl, men der er alligevel godt Tømmer i ham. Da jeg var ung, saa jeg slet ikke saa ringe ud, og du ved selv, hvor svært det er, naar de render efter en, og jeg var ikke altid saa god til at vare mig, og da jeg blev gift, blev de ved at holde til, og Gud ved, hvordan det var gaaet, hvis ikke Jens havde klaret det.«

»Hvad gjorde han da, Mor?«

»Han pryglede dem, Barn, og det, saa de kunde huske det, og han var streng over for mig, kan du tro, men han holdt jo af mig. Det er jo det, som du nok ved, der ligger i Luften paa saadan en Herregaard, og det gaar altid ud over dem, der ser lidt godt ud. Nu kan du bare se med Tømrerens Marie. Du ved jo nok, at Manden kom forleden og opdagede hende med Skytten; hvordan tror du, hun har det? Og saa maa du huske paa, at Poul han mener vist, at du skal lade dig overvinde godvilligt, han vil ikke bruge Gevalt saadan som Jens, se det er maaske hans Fejl.«

»Synes du da, det er galt, at jeg har taget mod Sine og dem fra Herregaarden? De har jo dog været gode ved mig, skulde jeg se dem over Hovedet nu?« Else spurgte blot for at udfritte Moderen; hun vidste godt, hvor meget hun havde fejlet, og hvad Poul havde døjet i den Tid.

»Jeg tror, du skulde holde dig lidt mere ved dig selv, lille Else; for ser du, baade Kusken og Mejeristen og Sine og de fleste af dem, de vil dig saamænd ikke noget godt, de vilde saamænd gerne lokke dig ud i noget bare for at gøre ondt for Poul. Du kender dem jo godt, Mandfolkene; hvor mange Kærester har de ikke haft, og Sine hun har jo da et Par Børn, og hun har altid været en simpel en, og Herman, han render jo efter alle de Piger og unge Koner, han kan overkomme. Der er meget Snavs paa saadan en Gaard, og jeg er endda færdig at tro, det er bleven ringere siden min Tid.«

Else pillede nervøst i sit Lommetørklæde. Graaden stod hende i Halsen; hendes Moder kendte jo Livet, hun maatte betro sig lidt til hende, hun kunde forstaa hende bedre end nogen anden.

»Men naar jeg nu ikke har været bedre end de andre, Mor,« sagde hun nølende.

Bit Marie saa angst paa Datteren; hun saa, hvor det tyngede hende, hun læste den Hjerteangst, der laa i hendes Blik; hun kunde saa godt forstaa det, og hun maatte se, om hun kunde hjælpe.

»Men det passer ikke, lille Else. Du har været bedre end de andre,« sagde hun og knugede hende fastere til sig.

»Bare jeg ikke har været den alleringeste, Mor.« Elses Mund skælvede, og Taarerne brød frem.

Moderen strøg hende om Haaret. Bare hun dog kunde hjælpe, for her gjordes det nok behov. Men hvordan skulde hun finde de rigtige Ord. Nu lagde Else sig helt ind til hende og græd, som da hun var Barn. Bit Marie løftede hendes Hoved og strøg det krusede Haar fra Panden. »Du skal ikke tabe Modet, lille Else. Tro du din Moder, du er meget bedre end de deroppe, det ved jeg. Se, hvis du ikke havde været noget værd saadan for Alvor, tror du saa, Poul han kunde gøre saadan ud af dig! Nu du

har faaet saadan en god Mand, skal du bare tro paa ham og saa paa Vorherre, Barn, saa er der ingen, der kan skade dig.«

Saa kom Faderen buldrende ind med den lille Jette ved Haanden. Han var munter og snakkede rask op; men da han saa Else sidde grædende hos Moderen, blev han alvorlig og gik hen til dem.

»Hvad er der ved det, Tøs? Er der noget i Vejen?«

»Jeg tror, hun er ked af det Herregaardsvrøvl,« sagde Bit Marie.

Jens lagde varsomt sin Haand paa hendes Hoved. »Ja, var dig for alt det Krapyl deroppe, saadan en Flynder som Herman, se dig for med ham. Manden, du har, han er for skikkelig; det skulde bare være mig, jeg skulde Kattenkuk nok holde Skidtet fra Dørene.«

»Else skal bare holde sig til sin Mand, saa hjælper Vorherre hende nok.«

»Det er rigtigt, Mor; Poul er s'gu en kontant Mand, det er vist og sandt, hold du dig til ham, Else, og bland du kun saa et Fadervor imellem, det skader Kattenkuk ikke; men det allerbedste var s'gu lige godt et kontant Lag Tærsk,« sagde Jens og kløede sig betænkelig bag Øret.

Bit Marie forsøgte at faa Else til at betro sig til hende; men Else tog sit Tøj paa, nu var det den højeste Tid, hun kom paa Vej, Poul skulde jo møde hende paa Hjemvejen. Forældrene fulgte hende og snakkede for hende, det bedste de kunde.

Poul kom ogsaa med et tungt Sind. Han havde truffet en Mand fra Gaarden, der havde været i Skoven og af ham faaet at vide, at Else havde været hos Sypigen. Poul blev bedrøvet, men lod, som han vidste Besked med det. Han fulgtes med Husmanden ned gennem Skoven, og denne kom til at tale om Gartneren. Han undrede sig over, at Forpagteren,

der havde overtaget Gartneriet, vilde have saadan en til at styre det for sig; men heldigvis fik det da nok snart Ende. Han havde hørt, at Herman i al Hemmelighed havde løst 2 Billetter til Amerika; saa slap de da af med den Løjser, og rimeligvis tog han saa en af sine Kærester med sig.

Poul svarede saa ligegyldigt som muligt, skønt han blev helt betaget af Ængstelse. Der vaagnede en frygtelig Mistanke i hans Sind. Elses Væsen siden den foregaaende Dag, hendes Besøg hos Sypigen bag hans Ryg og nu Hermans Amerikarejse og de to Billetter, alt det blev tilsammen til en frygtelig Anklage mod Else. Hans Hjerte snørede sig sammen ved den blotte Tanke om, at hun kunde bedrage ham. Han ønskede den snaksomme Husmand langt bort, han længtes efter at være i Ro med sine egne Tanker; men de skulde samme Vej, og han maatte finde sig i Følgeskabet. Han svarede dog saa aandsfraværende, at Manden saa forundret paa ham.

Endelig naaede de da Else og hendes Forældre. Jens og Bit Marie stod et Øjeblik og talte med Poul, længe nok til, at Poul lagde Mærke til deres lidt modfaldne Stemning, og han saa straks, at Else havde grædt.

Paa Vejen hjem var han tavs og gik og rugede over sine egne Tanker; hvor ofte han end søgte at berolige sig med, at Else aldrig kunde handle saa skammeligt imod ham, det hjalp ikke. Skinsygens frygtelige Dæmon havde nu engang slaaet sine Kløer i hans Hjerte, og naar Pouls Mistanke var vakt i en eller anden Henseende, var han meget vanskelig at berolige.

Else var bleven blød om Hjertet og havde faaet lidt mere Tro til Fremtiden ved at tale med de to kære derhjemme, og hun ønskede nu blot en Lejlighed til at betro sig til Poul; men hun forstod

ikke, hvorfor han netop i Aften var saa kølig og tilbageholdende.

Hjemme i Stuen sad Else den hele Aften med blege Kinder og stirrede bedrøvet ned paa sit Strikketøj. Poul talte kun lidt og gik grublende frem og tilbage. Han saa godt, at Else led ondt, og havde den største Lyst til at sætte sig hos hende, tale ud med hende og trygle hende om hendes Fortrolighed. Men hvorfor talte hun ikke? hvorfor havde hun atter ført ham bag Lyset? Hun havde jo dog været hos Sine, og netop det, at hun tav om Besøget, gjorde ham dobbelt mistænksom. Maaske sad hun netop nu og traf sit Valg, sad og overvejede, om hun vilde tilhøre ham eller Herman. Ja, maaske havde hun blot været saa indtagende og føjelig i denne Tid for at gøre ham tryg. Det var, som en ond Engel bestandig hviskede ham i Øret den ene mistænkelige Omstændighed efter den anden; hver Gang han nogenlunde overvandt en, dukkede en ny op. Til sidst kunde han ikke udholde det mere, han foregav, han var træt, og gik i Seng.

Else blev siddende længe; men til sidst blev hun dog enig med sig selv om en Slags Plan, hun vilde følge. Hun vilde tale med Herman, og vilde han saa ikke godvilligt holde op at true eller forfølge hende, maatte hun holde ham hen med List, saa vilde hun af al sin Magt søge at formaa Poul til at sælge Huset. Holdt han rigtig af hende, maatte han kunne gøre det. Saaledes, som Poul havde vist sig for hende i Aften, turde hun ikke tænke paa at betro sig til ham.

De følgende Dage svandt, uden at Ægtefællerne udtalte sig for hinanden. Poul stod om Dagen og gravede en Grøft ude i Marken. Det var surt og regnfuldt i Vejret, og tungt og trist var det i hans Sind. Mistanken sad der, og Ormen gnavede sig dybere og dybere ind i hans Hjerte. Han knugede Hænderne fast om Spadeskaftet og sled, saa Sveden

sprang ham ud af Porerne, medens Tankerne tumlede om i hans Hjerne; der kom noget stolt op i ham. Vilde Else virkelig forkaste ham for saadan en som Herman, saa var han dog for stolt til at trænge sig paa. Al hans Selvbevidsthed vaagnede i hele sin Styrke, og han var undertiden ikke fri for at se ned paa Else. Men naar han saa kom hjem og saa hendes stille, sorgfulde Ansigt, blev han urolig, og Kærligheden trængte paa med sin hele Kraft, han var venlig og søgte at skjule sin virkelige Sindsstemning.

Else paa sin Side forsøgte ligeledes at lade som ingenting; men begge mærkede godt, der var kommen noget fremmed imellem dem.

Der laa en tung, uheldsvanger Luft over den lille fredelige Stue. Novemberstormen hylede og sang i Træerne, Regnen piskede paa Ruderne, og den lille Gøg i Klokken havde mistet noget af sin muntre Klang.

13. KAPITEL.

Saa kom den omtalte Lørdag, da Poul skulde møde og kæmpe for Husmændenes Sag. Det var et Transportspørgsmaal, der havde stor Betydning for Udflytterne, og Poul havde gjort et stort Arbejde for at faa sin Opfattelse ført igennem.

Else var fra Morgenstunden i en underlig forstyrret Sindsstemning. Sammenkomsten med Herman antog for hendes Bevidsthed større og større Dimensioner. Det forekom hende, at hele hendes Fremtid afhang deraf; men hun havde ikke meget Haab om at faa Held med sig. Hun vidste godt, at naar Hermans Begær var vakt, vilde enhver Hindring kun gøre ham ivrigere. Hun rystede uvilkaarligt, naar hun tænkte paa, at hun skulde tale med ham alene; men hun vaklede ikke et eneste Øjeblik, den

Sag skulde nu klares; som det var, kunde det ikke gaa.

Hun grundede paa, hvorfor Poul var anderledes end sædvanlig. Hun havde en Anelse om, at han havde opdaget hendes Besøg hos Sypigen. Nu længtes hun efter at faa talt rigtig med ham og prøve sin Magt.

Poul tog tidligt af Sted. Han skulde have sine to Naboer med sig; han bad Else gaa til Ro, hvis det blev sent. Først gik han til Jørgen Vejmand. Her maatte han dog vente en rum Tid; thi Jørgen var ikke tidig endnu, som han kaldte det. Vejmanden laa inde paa Loen og rodede i en Bunke Kartofler; baade Klæder og Ansigt havde en ensartet, jordslaaet Farve, og der var ikke meget Tegn til Liv, en tjavset Bort af rustrødt Skæg var det eneste, der bragte lidt Afveksling i den ensformige Farve. Poul gik ind paa Loen til ham, og skønt han vidste, det var haabløst, raabte han dog ind i Ørene, at det var Tiden, de skulde af Sted.

Men Jørgen Vejmand rystede paa Hovedet. »Jeg bliver heme,« sagde han mut og blev ved med at pirre i Kartoflerne, tog dem op een for een og undersøgte dem i det dunkle Lys og kastede dem derpaa hen i Bunker bag ved sig.

Poul ærgrede sig; thi det var en Aftale, at han skulde med, og hver eneste Husmand skulde helst møde.

»Jeg er da saa rivende gal i Dav,« brummede den gamle. Poul maatte le ad ham. Jørgen Vejmand befandt sig i Regelen i en permanent Tilstand af Arrigskab; men nu kom heldigvis Konen frem i Døren.

»Jeg bliver heme!« raabte den gamle igen og saa galt efter Konen.

»Sludder med dig,« sagde hun. »Saa Gu' skal

du med. Han gaar og bliver saa nole herhjemme, saa vi vovt ka være ved Siden af ham, hverken Katti eller je.«

»Jeg vil være færdig med Kartoflerne,« snerrede Vejmanden.

»Ja, dem kan du nemt blive færdig med, Fatter.«

Karen havde i Aarenes Løb vænnet sig til at tale ganske almindeligt, som om Manden kunde høre.

»Hvad bestiller han egentlig?« spurgte Poul.

»Aa, jeg har sanket den Skæppe Kartofler fra ovre i Kulen, de er helt fordærvede alle sammen. Der var ikke en eneste, der duer til at spises; men saa saa han det jo, da jeg skulde have dem smidt for Svinene, og saa var Fanden løs. Nu har den gamle gaaet dem igennem tre Gange, og han bliver ved og tager flere og flere fra, til sidst bliver der s'gu aller en eneste tilbage, der fejler noget.«

»Det er jarnemej en sær Tid!« raabte den gamle. »Jeg siger det er en sær Tid,« gentog han endnu højere og saa galt paa baade Poul og Konen.

»Du behøver ette at raabe saa højt, vi kan s'gu nok høre dig, dit gamle Vrøvl,« sagde Konen, medens Poul skyndsomst nikkede.

»Ja, men det er Alvor, og det kan jarnemej aldrig i Evighed gaa, det ender galt. Jeg siger, det ender jarnemej galt.«

Poul nikkede igen.

»Nu vil Konen s'gu ette spise saadanne Kantøfler, og saa er det oven i Købet Rosenkantøfler. De skal være fordærvet; jo vist, der skulde være en Stads, fordi de har en lille Plet; men de unge, de er, ligesom de er tovli.« Jørgen regnede altid Konen med til de unge i daarlig Forstand. Han var nu rigtignok ogsaa meget ældre end hun.

Poul smilte til Karen; men det opdagede den gamle og saa meget unaadigt op.

»Ja, du er jarnemej da aller et Haar bedre!« raabte han.

Nu var Bunken imidlertid søgt igennem, og som Konen meget rigtig havde forudset, var der kun en god Haandfuld, der var kommen til den daarlige Side. Den gamle rejste sig, pegede paa den store Bunke og saa over paa Konen. »Se dem der, de fejler ette noget, de er friske.«

»Ja, jeg skal s'gu nok ekspedere dem, det kan du stole paa.« Nu tog hun imidlertid aktivt fat; ved forskellige snilde Manøvrer fik hun Vejmanden skubbet ud ad Lodøren. Poul maatte beundre den strategiske Overlegenhed, hvormed hun fik ham manøvreret ud ved bestandig at stille sig i Vejen for ham. Hun fik ham ind i Køkkenet, hældte uden videre varmt Vand i et Blikfad og begyndte at gnide løs paa Mandens Ansigt med en Klud.

»Se dig for en bitte,« sagde Jørgen og spyttede.

»Sludder med dig, du skal s'gu da vaskes. Jeg har et farligt Brod med at faa Skidtet af ham,« sagde hun og saa til Poul.

»Fruentimmer er noget ledeligt Rak,« snerrede Jørgen og spyttede af Sæben; medens Konen gned løs, lukkede han Øjnene og gjorde de grusomste Grimasser.

Saa fik han alligevel Sæbe i Munden og trak sig arrigt tilbage. »Jeg siger, de er Fanden jarnemej noget Rak!« raabte han og spyttede ud.

Hele Scenen var saa komisk, at Poul gav sig til at le.

Men den gamle, der havde Øjnene godt med sig, saa det og blev gal. »Ja, tøv du kun bare, du kan jarnemej faa Spil nok med den, du har faaet fat i,« sagde han.

Poul var vant til, at Jørgen havde Frisprog; men nu rynkede han dog Brynene.

»Du bryder dig da ikke om, hvad det gamle Fæ siger,« ligtede Konen paa det.

Under Spytten og Hvæsen og stadige Protester blev Jørgen halet ind i Sengekammeret, medens Poul fra den lille hyggelige Dagligstue holdt Samtalen i Gang med Karen.

Omklædningen gik ikke for sig uden adskillige højrøstede Protester; men Konen lod som ingenting.

»Hold nu Hals og staa stille, det er dog rælig, som du skaver dig i Dag. Saa, gaa nu hen til Spejlet, nu er du saa net, som du kan blive.«

Vejmanden fik brummende Stokken og lidt efter var de paa Vej ned til Mikkel. Jørgen havde faaet sin store Kavaj paa og Ild paa Piben og var nu i Grunden i helt godt Humør. Men saadanne Skærmydsler skulde nu engang til, før han kom ud. Siden han holdt op med sin Bestilling som Vejmand, var han svær at drive ud af Hjemmet.

Da de naaede Mikkels Hus, pegede Vejmanden paa den lille Udbygning, der betegnede Svinehuset, og raabte med Glæde i Stemmen: »Hans Griseso kan ette leve!«

Mikkel havde en So, der nylig havde faaet Grise og i flere Dage været meget syg.

»Den er ellers bedre i Dag,« raabte Poul af sine Lungers fulde Kraft.

»Ja, den dør,« svarede Jørgen bestemt. »Det er et stort Tab, og Mikkel kan ette taale det, han passer ette sit Kram.«

Poul rystede paa Hovedet, men opgav Ævred.

Hos Mikkel laa alt som sædvanligt i Kaos; men han var heldigvis i Tøjet og parat til Opbrud. Poul maatte dog absolut ind og se til Soen, og Jørgen rokkede bagefter.

Mikkel satte forsigtigt Træbenet mod Gulvet, da de kom ind i Stalden, og vendte sig hyssende om mod Poul. »Vær nu stille, for jeg tror, de sover,«

sagde han og listede foran ind gennem den faldefærdige Dør til Svinehuset.

Herinde i en Bunke tørt Halm halvt laa og halvt sad Mette oppe i Krogen. Hun var falden i Søvn, Hovedet var sunken ned paa Brystet, og en lydelig regelmæssig Snorken lod sig høre. Som Værn mod Kulden var hun iført en gammel Chenille, der med sine utallige Slag gjorde hende endnu langt tykkere end sædvanlig; foran hende laa Soen ogsaa sovende med de smaa Grise omkring sig.

Mikkel saa betaget hen paa Gruppen. »Det er et net Syn,« sagde han. »Se her har Mor siddet nu i fem Dage og passet Soen, hun vilde jo fare paa Grisene, naar Turene kommer; men nu tror jeg, Gud ske Lov, ogsaa det værste er overstaaet. Men Mette er en Stadskone, det er vist, hun er, især til saadant stille Arbejde.«

Jørgen Vejmand mønstrede det hele; der gik et besk Smil over hans Ansigt. »Den er jarnemej død inden Morgen, Mikkel, og Grisene gaar bagefter, du skulde slaa hende ned, Mikkel.«

Inde i Kostalden beroligede Poul dog Mikkel med, at det store Tab nu sikkert blev undgaaet. Soen blev nu ganske sikkert helt rask i Løbet af et Par Dage. Mikkel var svært fornøjet. Han gik op paa det høje Ben og fortalte om, hvordan hele Familien havde stridt for at holde Liv i det kostbare Dyr; han gav dog bestandig Mette Hovedparten af Berømmelsen. Jørgen Vejmand stod imedens et Par Skridt borte og saa sig med rystende Hoved omkring i Stalden. Det kunde heller ikke nægtes, der saa slemt ud. Mange Ruder var itu, Hullerne stoppet til med Halm og Klude, og Kalken var slaaet af paa store Stykker paa Væggen, og saa var det værste endda de tre Køer, der hverken var rene eller ordentlig i Stand. Den propre og ordentlige Vejmand kunde ikke lade være at sige sin Mening. »Det er

jarnemej en ringe Redelighed, Mikkel,« sagde han. Men Mikkel hoppede velfornøjet omkring og brød sig ikke det mindste om Jørgens Misbilligelse.

Det viste sig, at baade Mikkels Kavaj og hans Pibe var borte. Alle Børnene blev sat i Arbejde med at lede, og det tog nogen Tid, før han fandt Sagerne frem, og de endelig kom af Sted.

Poul og Mikkel talte sammen, og af og til gav Jørgen sit Besyv med uden at bryde sig om, at han i Regelen faldt meget umotiveret ind. De fulgte en Markvej fra Mikkels Hus, der løb ud til Byvejen noget længere nede. Før de forsvandt bag Skoven, saa Poul sig tilbage, han kunde netop her naa at se et lille Glimt af Kildehuset. Men hvad var dog det! Netop som han holdt Øjnene fæstede paa den kønne, hvide Gavl, gik Loftslugen op, og han var trods Afstanden næsten sikker paa, at det var Else, der stod deroppe. Hvad kunde hun dog have at gøre der paa denne Tid helt ude paa det Loft, hvor der sad utærsket Korn.

Der steg en Mistanke op i ham, og han kunde ikke faa den ud af sine Tanker. Allermest Lyst havde han til at vende om og skynde sig hjem; der lagde sig tunge Anelser over hans Sind. Han kunde dog ikke blive betænkt; han syntes, det var alt for latterligt, og fulgte i Tavshed med de andre ned til Mejeriet.

Da han kom ind i Forsamlingssalen, hvor der allerede var samlet en hel Mængde Folk, forsøgte han at tage sig sammen. Han skulde jo tage Del i Forhandlingerne. Han stred imidlertid forgæves med sin Uro, der mere og mere fik Magt over ham. Han blev brændende varm, som om han havde Feber. Sveden sprang ham ud af Porerne, og han var godt paa Vej til at blive syg af Skinsyge og Spænding. Han maatte ud i den friske Luft; Angsten var ved at kvæle ham. Han fik fat paa Formanden, foregav,

han var bleven syg, og fik ham til at udsætte Behandlingen af den omtalte Sag til næste Gang.

Poul saa virkelig saa medtaget ud, at Formanden ikke alene gik ind paa hans Forlangende; men ogsaa selv fulgte ham ud for at se, om Poul kunde klare sig alene.

Det lettede at komme ud i den friske Luft, og Poul afviste al Hjælp og gav sig paa Hjemvejen.

Det var en frisk Aften med lyst Vejr og klar Frost; Vinteren begyndte tidlig det Aar. Poul gik ind gennem Skoven, raskere og raskere gik han, indtil han næsten løb.

Mere og mere følte han sig overtydet om, at den aabne Luge var et Tegn, og til hvem kunde det vel være andre end til Herman! Da han endelig naaede Skovens Udkant og kunde se sit Hjem og kendte Lysene fra Dagligstuen, stod han stille et Øjeblik og pustede; den lange Tur havde næsten helt taget Vejret fra ham.

Der kom en underlig dump Resignation over ham; han følte som en Mand, der bestemt venter at møde sin Skæbne og bliver betaget af en tung Ro i det afgørende Øjeblik; men alligevel sitrede han, han ventede ikke noget godt.

Han gik ganske stille gennem Haven for fra Siden at komme hen til det oplyste Vindue. Alt, hvad der hed Lumskeri og Luren, var Pouls Natur imod; men nu vilde han lytte, saa lydløs som en Kat nærmede han sig Vinduet, indtil han kunde se en lille Smule af Stuen gennem Revnen ved Rullegardinet. Han hørte allerede Stemmer, og en kold Gysen gennemfor ham. Nu bøjede han sig frem og kigede. Han greb med et krampagtigt Tag om Solbænken; thi derinde saa han ganske tydeligt sin Lykkes Dødsfjende, den, han nødigst af alle vilde se her, Herman med det uhyggeligt friserede sorte Haar. Han kunde se en Del af Personen. Hovedet

og noget af Overkroppen. Herman sad i hans Faders Stol og vendte Ryggen til Vinduet. Else befandt sig længere tilbage, hende kunde han ikke faa Øje paa.

Herman talte ivrigt og flydende; Poul hørte kun et enkelt Ord rigtig tydeligt, og det var Amerika. Saa vendte han Hovedet bort fra Vinduet, det Syn kunde han ikke taale; alt Blodet strømmede ham til Hjertet, saa var det altsaa dog sandt. Han vilde gaa ind og kræve Else til Regnskab, og Herman ... han knyttede sin Haand med et rasende Blik; men han standsede paa Trappen og holdt sig med en voldsom Kraftanstrengelse tilbage. Hvad var det, han vilde gøre, var det ikke sit eget Livsprincip, Friheds-princippet, han vilde forraade, fordi det nu gik ud over ham selv? Hvad hjalp det, at han kunde tage Else med Magt, hvis hun i sit Hjerte tilhørte den anden? Havde de ikke Bud ogsaa til ham selv, hans Lærers stolte Ord, som han altid havde holdt af og foresat sig at følge:

»Aldrig du vove med knyttet Haand
at true et andet Menneskes Aand.«

Han vidste, det var hans Pligt at kæmpe for Else; hvis han havde tabt, havde han saa Ret til at herske over noget, der ikke var hans? Hans Blod sydede i ham, det raabte om Magt og Ret, talte et andet Sprog og vilde tvinge ham ind.

Saa snart Poul var gaaet om Eftermiddagen, blev Else betaget af en voldsom Spænding og Længsel efter at komme til en Afgørelse.

Længe før Tiden aabnede hun Lugen og var færdig til at tage mod Herman.

Endelig kom han; der var straks noget usikkert over ham, da han gik frem i Stuen.

Else følte sig ogsaa ilde til Mode; hun opdagede

først nu, at det var bleven halvmørkt, hun tændte Lampen og rullede omhyggeligt ned.

Herman fik snart Bugt med sin Usikkerhed. Han havde bestemt, han vilde beholde Elses Haand, naar han hilste; men Else saa ikke, han strakte Haanden ud. Saa satte han sig med kynisk Ligefremhed mageligt til Rette i Hans Knudsens gamle Stol; det gjaldt om straks at vise, at det var ham, der havde Magten. Alene denne Sammenkomst var et stort Skridt fremad; nu gjaldt det om at benytte det klogt og hensynsløst, ingen Skaansel, ingen Pardon.

Han saa paa Else med et flammende, begærligt Blik, der var kommen en helt ny og ubeskrivelig Ynde over hende; hun var ligesom bleven langt finere end før. Hvad brød han sig om Poul, hvad gjaldt for ham et Hjems Lykke; han fattede ikke, at han nogen Sinde havde kunnet slippe hende, og han vilde vove alt for at vinde hende tilbage. Det var ikke første Gang, han havde haft Forbindelse med gifte Koner; men Else vilde han ikke mere give Slip paa.

Else satte sig lidt borte og mønstrede Herman skarpt. Hun kunde ikke i dette Øjeblik forstaa, at hun nogen Sinde for Alvor havde interesseret sig for ham, i ethvert Fald var hun nu grundigt helbredet, hun følte kun Uvillie nu, og Tanken om hans lumpne Trusler gjorde ham saa modbydelig, at hun kun med Møje kunde beherske sig.

»Sine har sagt mig, at du gerne vilde komme til Enighed med mig, Else.« Tonen var flot og overlegen. Else følte, hvor svært det var at faa begyndt, og tav endnu.

»Bare de nu vilde sætte ham ind i Bestyrelsen, saa var han da borte hver fjortende Dag,« fortsatte Herman efter en lille Pause.

Else svarede endnu ikke. Hun havde dog knap ventet, at Herman vilde vise sig saa fræk; men nu

stod det hende pludselig klart, hvad det var for et Vovestykke, hun havde indladt sig paa, og hun pønsede nu kun paa Udveje til at komme af med den besværlige Gæst; nu var hun bleven bange for det farlige Besøg.

Hun saa rundt i den lille Stue, ligesom hun i alle de døde Ting vilde hente Styrke til Kampen. Der var nu Klokken, den gamle Bornholmer med sit faste, bestemte Tik-Tak; var det ikke, som hvert eneste Slag ligesom vilde hjælpe hende og give hende Mod. Der var den gamle Moders Stol med det falmede Betræk; hun havde bestandig betragtet den Stol med hemmelig Ærefrygt og neppe vovet at sidde i den; nu trak hun den et godt Stykke bort fra Faderens, hvori Herman velbehageligt bredte sig; hun syntes, Kræfterne øgedes, da hun satte sig til Rette.

Alt dette havde for Else kun taget et halvt Minut, og nu havde hun faaet Mod til at begynde Kampen. Hun fandt det klogest helt at overhøre Hermans Forhaabninger angaaende Fremtiden.

»Det var forkert, jeg lod dig komme herned i Aften, Herman; men det var da ellers kun for, at jeg kunde tale et Øjeblik med dig i Ro og sige dig, at nu maa det være forbi. Du maa lade mig være i Fred.«

Herman vendte sig i Stolen og saa paa Else. Nu vilde hun altsaa igen knibe ud, det var, hver Gang han troede, han havde hende i sin Magt; men saaledes skulde hun ikke slippe. — »Naa, saa du vil spille knibsk,« sagde han.

»Vær nu god, Herman, det kan da ikke være din Mening, at du vil gøre mig Fortræd.«

»Ih, Fortræd! der skulde være en Stads, fordi jeg kommer herud og taler med dig.«

»Ja, hvis Poul var hjemme ...«

»Poul!« Herman blev rasende blot ved at høre

Navnet. »Det Hængetræ; jeg forstaar ikke, hvad du vilde med ham.«

»Aa! han er god nok til mig,« sagde Else vredt.

»Ja, han er vist meget for god, Else.« Nu var Tonen ironisk. »Hvad tror du, han vil sige til disse her?«

Herman trak triumferende nogle Breve op af Lommen.

Else genkendte straks sin egen Skrift. Saa havde Herman altsaa Brevene. Hun havde undertiden haabet, det var en ganske tom Trusel. De saa ligefrem uheldsvangre og uhyggelige ud, som han der holdt dem lige foran hende.

Men det kunde nu alt sammen ikke hjælpe, det maatte koste, hvad det vilde, nu skulde det have en Ende med Herman.

Herman sad og fulgte Minespillet i Elses Ansigt Han troede i sin Selvtillid, at hendes Tavshed var Tegn paa Frygt; han vidste godt, at de Breve var et stærkt Vaaben, og han vilde drage al den Fordel af dem, han formaaede. Det var et stort Held for ham, at han havde fundet de gamle Breve; men han vilde dog først forsøge, hvad der kunde opnaas med det gode.

»Men hvorfor skal vi snakke om de Breve?« Herman gjorde Stemmen indsmigrende og stak Brevene i Lommen. »Jeg vil jo bare have, vi skal være Venner. Oh! hvis du vilde som jeg, Else; du har dog engang holdt af mig, og det gør du vel endnu, hvis du turde. Om ti Dage gaar der et Skib til Amerika, rejs med mig, hører du, saa vil vi to begynde et helt nyt Liv derovre.«

Nu sprang Else op. »Aldrig!« raabte hun. »Jeg afskyr dig. Jeg troede, jeg kunde have talt dig til Fornuft; men nu maa du gøre ved Brevene, hvad du vil, jeg er lige glad, jeg vil aldrig se dig mere.« Else havde glemt alt for sin Vrede. Med lynende

Øjne og bølgende Bryst stod hun for ham; hun havde megen Konduite, og det viste hun ogsaa nu. Hun saa et truende Glimt i Hermans Øjne, og i samme Nu stod hun bag ved Svigermoderens Armstol med Ryggen lige ved den halvt aabne Køkkendør. Nu var hun ikke bange.

Herman rejste sig rasende. »Naa, saa du vil have Krig,« raabte han. »Tror du virkelig, jeg vil være din Nar mere. Du tror maaske, det er min Spøg; men du kan tro nej, min Dukke. Nu skal han faa dine Breve den Dag i Morgen, det skal jeg love dig, og du maa endelig ikke tro, du bliver saadan færdig med mig; jeg skal pine dig Sjælen ud af Livet og fortælle alle og enhver, hvordan du har været. Jeg skal blive herhjemme bare for at hævne mig paa dig.« Herman var helt ude af sig selv; han saa paa Else, hvor var hun dog lokkende, som hun stod der saa stolt og udfordrende bag Stolen. Han ærgrede sig, fordi hun havde faaet Tid til at dække sig; han vidste godt, hun kunde være ude af Bagdøren, uden at han kunde naa hende, og saa havde han endda sat de forbandede Træsko i Forstuen og stod paa Strømpefødder.

Else blev staaende i samme afvisende Stilling; hun ræddedes ved hans Ondskab, men hun vilde staa fast. »Tik-Tak! Tik-Tak!« sagde Uret. Det var, som hun hørte Pouls Stemme; nu maatte hun til ham og søge Beskyttelse, og saa rejse, rejse, rejse. Der var vist ingen Grænser for Hermans Ondskab.

»Vil du saa komme af Sted,« sagde hun fast, »og fortæl du bare alle de Løgnehistorier, du vil; mig faar du ikke mere i din Vold, det kan du stole paa.«

»Naa, saa du vover at vise mig Døren; naa, saa det vover du!«

Herman traadte et Skridt nærmere; men Else

var paa sin Post. Gud ske Lov, den gamle Stol var imellem.

»Nu gaar du din Vej, og du kan stole paa, at jeg skal tale med Poul,« sagde hun.

»Ha!« Herman lo. »Pas du bare paa, at jeg ikke knækker Sidebenene paa den Stymper.«

»Nu gaar du paa Øjeblikket, ellers løber jeg ud ad Bagdøren og henter Hjælp.«

»Ja, vent du bare!« raabte Herman. Stemmen var ganske uartikuleret og uhyggelig; men Slaget var tabt. Han maatte gaa; hvis Poul kom hjem i dette Øjeblik, kunde det blive farligt. Herman var just ingen Helt. Med en Ed fik han fat paa sin Hat og kom ud af Døren.

Da Else havde hørt hans Skridt over Gaardspladsen, løb hun hen og laasede Dørene; men saa var hendes Kræfter ogsaa udtømt, hun kastede sig ned i Armstolen og græd.

---

14. KAPITEL.

Poul fulgte en Sti, der gik ind gennem Tykningen, og blev ved at løbe frem, til han naaede den aabne Plads ved Engen. Her kastede han sig ned paa en Risbunke. Foran sig havde han den lille Sø, hvor han, dengang Høet stod i Stakke, havde siddet med Else.

Nu forsøgte han at tænke over, hvad der var sket. Det var altsaa ham, der havde tabt, og hvor havde han ikke kæmpet og stridt for Else lige fra den første Dag. Som et Barn havde han gaaet og vejet og prøvet, hvor langt han var naaet, og trods al Modstand havde han bestandig haabet, han vilde sejre til sidst. Hvad vilde han ikke gøre, for at dette ikke var kommet, for at eje Else helt, saaledes som han havde drømt. Han vilde skabe og forme hende,

og nu blev det Herman og Herregaarden, der vandt. Hvorfor styrtede han sig ikke ind i Stuen og kastede sig over Skurken? Hvorfor? Ak! han var jo magtesløs; havde han blot set det mindste Tegn paa Uro eller Forstyrrelse. Men hvor roligt sad Herman ikke i hans Faders Stol, og det var Else, der havde givet Tegn til ham, det var aftalt det hele. Han var afmægtig, hvad kunde han gøre?

»Aa, Gud,« han bøjede sig frem og tilbage og stønnede i Smerte. Hans Ansigt var forrevet, og Klæderne var tilsølede; hans ene Haand blødte, men han ænsede det ikke.

Else, hans Hustru, hans Dronning, hun var tabt, det var det forfærdelige.

Nu sad Herman maaske hjemme i hans Faders Stol og drøftede Rejsen til Amerika. Skinsygen borede sine skarpe Kløer dybere og dybere ind i hans Hjerte. Aldrig, aldrig kunde han komme over dette, hvad havde han dog gjort, at Gud vilde straffe ham saadan.

Hans Hoved sank ned i de hule Hænder, og hans Sorg fik Luft i bitre Taarer. Poul var et blødt Gemyt; men det var sjældent, han græd, derfor blev Graaden nu heftig og voldsom. Store Taarer banede sig Vej ned gennem Skægget, Rimfrosten fangede dem, og som funklende Krystaller blev de hængende, og Skægget blev hvidt og glinsende, hans Legeme skælvede, han gav sig helt hen i sin grænseløse Smerte.

Maanen steg frem paa Himlen, dens Straaler lagde en skinnende Glorie om den sammensunkne Skikkelse og blandede sig med Rimtaagen, der laa over Engen; men mellem Stammerne stod store, spøgelseagtige Skygger og lurede mellem de hvide Lysninger.

Poul saa op til Himlen, der funklede med tusinde Stjerner; men det gjorde intet Indtryk, der var Trods og Vrede i hans Sind. Hvor kunde Gud være

saa haard, saa grusom. Hans Blik faldt paa Søen dernede paa Engen. Han kunde kende Stedet, hvor han dengang sad med Else, Maanen funklede paa Sivene, de stod med bløde Rimkanter. Men hvor forandret var nu alt; den Aften vandt han en Sejr, den Aften var han fuld af Haab, og nu var han en slagen, skibbrudden Stakkel. Hvad nyttede det, at han sad her sund og stærk, hvad hjalp det, at han havde sit Paradis derhjemme, hvad hjalp det alt sammen, naar Else var tabt!

Mørk og trøstesløs laa Fremtiden som en lang, trist og graatung Vej, ikke en Solstraale øjnede han, ikke en eneste lille Lysning, kun Mørke, saa langt hans sorgfulde Øje kunde se. Det faldt ham ind, om han nu havde kunnet som hans Moder: knæle ned og bede til Gud; men han kunde ikke. Gud, han holdt jo med det onde; nej, han maatte gaa sin mørke Vej fremad alene.

Han vidste ikke, hvor lang Tid der var forløben; men Kulden havde lagt sin knugende Aande over alle hans Lemmer, saa han neppe kunde gaa, da han endelig rejste sig.

Hvor gik det smaat den Vej tilbage, hvor han før stormede frem. Hans Tanker arbejdede, og det var Vreden, der mere og mere fik Overhaand over alt andet. Der steg en heftig Vrede op imod Else i hans Sind, hun havde skuffet ham og bedraget ham, og han længtes efter at gøre op med hende.

Da Poul kom ud paa den aabne Skovvej, lød der raske Skridt, og før han fik Tid til at besinde sig, stod Else foran ham.

Else var bleven hjerteangst, efterhaanden som Tiden gik og Poul stadig lod vente paa sig; til sidst var det bleven hende uudholdeligt, og hun var gaaet ud for at finde ham.

Da hun saa Poul, raabte hun hans Navn, der var Jubel i Stemmen, og kastede sig om hans Hals.

»Aa! Poul!« raabte hun.

Hun mærkede ikke straks, hvor køligt Poul tog imod hende. Hun syntes, hun trængte saadan til hans Beskyttelse, og lænede sig tæt ind til ham. Men saa mærkede hun, hvor forandret Poul var, og Modet veg fra hende.

I Forbindelse med den udstaaede Angst og hendes Sindsbevægelse var det for meget for hende, hun kom til at græde, ikke højt, men en underlig dæmpet Graad, der trængte Poul helt ind i Sjælen; hendes Legeme rystede, og hun kunde neppe tale.

Poul var forandret; der var som en usynlig Mur imellem dem. Han støttede Else, men der var intet af hans gamle Varme, hans Mistænksomhed stod paa Vagt. Nu vilde han høre hendes Forklaring, som hun af egen Drift vilde give ham den. Han havde bitre, vrede Ord paa Læben, men holdt dem tilbage.

Else følte stærkere og stærkere hans Tilbageholdenhed og græd mere, hvordan skulde hun dog faa talt, naar Poul var saadan?

Da de naaede hjem og kom ind i Stuen, satte Poul sig mørk og grublende paa Bænken. Else saa ængstelig paa hans forstenede Ansigt, hvorfor kom han hende dog ikke det mindste i Møde? Men hun maatte tale, hun tog ham i Haanden og trak ham hen til Faderens Stol.

»Her Poul, her skal du sidde, jeg maa tale med dig. Oh, hvor kold du er, du fryser jo.«

Poul følte en stærk Uvillie ved at sidde der, hvor Herman nylig havde siddet; men der var noget i Elses Væsen, der tvang ham, og han føjede sig efter hende.

Hvor var det strengt for Else, hvor følte hun sig forknyt og ydmyg. Hun satte sig paa den lille Træskammel ved Pouls Fødder og tvang sin Graad tilbage.

Trods sin Vrede følte Poul Medlidenhed med hende. Der var noget ængsteligt og bange over hende, der stemte ham mildere.

»Jeg maa have talt med dig, Poul,« sagde hun. Stemmen var bedende og blød.

»Ja, jeg er parat, Else, begynd bare.« Tonefaldet blev en Kende haardere, end han havde tænkt sig, og Else skælvede.

»Du ved jo godt, Poul, at jeg altid har været deroppe paa Herregaarden, og der er saa meget daarligt paa saadant et Sted, og det er saa svært, Poul, naar vi gaar i det saadan til daglig. Hører du mig, Poul?«

»Ja, jeg hører det,« sagde Poul.

»Og saa vilde du saadan tage mig med Magt. Du vilde have, at jeg lige paa een Gang skulde blive en anden; men det kunde jeg ikke her midt i alt det gamle. Og saa Herman, han ...« Else stammede.

»Hvad er der med ham?« spurgte Poul haardt.

»Du ved jo nok, vi har engang været gode Venner, Poul; men saa kom du, og i den første Tid tror jeg ikke, jeg brød mig saa meget om dig. Ja, nu maa jeg sige dig det hele. Det var mest mere Kildehuset og saadan noget. Men det forandrede sig snart; men jeg var trodsig og kunde ikke lige straks bryde med Herregaarden og alt det gamle.« Else saa bønligt op paa Poul, som om hun bad om en lille Haandsrækning, før hun gik videre.

Poul forstod godt, hvor det kneb; men hans Blik var koldt som en Dommers.

Hvor skulde Else faa Kraft til at fortælle det hele; hendes Hjerte krympede sig, hun kunde slet ikke komme i Gang, som hun vilde, og blev stammende og usikker.

»Og Sine og Herman, Poul; hvis du vidste, hvor de har pint mig, og saa nu i Aften, Poul. Herman, han har ..., han har været her.«

»Havde du givet ham Lov til at komme, Else?«

Poul rejste sig; hans Stemme var truende.

Else saa op paa hans Ansigt, hvor Vreden nu saa tydeligt spejlede sig, og hun blev bange; men lyve for ham vilde hun ikke. »Ja, det har jeg; men det blev lavet af Sine alt sammen, det gjorde det, og det var jo bare fordi ...«

»Og du gav ogsaa Tegn til ham, ikke sandt?«

Oh, Gud; saa det vidste han ogsaa. Hvordan skulde hun dog komme over det; men hun maatte tilstaa, det var jo sandt.

»Jeg lukkede Gavllugen op, Poul; det var Tegn til, at han maatte komme. Men, Poul, det var jo kun for ..., det var jo bare ...« — Brevene, nej, hun turde ikke nævne dem, ikke nu.

»Og det gjorde du, Else. Du holdt Stævnemøde her, her i min Moders Stue,« Pouls Øjne lynede, og han gik bort fra hende.

Else rejste sig ogsaa. »Du ved ikke, hvor bange jeg blev, da han var her, Poul, og hvor jeg længtes efter dig, og det var ogsaa, ligesom du var hos mig, da det kneb.«

Poul saa paa hende. Der var noget, der bragte ham i Tvivl med sig selv; han trængte sin Vrede tilbage.

»Hvorfor lod du ham da komme herned? Er du ikke min Kone? Ved du ikke, hvad du har gjort?«

»Du maa tro mig, Poul, hører du; jeg har kun gjort det paa det bedste, og hvis du nu vil føje mig i en eneste Ting, saa skal du se, hvor godt alting skal blive.«

»Hvad er det, du vil have?« spurgte Poul.

»Jeg tør næsten ikke sige dig det, naar du ser saadan paa mig; men du holder jo rigtig meget af mig, gør du ikke?«

»Jo, det gør jeg, Else, og netop derfor er det saa forfærdeligt for mig.«

»Saa skal du sælge Kildehuset. Kommissionæren kommer i Morgen igen, jeg har sendt Bud til ham. Sælg det, Poul; vi kan jo faa det lige saa godt et andet Sted, naar vi holder af hinanden, og nu ved jeg, hvor meget jeg holder af dig.« Else tog Pouls Haand og fortsatte ivrigt:

»Det er lige meget, hvor vi kommer hen, Poul, blot et Sted, hvor ingen kender os, her kan jeg ikke være.«

Poul rettede sig med et Ryk. — Sælge Kildeset! — Han stod et Øjeblik tavs og saa paa Else. Nu syntes han, der kom Klarhed over det hele. Else var bleven usikker; rimeligvis havde Herman en vis Magt over hende. Nu trængte han vel paa og vilde forlede hende til at rejse med; men Else vilde maaske alligevel helst blive. Poul kunde høre paa hendes Stemme, at det var hendes Hjerte, der talte, at hun virkelig holdt af ham; men han hørte ogsaa Vilkaarene. Sælge sit Fødehjem! Han saa sin Fader for sig, følte hans Blik hvile paa sig. »Pas paa Jorden, Poul!« Igennem et helt Livs Kampe havde hans Fader erobret den lille Plet fra Herregaarden, skulde han nu lade sig jage bort?

»Aldrig, Else; det kan jeg ikke,« sagde han.

Else kastede sig ind til ham. »Sælg det, Poul; jeg kan ikke blive her, jeg tør ikke, hører du, sælg det og rejs med mig. Jeg vil gøre alt for dig, bare du vil føje mig.« Hun blev ved at bede med sine Arme om hans Skuldre; hun talte sagte, saa uendelig bedende og ydmygt, men græd imellem, saa Ordene blev borte.

Poul strøg hende over Haaret; men hans Blik søgte rundt i Stuen. Hver en Ting bandt ham, fra hver eneste Genstand lød det: Husk din Pligt! Du skal værne om os, det har du lovet. Urets Tik-Tik, Bøgerne paa Hylden, alt sammen holdt det fast. Men

Else, hvor uendelig holdt han ikke af hende, og han følte, som hun stod her saa bedende foran ham, at det virkelig var sandt, hvis han drog med hende til en ny Egn, kunde han beholde hende. Kærligheden talte sit stærke Sprog; men saa kom atter den lurende Mistanke og Skinsygen. Hvorledes forholdt det sig med Herman? Udkæmpedes der en Kamp i hendes Hjerte mellem Herman og ham, saa maatte han staa fast, der var jo intet, der kunde true hende, naar hun havde sit Hjem og ham. Hun maatte vælge Kildehuset eller Herregaarden, der var ingen anden Udvej.

Hvis hans Tvivl ikke havde haft saadan Magt over ham, saa havde han taget hende paa sit Skød og talt mildt og kærligt til hende; nu følte han trods alt, at der var noget, hun skjulte for ham, og var tilbageholdende.

»Hvorfor er du bange, Else, og hvorfor lod du Herman komme? hvad skulde han her? Du maa dog kunne forklare mig det?«

»De har truet mig, Poul, de vilde gøre mig Fortræd og dig med.«

»Og det er hele din Undskyldning,« sagde Poul dirrende af Harme. »Du har været falsk og utro, og saa kommer du endda og stiller Fordringer. Der er kun to Veje, du kan gaa, Else; med mig her i Kildehuset, som du har lovet — jeg skal nok beskytte dig mod enhver Fare — eller ogsaa med ham.« Poul talte i en haard Tone.

Else holdt sig for Brystet; hun var bleven ligbleg og saa paa Poul med et underligt stivnet Blik.

»Du vil saa ikke sælge?« sagde hun.

»Nej!« sagde Poul.

Else veg et Skridt tilbage. Han troede hende altsaa ikke, det var spildt alt sammen; men hun blev trodsig.

»Du har sagt, du holdt af mig over alt i Ver-

den, og saa holder du mere af et Hus,« sagde hun haardt; »men det skal du vide, at hvert Ord, jeg har sagt, er Sandhed. Men her hverken kan eller vil jeg bo. Du maa vælge mellem Kildehuset og mig.« Else satte alt paa eet Kort, hun syntes, det var Livet om at gøre for hende at faa Poul til at give efter.

»Og naar jeg saa vælger Kildehuset?«

Else tav.

»Rejser du saa fra mig, Else?« Poul havde tungt ved at faa Ordene frem.

Else nikkede; men hun vidste ikke selv, hvad hun vilde. Hun vidste kun det, at Poul havde sagt nej, og syntes, Grunden gled bort under hende. I Morgen fik Poul naturligvis Brevene, saa var det hele alligevel ligegyldigt.

»Tænk nu over det, Poul; du ved, hvad det gælder.« Else gik ind i Sovekammeret.

»Ja, nu vidste Poul, hvad det gjaldt. Hun havde taget sit Parti; hvis han vilde sælge sit Hjem, saa valgte hun ham, og ellers rejste hun med Herman. Han havde lovet sig selv ikke at tvinge eller true, og det vilde han holde. Frit skulde Else have Lov at træffe sit Valg; han vilde respektere det, selv om det kostede hans Lykke.

Else kastede sig træt og fortvivlet paa Sengen og græd. Hvor var hun dog ene og forladt, ikke en eneste Mulighed saa hun til Redning. Saa hørte hun Døren; det var Poul, der gik. Men i samme Nu var Udmattelsen blæst bort; hun rejste sig, hun var bange, hun vidste ikke selv for hvad, men hun turde ikke slippe Poul af Syne; hun listede ud i Køkkenet, aabnede Døren og lyttede.

Poul gik ud i Stalden. Inde i Stuen havde der været koldt, men her slog en dejlig Varme ham i Møde; der var bælgmørkt, men Poul kendte saa nøje hver en Krog. Frem over Fodergangen gik han de otte Skridt frem og tilbage, saa satte han

sig paa Krybbekanten. Naar han saadan blev alene, saa var det alt det blø d e, der fik Magt over ham; hans Vrede dæmpedes lidt efter lidt, og kun Sorgen blev tilbage, den forfærdelige Sorg, det vilde være for ham at miste Else. »Aa, Gud! jeg vil ikke af med hende,« stønnede han, »jeg vil ikke, lad mig dog beholde hende.«

Han gennemgik sin korte Lykketid; hvor havde det dog været et Paradis, hvor Else dog havde gjort ham lykkelig i disse fire Maaneder, hvor var der bleven rigt og straalende i hans Hjem, og nu skulde alt det være forbi! — Han var ikke tilfreds med sig selv; han havde ikke gjort nok for at værne Else, det følte han. Han var ogsaa paa det rene med, at hans Kærlighed til Else var stærk nok til, at han kunde glemme, hvad der var sket, og leve med Else som før, han kunde tilgive hende; men indvirke med Magt paa hende; nej, det kunde han ikke. Han var i Tvivl med sig selv, han vidste, det var Alvor med Else, det havde han set paa hendes fortvivlede Blik, men han kunde ikke forstaa det; det maatte jo være en ganske enestaaende Magt eller Tiltrækning, Herman ejede. En Magt, som hun muligvis selv var bange for, men det var fuldt Alvor med de forfærdelige Vilkaar: sælge Hjemmet eller miste hende.

Poul var saa fordybet i sine Tanker, han hørte ikke Else, der holdt Vagt ved Døren, hun saa ind i Mørket, hvor Poul sad. Else havde en Følelse af, der stod en Strid i Pouls Hjerte, og hun stred med ham, medens hun stod og lyttede.

Og i Pouls Sind var det alle de smukke, herlige Minder om Else, der helt havde Magten. Minderne om alle de lyse, lykkelige Dage, om alle de kærlige Blikke og ømme Smil, om alle de mange smaa Ting, der havde gjort ham saa glad.

Uden at han rigtig vidste det, kom det hele frem

som en Række smukke Billeder lige fra den Dag, da de sad sammen paa Grøftevolden, han saa hendes Skikkelse i alle de forskellige Situationer, levede den om igen, hele den lykkelige Tid. Hvad skulde han dog gøre. Paa den ene Side stod Else og den lyse, straalende Lykke med hende, paa den anden Hjemmet, Faderens Formaning og Pligten. Til sidst blev det ham umuligt at udholde, og han blev ogsaa opfyldt af en uimodstaaelig Længsel efter Else; mon hun var gaaet i Seng, mon hun sov? Han rejste sig langsomt og gik ind.

Else skyndte sig foran og lagde sig paa Sengen.

Poul kunde trods Mørket se hende, han hørte hendes Aandedrag. At hun kunde være saa rolig, tænkte han og gik i Seng.

Næste Morgen var det Søndag. Poul havde ligget og kastet sig paa Sengen i Fortvivlelse længe; men hen paa Morgenstunden var han falden i Søvn. Da han vaagnede, var det lyst og højt op paa Formiddagen. Han havde drømt, at han gik med Else i Haanden paa en grøn Eng, hvor alle Køerne havde Klokker, der ringede; de samlede sig omkring ham og Else og blev ved at kime. Tonerne smeltede sammen og lød nøjagtigt som Stueurets Kuk-kuk, og saa vaagnede han og hørte Kukkeren, det var ni, den slog.

Poul sprang op og kom i Tøjet. Lidt efter lidt vendte Erindringen tilbage om alt det, der var sket Dagen før, og Sindet blev tungt.

Ude i Køkkenet havde Else stillet Mad frem til ham; men selv undgik hun ham. Han hørte hende inde fra Stuen; naa, det var ogsaa det bedste, tænkte Poul og spiste lidt; han maatte først komme til Klarhed over sig selv.

Da han kom ud i Stalden, saa han, at Else havde malket, og Mælken var kommen med Mikkel som sædvanlig. Det gjorde ham godt at mærke, hun hav-

de passet alting. Saa hængte han Trøjen paa Krogen og tog fat paa sit Arbejde. Han rensede først Stalden, arbejdede med en voldsom Iver; det gjorde han altid, naar der var noget, der optog ham stærkt. Derefter gav han sig til at kraftfodre. Under Fodringen smaasnakkede han med Køerne, som han plejede, kælede lidt for dem efter Tur, først de gamle, derefter Kvien, der nu var rykket ind. Den havde han selv lagt til; stod den ikke, som den var skinsyg, fordi han kom sidst til den. Den raslede utaalmodigt med Klovene; det var hans egen Ko, den havde han givet Mælk hver eneste Morgen, da den var Kalv, og der stod to Kalve, Bitten, der snart var bleven fornuftig og havde sin egen lille Baas. Den stod og saa næsten værdig ud, skønt den rigtignok var lille ved Siden af Køerne; den saa overlegent hen efter Smut, Elses Kalv, der var Barn endnu og slog Krumspring i sit Indelukke.

Nu gumlede de alle. De haarde, skarpe Tunger slikkede paa Cementkanten, Kagestumperne knasede mellem Tænderne, medens den grønne Væde flød langs med Mulerne. Poul kastede Strøelse under dem med Greben; der skulde spares paa Halmen i Aar, han havde saa mange. Men det var forbavsende, som det alligevel kunde slaa til, han havde et helt Knippe tilovers af det, der var lagt frem til den Uge, der nu var svunden, og saa var de dog rene alle sammen. Saa gik han hen til Grisene; de stormede frem til Trugene, da han gav dem Æde. Kun Soen gav god Tid og slog Krøller paa Halen.

Der løb fire smaa, kridhvide Grise derinde; de sprang ud af Halmen og løb skrigende hen imod ham og kastede sig over Mælken, de skubbedes og trængte hinanden bort. Der var en lille en, den havde været saa rent elendig, da den blev født, den kunde aldrig komme til; men saa kigede den paa

Poul og skreg, og Poul stod den bi, saa den blev forsynet. Poul kløede Soen i Nakken. Åk! hvor mange Nætter havde han ikke siddet og vaaget over den, da den var ung. Han huskede, hvorledes hans Moder kom med Kaffe til ham undertiden midt om Natten. Hvor var der Spænding, det var jo ofte meget, der stod paa Spil.

Saa gik han til sidst til Graamand. »Jeg ved godt, det er alt for sent, men nu kommer jeg,« sagde han og klappede dens blanke Hals.

Graamand kom frem med Mulen, det var det Sted, hvor den helst vilde klappes. Hvor kunde den Hest dog se paa ham! Han huskede godt, da hans Fader kom hjem med den; det var den Dag, han fyldte tolv Aar, og den var altid paa en Maade bleven kaldt Pouls Hest, og han havde bestandig været øm over den. — Naa, den kunde han i værste Fald tage med sig, den kunde han ikke skilles fra.

Medens han puslede om Graamand, blev han sig rigtig bevidst det Valg, han nu skulde træffe, Else eller Hjemmet. Han vilde helst vælge Else; hans Kærlighed til hende var saa grænseløs. Det stod atter for ham, hvorledes han havde kæmpet for hende. Hvor lykkelig havde han ikke været for hvert lille Fremskridt, han havde vundet, hun havde været som en Fæstning. Skridt for Skridt havde han vundet frem, indtil han næsten var ganske sikker paa Sejren, og saa skulde han nu miste hende!

Var det ikke langt bedre, langt lykkeligere at føje hende, at drage bort med hende til et nyt Hjem, hvor intet ondt truede?

Men saa kom alle Hjemmets Minder stormende, som i et Kalejdoskop gled de forbi ham som dejlige, skønne Billeder. Helt fra hans Barndom kom de, foldede sig ud for ham og tog ham fangen, spandt ham ind i et Trylleri, hviskede og fortalte. Saa kom Billederne fra Faderens Sygdom; han huskede ham

saa tydeligt, hvor stille han kæmpede sig frem med sin Krykke, hvor taalmodigt han havde fundet sig i sine Smerter, hvor roligt han dog bar det Kors, Gud havde lagt paa ham. Poul vidste godt, hvor meget han havde lidt. Doktoren havde engang fortalt ham om det, det var en Slags Nervegigt, der havde sat sig fast i den brudte Ryg, noget af det mest smertefulde, der kunde tænkes, og han vidste det fra Medicinen, der bestandig blev mere og mere bedøvende.

Poul huskede godt, hvor det skar ham i Hjertet, naar han saa de skarpe Trækninger i Faderens Ansigt. Han tænkte paa sin Fader fra den Foraarsdag derude paa Marken, da han fik sit Knæk. Hvor havde han dog elsket Jorden, og det var jo ogsaa for Jordens Skyld, han sank sammen. Kun faa Gange havde Poul set ham græde; men den Dag, da han fik at vide, at han vilde miste sin Førlighed, græd han; men der kom ikke en Taare over hans Øjne for hans egen Skyld, ikke en eneste Klage. Nej, det var Huset, det var Hjemmet, som han troede fortabt.

Han havde ligget med Regnskabsbøger og talt sammen og regnet, set, hvor meget han var kommen tilbage, og saa blev han modløs et Øjeblik, og der kom Taarer i hans Øjne. »Hvordan skal det dog gaa med Huset?« havde han sagt og set saa bedrøvet paa Poul. Men fra det Øjeblik var det, at Poul tog sig sammen, han havde gjort sin Pligt dengang, det vidste han, og reddet Hjemmet fra Forlis.

Og Moderen, hvor havde hun gaaet og hygget om alt, skabt Solskin og Glæde og bygget paa Hjemmet; hvad havde hun ikke skabt med sit lyse Smil og sit varme Hjerte. Poul erindrede, han engang havde læst, at alt det gode i et Hjem ikke var stavnsbundent. Man kunde føre det med sig og plante det om; men Poul var ikke sikker paa, at det helt var rigtigt. Den Hær af gode Aander, der

vaagede over hans Hjem, der talte ud fra hver Genstand, der levede og aandede i alt, de kunde ikke rives op med Rode, noget af det vilde dø.

Poul tørrede sin fugtige Pande og gik fra Graamand, han vilde undfly Hjemmets Magt; men hvorhen skulde han vende sig, hvor var der en eneste Krog, hvor der ikke var Minder, der talte deres manende Sprog om Ansvar og Pligt?

Der var en lille Foderlo, som han gik igennem, skilt fra Stalden ved et Brædeskillerum, akkurat bred nok til den store Foderkasse. Den havde hans Fader tømret sammen, da Poul var lille; han huskede, hvorledes han selv fandt Søm frem og gik til Haande og havde haft travlt med at hjælpe.

Der var Cementkrybberne, som hans Øjne faldt paa, da han gik gennem Kostalden; der havde Poul været Mester, det var det første, han foretog sig helt paa egen Haand, og Faderen havde ladet ham gøre, som han vilde, indtil Poul alligevel kørte fast og maatte hente Raad hos den gamle. Han gik gennem Laden, hvor Tærske- og Rensemaskinen stod sammen med Radrenseren og andre Maskiner.

Hvor havde hver enkelt Ting kostet Sorg, indtil den blev betalt; hvor havde Moderen været ængstelig og bekymret. Men det var gaaet alt sammen, og nu havde Poul hver en Stump, han behøvede.

Til sidst gik Poul gennem Ladeporten ud paa Marken.

Der var falden et tyndt Lag Sne. Jorden laa under et blødt, hvidt Tæppe, og Solen skinnede, saa det skar i Øjnene. Paa Rugstykket stak Spidserne af de spæde Spirer igennem, saa det lignede det fineste, grønne Broderi paa en straalende, hvid Silkegrund. Hvor stille der var, ganske svagt hørtes enkelte fjerne Lyde nede fra Landsbyen, en Kalvs Brægen, Raslen med Malketøj; det var, ligesom det fik Klang alt sammen i den klare Luft.

Han lod Blikket glide rundt over Marken, paa hvert enkelt Stykke, hver Ager havde jo sin Historie, og den trængte ind paa ham og blev levende. Først saa han, hvad han selv havde oplevet, sin egen Strid og sine Kampe og først og fremmest sin Arbejdsglæde, alle de mange lykkelige Timer, her havde han lagt al sin Kraft, og han havde faaet den betalt, langt mere end han turde vente.

Hans Hjerte svulmede et Øjeblik af Stolthed, det var et lille Mesterværk, der laa foran ham, det vidste han. Men saa gik hans Tanker tilbage, han saa for sin Fantasi Marken, som den efter Faderens Fortælling havde været i Bedstefaderens Tid, fyldt med Sten og store Træer, og han saa den, da hans Fader tog fat; han havde jo faaet det fortalt saa ofte. Han saa sin Fader pustende og svedig tumle med de store Sten, saa ham sejgt og udholdende hente dem op fra Jordens Skød og Læs efter Læs køre dem op over Bakken. Hvor mange Hundrede, ja Tusinde Timers møjsommeligt Arbejde, hvor megen Sved havde det ikke kostet! Han hørte atter Faderens stille, men indtrængende Bøn: »Pas paa Jorden, Poul.«

Nu ringede Klokkerne i Nærup til Højmesse, hvor lød det alvorligt i Dag. Deroppe under Tuen laa hans Fader og Moder; det var, som de talte til ham, som de hviskede og formanede ham i hver en Tone. »Jeg kan ikke slippe, jeg kan ikke,« hviskede Poul. Herude paa Jorden blev Kampen ført til Ende. Han vidste nu, hvad der var hans Pligt, saa maatte det gaa med hans egen Lykke, som det kunde. Her var hans Plads og hans Ansvar, her vilde han blive. Det lettede nu, da hans Beslutning var fattet, og han vendte om og gik tilbage mod Huset.

Inde fra Gaarden lød højrøstede Stemmer, det var Kommissionæren og Amerikaneren; det var godt,

saa kunde han faa det ordnet med det samme, hans Beslutning stod nu urokkelig fast.

Jespersen, Kommissionæren, trampede for at faa Varme i Fødderne. De var lige sprungen af Vognen, hans rødlige Næse skinnede; men han slog med Armene og var ivrig.

»Stuehuset maa jo kunne laves om til Vognport, Carlsen, saa bygger De en Villa der, hvor Haven ligger, det bliver det bedste for Udsigten. De forstaar nok, saadan med høj Kvist og Veranda. De kan se helt ned til Odense og ned over Nærupgaard og Skoven til den anden Side. Og se her.« Jespersen aabnede Døren ind til Stalden og saa derind. Amerikaneren stod bagved og kigede over Skulderen paa den talende; han var meget høj med et lille, tørt Fuglehoved og en mat, graalig Ansigtsfarve.

»Er det ikke hyggeligt?« sagde Jespersen med en anbefalende Haandbevægelse.

»No!« Amerikaneren rystede paa Hovedet. »Alle de Rum maa bort og en Etage ovenpaa med Træbeklædning, saa kan den bruges. Jorden er god, siger De.«

»Gud bevare os; det er den bedste Mark i hele Amtet, det har De jo set paa Tryk.«

»Well, og her er Læ af Skoven. Jeg vil gøre Forsøg med Kaal og fine Græsarter for min Fornøjelse, forstaar De. Jeg maa have lidt Jord at pusle med, og naar jeg faar de Dukkehuse lavet om, kan her blive godt.«

»Ja, akkurat, Carlsen; er det ikke det, jeg hele Tiden har sagt. De er s'gu en praktisk Mand, væk med det hele og nye Huse i Amerikastilen. Men ved De hvad: saadan en Plads finder De heller ikke saa let, her er storartet. Han vilde jo ikke sælge det straks, men jeg har ordnet ham, selv om det kostede noget Arbejde.«

»Aa, hvad; herhjemme springer Bønderne, naar

man rasler med Guldstykkerne, men lad os faa en Ende paa det.«

Poul havde hørt Ordskiftet inde fra Ladeporten, nu kom han frem.

Jespersen kom hen og hilste; Carlsen nøjedes med et køligt Nik.

»Det er en uforskammet Pris, De forlanger, Poul Knudsen,« begyndte Kommissionæren med forretningsmæssig Routine, »men Carlsen er flot, ser De, han vil ikke prutte med Dem, naar De vil være ude til Nytaar, saa slaar vi til.«

Poul saa et Øjeblik paa de to Mænd. Han afskyede disse Kommissionærer, der farer om og skiller Folk fra Hus og Hjem. Han havde altid fundet, at den moderne Handlen med Ejendomme var en af Tidens største Ulykker og kun tjente til at forarme Befolkningen, og den lange, tørre Amerikaner syntes rigtig en Type paa en hensynsløs, selvbevidst Regnemaskine, som man kan møde derovre fra »the far West«.

»Jeg vil ikke sælge det, det har jeg jo sagt,« sagde Poul bestemt.

Kommissionæren drejede sig med et komisk, fortvivlet Ansigt; nu gjaldt det Provisionen. »Hvad behager! Vil De holde os for Nar. Ikke sælge. He! Gud ved, hvad De vil have for det Hus?«

»Jeg vil ikke af med det,« sagde Poul.

»Ah—ha! De vil presse os, min gode Poul Knudsen, De vil presse os; men den gaar ikke, det er Alvor, skal De vide. Ikke en Øre mere, forstaar De. Hvad tænker De paa? Bygningerne er i Grunden noget Stads og den Smule sure Vænge. De skulde takke Gud til, skulde De.«

»Men jeg har vel Lov at beholde det selv, det er godt nok til mig, og jeg vil ikke høre mere om den Ting,« sagde Poul og rynkede Brynene.

Kommissionæren slog ud med Armene og saa paa Carlsen.

»Jeg tror, min Salighed, Manden er gal. Har man hørt Mage; som der ikke var i Tusindvis af saadanne Huse — og halvniende Tusinde, det er jo Vanvid.«

»Lad mig ordne den Affære,« sagde Carlsen og fejede Kommissionæren bort med en overlegen Mine, medens han vendte sig mod Poul. »De er bange for Deres Penge, min gode Mand; men se her. De kan faa 2000 Kr. i Dag, saa skriver vi en Offerte, og Resten betaler jeg, den Dag jeg flytter ind.« Carlsen slog sig paa Brystet, hvor Tegnebogen sad.

»Der hører De, Knudsen!« raabte Kommissionæren. »Hver en Øre, det er langt over vort Tilbud.«

»De kan spare Dem Deres Ulejlighed; jeg vil slet ikke sælge mit Hus, det maa vel være tydeligt nok.«

Carlsen trak sine laadne Støvler op, saa løftede han Hovedet med et energisk Udtryk.

»Jeg spilder min Tid, men jeg synes om Pladsen, og De kan faa 9000 Kr., er vi saa færdige?« Han saa bestemt paa Poul; det var et Glimt af den Energi og Handlekraft, der gør Amerikaneren saa farlig i Konkurrencen med andre.

Det gjorde ogsaa et vist Indtryk paa Poul; thi det var en umaadelig Pris, men han gav dog straks Svar.

»Jeg vil ikke sælge, hverken for 8—9—10 eller 15 Tusind, ikke for nogen Pris. Har De saa forstaaet mig?«

»Well,« sagde Carlsen uden at fortrække en Mine.

Kommissionæren derimod kunde ikke saaledes miste sin Fortjeneste. »Jeg vil gaa ind og tale med Deres Kone, der maa jo være en Misforstaaelse, De maa jo være gal paa den.«

»De kan spare Dem Ulejligheden,« sagde Poul og traadte i Vejen for Jespersen, der var gaaet mod Døren.

»Naa, man kan s'gu ikke engang komme ind. De er gæstfri.«

»Ikke altid,« sagde Poul.

»Nej, naar De selv siger det, og De er vist heller ikke altid klar heroppe.« Jespersen pegede paa Panden.

»Det kan De jo lade mig om; det er ikke alt, der er til Fals for Penge.«

Amerikaneren lo, en tør skrattende Latter.

»Men Deres Kone har selv sendt Bud efter mig, og det koster s'gu Penge. Vogn og Fortæring, det kommer De til at betale, min gode Knudsen.«

»Ja, maatte jeg bare faa Lov at betale Dem og Deres Lige efter Fortjeneste,« sagde Poul.

Carlsen lo igen; han kunde egentlig godt lide Poul, det var dog en Mand, der vidste, hvad han vilde.

»Spar Dem Deres Ulejlighed, Jespersen. Knudsen er ikke helt gal, og hvis han betaler, bliver det neppe med Penge. Kom nu.« Carlsen lettede en Kende paa Rejsehuen og gik ud paa Vejen.

»Ha! saadan et Fæ! Hvad bilder han sig ind, det manglede bare. En Knaldhytte og saadan en Stump Kaalgaard kan vi s'gu faa alle Vegne,« brummede Jespersen arrigt og gik bagefter.

»Ham havde De faaet ordnet rigtig godt, Jespersen,« sagde Carlsen ironisk og steg til Vogns.

Inde fra Stuen havde Else hørt noget af Samtalen, og hun forstod, at Poul sagde afgjort nej.

Hun havde dog haabet, at han i ethvert Fald havde drøftet Planen med hende, saa var de atter kommen til at tale sammen, og der var maaske bleven Lejlighed til at faa talt ud med ham. Nu kunde hun ikke komme til det. Og Brevene! hun

ventede hvert Øjeblik, at der skulde komme et Bud fra Herman eller Sine. Hun vidste ikke, hvad hun nu skulde; men hun maatte gaa, hun kunde ikke være her, naar de Breve kom.

De fine Næsefløje dirrede, og Taarerne stod hende i Øjnene; det var alligevel en Skuffelse, saa haardt Poul tog paa det.

Der var noget usigelig hjælpeløst og forladt over Else, som hun stod, da Poul kom ind. Han maatte kæmpe imod Bevægelsen, der var ved at overvælde ham. Men han maatte gøre sig stærk for Kildehusets Skyld.

»Ja, jeg sagde nej, Else; jeg kan ikke sælge Huset.«

Else stod lidt. »Ja saa; saa maa jeg gaa, Poul.«

Poul, der bestandig tænkte paa Amerikarejsen, vendte sig om, han kunde ikke taale at se paa hende; men derfor saa han ikke hendes ydmyge, bedende Blik.

»Bare du maa faa det godt, lille Else, og Tak for alt.« — Stemmen svigtede Poul helt.

Else græd ogsaa og kunde ikke faa noget sagt. Han troede altsaa slet ikke paa hende. Han stod, som han aldrig skulde se hende mere; ønskede hende vel sagtens bare langt bort. Han kunde naturligvis ikke tilgive hende det med Herman, vilde slet ikke have med hende at bestille. Aa, Gud! hvordan skulde det saa gaa, naar han fik Brevene. Hvis hun nu aldrig skulde se ham eller det kære Hjem mere! Men hun maatte ud, han holdt jo ikke paa hende, ikke den allermindste Smule.

Hun havde sin Søndagskjole paa, nu gik hun ind og hentede Kaaben. Et Øjeblik efter stod hun i Døren; hun saa paa Poul, men han vendte hele Tiden Ryggen til.

»Saa far vel, Poul!« sagde hun ganske sagte.

»Ses vi ikke igen?« sagde Poul. Han kunde ikke vende sig, han turde ikke, han vidste kun alt for godt, at hans Fasthed saa vilde forlade ham, og han maatte jo være stærk.

»Jeg ved det ikke, Poul; det maa du bestemme,« hviskede Else og gik ud ad Døren.

Poul blev staaende paa samme Sted et Øjeblik. Hvor den dog lød underlig, hendes Stemme, og Ordene: »Det maa du bestemme.« Saa forknyt hun var; han gik hen i Døren og saa efter hende.

Langsomt, med bøjet Hoved gik Else ned ad Vejen. Poul saa hende fjerne sig mere og mere, hendes Skikkelse prentede sig for ham med en mærkelig Grundighed. Hvert Skridt og hver lille Bevægelse blev ligesom forstørret og dobbelt tydelig for ham, og han fulgte hende spændt. Nu var der kun et Skridt tilbage, saa drejede hun om Hjørnet. Han vilde raabe; men han evnede det ikke, det var, som han manglede Kraft, som hans Skæbnekugle nu maatte rulle, som den vilde. Men hvor blev der tomt og øde i hans Hjerte.

15. KAPITEL

Da Poul var bleven ene, gik han rundt i Huset, fra den ene Stue til den anden. Alt, hvad han saa paa, mindede om Else, og han tog Øjnene bort. Han gik ind og saa paa Forældrenes Billede; de maatte dog være tilfredse med ham. Nu havde han jo ofret alt for Kildehuset; men det var forunderligt, heller ikke de to kæres Ansigter kunde gøre ham tryg.

Indefra arbejdede der sig lidt efter lidt en stærk Utilfredshed frem med Hensyn til hans egen Opførsel over for Else; den blev stærkere og stærkere,

og han blev mere og mere urolig. Hendes Maade at være paa, nu da hun gik; hendes Stemme, det var ikke som en Hustrus, der forlader sin Mand for at følge en anden. Men hvad var det da? Hvad var det, der trykkede hende og laa saa tungt paa hendes Sind?

Burde han ikke have hjulpet hende, staaet hende bi, faaet alt frem, hvad der laa hende paa Sinde? Han havde dannet sig sin Mening fuldt færdig, dømt hende næsten uhørt; hvis han nu havde gjort hende Uret, hvis Else ... Men saa kom Mistænksomheden og Tvivlen og stak sit Hoved frem. Havde Else ikke sendt Bud til Herman? Var det til at misforstaa, og hvorfor betroede hun sig ikke helt til ham. Det løb rundt i hans Hoved, forvirrede ham; hvor skulde han faa Styrke fra til at finde Vej i alt dette Uføre. Hans Fader og Moder, havde de blot levet, saa kunde han have faaet Raad og Trøst, men nu var han ene.

Ene; men havde han da ikke Vorherre? Ham havde han neppe skænket en Tanke i disse tunge Dage, ja, han havde endogsaa trodset imod ham. Han gik hen og tog Bibelen fra Hylden og satte sig paa Bænken; der kom Stilhed i hans Sind.

Han slog op, det skete ganske mekanisk. Han saa straks, at det var samme Sted som sidst, og hans Øjne faldt straks paa de samme Ord: »Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skulle og alle disse Ting tillægges eder.« Det var de samme Ord, han havde læst paa sin Fødselsdag, og siden havde han ikke lukket Bogen op.

Det var naturligvis et Tilfælde, at Bogen saa let aabnede sig netop paa det Sted; men alligevel, Poul saa noget mere i det. Han følte, at de Ord havde særlig Bud til ham. Det var jo der, det var galt, det var nok det, han havde forsømt. Under sin korte

Lykkerus havde han glemt at faa Vorherre rigtig med sig, helt forsømt at takke ham; men nu var han i Nød, nu huskede han.

Poul følte sig saa ydmyget. Hvor ofte havde han ikke ringeagtet de Mennesker, der sorgløse stolede paa sig selv i de gode Dage, men pludselig huskede paa Gud, naar Sorgerne og Kampene kom. Nu var han selv ikke bedre, men det begyndte at dæmre for ham; maaske Vorherre alligevel tilgav Ligegyldigheden og tog mod sine Børns Bønner og gav dem sin Kraft og Velsignelse, selv om de først kom i Nødens Stund.

Han begyndte at læse ved Begyndelsen af Bjergprædiken, læste alle de dejlige Vers, der gemmer hele Kristendommens Kraft og Sandhed. Ganske langsomt læste han, og hvert Øjeblik gjorde han Pauser og genkaldte sig i sin Erindring, hvad det var, hans Fader havde sagt om det, dengang han læste Bibelen højt.

Hans Fader havde holdt mere af det Sted end noget andet i Bibelen og talt meget om det, da han læste; men nu fandt han ogsaa selv Tanker, der var hans egne, det var, som hans eget Liv gav ham Evne til at trænge ind i de dybe Tanker, der laa skjult i Ordene.

Ganske langsomt gik det, og medens han læste, vandrede hans Tanker en lang, møjsommelig Vej, hele sit Liv gik han igennem. Hvert Vers, han læste, kaldte Billeder frem fra hans eget Liv. Jesu Ord blev ligesom en Lygte, og der var ikke en Krog af hans Hjerte, der ikke blev oplyst, og hvad var det, han saa, hvor blev han bøjet, hvor følte han sig ydmyg. Der var ikke et eneste Vers, der ikke afslørede noget hos ham, der var fejl. Hvor var han lille og fattig, da han endelig var færdig; det faldt paa een Gang som Skæl fra hans Øjne.

Hvor lidt havde han dog fulgt sin Faders og Moders Formaninger om at holde sig til Vorherre.

Nu saa han det saa klart, hvad det var, han manglede; det var det at blive Guds Barn, helt at komme til at høre ham til. Hans stille, sagtmodige Fader, h a n havde forstaaet det, og hans Moder; ak, hvor han længtes efter helt at give sig ind under Guds Varetægt; men jo mere han begyndte at forstaa Velsignelsen ved at lukke sit Hjerte op, jo mere syntes han, der manglede ham. Han var saa skrøbelig, saa svag.

»Søger først Guds Rige og hans Retfærdighed.« Først naar han naaede saa vidt, kunde han bygge Hjemmet med de gyldne Søjler.

Men han følte, hvor ringe og ufuldkommen han var. Hans Kristendom hidtil, det havde jo blot været en tynd Fernis udvendigt. Det skulde komme indefra, det, der skulde bære ham frem. Hvor vilde han dog gerne rigtig komme til at høre Gud til, men hvorledes fandt han Vejen? Halvt modløs lod han Bladene falde sammen, saa den første Side vendte op.

Der stod en hel Del skrevet med hans Faders stive Haandskrift. Hans Bedsteforældres Navne og deres Dødsdag, hans Moders Navn og Forældrenes Bryllupsdag og endelig hans eget, han havde set det før alt sammen, men aldrig læst det rigtig grundigt før nu. Men hvad var det? Der stod noget nederst paa Siden, det havde han aldrig set. Faderen havde skrevet det, men Skriften var rystende og usikker, det var skrevet i hans sidste Levetid, da Haanden rystede.

»Poul, min Dreng, hold dig til Vorherre,« stod der og underneden en Dato, 4. Maj 1910; det var den Dag, Faderen var med Poul i Marken og blev syg, den sidste Dag han var ude. Poul blev underlig bevæget; det var hans Fader, der netop nu i

dette Øjeblik, da han trængte saa meget til ham, gav ham sit Raad.

Hvor kort og knapt var det ikke og dog, hvor meget laa der ikke i de faa Ord for ham, der kendte og forstod sin Fader. Det havde været saa vanskeligt for Faderen direkte at paavirke andre; men her havde han altsaa dog ment, han med hele sin Sjæl vilde sige sin Søn noget vigtigt. Det var kun faa Ord, men det var et helt Livs Erfaring og en uendelig Kærlighed, de gemte, og paa Poul havde de en mægtig Virkning; han vidste godt, hvor meget han kunde lægge i det, naar det stod her paa dette Sted. Det var Faderens aandelige Testamente.

Stille foldede han sine Hænder og begyndte at bede. Taarerne stod i hans Øjne, aldrig havde han før bedt saadan til Vorherre. Først »Om Forladelse«. Ak! han havde saa meget at bede om Tilgivelse for, hvor egenraadig, hvor selvbevidst og ukærlig havde han ikke været; men Gud, der kunde se ind i hans Hjerte, vilde hjælpe ham, han saa hans Længsel efter at blive Guds Barn, det kunde ikke komme paa een Gang, men Vorherre vilde staa ved hans Side og hjælpe ham frem. Han følte, hvor godt det var at have Gud at ty til.

Vinterdagens Graaning laa over Stuen, Skyggerne blev saa bløde; men det var, som han ikke længere var ene; aldrig havde han følt sig sine Forældre saa nær, siden de gik bort fra ham. Var det ikke, som de sad derhenne i det dæmpede Lys, som deres Øjne hvilede paa ham; mon de stred med ham, mon de bad for ham?

Han tog Bibelen og læste igen, han vilde læse det samme endnu en Gang. Da han naaede Stedet, hvor Jesus taler om, at man ikke maa bære Nag mod sin Broder, men skal forlige sig, før man giver sin Gave, tænkte han paa Else. I kristelig Betydning var hun jo ogsaa hans Broder, hvor kunde

han komme til Gud med Vrede eller Mistro i sit Hjerte. Hvor lidt havde han dog forstaaet at tage Vorherre med i Kampen om hende, hvor blind havde han ikke været i sit Overmod; men nu vilde han bede for hende; bede Vorherre tilgive alt, hvad han havde fejlet mod hende, bede ham styrke og hjælpe hende.

Hans Vrede og Mistro, hvor blev det af alt sammen; smeltede det til intet for Selverkendelsens klare Lys? Men hvor gjorde det godt i hans Hjerte rigtig at bede til Gud, give sig i hans Vold og helt betro sig til ham, og alt som han bøjede sig mere og mere for Vorherre, sad der med ydmygt Hjerte angrende over for Gud, voksede Haabet frem i hans Hjerte.

Næsten umærkeligt foldede det sine spæde Vinger ud, men højere og højere hviskede dets Stemme, og Poul maatte lytte. Han bad for Else; han havde ikke Mod til at bede Gud give hende tilbage, men han bad om Lykke og Solskin for hende, bad Gud hjælpe hende gennem den Strid, som hun sikkert stred i sit Hjerte. Lyslevende saa han hende for sig, hun smilte et lyst og kærligt Smil. Men saa maatte han alligevel bede om hende, Vorherre saa jo, hvor ydmyg han var.

»Er det din Villie, kære Fader i Himlen, er det din Villie, at det maa ske, saa lad mig beholde hende. Du ser jo alt og ved, hvor jeg elsker hende. Hjælp mig at finde Udvej i dette Mørke, hjælp mig!«

Som han bad, kom han lidt efter lidt til at se alt i et nyt Lys. Kunde det ikke tænkes, at han havde dømt helt fejl? Han havde jo set Kærligheden lyse i hendes Øjne, maaske hun slet ikke brød sig om Herman. Alt Blodet veg fra hans Ansigt; men saa havde han jo miskendt hende. Hvordan havde han dog været imod hende, hvor meget havde han ikke at gøre godt. Havde hun fejlet, været ubesin-

dig, hvad var det imod hans Haardhed og Overmod. Der var noget skjult, der truede hende, det følte han godt; men ikke den mindste Smule var han kommen hende til Hjælp. Hvis han nu havde gjort hende Uret? Han blev som lammet ved denne Tanke, og dog varmede den ham saa vidunderlig.

Else, hans kære Hustru, han maatte efterhende; men først skulde hun dog sættes paa Plads her i Bibelen.

Det stod nu saa klart for ham, at han vilde beholde hende, Vorherre vilde hjælpe, og om han end skulde tigge og trygle, om han skulde ydmyge sig, hvad gjorde det alt sammen, han havde jo fortjent det. Han gik hen til Hylden og tog Pennen, saa skrev han Elses Navn paa Bibelens Forside og Datoen paa deres Bryllupsdag. Nu stod hun der i den gamle Bog, nu vilde Slægten og Vorherre selv være med at beskytte hende, det haabede han saa sikkert.

Saa bankede det paa Døren. Poul sagde intet, han vilde nødig se andre Mennesker nu.

Et Øjeblik efter puslede det ved Haandtaget, Døren gik op, og Sine skubbede sig indenfor.

Trods Halvmørket saa Poul, at hun saa underlig forstyrret og forgrædt ud. Han havde mest Lyst til at kaste hende paa Døren og gik et Skridt frem.

»Hvor er Else?« sagde hun snøftende.

Poul kom i Tanker om, at han her maaske kunde faa Oplysninger. »Hun er gaaet; men hvad vil du hende?« spurgte han.

»Er hun gaaet?« jamrede Sine helt ude af sig selv. »Hvorfor holdt du ikke paa hende?«

»Hvad ved du?« sagde Poul. »Fortæl mig det hele, hvad har du gjort Else?«

»Det er ikke mig, det ved Gud, det ikke er, det er Herman; men aa, janne dog, hvad har hun fortalt dig?«

»Jeg ved ikke noget,« sagde Poul; han begyndte at ane en eller anden Skurkestreg.

»Hun har ingenting sagt, hun har været saa bange, det Skind.«

»Fortæl mig nu straks det hele.« Poul var bleven utaalmodig.

»Aa, Gud! jeg har ikke lukket et Øje hele Natten.« Sypigen trak sit Lommetørklæde op og tørrede Øjnene.

»Men hvad har I da gjort ved hende?«

»Ja, som du tager paa Vej; det var Herman. Maa jeg sætte mig ned her paa Bænken, mine Ben de ryster ved Gui under mig, og Mad har jeg ikke faaet i min Mund siden i Morges. Se, han er jo splittertosset efter Pigebørn, især naar der er nogen, han ikke kan faa Magt med, saa mister han næsten Forstanden; ja, det er helt forfærdeligt.«

»Ja, men hvad har han da gjort!« raabte Poul.

»Ja, giv dog Tid; en maa da samle sig lidt, for det er ikke Spøg, og ham Herman, han er ingen godt Menneske, nej, det er han ikke. Se, du ved jo nok, at han og Else, at der var lidt imellem dem før din Tid?«

»Gaa bare videre,« sagde Poul.

»Men se, nu skal du vide, ja, jeg har lovet, at det skulde ud, om det saa skulde være af mine Sideben, Poul, for det er, ved Gui i Himlen, Synd andet. — Se, Else, hun brød sig ikke videre om Herman; men han var snu over for Pigebørn, og vi andre hjalp godt til. Else hun holdt sig jo saadan ligesom bedre end vi andre. Gui, jeg kan huske, hvor vi misundte hende; hun holdt sig altid saa pæn og saadan, forstaar du, men vi andre, vi æggede hende paa alle mulige Maader. Ak ja, det er jo ikke saa lige en Sag paa saadan en Herregaard, og det er værst for den, der ser godt ud, det har jeg maatte sande. Men saa fik Herman Bugt med

hende, men havde vi ikke hjulpet ham, var det aldrig gaaet saadan. Se, nu fortryder jeg det; ak ja, men saadan er Menneskenes Børn, Poul Knudsen, ja, det kender du jo selv.«

»Men hvad saa? hvad saa?«

»Ja, hvad saa; vi kendte jo Herman alle sammen, og vi syntes, det var evig Grin, hvis han kunde faa fat i Else. Lidt vigtig har hun jo altid været, ja, det kender du jo. Ja, jeg sidder her paa denne Stol eller Bænk, skulde jeg sige, som en Synder for Gud, det gør jeg, for Else hun var meget for god; men en anden en var jo halvt misundelig, og Herman, det ved den levende Gud, han er en skidt Knægt, Poul Knudsen, de er nogle Labander, de Mandfolk, det siger jeg, nogle rene Labander.«

Poul var spændt, men forstod, det var bedst ikke at afbryde, nu havde Sine faaet Snakketøjet i Gang, saa det kom nok, naar han gav Tid.

»Men Else vilde ikke saadan lade sig køre,« fortsatte Sypigen, »og der var jo ogsaa saa mange, der rendte efter hende. Se saa blev det forbi, og Herman stak af og fik fat paa en anden, og saa kom du, og Else forlovede sig rigtig. Men saa kan du ikke tænke dig, hvor Herman blev tosset; han var i Lag med mig den ene Gang efter den anden, jeg skulde hjælpe ham. Du ved jo nok, at Else og mig har altid været saa gode Venner, og Herre Gud, Herman er jo da af min Familie.

Han undte dig ikke Else, og du skulde have hørt, hvor han bandte og svor paa, at han vilde have fat paa hende igen. Se, derfor kom han tilbage til Gaarden, og jeg arme Menneske, jeg maatte gaa hans Ærinde, han lokkede og truede, og jeg maatte føje ham, han var jo næsten helt ude af sig selv. Og jeg lod mig lokke, jeg vilde jo saa gerne føje alle Mennesker; men det skal du vide, at Else var ikke til at rokke af Stedet, hun holdt

fast ved dig, som Ret var, det ved Gui, hun gjorde. Men Herman, han blev værre og værre, da han ingen Vegne kunde komme. Han vilde med Djævelens Gevalt ha Kærresteri med Else, og hvis jeg ikke havde været der, saa havde han taget sig selv til Rette. Jeg maatte ligefrem føje ham og snakke for ham ligesom for et lille Barn, og saa sandt som jeg sidder her paa denne Stol, nej, Bænk skulde jeg sige, som en Synder for Gui, saa føjede jeg ham bare for at holde ham hen. Men saa var det, han fandt et Par gamle Breve, og efter hvad han fortalte, var det jo noget farligt noget, der stod i dem, noget, du ikke kunde taale at læse, og saa truede han med dem, Labanden; du skulde have dem, sagde han. Men se, saa var det, jeg gik til Else, jeg var jo ogsaa bleven bange, forstaar du, og mente, jeg kunde faa det jævnet. Jeg gjorde saamænd alt paa det bedste, det er vist og sandt; men Else, hun blev helt elendig, hun var saa bange for, at du skulde faa Brevene, og jeg vidste jo kun, hvad jeg fik fra Herman, og gjorde dem vel sagtens værre, end de var.«

»Aa! det kunde du nænne!« raabte Poul.

»Jøsses dog, Poul, jeg gjorde det jo i den bedste Mening, og jeg kunde ikke forstaa, hvorfor Else blev saadan, men nu ved jeg det godt. Jeg har været et Fæ, og der er dog ingen, der kender saadan noget bedre end mig.«

»Saa! Hvad ved du da?« Poul havde ondt ved at holde sig rolig, men han maatte have Rede paa det hele.

»Ja, ser du, jeg kan se det saadan paa Øjnene, og saa bliver de netop saa tit saa sære med somme Dele, saa bange for det bare Pjank. Ja, du kan tro, jeg ser ikke fejl, ellers havde Else heller ikke saadan ladet sig kyse. — Saa var Else nede hos mig, og hun bad og tiggede, og da blev jeg vis paa, der

var noget i Vejen, jeg kunde saa tydeligt se det paa hende og høre det paa Stemmen. Men saa blev det lavet saadan, at Herman skulde gaa ned og snakke med hende selv i Gaar, da du var borte.«

»Det var saa dig, der var Skyld i det,« sagde Poul, han blev trods sin Harme roligere, nu han begyndte at se Lys i Sagen.

»Sig ikke det, Poul, og ved den levende, det var ogsaa sidste Gang, jeg havde med ham at bestille, og jeg fortrød det saadan, at jeg hverken kunde faa vaadt eller tørt. Saa i Aftes kom Herman farende, han var helt forstyrret og skabede sig, som han var tosset. Else havde ligefrem drevet ham ud, hun vilde ikke have det mindste med ham at gøre, sagde han. Han vilde nok have lokket hende med til Amerika, hvis han kunde have faaet Magt over hende; men nu skulde du absolut have Brevene, og han vilde gøre Else al den Ulykke og Fortræd, han kunde. Saa gav han mig Brevene, og jeg tog imod dem, men der staar saamænd ikke noget i dem, der er værd at regne, de er saamænd meget pæne.«

»Hvor er han henne?« spurgte Poul harmfuldt.

»Herman! Ak! ved du ikke det, han er saamænd rejst, han skal jo til Amerika, og han har vist en Tøs dernede fra Gaarden, han tager med sig. Han er en rigtig Laban, er han.«

»Er du sikker paa, han er borte?«

»Ih ja, ellers vil jeg ønske ...«

»Og Brevene?«

»Brevene; ja, men der staar saamænd ikke et eneste Ord.«

»Hvor er de?« sagde Poul vredt.

»Her! Giv dog Stunder; jeg har dem jo her i Lommen.« Sine trak tre fedtede Brevé frem.

Poul tog dem og krøllede dem sammen; saa bar han dem hen til Kakkelovnen, lukkede Laagen op

og puttede dem ind paa Ilden eet for eet. Han blev staaende og saa paa dem, til de var helt fortæret af Flammerne.

Det var altsaa det, der havde trykket Else, og den Stakkel havde ikke haft Mod til at komme til ham med det. Hun havde haft det i Sinde flere Gange, det var han klar over nu; men han havde skræmmet hende bort med sin Haardhed og Kulde. Hun havde været angst, i hendes Indbildning havde Sagen taarnet sig op og var bleven saa stor, saa Modet havde svigtet hende. Og hvor skammeligt havde han ikke gjort hende Uret, dømt og miskendt hende.

Nu huskede han den Aften, hun græd og var saa ulykkelig; men nu vidste han ogsaa, hvad han havde at gøre.

Hans Harme mod Sine og Herman veg næsten bort for den overvældende Glæde over at vide, at Else var hans; han glemte helt Sypigen, der sad og smaagræd, men dog holdt Øje med ham hele Tiden.

»Hvor tror du Else er?« spurgte hun nysgerrigt.

»Gaa du kun; nu har du vist gjort de Ulykker, du kan.«

»Aa! det er Takken, man faar; jeg har, saa sandt som jeg sidder her ...«

»Gaa!« sagde Poul bestemt og vendte sig om imod hende.

Der var noget i Pouls Mine, der gjorde hende bange.

»Ja, naar en ikke engang maa forklare sig,« sagde hun og gik fornærmet ud ad Døren.

Poul lagde neppe Mærke til det; han var helt optaget af den nye Vending, Sagen havde taget. Hvor var det dog Synd, som de havde pint Else, hun havde lidt skammelig Uret; han var den, der havde været værst imod hende. Trods alt var Glæden alligevel stor i hans Hjerte, Glæden over, at Else havde været ham tro trods alle Rænker. Og Ame-

rikarejsen, det hele var en Misforstaaelse, et Foster af hans egen Indbildning.

Det var, som et forfærdeligt Tryk blev taget fra ham. Oh, Gud! hvor var han glad og taknemmelig, det var jo meget mere, end han havde fortjent. Først maatte han takke Gud, rigtig takke af hele sit Hjerte. Han satte sig igen paa Bænken og foldede Hænderne om Bibelen, der endnu laa der, og hvor gled Bønnen let og frimodigt gennem hans Hjerte. Det var jo, som Vorherre saa underligt havde svaret ham og opfyldt hans Bøn, som om Gud havde givet ham Else tilbage igen, da han havde skrevet hendes Navn ind i Bibelen.

Han løftede Hovedet og saa sig om, hans glade Blik fandt alt trods Mørket. Hvor talte alt nu med helt andre Stemmer; det var, som der var Fest derinde, den sagte Lyd fra Ilden i Kakkelovnen, Klokkens Klang, i enhver lille Lyd hørte han en Genklang af den Jubel, der fyldte hans Hjerte.

Men nu maatte han af Sted ud at finde Else, og saa skulde ingenting i Verden skille dem ad.

---

16. KAPITEL

Else var gaaet frem ad Vejen til Landsbyen; hun trak Tørklædet tæt sammen for Ansigtet, der var ingen, der skulde se, hun havde grædt, hun smaagræd for Resten endnu. Poul havde jo næsten vist hende ud, syntes hun. Hun var saa forknyt, hun vidste slet ikke, hvor hun skulde gaa hen, vidste i det hele taget slet ingenting uden det, at hun var saa grænseløs bedrøvet.

Hvis hun skulde af med Poul, saa brød hun sig slet ikke om at leve mere. Nu fik han jo nok Bre-

vene, saa vilde han forstaa det hele, saa vilde det vise sig.

Hun kunde se ham staa og læse dem, se ham trække Brynene sammen. Oh, Gud! havde hun dog bare straks betroet sig helt til ham, saa han kunde se hende, som hun var; det var Straffen, der kom. Hvor lidt havde hun i Grunden skønnet paa den gode Mand, hun havde faaet. Nu vidste hun, hvor meget hun holdt af ham, nu var det hendes højeste Ønske bare at faa Lov at være i Fred hos ham; men nu var det maaske for sent.

Hun var opreven og nervøs, vidste slet ikke, hvorledes det var fat. Hun vidste bare det, at hun slet ikke havde Lov at stille sig ved Siden af Poul med det Liv, hun havde ført, hun hørte til i en helt anden Verden, og nu fik han det at vide alt sammen.

En eneste lille Lysstraale skimtede hun bag ved al sin Sorg og Fortvivlelse, det var Pouls Kærlighed. Hvor god havde han dog været, og hun vidste jo godt, hvor han havde kæmpet og stridt for hende. Det kunde jo ikke helt være dødt og udslukt i hans Hjerte, maaske han alligevel vilde tilgive hende. Blot dog Vorherre vilde gøre hans Hjerte mildt og tale hendes Sag.

Hvor Vejen drejede af til Herregaarden, blev hun uvis staaende. Skulde hun gaa hjem til Forældrene og gøre dem Sorg? Nej! hun vilde gaa til Landsbyen til Vægterens, de holdt af hende, de to gamle, maaske der var Raad for hendes Nød.

Gamle Anders og hans Kone havde faaet Lampen tændt; foran sig havde de en Aargang af »Husvennen«. Han læste de Smaating, han stødte paa, og af og til læste han noget højt for Ane, der sad over for ham med Strikkestrømpen; men nu holdt Anders op og lænede sig tilbage i Stolen.

»Jeg kan ikke faa Else ud af mine Tanker i Aften, Mor,« sagde han og saa paa sin Kone.

»Aa! Du gør dig nu ogsaa saa mange Bekymringer.«

»Ja, det er vist nok; men du hørte selv, hvad Bit Marie fortalte. Jeg er saa bange for, at Herman og Sine vil gøre hende Fortræd.«

»Ja, de er vist ikke gode, men hvad kan de gøre hende, Anders?«

»Du kender ikke saadan en som Herman saa godt som jeg, Mor. Du skulde vide al den Fortræd, saadan en Fyr har gjort. Det er sært, Vorherre vil taale det, Ane.«

»Ja, det forstaar vi nu ikke,« sagde Ane stille.

»Der er nogen ved Døren, Mor,« sagde Anders og lukkede op.

Det var Else, hun forsøgte at lade som ingenting og anslog en munter Tone, da hun hilste. Men de to gamle var ikke saadan at skuffe, og gamle Anders saa betydningsfuldt paa sin Kone bag Elses Ryg.

Ane fik hende bragt til Sæde, oven i Købet i en af de fine Stole.

»Ja, jeg syntes, jeg skulde se ind til jer.« Else vilde gøre Stemmen frejdig, men de to gamle hørte straks, at der var noget alvorligt i Vejen.

»Ja, det er rigtignok pænt af dig, lille Else. Hvordan har du det, min Pige,« spurgte Ane og saa paa hende.

»Jo Tak, jeg har ..., jeg har det godt, Ane.« Else stred imod, men hvad hjalp det alt sammen, før hun vidste af det, stod Øjnene fulde af Taarer. »Jeg har det godt, udmærket,« gentog hun for at demonstrere mod Graaden.

Men Ane trak hendes Stol helt hen til sig og lagde sine Arme omkring hende, og gamle Anders satte sig ved den anden Side. Else mærkede den Medfølelse og Kærlighed, der strømmede hende i Møde, og hun trængte saadan til at faa Lov at

græde ud. Saa lagde hun sig ind til Ane og gav Taarerne frit Løb. Gamle Ane klappede hende og talte beroligende som til et lille Barn.

»Saa, saa, lille Else; det gaar nok, vær nu rolig, Barn.«

Anders sad som paa Naale. Han var en prøvet Mand, men at se andre lide ondt, det taalte han ikke godt, men de havde faaet lært at vente, de to gamle. De spurgte ikke; skønt det skar dem i Hjertet, sad de ganske stille og ventede. De sad og saa paa hinanden over Elses Ryg og følte begge to, hvor hun stod deres Hjerte nær.

Endelig stilnede Graaden lidt af, og Else løftede sit Hoved.

»Hvad har de gjort ved dig, lille Else?« spurgte Ane.

Else hørte den Medfølelse, der laa i Stemmen. Ak! hvor gjorde det godt at mærke, og Anders, hendes gamle, trofaste Ven, Taarerne løb ham ned ad Kinderne, han havde fundet Elses ene Haand og sad og trykkede den, her var Kærlighed og Trøst.

»Det er jo Herman og Sine, lille Else, betro du dig kun til os to gamle, saa skal du se, vi skal nok finde paa Raad, skal vi.« Gamle Ane saa hende opmuntrende ind i Øjnene.

Som de dog forstod hende og hjalp hende paa Gled. Og før Else næsten vidste af det selv, havde hun helt faaet sit Hjerte lettet og betroet dem det hele fra først til sidst. Hun græd endnu, og det var en mangelfuld Udredning under mange smaa Afbrydelser; men de to gamle lyttede ivrigt, de forstod saa udmærket at udfylde alle Hullerne.

Gamle Anders rejste sig og pudsede sin Næse.

»Aa, hvor jeg er glad, Mor! Vorherre ske Tak! Det var mit højeste Ønske.« Ane smilede ogsaa gennem Taarer og lo forstaaende til Manden.

Else var ved at blive fornærmet; hun forstod ikke, at der var Grund til at more sig over hendes Ulykke, og sad som et stort Spørgsmaalstegn. Men Anders tog hende om Skulderen og kyssede hende. »Ja, for nu kan vi jo høre, at du holder rigtig for Alvor af ham, Barn. Det er jo bare det, vi har længtes efter at mærke.«

»Ja, men hvad kan det hjælpe, naar han nu ikke bryder sig mere om mig,« sagde Else og græd igen.

Men Anders var næsten bleven munter nu; han løftede hendes Ansigt op. »Mon han dog ikke skulde have en lille Klat tilovers for hende, hvad tror du, Mor?«

»Jo, Gud ske Lov! Tør du kun dine Øjne, lille Else, det skal nok blive godt.«

»Nu skal du se, hvor godt alting bliver, Else, og det var den største Glæde, vi to gamle kunde faa. Men hvad skal vi nu, Mor? Du er den klogeste.«

Ane tog Else i Haanden og saa paa hende. »Er du rigtig glad ved ham nu, lille Else?«

»Ja, det er jeg, jeg holder saa meget af ham, Ane.«

»Men har du saa husket at bede til Vorherre, lille Else? Rigtig sagt Tak for Poul og for Hjemmet.«

Else tav, og det bævede igen om hendes Mund.

»Saa, saa, Mor,« sagde Anders.

»Det nytter ikke, vi maa snakke ud om det, Anders,« sagde Ane og blev ved. »For du kan jo nok forstaa ogsaa, at du har baaret dig helt forkert ad, Barn; var du bare kommen til os straks.«

»Det var jo fejl, at jeg lod Herman komme derned,« sagde Else.

»Ja, det var en stor Fejl, Else. Det har Poul jo naturligvis faaet at vide, og hvad tror du, han har tænkt om det. Og saa skulde du straks have fortalt ham det hele.«

»Hvad skulde hun gøre, Stakkel,« sagde Anders næsten vredt og saa paa sin Kone.

»Ja, du skulde straks have betroet dig til din Mand, lille Else. Du skulde have bedt til Vorherre, lagt det i hans Haand, saa skulde du se, hvor let det var gaaet for dig alt sammen.«

»Men Poul var saa sær, jeg turde ikke, Ane.«

»Og saa det allerværste, Else; hvorfor vilde du have ham til at sælge Kildehuset?«

»Jeg var jo bange for Herman, Ane, at han skulde blive ved at gøre mig Fortræd, og saa var det ligesom ...« Else standsede.

»Hvad var det, lille Else?« spurgte Anders deltagende; lydhør som han var, forstod han, at her var et Punkt, der trængte til at opklares.

»Jeg havde nu saadan sat mig i Hovedet, at hvis Poul vilde sælge Huset, saa kunde jeg rolig betro mig til ham.«

Gamle Anders nikkede eftertænksomt. »Det var saadan en Slags Prøve, du vilde sætte ham paa; ja, ja, nu forstaar jeg dig.«

»Men tænk dog paa, Barn, hvor Poul har været i Knibe,« sagde Ane.

»Han sagde da ellers nej lige med det samme, Ane.«

»Men det har gjort ham ondt, kan du tro, og tænk nu, hvis han havde solgt Huset i Dag, det havde jo været forfærdeligt.«

»Men vær du nu bare rolig, lille Else, det skal nok blive godt alt sammen. Vorherre hjælper os nok,« sagde Vægteren tillidsfuldt.

En Tid blev de gamle endnu ved at snakke for Else, saa de lidt efter lidt næsten ganske fik Bugt med hendes Ængstelse. Til Elses store Glæde lagde ingen af dem videre Vægt paa Brevene; dem vilde Poul aldeles ingen Hensyn tage til, mente de, og

Herman skulde nok vogte sig for selv at komme ned med dem; ja, det var ikke engang sikkert, han havde Mod til at sende dem heller, de vidste jo alle, hvor stor en Kujon han var.

Men een Ting maatte Else love dem, og det var, at hun skulde gaa hjem til Kildehuset, gøre sin Aftensyssel og saa betro sig til Poul.

»Gaa du nu kun trygt, lille Else. Du maa selv snakke med Poul, men naar du tager Vorherre med dig, saa gaar det nok, Barn, og vi to gamle, vi vil bede for dig.«

»Ja, det kan da ellers være, jeg lister derop siden, Mor, vi har jo Maane.«

Else saa taknemmelig paa Anders, det kneb lidt, før hun kom af Sted.

Da hun først kom udenfor, gik det dog helt let i den friske, stjerneklare Frostaften. Det havde lettet svært, og hun havde faaet saadan en god Tro til, at alt nok skulde gaa, selv Angsten for Brevene var næsten helt forsvunden.

Og Kildehuset! Hvor havde det været forfærdeligt, hvis hun havde faaet sin Villie i Dag. Hun følte, hvor fast det alt sammen var groet til hendes Hjerte.

Saa kom hun til at tænke paa Køerne og paa Kalven. Mon dog Poul havde husket at sørge for dem til Aften? Det var jo hendes Gerning, maaske stod de og længtes efter hende. Hun satte Farten op.

Hjemme ved Kildehuset var der bælgmørkt; hun fandt Nøglen paa det sædvanlige Sted og gik ind i Stuen.

Poul var der altsaa ikke, men hun var sikker paa, han skulde nok komme, han havde lagt paa Ilden, og der var dejlig varmt derinde.

Else tog hurtigt Kaaben af, fik Lygten tændt og kom ud i Stalden. Køerne stormede frem mod de

tomme Krybber, de havde ingenting faaet, de Stakler. I en Fart fik hun Kjolen kiltret op og begyndte at fodre. Hun blev varm og fik røde Kinder og forstod ikke, hvorledes det rigtig hang sammen; men hun blev helt let om Hjertet, alt som Arbejdet skred frem, og fik fastere Grund under sig.

Hun havde en stærk Trang til at skulle gøre godt og klappede og kælede for alle Dyrene. Da hun endelig var færdig og havde malket, gik hun ind i Stuen. Hun tændte Lampen og satte sig i Krogen ved Klokken. Nu vilde hun sidde ganske rolig og vente, til Poul kom. Hun var slet ikke angst for Poul i Aften; hun var saa sikker paa, at han nok skulde komme.

Mon han havde faaet Brevene? Herman var hævngerrig, saa han havde saamænd nok holdt Ord.

Men nu vilde hun lyde de gamles Raad og bede til Vorherre. Det faldt hende lidt svært at komme i Gang.

Ja! hun vilde begynde med at takke, det havde gamle Ane altid sagt, var det vigtigste, og hun havde nok at takke for, først og fremmest for Poul, bare hun dog nu maatte faa alt jævnet. Alt, alt for god var han til hende, det vidste hun godt; men Vorherre vidste jo, hvor meget hun holdt af ham.

Der var saa hyggeligt i den lille Stue, saa varmt og dejligt, kun Klokken sendte sit taktfaste Tik-Tak ud i Stuen.

Hun havde været saa forpint saa længe, lidt saa meget ondt; nu kom der saadan en Fred over hende, hvor var her dog godt at være, og det var her, hun havde sin Plads. Nu vilde hun vente, sidde ganske stille, til Poul kom, det hele var jo ingenting nu, syntes hun.

Saa fik hun Øje paa Bibelen, der laa ved Enden

af Bordet, hun havde set Bogen ligge der hele Tiden; men nu blev hun først rigtig klar over, at det var Bibelen. Det var Aar og Dag siden, hun havde set i den.

Hun satte sig paa Bænken og lukkede den op. Hun saa paa alt det skrevne paa den første Side, læste Navnene paa Bedsteforældrene og Forældrene; men saa fik hun Øje paa sit eget Navn: Else Marie Knudsen, og det var Pouls Skrift. Hun trak Bogen nærmere til Lyset og saa nøje til. Ja, det havde han skrevet og lige nylig, Datoen var knap tør endnu.

Det havde altsaa Poul gjort i Dag, sat hende ind i Bibelen mellem alle Kildehusets Folk, før hun havde talt med ham, før hun havde bedt om Forladelse. Hun saa sig om i Stuen med et lyst Blik. En Glæde, en Lykke, hun aldrig havde kendt, strømmede ind paa hende. Aa, Gud! saa troede han jo alligevel paa hende.

Nu stod hun der i Bibelen, og nu, nu maatte Vorherre hjælpe hende, nu skulde det naas, nu vilde hun være lige saa god som hans Moder.

Der gik en varm Strøm igennem hendes Hjerte, aldrig kunde Poul have hjulpet hende paa en kønnere Maade; det var, som det nu vaagnede stærkt og kraftigt alt det gode i hende. Hun havde i Grunden altid helst villet det gode, men nu skulde det ikke være nok med Villien. Nu havde hun faaet et Livsmaal at kæmpe og stride for, der satte alt andet i Skygge.

Den Plads, hun var sat paa der i den gamle Bibel, den skulde fortjenes.

17. KAPITEL

Da Sine gik fra Poul, var hun meget misfornøjet med sit Besøg. Hun havde tænkt sig, at hun skulde have spillet en ganske anden Rolle, og derfor skyndte hun sig ned til Kuskehuset til Bit Marie og Jens for muligvis der at faa Oprejsning.

Nede i Kuskehuset var hun helt anderledes Herre over Situationen. Med stor Tungefærdighed skildrede hun Elses Besøg hos sig, hendes Nød og Hjerteangst samt Hermans Nærværelse i Kildehuset.

Sine havde vendt rundt paa Kendsgerningerne saa længe, saa hun næsten selv troede, at hun sammen med Else havde stridt og kæmpet mod Hermans Efterstræbelser. Men hvor meget hun end anstrengte sig for at komme i en interessant og fordelagtig Belysning, skuffede hun ikke hverken Jens eller Bit Marie.

Bit Marie begyndte at forstaa det hele og var ulykkelig for sin stakkels Pige. Hun havde godt mærket, hvor trykket Else var den Aften, hun sidst talte med hende, og da hun nu hørte, hun ikke var hos Poul, blev hun bange.

Over for Sine skjulte hun dog alt dette, hun kunde saa udmærket samle Løgnen fra i Sypigens Fortælling, og det, der blev tilbage, var ikke flatterende.

Sine var snu, men Bit Marie var hendes Mester, og før Sypigen vidste af det, stod hun ude i Haven. Hun havde ikke haft den mindste Fornøjelse af alle sine store Nyheder, ikke engang en Taar Kaffe, og saa havde Bit Marie endda været yderst forekommende.

Det hele var gjort til ingenting, hun var bleven fejet væk. Bit Marie vilde ikke have det mindste med hende at bestille, det var tydeligt nok.

»Uf!« sagde hun og vred med Næsen. »Saadan noget storsnudet Rak!«

Bit Marie var helt ude af sig selv af Sorg og Harme og skyndte sig ind til Jens, der rumsterede svært inde i Sovekammeret.

Han var ved at klæde sig om, og den lille Jette sprang omkring for at opvarte ham. Da Bit Marie kom derind, havde han allerede Søndagsbukserne paa.

»Hent mine Støvler, Bit Marie; men det skal Kattenkuk gaa villigt. Saadan en Skabhals!«

»Ja, men Jens dog!«

»Er jeg Manden, eller er jeg ette, Bit Marie?«

»Jo, jo, Jens; nu løber jeg efter dem.« Bit Marie forstod saa udmærket sin Mand, og denne Gang var de fuldstændig enige straks fra Begyndelsen uden yderligere Forklaring. Een, to, tre var hun efter Støvlerne.

Det kneb for Jens at komme gennem Skafterne, der var stive; han stampede og sled.

»Den forbandede Laban, jeg skal ...« Bum! Med et vældigt Tag og et Stamp klemte han Foden ned i den sidste Støvle.

»Du skal passe paa ved Højstrup, Jens. Du kan tro, han skal derned og give Besked til den Tøs, han har der.«

»Du skal Kattenkuk tie stille, Bit Marie, naar jeg spekkelerer, det er dog en grusom Mund, du bruger. Kom med Frakken. Jeg skal nok naa ham, det er du muggen om. Saa Stokken. Nej, nej, hvor du dog pjanker, Bit Marie. Den tykke Spanskrørs, saadan.«

»Se dig nu for og slaa, hvor han kan taale det, Jens, og træk ham saa et Par ekstra fra mig.«

»Det skal jeg, Mor, det skal jeg love dig; men nu løber jeg, saa maa du se og finde Tøsen.«

Jens lod kærtegnende Hænderne glide ned over

den tykke Stok og nikkede med en meget sigende Mine til Afsked.

»Var nu dig selv, Jens!« raabte Bit Marie efter ham; men Manden var allerede langt nede paa Vejen og satte af Sted i Ilmarch ind mod Odense.

Oppe i Staldgaarden hørte han, at Kusken og flere andre fra Gaarden skulde ind til Byen til Afskedssold; saa vidste Jens, at Herman først skulde rejse med Nattoget, og havde godt Haab om at træffe ham.

Da han havde gaaet en halv Times Tid, naaede han Bivejen til Højstrup, og hos en gammel Kone, der fra sit Vindue holdt nøje Udkig med enhver, der passerede forbi, fik han at vide, at Herman ganske rigtig for et Par Timer siden havde passeret Vejen og ikke var kommen tilbage.

Jens smilte veltilfreds; thi nu var Manden ham sikker. Han slentrede ganske langsomt frem og tilbage og ventede taalmodigt.

Ret længe varede det ikke, før han saa en Skikkelse komme frem et Stykke nede paa Vejen, og trods Tusmørket var han næsten ganske sikker paa, at det var Herman.

Jens tog sig hurtig en frisk Skraa, gik et Stykke tilbage ad Landevejen og vendte derpaa om, saa det saa ud, som han var paa Vej til Odense, og i samme Øjeblik Herman kom ud paa Landevejen, var Jens paa Siden af ham og holdt sig saa nær, at der ingen Mulighed var for Flugt.

Nu var Jens i glimrende Humør; ja, det var rent ud sagt længe siden, han havde været saa godt tilpas. Det kunde man imidlertid ikke sige om Herman; han var alt andet end glad ved Situationen, i Særdeleshed den Omstændighed, at Jens holdt sig i en saa generende Nærhed, var ham ubehagelig.

Herman var en stor Kryster, og Jens'es Styrke var ham vel bekendt.

»Skal du til Byen, Jens Madsen,« sagde han saa roligt, som han formaaede.

»Aa, jeg tænker knebent, jeg kommer saa langt,« sagde Jens, »jeg har et lille Ærinde, jeg skulde have endt.«

Herman saa sig hjælpeløst om; men her var netop paa dette Sted en længere ubeboet Strækning.

»Vil du ikke ryge, Jens; jeg har en god Cigar her i Lommen.« Herman trak en Cigar frem.

»Nej Tak; jeg kan ette godt taale at ryge, da især, naar jeg skal arbejde,« sagde Jens i en Tone, der forekom Herman alt andet end hyggelig.

»Det kan være, du vil ha' en frisk Skraa i Stedet, jeg har Skipperskraa her af Nielsens.«

»Nej Tak, jeg har lige taget en.«

Herman blev mere og mere uhyggelig ved det og gik og grundede paa en Udvej; han var saa bange, saa han rystede i Benene, men han var klar over, at det gjaldt om at lade som ingenting. Bare han kunde holde Snakken gaaende, til de naaede over det væmmelige Stykke her, saa skulde han nok klare sig; men om lidt naaede de Aaen, der stod en hel Del Træer, næsten en lille Skov, det var et fælt Sted.

»Ved du hvad, Jens, vil du ikke med ind til Byen, saa gi'r jeg en Bøf hos Nikolajsen, og alt det Øl, du vil drikke.«

»Jeg gi'er ikke hat Bøf mer,« sagde Jens, »jeg gør mere ud af Bankekød.«

Den sidste Rest af Farve forlod Hermans Ansigt. Hvad skulde han gøre, der var ikke et Menneske at se; men paa een Gang livede han lidt op. Langt borte lød en Vogns Raslen, han traadte lettere for rigtig at glæde sig over Lyden. Nu gjaldt det blot at vinde Tid, nogle faa Minutter.

»Jeg var ked af, at jeg ikke fik sagt Farvel til dig, Jens, og se, derfor synes jeg, du skulde gaa

med; der kommer en hel Del fra Gaarden, og vi to har da aldrig haft et ondt Ord sammen.«

»Det er netop ogsaa derfor, jeg kommer, Herman, jeg synes dog nok, jeg vilde hilse af med dig.«

Jens havde ogsaa hørt Vognen; men han havde saa megen Tiltro til sin retfærdige Sag, at han næsten var sikker paa, den vilde køre ad Svendborgvejen, der gik et Stykke ude.

Herman forsøgte i sin Nød at bøje ud til Siden, men mærkede til sin Rædsel, at Jens havde Tag i Frakken.

»Hvor er det dog et ... et dejligt Vejr,« gispede han.

»Men det staar ette, Herman, vi faar Uvejr.« Denne Gang var Tonen ikke til at tage fejl af.

Nu naaede de det ensomme Sted ved Broen over Aaen og var dækket af Træer til begge Sider, og nu hørte Herman tydeligt Vognen fjerne sig ad Svendborgvejen. Han forsøgte med et rask Spring at undslippe, men Jens holdt godt fast.

»Hold an et Øjeblik! Du kan da vel hilse ordentlig af med Folk!« raabte han og satte med et eneste vældigt Tag Herman ned i Vejrenden og holdt ham fast.

»Du vil da vel ikke slaas med mig, Jens?« sagde Herman rystende.

»Ja, se det kan du gerne kalde det, men det tænker jeg ellers ette bli'r nødvendigt, jeg vil bare gi'e dig et Lav Tærsk, din infame Halunk.«

Herman forsøgte at raabe; men Jens havde faaet et Par Fingre ind under Kravetøjet og trykkede til, saa Stemmen kvaltes.

»Hvis du bare holder Hals, saa skal det snart være besørget, lille Herman.«

»Jeg melder dig,« gispede Herman.

»Det skal du have Lov til; men saa kommer du

ikke til Amerika for det første; der er nok flere end mig, der har en Høne at plukke med dig.«

Herman, der under sine mange Kærlighedseventyr og Vidtløftigheder ofte havde faaet Klø, havde for længst opdaget, at han slap bedst, naar han ikke slog videre fra sig, han indskrænkede sig derfor til at sparke dygtig omkring.

»Jeg vil ikke slaas!« klynkede han.

»Nej, men det er der jo heller aldrig et Menneske, der forlanger. Stund dig nu bare lidt, imens jeg finder en bitte ordentlig Underlag, saa trækker de bedre ind, ja de gør.«

Jens lagde sindigt Synderen til Rette paa Vejkanten, medens han selv blev staaende i Grøften. Han trykkede Hermans Ansigt godt ned i Græsset og taktfast og solidt faldt Spanskrørsstokken paa Hermans Rygstykker og Bag.

Herman kunde kun faa Luft for en svag Jamren. Naar han sprællede for meget, traf Slagene Benene, og saa gav han hver Gang et lille Hyl fra sig.

Da Jens i al Ro og Mag havde givet Synderen, hvad han paa sit Sprog kaldte et regederligt Lag Tærsk, standsede han omsider og slap sit Tag.

Herman gispede og skuttede sig, men var i Jens'es Nærhed saa from som et Lam.

»Ved du nu, hvorfor du har faaet dem?« spurgte Jens og pustede.

»Jeg har aldrig fornærmet dig, det er baade vist og sandt,« klynkede Herman.

»Naa, du ved det ikke,« sagde Jens, og een, to var Herman atter i Stilling og fik endnu nogle gode Træk af Stokken.

»Jo, jo, jeg ved det godt!« raabte Herman.

»Naa, det var da vel, at du kom i Tanker om det, og nu kan du bare prøve at lave Ballade mere, din Laban.«

»Jeg rejser jo,« sagde Herman sønderknust.

»Ja, det er Kattenkuk ogsaa det klogeste, du kan gøre, for hvis Poul faar fat i dig, saa slaar han dig halvt ihjel, det kan du stole paa.«

Herman ømmede sig, det sved nederdrægtigt; men i Grunden fandt han, at han var sluppen nogenlunde. Hans tykke Vinterfrakke havde taget en Del af, og han havde heldigvis ingen ydre Tegn paa Afbankningen.

»Se, nu vil jeg saa byde dig Farvel,« sagde Jens og rejste sig. Han havde næsten ondt af Krysteren, han var alligevel et Nummer for spagfærdig, og der var ingen rigtig Fornøjelse ved at slaa ned paa ham, af den Grund var han vel ogsaa sluppen for saa rimeligt Køb.

»Du kunde da vel nok begribe, det var mit Plasér, det med Else, Jens,« sagde Herman. »Jeg har aldrig villet gøre Fortræd.« Han trængte til rigtig at udmale sig den skammelige Uret, han havde lidt.

»Men se, det var Kattenkuk en daarlig Plasér, lille Herman; men nu tænker jeg, du holder dig ved din egen Side foreløbig.«

»Det er godt, jeg kommer ud af dette forbandede Land. Her er et skikkeligt Menneske hverken sikker paa Liv eller Lemmer; det er tredie Gang i en Uge, jeg er kommen saadan af Sted.«

»Saa er du s'gu vant til Turen,« sagde Jens og maatte le. »Ja, ja, saa dasker jeg af igen.«

Jens gik op paa Vejen med et flygtigt Nik og begav sig roligt paa Hjemvejen, vel tilfreds med det Arbejde, han havde udrettet.

Herman blev en Tid staaende, og det var heldigt for ham, at Jens ikke kunde høre den frygtelige Række Eder og Forbandelser, han regnede op over ham, medens han saa godt som muligt bragte sine Klæder i Orden efter Forstyrrelsen, thi ellers havde

Herman været sikker paa en Omgang til, maaske nok saa solid som den første.

Endelig kravlede han tænderskærende op af Grøften. Han truede rasende efter Jens til Afsked, før han, noget øm i Lemmerne, fortsatte den saa ubehageligt forstyrrede Spadseretur.

---

18. KAPITEL

En halv Times Tid efter at Jens havde forladt sit Hjem, kom Poul. Han havde saa sikkert haabet at træffe Else hos hendes Forældre, og da han hørte, hun slet ikke havde været der, begyndte han at blive urolig. Han gav sig ikke Tid til lange Forklaringer, og Bit Marie spurgte ikke; hun saa, hvor ulykkelig Poul var, fordi Else var borte, og havde kun Tanke for at hjælpe ham.

De blev enige om, at Bit Marie skulde gaa ned til Vægterens, medens Poul søgte paa Vejene omkring i Skoven.

Naar Else ikke var kommen hjem, troede de begge to nærmest, hun vandrede rundt et Sted i Skoven, og Bit Marie var helt ude af sig selv ved Tanken om, at hendes kære Pige rimeligvis ængstelig og fortvivlet gik et Sted derinde i Skoven. Hun vilde sige lidt til Poul, bede ham være god ved hende, men da hun saa ind i hans Ansigt, opgav hun det igen; hun kunde tydeligt mærke, at Poul længtes endnu mere end hun.

Poul skyndte sig ud for at søge. Han gik op omkring Herregaarden, ad alle de Veje, hvor der kunde være Haab om at finde hende; men intet Sted var der mindste Spor. Han spurgte nogle Børn, han mødte, men ingen havde set noget til Else.

Han holdt ikke af at spørge, det var saa under-

ligt, syntes han; men da hans Uro steg, spurgte han alligevel alle, hvem han mødte.

Lidt efter lidt blev han mere og mere bange. Else havde været saa underlig.

En forfærdelig Mulighed begyndte at paatrænge sig, han afviste Tanken, søgte at holde den nede; men alt som Tusmørket blev tættere, trængte den kraftigere paa, og han blev Dødsens angst.

Hvis der nu var tilstødt Else noget? Oh, Gud, saa var det hans Skyld, det var ham, der havde ladet hende gaa bort med Sorg og Fortvivlelse i Hjertet. Og saa var hun maaske endda syg. Poul brændte som Ild og stirrede fortvivlet ud over de snelagte Skovstier.

Han løb ned langs Søen, der gik en Sti tæt ved Bredden; han vidste, Søen her var dyb, flere Steder var der stejle Skrænter. Hver Gang Sneens jævne Tæppe var forstyrret ved Søbredden, følte han en kvælende Fornemmelse, der var nær ved at tage Vejret fra ham; men naar han saa opdagede, at det ikke kunde være Elses Spor, og saa den lille, tynde Isskorpe, der dækkede Vandfladen, ligge uberørt foran sig, foldede han Hænderne og tog Vejret et Øjeblik, før han stormede videre.

Det var en forfærdelig Tur; Træerne løb forbi ham som store spøgelseagtige Skygger i det dunkle Lys, og ved den anden Side laa Isfladen som et stort, hvidt Lagen. Der var undertiden mørke Punkter og Aftegninger. Under Løbet blev det til truende og uhyggelige Ansigter. I sin Angst løb han stærkere, heldigvis havde ingen gaaet paa Stien, kun, hvor der var Sideveje, var der Fodtrin, og endelig kom Poul til Enden.

Knæene rystede under ham, og han var nær ved at segne om. Han forsøgte at raabe: »El—se!« Det lød saa hult og underligt, og ingen svarede.

Han lænede sig et Øjeblik til et Træ og forsøgte

at berolige sig. Gud, der havde talt saa tydeligt til hans Hjerte, vilde sikkert holde sin Haand over hans kære, lille Else.

»Hun kommer nok,« sagde han til sig selv. »Hun kommer nok.« Saa prøvede han at gaa sindigt og stille, men det var ham umuligt, og igen løb han rundt mellem Skovens Veje og Stier.

Til sidst nærmede han sig Kildehuset. Nu var der kun et eneste Haab, syntes han: at Else var gaaet hjem. Det var den allerbedste, den smukkeste Mulighed af alle; men han havde slet ikke fortjent den Glæde, det vidste han godt. Dog Haabet kæmpede tappert med Angsten i hans Hjerte og fik stærkere og stærkere Vækst.

Lidt før han naaede Bakkens Top, stod en Gruppe Træer; naar han kom der forbi, havde han Kildehuset lige for sig. Da han naaede Træerne, standsede han, Spændingen var saa forfærdelig, at han ikke havde Kræfter til de sidste Skridt. Dette var den største Nød, han endnu havde prøvet.

Han gik ned ad Skrænten til Træerne og knælede i Sneen. Huen havde han taget af, og Panden bøjede han helt til Jorden, saa den naaede Sneen; det kølede og klarede hans Tanke, han samlede sig, og saa bad han til Gud.

Hvor gik det let nu, i simple, ligefremme Ord sprang Bønnen ud af hans ængstede Hjerte og dog saa inderligt og brændende, han bad som den, der beder for det dyrebareste, han ejer; al sin Hjerteangst og sit skrøbelige, usikre Haab lagde han frem for Vorherre.

Saa rejste han sig, nu maatte han have Vished, og han gik de faa Skridt til Bakkens Top. Han holdt Vejret aandeløs af Spænding og kigede frem bag de sidste Træer. Saa løftede han Hænderne, der endnu var foldede, og stod stille. Glæden strømmede

som en mægtig Bølge igennem ham. Der var Lys! Gud i Himlen! hav Tak!

Saa vidunderligt havde hans Hjem aldrig taget sig ud; som en Aabenbaring laa det i den hvide Sne.

Maanen var kommen frem og kastede Sølvglans over det, Tagene straalede og lyste, og de store Træer strakte deres Tusinder af fine Fingre op, de tegnede sig som bløde, sorte Streger mod det skinnende Lys. Poul havde aldrig set et nøgent Træ være saa smukt.

Og ud fra Vinduerne faldt et dæmpet, gyldent Lys. Det var Aftenlampen, Hjemmets stille Sol, og det var Else, der havde tændt den. Hans kære lille Kone; saa sad hun med Angst og Sorg i sit Hjerte. Han skyndte sig det lille Stykke hen til Huset; men saa listede han sig, han vilde først kige.

Forsigtigt traadte han hen til Vinduet og saa ind. Ja, der sad hun, helt i Krogen bag Klokken; men hun bøjede sit Hoved frem, og Poul kunde se hendes Ansigt; der var noget mildt og fredeligt over det, der gjorde hende endnu mere tiltrækkende. Poul traadte et Skridt fra Vinduet; hans Hoved faldt ind mod Muren, og varme Taarer strømmede ned ad hans Kinder, men nu var det Glædestaarer.

Aldrig før havde han følt sig saa rig, saa overstrømmende lykkelig, nu var det, som Vorherre selv havde givet ham Else, og h a n s var Takken, Guds ene og alene, det vilde han huske til sin sidste Stund.

Midt i Lykken var han dog alligevel saa underlig stille og alvorlig, hans Hjerte var bleven ydmygt, han var bleven lutret under de sidste Tiders Sorg. Stille gik han ind i Stuen. Else saa paa ham med et spørgende, nu da Stunden kom, alligevel halvt ængsteligt Blik. Poul saa ind i hendes Øjne og holdt

dem fast. Hans varme Blik rummede den stærkeste Følelse, der kan gives Udtryk her paa Jorden, en dybtfølende Mands ægte og sande Kærlighed.

Og Else! Hvor blev Angsten og Tvivlen af? Som Skygger, der aldrig havde haft Liv, var de borte, hun læste, hvad der laa i Pouls Blik, og nu vidste hun, at hun aldrig skulde miste ham.

»Poul!« sagde hun og kastede sig straalende glad i hans udbredte Arme.

Længe stod de tavse, begge trængte til at forvisse sig om, at de elskede hinanden, at de for al Tid hørte sammen. Men endelig satte de sig begge to i Moderens Stol og begyndte at aabne deres Hjerter. Enhver vilde tage den hele Skyld for sin Part.

Hvor var det forunderligt, saa let Else nu fik alt lagt frem for Poul. Hendes Angst og Nød, alt sammen fik det Liv i hendes simple Ord, og under det hele saa Poul hendes Kærlighed, der saa klart skinnede igennem. Han klappede hendes Haand, trykkede hende ind til sig og græd; hvor havde hun dog lidt Uret, hvor havde han været haard.

Han fortalte om sin Skinsyge, om Amerikarejsen, der havde ængstet ham, hvorledes han havde set Lugen aabnes og staaet uden for Vinduet; men han vilde ikke undskylde sig eller besmykke sin Sag, han syntes selv, han havde saa blodig Uret, og bad saa inderligt Else om Tilgivelse; men Else tog hans Hoved ind til sig, kyssede ham og lo og græd paa samme Tid. Vist en hel Time sad de saaledes; deres Hjerter smeltede sammen, forenedes i den vidunderlige Harmoni, der er Livets højeste Lyksalighed. Alt kom frem, selv det højeste og bedste, deres Vandring til Vorherre, fik de Ord for.

Poul var saa opfyldt af dette, saa gennemtrængt af Tak til Gud, og i varme og glødende Ord fortalte han, hvorledes han fik Gud med sig i Træng-

selens Time, og nu ikke mere vilde slippe ham. Undseligt og vaklende, men derfor ikke mindre sandt og ægte, talte Else; for første Gang lukkede hun helt sit Hjerte op for Poul og lod ham se hendes Haab og Længsler. Hun fortalte, hvorledes ogsaa hun havde følt, hvor godt det var at tage Vorherre med, hun fortalte, hvor lykkelig hun blev, da hun læste sit Navn i Bibelen og saa den friske Skrift; stammende og med skælvende Læber fortalte hun ham om det Løfte, hun havde givet, at hun vilde lære at blive en god og trofast Kone, som hans Moder havde været.

»Tror du ikke nok, Vorherre han vil hjælpe mig, Poul, og du vil ogsaa? Du maa sige mig, naar jeg gør forkert, og staa mig bi, naar det kniber, vil du?« Else lænede sig ind til ham og tog hans Haand mellem sine.

Poul kunde slet ikke svare; han nøjedes med at nikke og trykke Else tæt ind til sig.

Hvor godt havde Gud dog føjet alt, hans Hjerte var saa fuldt, men han var bleven saa bevæget ved at høre paa Else, ved at se ind i hendes gode, varme Hjerte, og hver Gang han vilde tale, standsedes han af Graaden, der vilde overvælde ham; men Else forstod ham ogsaa uden Ord.

Hun vilde saa gerne glæde ham, hvis hun kunde, og derfor hviskede hun ham noget i Øret. Det maa have været en stor Glæde, hun betroede ham, for Poul rejste sig og saa sig om i Stuen, som om der nu var bleven for trangt for hans Lykke. Saa knælede han ned foran hende og lagde sit Hoved i hendes Skød. Men Else trak ham op til sig og smilede og saa paa ham med straalende Øjne.

Saa sad de ganske stille; det var, som Suset af en Engels Vinger kom brusende gennem Stuen, som alle Hjemmets gode Feer lydløst færdedes omkring

dem, hviskede de smukkeste Ting i deres Øren og drog deres Hjerter ind i et dejligt Trylleri. De vekslede Blikke og Smil og bløde Haandtryk, fandt Nøglen, der lukker op for den hemmelige Dør ind til Jordelivets største Lyksalighed, naar alle Kilder springer, og Livet og Fremtiden løfter sig paa solgyldne Buer, naar to elskende Hjerter helt finder hinanden, og Vorherre lægger sin Haand over, — det, der kun kan opleves, men aldrig beskrives.

De vidste, de hørte sammen til evig Tid, de havde den sande Kærlighed at bygge paa, et dejligt Haab mere at leve for, de tusinde gode Minders gamle Hjem til Voksested og Guds Velsignelse over det hele.

Men nu lød der sagte Stemmer og Fodtrin i Gangen. Døren gik op, og Bit Marie og Vægteren kom ind.

Else og Poul rejste sig med hinanden i Haanden.

»Kan du se, Bit Marie, der er de jo i god Behold begge to,« sagde gamle Anders glad.

Bit Marie saa et Øjeblik paa sine to Børn, hun havde ængstet sig mere, end hun havde ladet andre mærke, men hun behøvede kun at kaste et eneste Blik paa dem for at se, hvor lykkelig en Vending alt havde taget.

Aa, hvor holdt hun dog af Else. Det var, som alle de mange Ængstelser og al den Bekymring, hun havde haft for hende, havde knyttet hende endnu stærkere til Moderhjertet. Men nu saa hun noget i Elses Blik, noget nyt, en Glans, der paa een Gang smeltede alle hendes Bekymringer og lettede en tung Sten fra hendes Hjerte.

Nu forstod hun, at den var brudt straalende og sejrrigt gennem alt, Kærligheden til hendes Mand, den hun havde spejdet efter. Aldrig nogen Sinde i sit Liv havde hun været saa lykkelig, som da hun

nu følte Elses Arme om sin Hals og hørte hende hviske: »Aa, Mor! du ved ikke, hvor glad jeg er!«

Else drog Poul hen til Moderen, og Bit Marie omfavnede dem begge to. Bit Marie saa spørgende paa Poul.

»Er det nu bleven godt, lille Børn?«

»Ja, Svigermoder,« sagde Poul og gav hendes Haand et fast Tryk.

»Aa, Herre Gud, lille Børn, det er jo alt for meget for Smaafolk som os,« sagde Bit Marie og tørrede sine Øjne.

Gamle Anders stod endnu inden for Døren og saa paa Gruppen; der var et lykkeligt Blik i hans milde Øjne.

»Vorherre er jo da hos Smaafolk ogsaa, Bit Marie,« kom det stille.

»Ja, du har Ret, Anders; men sært er det, at en kan gøre saadan ud af de Børn alligevel, skønt der er saa mange.«

Men nu gik Else hen til Anders. Det var jo dog ham, der sammen med Ane havde raadet hende saa godt og vist hende den rette Vej. Hun vidste godt, hvor meget hun havde den gamle Vægter at takke for, og der var Tak i hendes Omfavnelse.

»Var det strengt, lille Else?« sagde den gamle kærligt og strøg hende over Krøllerne.

»Nej, det var saa godt alt sammen, Anders,« sagde Else.

»Vorherre har hjulpet, bitte Else; naar vi faar ham med, saa lemper det sig.« Anders følte i Lommen efter Tørklædet, men der var intet, saa strøg han sig over Øjnene med Ærmet.

»Jeg er næsten allermest fornøjet for Mors Skyld. Du kan tro, hun bliver glad, naar jeg kommer hjem.«

»Men nu vil vi have noget Mad,« udbrød Else muntert. »Kommer Fader ikke?«

»Far kommer siden, Else; men lad mig nu gaa med og hjælpe dig lidt,« sagde Bit Marie.

»Ja, men hør, det varer jo lidt med Maden, jeg tror, Anders og jeg kører ned efter Ane,« sagde Poul.

»Ja, det var morsomt, Poul,« raabte Else fra Køkkenet.

»Du tænker dog paa alting, Poul,« sagde gamle Anders; der var ikke noget, han hellere vilde være med til.

Og Poul spændte Graamand for, og med Vognen fuld af Rejsetøj gik det ned til Byen. Paa Vejen fik de Tid til rigtig at tale sammen, og Anders fortalte om Elses Besøg.

»Har du altid holdt dig til Vorherre, Anders?« spurgte Poul, da Anders var færdig med at fortælle.

»Ikke altid, Poul, nej, ikke altid; der var Tider, hvor jeg glemte ham. Først da jeg kom i Knibe, forstaar du, saadan gaar det vist saa tit; men siden holdt vi ved, baade Ane og jeg, og vi har mærket, at det lønner sig, Poul. Naar vi har Vorherre med os, saa gaar det ligesom lettere, du, saa kan den fattige vist naa at blive lige saa glad, saadan indvendig, som den rige. Men det er jo om at holde ved, til vi naar at faa ham rigtig i Haanden, og saa ikke slippe, forstaar du.«

»Hvis Vorherre vil hjælpe os, saa vil vi ogsaa holde fast, Else og jeg, for nu ved vi, at det er det bedste,« sagde Poul.

»Det er det, Poul, og det er rart at høre af en Mand som dig, der har Tiden for dig. Ane og jeg er jo kun simple Folk og gamle, vi kan ikke gøre mere ved det; men vi har jo da set lidt af Verden ogsaa, og der er god Brug for Folk, der vil trække til den gode Side. Se, saadan en Mand som dig, Poul, du har saa meget ved dig; jeg kan ette

saadan forklare, hvad det er, det stammer vel fra de gamle og fra Hjemmet, og saa har du læst saa meget og er godt lært. Se, naar du fik rigtig fat i det store, du ved nok, hvad jeg mener, det med Vorherre, du; naar det saadan rigtig kunde gro frem indvendigfra, saa kunde du blive til Velsignelse for alle dem, der holdt af dig. Vi to gamle, vi har bedt for jer mange Gange, og det bliver vi ved med, og skulde du komme i Forlegenhed med et godt Raad, Poul, saa kom bare.«

»Det vil jeg, Anders; der er vist meget, jeg trænger til at lære.«

»Aa, nej; men der vil komme Tvivl, Poul. Det gaar jo ikke saadan lige af sig selv heller.«

»Jeg har tit tænkt paa, at det var sært, Vorherre førte det saadan for dig, men jeg tror alligevel, jeg kan forstaa det,« sagde Poul efter en Pause.

»Aa, ja; det var jo strengt nok dengang, men det blev saa meget godt alt sammen. Vi har bare Aarsag til at takke Gud.«

»Men du kan tro, Vorherre har haft en Mening med det.«

»Aa, ja; det har han vel nok. Jeg skulde jo bøjes, forstaar du, det trængte jeg til.«

»Men der har ogsaa været en anden Mening, kan du tro.«

»Ja, hvem forstaar det, du; hvem kan se Vorherres Mening rigtig?«

»Jeg kan huske, fra jeg var Dreng, naar mine Forældre talte om dig og Ane, saa hørte jeg, at der var noget, de bar Respekt for, og som de ærede, Anders, og siden har jeg selv set saa meget, og jeg har undret mig over jer. Der er saa mange, der faar Ordner og Præmier; saadan en som dig, du havde fortjent det, Anders. I har gaaet her saa stille, og I ved vist slet ikke selv, hvor megen Velsignelse I har været til, du kan tro, at Nærupgaard har me-

get at takke dig for, men det er der ingen, der ser eller husker paa.«

»Vorherre, han ser det, du, og har jeg gjort noget godt, saa er Æren hans,« sagde Anders og saa op mod de blinkende Stjerner.

Men nu var de ved Huset.

»Sikke dog noget, sikke et Par store Børn I er, kommer her og slæber mig gamle Kone ud paa denne Tid,« sagde Ane. De hørte dog godt, hvor glad hun blev; hun havde siddet saa ene derhjemme, og de vidste, hvor hendes Tanker var henne.

Næsten samtidig med at Vognen kom tilbage, kom Jens; han havde skyndt sig og var i udmærket Humør.

»Fik du noget ud af det, Jens?« spurgte Bit Marie; nu var hendes Hævntørst for Resten slukket.

»Hvornaar har du set, jeg er rendt hen i Vejret?« sagde Jens med Værdighed og satte Stokken fra sig i Krogen.

»Men nu overdrev du vel ikke, Fatter?«

»Nej, han slap billigt, jeg gad vovt nok slaa rigtig paa ham.«

»Hvor har du været henne, Jens?« spurgte Poul nysgerrigt.

»Aa, jeg har været ude og hilse af med Herman i Stedet for dig, Poul; jeg synes dog, en skulde gøre det.«

»Jeg synes ikke om saadan at tage sig selv til Rette,« sagde Poul.

»Det ved jeg, Poul, omendskønt du havde kanske sparet meget Bryderi, hvis du havde besørget det i Tide; men derfor tog jeg mig det paa, for se, det er Kattenkuk det eneste, saadan en Laban har Respekt for; men lad mig nu sætte mig, jeg er lige godt bleven lidt stram i Benene.«

Nu kom Maden, og Selskabet tog fat med god

Appetit, særlig Jens tog svært til sig, og det var nu ogsaa et godt Aftensbord, der var dækket.

Jens var oprømt og talende, medens de øvrige var mere stilfærdige i deres Glæde. Jens vidste egentlig ikke meget om, hvad der var foregaaet, men han var fuldstændig beroliget ved at se paa de glade Ansigter omkring sig.

»Du maa hellere fortælle lidt om Turen i Stedet for at sidde og grine for dig selv,« sagde Bit Marie.

»Det kan være rigtigt, Kone, skønt man skal ikke altid rende med Snak og fortælle alt, hvad man ved. Ser I, jeg rendte ham op ud for Højstrup, og I skulde have hørt, hvor han vred sig for at trække Tiden ud, forstaar I, og jeg gik og sprogedes med ham en Tur, og jeg kunde se, at han vidste god Besked. Men jeg gav mig gode Stunder, for ser I, den Fornøjelse, der saadan gaar foran, det er ette den ringeste, men til sidst maatte han jo heran. — Hvis han nu ette forandrer sig, saa er det Kattenkuk ette Tugt, han mangler, jeg gav ham jo lige godt et helt godt Livfuld i Dag, og han klagede over, han havde faaet to Lav foruden i denne Uge. Han gør Kattenkuk ette mer Fortræd, det kan I stole paa.«

»Han kan heller ingen Fortræd gøre os,« sagde Poul og saa paa Else.

»Du skulde ellers lade Vorherre om Straffen, Jens,« sagde Anders.

»Det er et sandt Ord, Anders,« svarede Jens og tog en Dram. »Men Vorherre skal jo dog ogsaa have Folk til at ende sit Arbejde. Og se, Vorherres Straf, saadan indvendig, den kan være udmærket, men du kan stole paa, det skader ette og blande et Lav Tærsk imellem, det er min Mening.«

Hyggeligt og fredeligt sad det lille Selskab sammen og drak Kaffen. Der var en ejendommelig Stem-

ning over dem alle, som selv Jens efterhaanden blev paavirket af.

For Poul og Else var det som en stor Festdag, en Indvielse til et nyt Liv.

Poul gik ind og hentede den lille Sølvkaraffel og Glas.

»Nu skal I drikke et Glas med os, for i Dag begynder vi paa et nyt Liv herude i Kildehuset. Nu tror jeg, vi har lært rigtig at holde sammen i baade ondt og godt.«

»Og saa bare følge Furen, Børn, saa skal det Kattenkuk nok gaa,« føjede Jens til.

Medens Poul gik rundt og skænkede, kom de til at tale om de gamle Kildefolk. Else hentede deres Billede frem, og det var hende, der fortalte.

»I skulde bare vide alt det, Poul har fortalt mig om sin Fader og Moder; jeg kender dem snart, ligesom jeg havde været med i det selv. Jeg kan huske, Poul, hvad du fortalte for mig den første Dag, alt det din Moder havde drømt om Sommeren og om Efteraaret; det var næsten kønnere endnu, det var den Dag, vi kørte Roer. Du kan tro, jeg kan huske det, og da fik jeg saadan en Lyst til ...« Else standsede og blev rød.

»Til hvad, lille Else?« sagde Poul smilende.

»Det skulde du tage og fortælle os, Poul,« foreslog gamle Anders.

»Nej, fortæl saa hellere noget om Vinteren, Poul, har din Moder aldrig talt om den?«

»Aa jo, det har hun vel.« Poul saa paa Forældrenes Billede, der stod paa Bordet. Han havde ellers ikke let ved at aabne sit Hjerte for flere, men i dette Øjeblik var det, som om alle de Tanker og Forestillinger, de havde nedlagt i hans Hjerte om Hjemmet, trængte saa stærkt paa, at han maatte have Luft, og han følte ogsaa noget af Moderens Trang til at udtrykke sig i Billeder.

»Hvis I bryder jer om det, saa skal jeg prøve paa at fortælle, hvad jeg synes Vinteren skal være.«

»Ja, fortæl, Poul,« sagde Bit Marie.

»Se, jeg synes, at Vinteren er som et Hus, vi bygger paa, ikke et Hus af Tømmer og Sten som Kildehuset her, men et aandeligt Hus. Hele Aaret kan vi samle og gøre Forberedelser, men i de lange Vinteraftener skal det bygges. I Skumringstimen, naar der er Fred omkring os, saa vaagner til Liv alle Hjemmets gode Aander, saa strømmer Minderne ind over os og fylder vort Sind. Alt det, der forstyrrede os og tog vore Tanker, det glider bort, saa mange stille Lyde, der ikke kunde høres før, bliver tydelige for os nu. Vi faar Tid til at se rigtig ind i vort eget Hjerte og finder saa meget, vi helt havde glemt.

Saa samles de ved Arnen, de, der hører sammen og holder af hverandre, og Vejen bliver saa let fra det ene Hjerte til det andet. Saa tror jeg, vi kan mærke, at det er Sandhed, hvad jeg engang hørte om paa Skolen, at vi har en Streng i vort Hjerte med dejlige, fine Toner, og naar vi finder den og forstaar at faa Lyd fra den, saa vaagner alt det bedste, vi gemmer paa. Og jeg tror, den er lettest at finde saadan en Vinteraften i Skumringstimen, naar Hjemmets Aander pusler om os, og Minderne løfter os af Sted paa lette Vinger, og Vorherres Fred hviler over det alt sammen. Saa bygger vi paa Hjemmet.

Og naar Lampen er tændt; jeg synes aldrig, der er nogen Tid, hvor vi saa gerne vil være gode ved hinanden som i de lange Vinteraftener, og naar vi saa sidder og læser eller taler godt og kærligt sammen, saa bygger vi paa Hjemmet.

Nu skal Else og jeg begynde paa den første Vinter, og nu vil vi se, om vi kan bygge saadant et Hus. Det skal ikke være et Slot med Taarn og

Spir, det skal bare være et Husmandshjem, men pænt skal der være baade ude og inde. Det skal staa paa en solid Grund, saa det aldrig kan rokkes af Uvejr eller Storm; der skal være mange Vinduer til Lys og Luft, og Haven skal være fuld af kønne Blomster, Træer og Buske.

Nu ved vi, baade Else og jeg, at Grunden, vi vil bygge Huset paa, det skal være Vorherre; ham vil vi tro paa og stole paa, saa kommer Huset til at staa fast og godt. Og vi vil hjælpes ad at samle Sten og Tømmer, alt, hvad godt vi gemmer paa, baade stort og smaat, vil vi komme med, og Kærligheden skal være Kalken, der skal binde. Vinduerne giver os Lys og Luft for Oplysning og Fremskridt, og Aanden, der skal fylde det hele, skal være Fredens Aand og en Takkens Aand til Gud, for hver Dag han giver os Lov til at leve og bygge sammen.

Selv om det saa kun bliver et Husmandshjem ligesom Kildehuset her, der passer sig for jævne Folk; hvis Vorherre vil hjælpe os, saa kan det dog komme til at rejse sig paa gyldne Søjler.

Saadan synes jeg, Vinteren skal være i et godt Hjem. Skal vi klinke og drikke paa, at den maa blive saadan for os to her i Kildehuset!«

Poul var bleven bevæget; han havde siddet og set ud for sig, som om han saa det lyslevende alt sammen. Han havde Taarer i sine Øjne, og det skulde ingen se, derfor saa han paa sin Moder; hun forstod ham, det vidste han, og i det Øjeblik troede han fuldt og fast, hun var ham ganske nær og hørte det hele.

Else listede sig til at finde hans Haand under Bordet, og saa blev der et Øjeblik helt stille i Stuen, alle sammen var de bleven greben af Pouls Ord og den Varme og Inderlighed, der talte ud af dem.

Men saa brød Klokken Tavsheden; en god

Bornholmer tager ingen Hensyn, men passer sine Ting i Tide og Utide.

Gøgen sprang ud og afleverede sine 10 Kuk-kuk.

Saa havde Jens imidlertid faaet Herredømme over Situationen.

»Er det ikke det, jeg altid har sagt, Poul. Du er Kattenkuk en kontant Mand. Tak du din Gud, Kone, at det gik som jeg vilde, at jeg fik Lov at raade den Gang, selv om du var kontra.«

»Vorherre ske Tak for jer begge to,« sagde Bit Marie stille.

Men gamle Anders foldede sine Hænder og sagde med sin rare Stemme: »Ja, Vorherre gi' jer Velsignelse til at bygge saadan et Hjem, Børn. Et dejligt Hjem for jer selv og et godt Hjem for andre at se paa, og Gud give, vi havde mange, mange saadanne smaa Husmandshjem i Danmark!«

Og Anders er den ældste, saa lad ham beholde det sidste Ord.

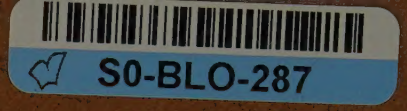
S0-BLO-287